

ประวัติและข้ออบรม

ของ

จสิราวุธวิทยาลัย

ประวัติ และ ชอชรม
ของ
วีรราชวิทยาลัย

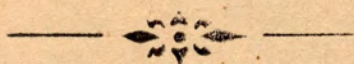
เจ้าภาพจัดพิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ

นางเอี่ยม ราชดรฤกษ์

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

พ.ศ. ๒๔๕๔

ประวัติ และ ชอชรม
ของ
วีรารุธิวิทชาลัย

เจ้าภาพจัดพิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ

นางเอี่ยม ราชรุณรักษ์

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

พ.ศ. ๒๔๕๔

157

157

นางเอี่ยม ราชตรูณรักษ์

เกิด ๑๓ พฤษภาคม ๒๔๐๐

มรณะ ๓ ตุลาคม ๒๔๕๓

คำนำ

ในการฉาปนกิจศพคุณแม่ ข้าพเจ้ามีความปรารถนาจะพิมพ์หนังสือสักเรื่องหนึ่ง ได้ตรึกตรองนึกหาอยู่หลายวัน ก็ไม่เหมาะใจ เพราะหนังสือที่จะพิมพ์นั้นอยากให้เป็นหนังสือที่คุณแม่พอใจ หากมีญาณวิไลที่ท่านพอจะทราบได้

คุณแม่มีความสนใจ และ เลื่อมใสใน การ อบรม ของ โรงเรียน กินนอนมาก ครั้งข้าพเจ้ายังเป็นเด็กอยู่ ท่านก็ให้ข้าพเจ้าไปเรียนที่โรงเรียนราชวิทยาลัย ซึ่งสมัยนั้นตั้งอยู่ที่บ้านสมเด็จพระยา และน้องผู้หญิงของข้าพเจ้าท่านก็ส่งไปอยู่โรงเรียนกุลสตรีวังหลังกับหม่อมโคด ฉะนั้นถ้าพิมพ์หนังสือที่เกี่ยวกับโรงเรียนกินนอน อาจตรงกับจุดประสงค์ของคุณแม่ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว ข้าพเจ้าจึงตกลงใจจะพิมพ์หนังสือเช่นนั้น

เมื่อพูดถึงชีวิตในโรงเรียนกินนอนแล้ว ยากที่จะหาชีวิตใดเปรียบกับชีวิตโรงเรียนกินนอนซึ่งจัดตามระบอบพหุศึกษากุลสตรีอังกฤษได้ การอบรมตามแบบนั้นสอนให้เด็กรู้จักศรัทธา ใจคอเข้มแข็งกล้าเผชิญซึ่งหน้า มีความอดทน รักหมั่นรักคณะ รู้จักรวมกำลังและประสานงาน ปกครองตัวเองได้ รู้กว้างตัวตามฐานะ รู้จักรับใช้และใช้คน เป็นคนมีศีลธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เป็นที่รังเกียจแก่สังคม

วิชาราชวิทยาลัยนั้นตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างขึ้นด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์แล้ว ก็พระราชทานพระบรมราโชบายไว้ ให้ดำเนินการปกครองตามแบบพหุศึกษากุลสตรีทุกประการ และพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยไว้ให้โรงเรียนถือปฏิบัติ ๓ ประการ คือ

๑. ต้องอบรมให้นักเรียนมีศาสนา

๒. ต้องอบรมให้นักเรียนเป็น "ผู้ดี" คำว่า "ผู้ดี" ของพระองค์ คือ ให้เป็นผู้มีศีลธรรม มิให้ทำตนเป็นกณมยศศักดิ์สูงและเหยียดหยามผู้อื่น แต่ให้เป็นผู้รักเกียรติชื่อเสียงวงศ์ตระกูล รู้จักรักหมักรักคณะ กล้าเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นต้น

๓. ต้องอบรมให้มีสติปัญญาและความรู้

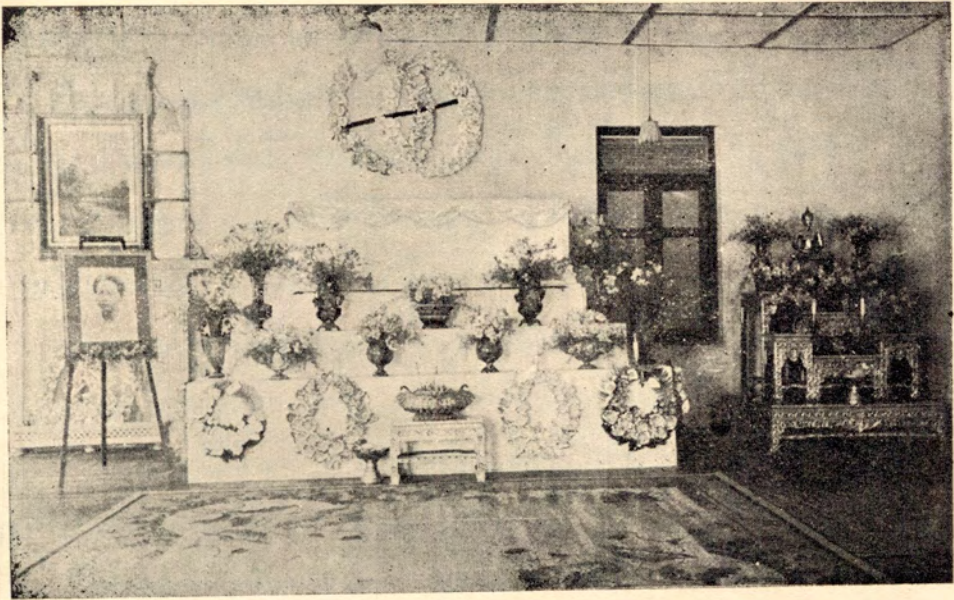
การอบรมของโรงเรียนกบินทอนตามแบบพหุศึกษาศูนย์อังกฤษ เวลานี้ในประเทศไทยมีอยู่แต่แห่งเดียว คือที่วชิราวุธวิทยาลัยเท่านั้น ฉะนั้นด้วยประการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ข้าพเจ้าจึงเลือกพิมพ์ประวัติสังเขปของวชิราวุธวิทยาลัย และพิมพ์เรื่องความเป็นไปและชีวิตในพหุศึกษาศูนย์อังกฤษ ซึ่งอาจารย์ของวชิราวุธวิทยาลัย ๒ คนได้ผ่านมาแล้ว เพื่อท่านที่สนใจจะได้เทียบเคียงดู นอกจากนั้นยังได้รวมพิมพ์หัวข้อการอบรม ซึ่งท่านผู้มกเกียรติได้มาแสดงแก่นักเรียนในวันอาทิตย์ พร้อมทั้งข้ออบรมของข้าพเจ้าเอง ซึ่งนักเรียนบรรดาก็ไว้

เรื่องดังกล่าวมาทั้งหมดนี้ ได้พิมพ์แล้วทุกเรื่องในวชิราวุธานุสาสน์ หนังสือพิมพ์รายภาคของโรงเรียน ซึ่งนักเรียนเองจัดการรวบรวมพิมพ์ทุกภาค การที่พิมพ์หัวข้ออบรมของข้าพเจ้าเองลงไปด้วยนั้น ใจจะเห็นว่าข้ออบรมนั้น ๆ เป็นของดีแล้วหาไม่ได้ ข้อความเหล่านั้นง่าย ๆ สั้น ๆ พอให้เด็กอายุขนาดนั้นเข้าใจได้เท่านั้น เหตุที่พิมพ์ ก็เพราะเป็นน้ำพักน้ำแรงของข้าพเจ้าเอง ที่อยากจะสนองคุณคุณแม่เป็นครั้งสุดท้าย.

๙:๑๖๑๖

วชิราวุธวิทยาลัย

๖ มีนาคม ๒๔๕๔

ประวัติสังเขป
นางเคียม ราชตรณรักษ์

คุณแม่เกิดเมื่อวันท ๓๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๐๐ เป็นบุตรขุนวณิชดาคร (ทับ
ศุทยานนท์) คุณยาย คือมารดาของคุณแม่ชื่อ น้า คุณยายเกิดในสังกัดความเดิน
เวตยานคนตาเป็นแม่ของสักเดขทจังหวัดตราด คุณแม่จึงได้เกิดที่จังหวัดนั้น เมื่
กลับมารุงเทพ ฯ ก็อยู่บ้านเชิงสะพานผ่านฟ้าตัดาศตตอดมา

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ คุณแม่ได้ทำการสมรสกับหลวงราชตรณรักษ์ (ม.ร.ว. สอาด
อิศรเสนา) มีบุตรซึ่งยังมีชีวิตอยู่เวตยาน ๓ คน เป็นชาย ๒ คน หญิง ๑ คน คือ
พระยาภะรตราชา (ม.ต. ทศทิศ อิศรเสนา) ม.ต. หญิงแฉล้ม ทองแถม กับ
หลวงไศภณพิทยากรณ (ม.ต. อุไร อิศรเสนา)

เมื่อคุณแม่ยังเยาว์อยู่ คุณตาหาครมาสอนหนังสือให้ที่บ้าน คุณแม่มีความ
อ่านออกเขียนได้อย่างคล่องแคล่ว ส่วนฝีมือในการตัดเย็บนับว่าชำนาญมาก
เพราะชาวเขาย่างจำได้ดีว่า กางเกงแพรและเสื้อชั้นในที่ชาวเขาใช้ตั้งแต่เด็กจนออก
ไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ คุณแม่ได้ตัดเองเย็บเองทั้งนั้น

เมื่อทำการสมรสกับคุณพ่อแล้ว คุณแม่ได้ทำตัวเป็นแม่เรือนอย่างดี พยายาม
ทำมาหากิน เพื่อหารายได้ขึ้นมาช่วยเงินเดือนคุณพ่อ การศึกษาของลูกแต่ละคน
คุณแม่เอาใจได้เป็นพิเศษ บังคับและกวดขันมาก ท่านพยายามให้ลูกได้รับการศึกษา
จากสถานศึกษาชั้นสูงในเวตยานทุกคน ชาวเขาเองอยู่โรงเรียนราชวิทยาลัย นื่อง
ผู้หญิงอยู่โรงเรียนกุลสตรีวังหลัง นื่องผู้ชายอยู่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย การ
ศึกษาที่พวกลูก ๆ ได้ใช้อยู่ในเวตยาน ก็โดยพระคุณของคุณแม่เริ่มต้นวางรากฐาน
ให้ทั้งนั้น ถ้าท่านไม่สนใจ ปล่อยให้ไปตามบุญตามกรรมแล้วยากที่จะทายลูกว่าลูก ๆ
ของท่านจะเป็นประการใด

(๔)

คุณแม่เป็นคนเข้มตเข้ม แต่ไม่เห็นย่อแน่น ท่านเข้มงวดในการใช้จ่ายของ
ทุก ๆ เป็นอันมาก ท่านให้เท่าที่จ้จะต้องใช้ ไม่เหลือเฟืออีก แต่เมื่อถึงสิ่งทีจำเป็น
จ้จะต้องมีต้องใช้แล้ว ท่านใจเมตตาเสียไม่จำกดวงเลย ทั้งน้เท่ากับท่านปลุกฝัง
นิสัยย่อนนให้ทุก ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการครองชีพต่อมา

ในทางศาสนา เวลายังแข็งแรงอยู่ คุณแม่ไปถือศีลฟังเทศน์เกือบทุกวันอุโบสถ
คอนหลังเมื่อเช้าวยุทธาเดินไม้ไคร่ถนัด ไม่สามารถจะไปไหนได้ ท่านจึงหยุดไม่ไป
วัด ถึงกระนั้นท่านก็ยังมีการทำบุญอยู่กับบ้านเนือง ๆ การปลุกฝังซ่อมแซม
ถาวรวัตถุตามอารามต่าง ๆ เมื่อมีผู้มาเรียโรบอกบุญ และท่านเห็นว่าเป็นการ
สมควร ก็มักมีส่วนร่วมด้วยเสมอ ท่านเป็นผู้เคร่งครัดในทางพุทธศาสนามาก

คุณแม่เริ่มออกแดดมาแต่เดือนมิถุนายน ๒๔๘๓ อาการของโรคก็มีได้มีอะไร
เด่นชัดแน่นอน เป็นแค่อ่อนกำลังลงเรื่อย ๆ จนในที่สุดก็หมดลมหายใจไปเอง และ
ถึงแก่กรรมที่บ้านเชิงสะพานผ่านฟ้าตัดาศด้วยความสงบ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๔๘๓
เวลา ๑๘.๑๕ น. รวมอายุได้ ๘๓ ปีเศษ

วิจิตร ฐิตะ

๑๒ มีนาคม ๒๔๘๔

คำนำ

ในการฉาปนกิจศพคุณแม่ ข้าพเจ้ามีความปรารถนาจะพิมพ์หนังสือสักเรื่องหนึ่ง ได้ตรึกตรองนึกหาอยู่หลายวัน ก็ไม่เหมาะใจ เพราะหนังสือที่จะพิมพ์นั้นอยากให้เป็นหนังสือที่คุณแม่พอใจ หากมีญาณวิถีดุจที่ท่านพอจะทราบได้

คุณแม่มีความสนใจ และ เลื่อมใสใน การ อบรม ของ โรงเรียน กินนอนมาก ครั้งข้าพเจ้ายังเป็นเด็กอยู่ ท่านก็ให้ข้าพเจ้าไปเรียนที่ โรงเรียน ราชวิทยาลัย ซึ่งสมัยนั้นตั้งอยู่ที่บ้านสมเด็จพระยา และน้องผู้หญิงของข้าพเจ้าท่านก็ส่งไปอยู่โรงเรียนกุลสตรีวังหลังกับหม่อมโคด ฉะนั้นถ้าพิมพ์หนังสือที่เกี่ยวกับโรงเรียนกินนอน อาจตรงกับจุดประสงค์ของคุณแม่ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว ข้าพเจ้าจึงตกลงใจจะพิมพ์หนังสือเช่นนั้น

เมื่อพูดถึงชีวิตในโรงเรียนกินนอนแล้ว ยากที่จะหาชีวิตใดเปรียบกับชีวิตโรงเรียนกินนอนซึ่งจัดตามระบอบพหุภิกษุสงฆ์ได้ การอบรมตามแบบนั้นสอนให้เด็กรู้จักศรัทธา ใจคอเข้มแข็งกล้าผจญซึ่งหน้า มีความอดทน รักหมั่นรักคณะ รู้จักรวมกำลังและประสานงาน ปกครองตัวเองได้ รู้จักวางตัวตามฐานะ รู้จักรับใช้และใช้คน เป็นคนมีศีลธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เป็นทรงเกี้ยวแก่งัด

วิชาราชวิทยาลัยตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างขึ้นด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์แล้ว ก็พระราชทานพระบรมราโชบายไว้ ให้ดำเนินการปกครองตามแบบพหุภิกษุสงฆ์ทุกประการ และพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยไว้ให้โรงเรียนถือปฏิบัติ ๓ ประการ คือ

๑. ต้องอบรมให้นักเรียนมีศาสนา

(๒)

๒. ต้องอบรมให้นักเรียนเป็น "ผู้ดี" คำว่า "ผู้ดี" ของพระองค์ คือ ให้เป็นผู้มีศีลธรรม มีไหวพริบเป็นคณมยศศักดิ์สูงและเหยียดหยามผู้อื่น แต่ให้เป็นผู้รักเกียรติชื่อเสียงวงศ์ตระกูล รู้จักรักหมักรักคณะ กล้าเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นต้น

๓. ต้องอบรมให้มีความสติปัญญาและความรู้

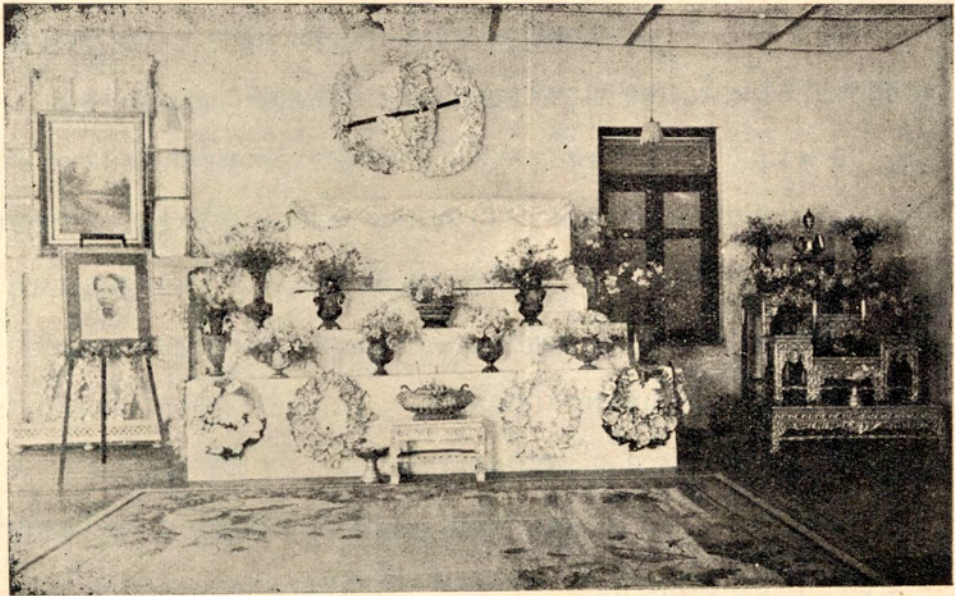
การอบรมของโรงเรียนกบินนอนตามแบบพิบูลิสกุลอังกฤษ เวลานี้ในประเทศไทยมีอยู่แต่แห่งเดียว คือที่วชิราวุธวิทยาลัยเท่านั้น ฉะนั้นด้วยประการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ข้าพเจ้าจึงเลือกพิมพ์ประวัติสังเขปของวชิราวุธวิทยาลัย และพิมพ์เรื่องความเป็นไปและชีวิตในพิบูลิสกุลอังกฤษ ซึ่งอาจารย์ของวชิราวุธวิทยาลัย ๒ คนได้ผ่านมาแล้ว เพื่อท่านที่สนใจจะได้เทียบเคียงดู นอกจากนี้ยังได้รวมพิมพ์หัวข้อการอบรม ซึ่งท่านผู้เกียรติได้มาแสดงแก่นักเรียนในวันอาทิตย์ พร้อมทั้งขออบรมของข้าพเจ้าเอง ซึ่งนักเรียนบรรดาก็ไว้

เรื่องดังกล่าวมาทั้งหมดนี้ ได้พิมพ์แล้วทุกเรื่องในวชิราวุธานุสาสน์ หนังสือพิมพ์รายภาคของโรงเรียน ซึ่งนักเรียนเองจัดการรวบรวมพิมพ์ทุกภาค การที่พิมพ์หัวข้ออบรมของข้าพเจ้าเองลงไปด้วยนั้น ใจจะเห็นว่าข้ออบรมนั้น ๆ เป็นของดีแล้วหามิได้ ข้อความเหล่านั้นง่าย ๆ สั้น ๆ พอให้เด็กอายุขนาดนั้นเข้าใจได้เท่านั้น เหตุที่พิมพ์ ก็เพราะเป็นนาฬิกาแรงของข้าพเจ้าเอง ที่อยากจะสนองคุณคุณแม่เป็นครั้งสุดท้าย.

๑:๑๑๑๑

วชิราวุธวิทยาลัย

๖ มีนาคม ๒๔๘๔

ประวัติสังเขป
นางเอียม ราชตรณรักษ์

คุณแม่เกิดเมื่อวันที่ ๓๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๐๐ เป็นบุตรหญิงเค็ชต์ดาคร (ทับ
ศุขยานนท์) คุณยาย คือมารดาของคุณแม่ชื่อ น้า คุณยายเกิดในสังกัดความเดิน
เวถานนคุณตาเป็นแม่ของตั้งเดชจังหวัดตราด คุณแม่จึงได้เกิดที่จังหวัดนั้น เมื่อ
กลับมากรุงเทพฯ ก็อยู่บ้านเชิงสะพานผ่านฟ้าร์ตัดต่อมา

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ คุณแม่ได้ทำการสมรสกับหลวงราชตรณรักษ์ (ม.ร.ว. สอาด
อิศรเสนา) มีบุตรซึ่งยังมีชีวิตอยู่เวถาน ๓ คน เป็นชาย ๒ คน หญิง ๑ คน คือ
พระยาภรตราชา (ม.ร.ว. ทศทิศ อิศรเสนา) ม.ร.ว. หญิงแลต้้ม ทองแถม กับ
หลวงโศภนพิทยาภรณ์ (ม.ร.ว. อรุโ อิศรเสนา)

เมื่อคุณแม่ยังเยาว์อยู่ คุณตาหาคกรม่าสอนหนังสือให้ที่บ้าน คุณแม่มีความรู้
อ่านออกเขียนได้อย่างคล่องแคล่ว ส่วนฝีมือในการตัดเย็บนับว่าชำนาญมาก
เพราะข้าพเจ้ายังจำได้ว่า กางเกงแพรและเสื้อชั้นในที่ข้าพเจ้าใช้ตั้งแต่เด็กจนออก
ไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ คุณแม่ได้ตัดเองเย็บเองทั้งนั้น

เมื่อทำการสมรสกับคุณพ่อแล้ว คุณแม่ได้ทำตัวเป็นแม่เรือนอย่างดี พยายาม
ทำมาหากิน เพื่อหารายได้ขึ้นมาช่วยเงินเดือนคุณพ่อ การศึกษาของลูกแต่ละคน
คุณแม่เอาใจได้เป็นพิเศษ บังคับและกวดขันมาก ท่านพยายามให้ลูกได้รับการศึกษา
จากสถานศึกษาชั้นสูงในเวถานนทุกคน ข้าพเจ้าเองอยู่โรงเรียนราชวิทยาลัย น้อง
ผู้หญิงอยู่โรงเรียนกุดส์ตรังหลัง น้องผู้ชายอยู่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย การ
ศึกษาที่พอถูก ๆ ได้ใช้อยู่ในเวถาน ก็โดยพระคุณของคุณแม่เริ่มค้นคว้ารากฐาน
ให้ทั้งนั้น ถ้าท่านไม่สนใจ ปล่อยให้ไปตามบุญตามกรรมแล้วยากที่จะทายลูกว่าถูก ๆ
ของท่านจะเป็นประการใด

(๔)

คุณแม่เป็นคนเข้มตเข้ม แต่ไม่เห็นยวแน่น ท่านเข้มงวดในการใช้จ่ายของ
ทุก ๆ เป็นอันมาก ท่านให้เท่าที่จจะต้องใช้ ไม่เหลือเฟือ แต่เมื่อถึงตั้งท่าเป็น
จจะต้องมต้องใช้แล้ว ท่านใจเมตตาเสียไม่จำกัดวงเลย ทั้งนเท่ากับท่านปลูกฝัง
นิสัยชอบนให้ทุก ๆ ซึ่งเบนประโยชน์ในการครองชีพต่อมา

ในทางศาสนา เวตียงแข็งแรงอยู่ คุณแม่ไปถือศีลฟังเทศน์เกือบทุกวันอุโบสถ
คอนหลังเมื่อเช้าด้วยชราเดินไม่ใคร่ถนัด ไม่สามารถจะไปไหนได้ ท่านจึงหยุดไม่ไป
วัด ถึงกระนั้นท่านก็ยังมีการทำบุญอยู่กับบ้านเอง ๆ การปลูกสร้างซ่อมแซม
ถาวรวัตถุตามอารามต่าง ๆ เมื่อมีผู้มาเรียโรบอบบุญ และท่านเห็นว่าเป็นการ
สมควร ก็มักมีส่วนร่วมด้วยเสมอ ท่านเป็นผู้เคร่งครัดในทางพุทธศาสนามาก

คุณแม่เริ่มออกแดดมาแต่เดือนมิถุนายน ๒๔๘๓ อาการของโรคก็มีไข้มีอะไร
เดินซัดแน่นนอน เป็นแต่อ่อนกำลังลงเรื่อย ๆ จนในที่สุดก็หมดลมหายใจไปเอง และ
ถึงแก่กรรมที่บ้านเชิงสะพานผ่านฟ้าลีลาศด้วยความสงบ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๔๘๓
เวลา ๑๘.๑๕ น. รวมอายุได้ ๘๓ ปีเศษ

๙:๑๘๑๕

๑๒ มีนาคม ๒๔๘๔

ประวัติสังเขป

ของ

วิทยาลัย

ศิลปศึกษาของไทย

วิทยาลัยศิลปศึกษาขึ้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสร้างขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๑ แต่พระราชทานให้เป็นสถานศึกษาของกุลบุตรทั่วไป อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ของพระองค์เวลาทรงพระชนม์อยู่ ครั้นสวรรคตแล้วก็อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ของพระมหากษัตริย์ราชเจ้า ซึ่งเสด็จราชสมบัติสืบต่อของพระองค์สืบต่อมาทุกพระองค์ เหตุที่จัดสร้างวิทยาลัยศิลปศึกษา นี้ ด้วย พระองค์ ทรงคำนึงถึง โบราณราชประเพณีที่มามีว่า เมื่อพระราชารบิตได้เสด็จผ่านพิภพแล้ว ก็ทรงสร้างพระอารามขึ้นไว้ให้เป็นที่เสด็จพระราชเสวย และเพื่อให้เป็นสถานที่ตั้งถ้อยแห่งพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล เพื่อเป็นการคารุณาพระบวรพุทธศาสนาให้ถาวรสืบไป

พระองค์ทรงรู้สึกได้ว่า พระอารามสำคัญ ๆ ในพระนครสมเด็จพระราชาธิบดีราชเจ้าองค์ก่อน ๆ ได้ทรงสถาปนาขึ้นไว้แล้วมากมาย ครั้นว่า พระองค์ จะทรงสถาปนาพระอารามขึ้นใหม่ ก็จะได้เกินกว่าความจำเป็น ทั้งจะเป็นภาระเพิ่มขึ้นโดยไม่ได้ผลดีเพียงพอ พระอารามต่าง ๆ นั้นแต่โบราณกาลเป็นด้านการศึกษาของกุลบุตร แต่ในปัจจุบัน การศึกษาต้องจัดการให้แพร่หลายไพศาลยิ่งขึ้นกว่าเก่าก่อน เพราะความเจริญแห่งประเทศชาติจะเป็นบึกแผ่นแน่นหนาได้แท้จริง ก็อาศัยศิลปศึกษาเป็นเหตุ จึงมีพระราชประสงค์ จะทรงทำนุบำรุง การศึกษาของชาติ ให้รุ่งเรืองทันต่างประเทศเขา

เมื่อทรงพระราชดำริเช่นนี้แล้ว ก็ทรงจัดสร้าง พระอารามประจำรัชกาลตาม โบราณราชประเพณีแล้ว จึงพระราชทานที่ดินและพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์สร้าง

โรงเรียนชนดงทเห็นกนอยทกอนน พร้อมทงทรงบริจจากพระราชทรัพย์ให้เป็นเงิน
เดือนครและค่าจ่ายใช้สรอยทวไปโรงเรียน และพระราชทานนามโรงเรียนใน
ครงนวนโรงเรียนมหาดเด็กหลวง

การทอชราวดุชยาดมนามเดิมว่าโรงเรียนมหาดเด็กหลวงน กเพราะเมื่อ
พระองคียงทรงดำรงพระอิสริยศในตำแหน่งสมเด็จพระยพราชอัย ได้ทรงจัดโรง
เรียนใหม่มหาดเด็กของพระองคใ้รับการศึกษาอัย เมื่อทรงสร้างโรงเรียนชนใหม่ก
โปรดเกล้าใ้ให้ย้ายนักเรียนมหาดเด็กช้หลวงเดิมเหล่านั้นไปเรียน ณ โรงเรียนที่ทรง
สร้างชนใหม่ และพระราชทานนามโรงเรียนใหม่นว่า โรงเรียนมหาดเด็กหลวง

โรงเรียนมหาดเด็กหลวงในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่
หัว ได้เจริญชรวดเร็วสมดัง พระราชประสงค์ ผู้ปกครอง นักเรียน นิยมตั้ง บทร
หาดนมาเดาเรียนในจำนวนเป็นอนมาก โรงเรียนนเป็นโรงเรียนประจำบดะเพาะ
นักเรียนกนนอน ไม่รับนักเรียนเข้ามาเรียนกตบดงแต่แรกดงและเป็นพระราชประสงค์
ของพระองคใ้ให้ดำเนินการปกครองแบบพบตคตดองกฤษทกประการ

การที่โรงเรียนมหาดเด็กหลวงจะอัยโดยด่าพง โดยไม่มีการแข่งขันกนบางน
ยังไม่เหมาะสมด้าหรับการกาดหน้า สมัยนยังมีโรงเรียนประจำอกแห่งหนึ่ง ซึ่ง
พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงสร้างไว้ และพระราชทานนามว่า ราชวิทยาลัย
โรงเรียนนใ้ย้ายทตงมาหลายแห่งแล้ว ครงสุดท้ายอัยทบางขวางจ้งหวดนนทบรและ
ชนอัยกบกระทรวงยุคศิธรรม โรงเรียนนเป็นโรงเรียนกนนอนกอนโรงเรียนมหาดเด็ก
หลวงนาน มระเบียบประเพณีมนคงทงดำเนินการปกครองตามแบบพบตคตดอง
อังกฤษเหมือนกน พอจะเป็นคู่แข่งกนได้

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริเห็นเช่นนั้น จึง
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าใ้ให้โอนราชวิทยาลัยจากกระทรวงยุคศิธรรม มาอัยในพระ
บรมราชูปถัมภ และพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองคให้เป็นเงินเดือนครและ
ค่าใช้สรอยทวไปดงโรงเรียนมหาดเด็กหลวงทกประการ โรงเรียนทงสองนเป็นค

แข่งขันในการรักษาประเภทต่างๆ และทางระเบียบวินัย และการศึกษาตลอดมาจนถึง
 รัชกาลของพระองค์ โรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ครั้งนั้น นอกจากโรงเรียน
 มหาเด็กหลวงและราชวิทยาลัยแล้ว ยังทรงสร้างโรงเรียนที่เชียงใหม่อีกแห่งหนึ่ง
 ด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ พระราชทานนามว่า โรงเรียนมหาเด็กหลวงเชียงใหม่
 ใหม่ โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนกินนอนแบบปดด้กตองกฤษเหมือนกัน แต่เนื่องจาก
 หนทางไกล จึงไม่มีโอกาสแข่งขันการรักษาและกิจการอื่นๆ กับอีกตองโรงเรียนได้
 ครั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตแล้ว การเงินผิด
 เคืองตงไม่ดำมารถจะบำรุงโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ทง ๓ แห่งได้ จึงตอง
 เด็กเล็ก ๒ แห่ง คงไว้แต่โรงเรียนมหาเด็กหลวงในกรุงเทพฯ อันเป็นอนุสรณ์
 ของพระองค์ พระราชาธิบดีซึ่งเสวยราชย์ในเวदानนจทงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ให้อายนนักเรียนในโรงเรียนออกตองแห่งนั้นมารวมเรียนที่โรงเรียนมหาเด็กหลวงกรุง
 เทพฯ แล้วพระราชทานนามโรงเรียนใหม่ว่า วิทยาลัยราชวิทยาลัย อันเป็นพระนาม
 ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อเฉลิมพระเกียรติของพระองค์ให้
 คงอยู่ชวักตปาวสาน

การปกครองของวิทยาลัยราชวิทยาลัยแบ่งออกเป็น ๒ คณะ คือ เด็กโต ๔ คณะ
 และเด็กเล็ก ๒ คณะ เด็กโตคือเด็กทมอายุตงแต่ ๑๓ ปีขึ้นไป หรือที่เรียนอยู่ใน
 ชั้นตงแต่มัธยมบัท ๔ ถึงเตรียมอุดมบัท ๒ เด็กเล็กคือผู้ทเรียนอยู่ในชั้นตงแต่มัธยม
 บัท ๓ ตงมาจนถึงประถมบัท ๓ หรือผู้ทมอายุตงแต่ ๑๓ ปีตงมา คณะเด็กโตมีชื่อ
 ตงน คือ ๑. คณะผู้บังคับการ ๒. คณะตลิต ๓. คณะจิตรตดา ๔. คณะพญาไท

การปกครองในคณะ โรงเรียนให้เด็กปกครองกันเอง โดยเด็กผู้เห็นตมควร
 จะควบคุมกันได้ ตงชบนทงหามาคณะ เพื่อตกเตือนวากตาดนักเรียนในคณะให้เป็น
 ไปตามระเบียบของโรงเรียน แต่ตละคณะยังมีผู้กากบคณะอีกคนหนึ่ง และมครเป็น
 ผู้ช่วยออกตามตมควร เป็นผู้ควบคุมออกชนหนึ่ง หวหนาคณะไม่จำกัดจำนวน บาง
 คณะก็มาก บางคณะก็น้อย แตวดแต่ความดำมารถของนักเรียนในคณะนั้น หวหนา
 เหล่านเมือไ้รรับการแต่งตั้งแล้ว จะอยู่ในตำแหน่งตตอไปจนออกจากโรงเรียน

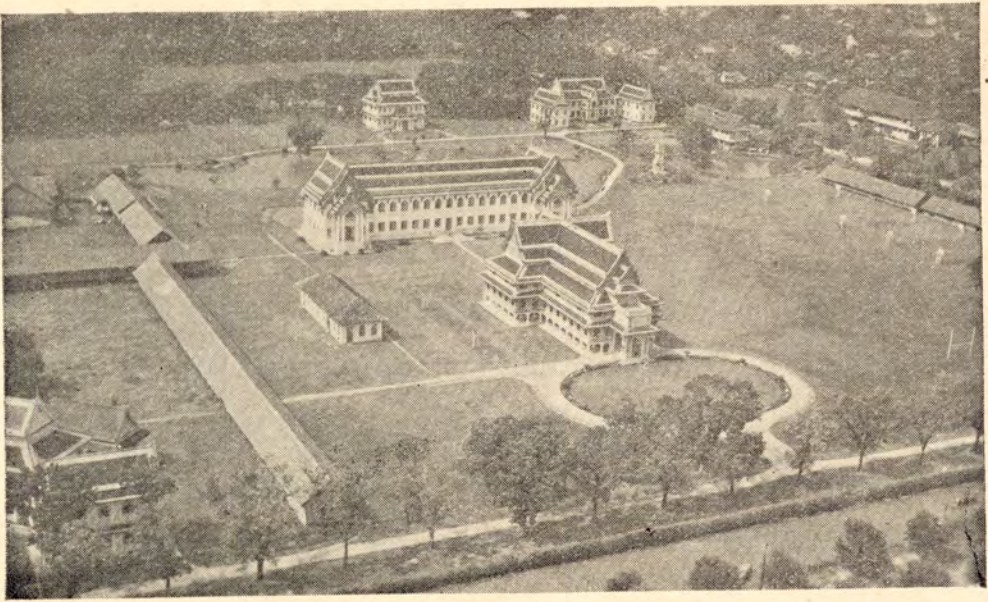
หัวหน้านักเรียนมีสองพวก คือ หัวหน้าคณะจำกัดอำนาจเพียงภายในคณะของ
ตัวพวกหนึ่ง กับ หัวหน้าโรงเรียนไม่จำกัดอำนาจ ว่ากล่าวนักเรียนได้ทั่วไปทุกคณะ
อีกพวกหนึ่ง หัวหน้าโรงเรียนโดยมากเดือดร้อนมาจากหัวหน้าใหญ่ของคณะหนึ่งๆ
ในคณะหนึ่งๆ ก็มีลำดับอาวุโสภายในของตัว และนักเรียนจะต้องเชื่อฟังและเคารพ
ซึ่งกันและกันตามลำดับอาวุโส

การศึกษาในวิชาวุฒิชัยตามพระราชประสงค์ของพระองค์มีพระราช
ทานกำเนิดโรงเรียน ได้ทรงวางนโยบายไว้มีให้มุ่งแต่จะสอนวิชาอย่างเดียว นอก
จากวิชาแล้วจะต้องอบรมนักเรียนให้มีความดี ไม่เป็นทรงแยกแยะสังคม ให้
เข้าไหนเข้าได้ พระองค์ไม่โปรดคนชนิด "ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด" ตั้ง
นวิชาวุฒิชัยจึงมีนโยบายอบรมจิตใจนักเรียนหลายทาง และกระทำพร้อมกัน
ไปตามโอกาสอันควร โดยใช้เวลาด้านนอกเวลาเรียนวิชาสามัญ

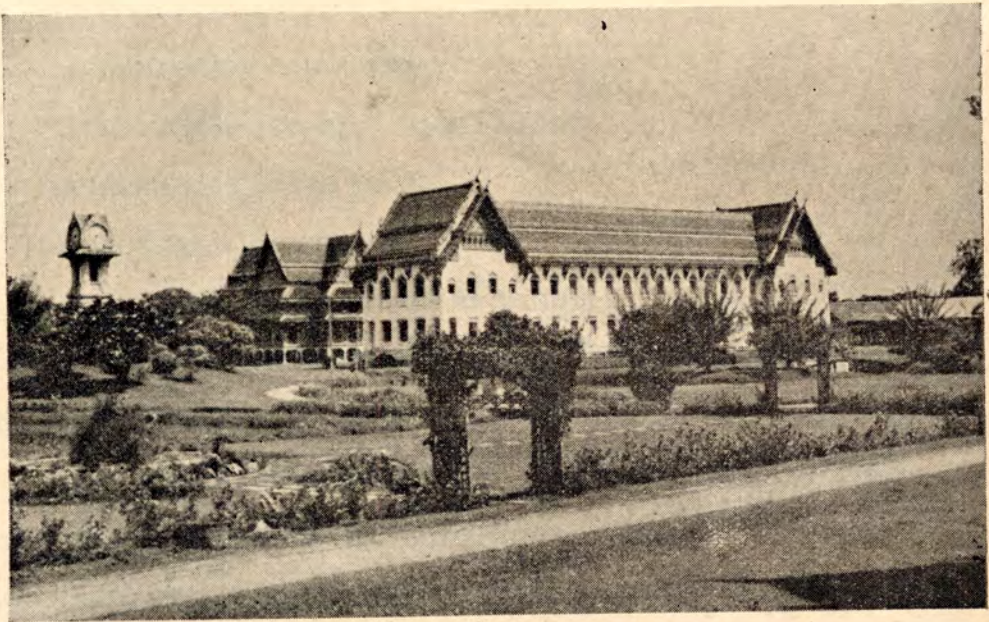
การอบรมจิตใจกระทำอยู่เวลาด้าน คือ ๑. การกระทำกร่างต่าง ๆ ๒. การ
ป็น ๓. การวาดเขียน ๔. การดนตรี มีทั้งร้องเพลงและฝึกหัดเครื่องดนตรี เรียงทง
โน้ตและฟังด้วย ๕. การกีฬาต่าง ๆ มีทั้งฟุตบอล, แอสโซซิเอชันฟุตบอล
บาสเกตบอล, สควอช, ฟิวส์, เทนนิส, ยิมนาสติก, มวย, การกรีฑา,
ระเบียบแถว, การปลูกต้นไม้และวิชาการทหาร

กิจการต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับนักเรียน โรงเรียนให้นักเรียนจัดกันเอง แต่มีครูผู้
ใหญ่ควบคุมมิให้ออกนอกทาง และจะทำอะไรลงไปต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับ
การ โรงเรียนมีสมาคมภายในเวลาด้าน คือ ๑. สมาคมกีฬา ๒. สมาคมบันเทิง
๓. สมาคมโต้วาที ๔. สมาคมหนังสือพิมพ์ของโรงเรียน ๕. สมาคมการถ่ายภาพ
แต่ระดับสมาคมนักเรียนเป็นกรรมการจัดการกันเองทั้งสิ้น

การรับนักเรียนใหม่ โรงเรียนมุ่งหวังรับนักเรียนเข้าคณะเด็กเล็กเป็นพัน และ
เริ่มให้การอบรมอย่างเข้มงวดจนกว่าจะถึงเวลาเข้าคณะเด็กโตได้ จึงเดือนเข้ามา

บริเวณโรงเรียน

ตึกวชิรมงกุฏ

อยู่ในคณะเด็กโต เด็กโตกับเด็กเล็กมทเดิม ทนอน ทรบประทาน ทเรียนแยกกัน
 ไม่ปะปนกัน และโรงเรียนตั้งใจจะให้คณะเด็กเด็กนเบนทสำหรับบอนนกรเรียนเขา
 คณะเด็กโตต่อไป เมื่อกจกรรตงระเบียบแล้ว ผู้ไม่เคยผ่านคณะเด็กเล็กตามปรกติ
 จะเขาคณะเด็กโตได้ยาก นอกจากผู้จะส่งย้ายมาจากนกรเรียนเก่า หรือมพของ
 โดยตรงอยู่ในโรงเรียนแล้ว จะได้รับการผ่อนผันเป็นพิเศษเบนรายคดีไป ทงนเพื่อ
 ให้ผู้ที่เขาคณะเด็กโตมีจิตใจเข้มแข็งต่อระเบียบวินัยเดัยก่อน เมื่อกมาเขาคณะ
 เด็กโตจะได้รู้รากฐานะของตัว และจะได้เขาระเบียบปกครองกันเองได้

ในระหว่างสงครามครั้งที่แล้วมา วิชาดุสิตวิทยาลัยได้ช่วยเหลือกิจการของ
 รัฐบาล โดยให้กรมกองต่างๆอพยพกิจการเข้ามาปฏิบัติและอาศัยภายในโรงเรียน
 ดังต่อไปนี้

๑. กองตำรวจสันติบาลฝ่ายอารักขา
๒. หน่วยเสรีไทย ซึ่งได้ลอบตมาจากต่างประเทศ
๓. สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
๔. กองเงินเดือน กรมบัญชีกลาง
๕. กองบัญชีโรงเรียนยาสูบ กรมสรรพสามิต
๖. กรมเดชาธิการคณะรัฐมนตรี
๗. กองบัญชีการคณะเสรีไทย
๘. กรมทางไซเบนท์เก็บนามนเชอเพตงมากมาย
๙. การไฟฟ้าหลวงตงโรงงานจำหน่ายกระแสไฟฟ้า เมื่อโรงไฟฟ้าหลวงตงตาม

เด่นทกระเบิดทำตาย

๑๐. กายกักกันเชตยคักเงรชนชาติศัตรู สำหรับพวคนโรงเรียนไทมมเควอง
 ไซและเควองอุปกรณการศึกษาของโรงเรียนไปใช้มากจนหมดตัว และต้องสร้าง
 ชนใหม่เมื่อโรงเรียนเริ่มทำการสอนหลังสงครามเมื่อคณบ ๒๔๘๘ จนบัดนกกยงสร้าง
 ไม่ครบและเขาทตงก่อนสงครามยังไม่ได้

พบดิลกกุลของอังกฤษ

โดย

ดร. กฤษ อิศรเสนา ณ อยุธยา

นักเรียนผู้ใหญ่มาขอให้ข้าพเจ้าเขียนเรื่องพบดิลกกุลอังกฤษ ดงในวิชาวดชา-
นุศาสตร์ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ของวารสารวิทยายุทธออกเป็นรายภาค หนังสือพิมพ์
โรงเรียนไม่เหมือนหนังสือพิมพ์อื่น ซึ่งมีเรื่องอ่านเล่น วิจารณ์พงศาวดารต่าง ๆ ดง
ในเนื้อเรื่อง หนังสือเช่นนี้หาอ่านได้ไม่ยากนัก หนังสือพิมพ์โรงเรียนซึ่งประเทศ
เจริญแล้วเขาทำกัน เขามักมีข้อความแสดง ว่าในภาคหนึ่งโรงเรียนได้ทำอะไรไป
บ้าง นักเรียนเก่าของโรงเรียนใครทำอะไรเสียให้โรงเรียนบ้าง และพวกเหล่านั้นได้
ทำอะไรสมควรได้รับความยกย่องเพียงไร เป็นการแสดงกิจการต่างๆ ไปของโรงเรียน

การเขียนเรื่องพบดิลกกุลของอังกฤษนั้นข้าพเจ้าถือว่า เป็นการดำเนินตามพระราช
ประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะพระองค์ได้ทรงแต่งตั้งไว้
แน่ชัดว่าให้โรงเรียนปกครองตามแบบพบดิลกกุลของอังกฤษ ฉะนั้นการเขียนเรื่องน
ี้ให้นักเรียนอ่านเห็นว่าได้ประโยชน์มากกว่าเสีย เพราะจะได้ให้นักเรียนทราบและ
เปรียบเทียบได้ว่าการปกครองของโรงเรียนนั้น เดินตามหลักใหญ่ ของเขาแล้ว เพียงไร
ส่วนรายละเอียดนั้นอยู่ที่ตัวนักเรียนเองว่า ปกครอง ตัวเอง และรับผิดชอบกันเองอย่าง
เขาได้ไหม ถ้ายกกันจะปรับปรุงตัวให้ต้องตามระเบียบประเพณีของพบดิลกกุล
ต่อไป

คำว่า "พบดิลกกุล" นั้นถ้าจะแปลเป็นภาษาไทยตามคำแปลก็คือ โรงเรียน
ถ้าจะถามว่า แต่ความจริงพบดิลกกุลของประเทศอังกฤษนั้นเกิดจากการเป็นโรงเรียน
ถ้าจะถามว่า เพราะว่ามีจำนวนโรงเรียนชนชั้นคนมมมมมม เมื่อเปรียบกับจำนวน

ผู้ปกครองเรียน ออกประกาศหนังสือเรียนแพงมากที่จะส่งข้อความโรงเรียนข้าราชการ
 ตั้งนกรรมการที่จะเขาพบตักศักดิ์จึงค่อนข้างยาก และผู้ที่จะส่งบุตรไปศึกษาในโรงเรียน
 ชั้นต้นก็ยังมีทุนทรัพย์สักหน่อย โดยมากโรงเรียนชั้นต้นมักจะตั้งมานานแล้ว มี
 ธรรมเนียมและประเพณีต่าง ๆ แปลก ๆ

การที่จะเข้าโรงเรียนชั้นต้นได้ ถ้าเป็นลูกหลานนักเรียนเก่าก็มีโอกาสเข้าได้ง่าย
 หน่อย แต่ถ้าไม่ใช่จะต้องจองที่ล่วงหน้ากันเป็นปี ๆ บางแห่งถึงกับพอเด็กเกิดมา
 บิดาก็ไปตั้งนามไว้เสียแล้ว จองที่ไว้ก่อนคงดีกว่าบ้าง ภายหลังที่จะเข้าโรงเรียนชั้น
 หนึ่งมักจะอยู่ราว ๆ ๑๓ ถึง ๑๔ ปี และอยู่ไปถึง ๑๘ หรือ ๑๙ ก่อนเข้ามหาวิทยาลัย
 ค่อยไป

เป็นที่น่าประหลาดอยู่อย่างหนึ่งว่า ถึงแม้โรงเรียนชั้นต้นมีเป็นจำนวนน้อยใน
 ประเทศอังกฤษ แต่ทำไมคนอังกฤษจึงนิยมและยกย่องการศึกษาที่ได้รับจากสถาบัน
 ชั้นต้น ในเมื่อจำนวนคนที่ได้ศึกษาคิดริ้วกันเปรียบเทียบกับโรงเรียนมัธยมอื่น ๆ แล้ว
 น้อยยิ่งนัก การศึกษาในโรงเรียนชั้นต้นพดถึงหลักสูตรต่าง ๆ ก็ไม่ดีกว่าโรงเรียนมั
 ยมธรรมดา แต่การศึกษาไม่ได้อยู่ที่ตัววิชาความรู้อย่างเดียว การอบรมให้มีความ
 จิตใจเป็นสภาพบุรุษที่สังคมปรารถนานั้นเป็นหลักสูตรสำคัญอยู่มาก และการอบรมเอง
 เป็นสิ่งสำคัญของผู้ปกครอง พ่อแม่ครูอาจารย์จะคอยกันนอน และการนอนกับผู้
 อื่น ผิดกันกับอยู่บ้าน พอเข้าไปโรงเรียน บ่ายโรงเรียนเลิกก็กลับ เพราะเมื่ออยู่รวม
 กันแล้วเราจะต้องทำตัวของเราให้เขาถูกผู้อื่นได้ จะทำอะไรก็ต้องนึกถึงผู้อื่นเป็นอัน
 ปรกติ ถ้าอยู่บ้านเราโดยมากอยู่คนเดียวหรืออยู่กับพี่น้องดังสามีคน และจะทำอะไร
 ก็ได้ตามอำเภอใจเรา ถ้าเป็นพี่ใหญ่ก็ไม่ค่อยเกรงใจใคร แต่ถ้ายกนอนกับผู้อื่น
 ออกคงต้องสัปดาห์สัปดาห์ เราต้องเห็นอกเห็นใจคนอื่นเหมือนกัน ตั้งนถายผู้ศักดิ์หาบ
 นิสัยอ่อนนจะคิดดีต่อไปภายหลัง นอกจากนั้นแล้วผู้ปกครองต้องอบรมให้เด็กมีนิสัย
 รักหมักรักคนระของตน และสอนให้เด็กมีความคิดความอ่านของตนเอง แดกแปลก
 อยู่อย่างหนึ่ง ในผู้ปกครองไม่เคยเห็นสอนถึงการรักชาติ ไม่เคยเอ่ยว่าต้องรักชาติ

ดูเผิน ๆ ดูเหมือนคนอังกฤษไม่รักชาติเลย แต่พอประเทศเขาคบขันหรือมีสงคราม
 จะเห็นพวกพอบดคัสต์ถงหลายตัวมีครอกรบกันพร้อมหมด และตามโบสถ์หรือหอ
 ประชุมของพอบดคัสต์ถงหลาย จะเห็นชอนนักเรียนเกาท์เดินชวดไปในมหาสงครามคิด
 ใจเบนแถวยาว นักเห็นได้จาการอบรมเองทำให้เกิดการรักชาติได้เต็มที่ โดยไม่
 ต้องมาเตือนให้รักชาติ คอมนเกิดมาจากตงตนแต่รักหมู่รักคณะ แล้วรักโรงเรียน
 แล้วรักชาติเลย ในพอบดคัสต์ถงนี้ไม่มีการกตบชานกันเลยจนกว่าจะปิดภาค ไม่
 มีการกตบชานในวันเสาร์ วันอาทิตย์ และบิดามารดาหรือผู้ปกครองก็ไม่เห็นมาเยี่ยม
 กันทุกเสาร์ทุกอาทิตย์ มอຍแค่เวลาต่างภาคซึ่งตรงกับระยะครึ่งภาค อันเป็นเวลา
 ที่บิดามารดาบางคนมาเยี่ยมกันครั้งเดียวในภาคหนึ่ง ภาคหนึ่ง ๆ ยาวผิดกันคือภาค
 แรกโดยมากตงตนราว ๆ กลางเดือนกันยายน ไปหมดเขาก็อนครีส์มาตั้งตั้งหัวจน
 แล้วเปิดใหม่กลางเดือนมกราคมและปีตราจ ๆ ปลายเดือนมีนาคม เปิดใหม่ปลาย
 เดือนเมษายนไปจนปลายเดือนกรกฎาคม แล้วปิดบ้านเรียนของเดือนเศษ

จำนวนนักเรียนในพอบดคัสต์ถงนี้ต่าง ๆ กัน บางโรงเรียนก็มีตงพันกว่า เช่นที่
 Eton และ Marlborough บางแห่งก็ราวหกร้อยถึงแปดร้อย และขนาดเล็ก ๆ ราว ๆ
 ร้อยห้าถึงหก แต่ถาขนาดใหญ่ก็แบ่งออกเป็นคณะไป และคณะหนึ่ง ๆ ก็มีนัก
 เรียนประมาณ ๖๐ คน คณะหนึ่ง ๆ มีชื่อต่าง ๆ กัน แต่ว่าโรงเรียนจะตง คำว่า
 คณะนี้ภาษาอังกฤษใช้คำว่า House และบางโรงเรียนคณะหนึ่งก็เป็นบ้านเราตัว
 นี้เอง ไม่จำเป็นจะต้องอยู่ในบริเวณโรงเรียนเลย อาจตงอยู่นอกบริเวณโรงเรียน
 ก็ได้ เพราะโดยมากพอบดคัสต์ถงต่าง ๆ นี้ ต้องอยู่ในเมืองใดเมืองหนึ่งในประ
 เทศอังกฤษ แล้วคณะหนึ่งก็เป็นบ้านปลูกอยู่ในเมืองซึ่งนักเรียนจะต้องกินอยู่หลับ
 นอน เวลาไปเรียนหนึ่งสัปดาห์ไป อย่างที่พูดเคยไปอยู่มาตงเดินไปเรียน
 หนึ่งสัปดาห์เป็นระยะเกือบ ๓ ไมล์ตงคราวที่ไปโรงเรียน

โรงเรียนชนิดนี้ตงอยู่ได้โดยอาศัยระเบียบประเพณี และโดยมากแต่ละโรง
 เรียนได้ตงมาแต่เป็นจำนวนหลายสิบปี บางแห่งก็ตงต้องร้อยตำร้อยปีมาแล้ว

ประเพณีอันหนึ่งซึ่งทุกหนทุกแห่งมี ภาษาอังกฤษเรียกว่า fagging คือนักเรียนที่
 ใหม่ๆ จะต้องเป็น fag ให้นักเรียนเก่า คือต้องคอยรับใช้นักเรียนเก่า งานที่
 คอยรับใช้ก็เช่น ขุดร่องเอาขี้มูลต่างถ้วยต่างชามให้นักเรียนเก่าใช้เวลาตามนาฬิกา
 เป็นต้น พวก fag นี้ต้องรับใช้ประจำตัวคนโน้นคนนี้ หรือประจำห้องใดห้องหนึ่ง
 การเป็น fag นี้จะไม่มีการยกเว้นบุคคลใดเลย เจ้านายทั้งไทยและฝรั่งที่ได้ตั้งใจไป
 รับการศึกษา ณ สถานศึกษาชนิดนี้ ก็ไม่เคยยกเว้น fag มาแต่ทั้งนั้น การเป็น
 fag นั้นเป็นเพียงปีเดียว พอชนบัสต้องโดยมากพบนานาน และเมื่อออกไปถึงเวลาที่
 เรามืออาวได้สูง เราก็มัก fag บ้าง ส่วนระเบียบประเพณีนั้นไม่แปลก ๆ และต่าง ๆ
 กันแต่แต่โรงเรียน เช่นบางโรงเรียนนักเรียนใหม่ๆ มีแรกห้ามเอามือได้กระเป๋
 กางเกง การเอามือได้กระเป๋กางเกงนั้นชอกช้ำว่าในประเทศที่หนาว ๆ เป็นการ
 อุ่นสบายมาก พอถึงภาคที่สอบได้ได้ข้างหนึ่ง ถ้าครบตามภาคเต็มแล้วก็ได้ได้ทั้ง
 สองข้างเลย การเดินตามถนนถ้าเป็นนักเรียนใหม่ๆ เดินบนบาทวิถี ถ้าอยู่ดีก็มี
 เดินกลางถนนได้ หรือพวกที่เบ็นชเนียร์ คือที่มมืออาวได้สูงอยู่มานานแล้ว เดินสวน
 ทางต้องหลีกทางให้ หรือกระดุมเสื้อต้องใส่หมดทุกเม็ด ถ้าเบ็นชเนียร์ก็เบ็ดดอกหรือ
 จะใส่ก็เม็ดก็ได้ เวदानักเรียนใหม่ๆ เขาจะจัดให้ไปอยู่ประจำคณะใดคณะหนึ่ง
 จะเปิดย่นไม่ได้ ต้องออกไปในคณะที่ตนอยู่นั้นจนออกจากโรงเรียน คณะหนึ่งมีหัว
 หน้าใหญ่คนหนึ่ง และมีหัวหน้า (Prefect) รองมาห้าหกคน การตั้งหัวหน้านั้น
 ไม่จำเป็นต้องเป็นคนไทยเก่ง แต่จะต้องเป็นคนที่สามารถควบคุมนักเรียนได้
 และนักเรียนต่าง ๆ จะต้องเชื่อฟังคำสั่งของพวกหัวหน้า เวลาเข้าไปประจำคณะนั้น
 เขามาดำดับของคณะเรียกว่า House Order คือเรียงตามลำดับอาวได้ หัวหน้าใหญ่
 ของคณะจะได้เลขอันดับหนึ่ง แล้วพวกหัวหน้ารองก็ได้ ต้องดำมดีทำเรียงกันมา
 เรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงที่โหด ซึ่งเป็นเด็กใหม่ๆ เมื่อถึงปลายปีใครออกไป คนที่อยู่
 ก็คอย ๆ เดือนลำดับขึ้นมาเป็นชนไป ดังนั้นกมืออาวได้เป็นลำดับกันไป และผู้

อาวได้น้อยกว่าพวกพวกที่มอาวได้มากกว่า การจัดคณะแบบนี้เขาทำได้เพราะเวลา
 เขาโรงเรียนอาวราว ๆ ๓๓-๓๕ ปี ดังนั้นเด็กที่มอาวคราวเดียวกันก็อยู่ด้วยกัน
 เด็กอายุ ๓๗ ปีก็มาปะปนกับเด็กอายุ ๓๓ ปี เพราะเด็กอายุ ๓๗ ปีอย่างน้อยก็อยู่มา
 แล้ว ๓ ปี และ ๓ ปีก็เดอนตาคนไปอยู่ตอนบน ๆ แล้ว ในประเทศอังกฤษ
 เราจะไม่เห็นเด็กอายุ ๓๖ ปีมาเขาพบตักตัก เพราะถ้าเขามาแล้ว จะต้องเป็นเด็ก
 เข้าใหม่ และต้องทำตามประเพณีของเขา ก็หมายความว่าเด็กอายุ ๓๕ ปีอาจอยู่
 อันที่บ่สูงกว่า ดังนั้นการที่เด็กอายุมาก ๆ มาเขาจึงไม่มี เริ่มเขากอายุไว้เรียกกัน
 ในขนาด ๓๓ ปี

ชีวิตในพิบตักตักไม่ใช่ลำบาก แต่ต้องมีคามอดทนพอสมควร คนเขาชน
 ก่อนอื่นจะต้องอาบหนาวเย็น การอาบหนาวเย็นตอนเช้าของเราในเมืองไทยคงจะเห็น
 เป็นของไม่แปลก แต่ในประเทศอังกฤษขอบอกว่ บางทีอุณหภูมิต่ำกว่า ๐°C และ
 หนาวแรงเสียแล้ว แต่ต้องอาบและคอยหนาวกันแทนเอง ดังนั้นการอาบหนาวเย็นในโรง
 เรียนคงเป็นของที่เก่งสักหน่อย และไม่ต้งต้องเกรงว่ใครจะปอดบวมตาย
 เพราะไม่ปรากฏว่มี การอาบหนาวเย็นนั้นได้ผล พออาบขึ้นมาแล้ว รับเซ็ดตัวให้
 แห้งจะรู้สึกอุ่นสบายทันที อาบแล้วคิด วันไหนไม่ได้อาบรู้สึกครั่น ๆ ตัวไม่สบาย
 เลย ทุกคนจะต้องอาบและมีหัวหน้าคอยกำกับอยู่ แต่โดยมากไม่มีใครกำหนดการ
 อาบหนาวเย็น เพราะถ้ามพวกเดียวกันจะเฮ้โตจับโยนลงในอ่างที่อาบเอง เมื่ออาบ
 แล้วจ้แล้วแต่งตัวรับประทานอาหารเข้า แต่ถ้าเป็นภาคฤดูร้อนไปเรียนหนังสือเดี่ยก่อน
 ๑ ชั่วโมง จึงกลับมารับประทานอาหารเข้า ถ้าในภาคฤดูหนาวรับประทานอาหาร
 ก่อนเรียน เพราะในฤดูหนาวจะสว่างจริง ๆ ก็ ๘ นาฬิกากว่า ส่วนฤดูร้อนนั้น
 สว่างเร็วกว่า เวลา ๕ นาฬิกาเศษสว่างเสียแล้ว

ก่อนเรียนหนังสือมีการสวดมนต์ คือ ทั้งโรงเรียนเขาหอบประชุมสวดมนต์ และ
 ฟังว่าอาจารย์ใหญ่จะแสดงอะไรบ้างใหม่ ถ้าไม่มกเขาเรียนหนังสือ และมีการหยุด
 พักราว ๆ ๓๑ นาที เวลานั้นมชมนมชาย ชมนมชายมพวกเคซันเด็ก ๆ วางชาย

แถวนักเรียนที่เขาแถวชอกกัน ใครมาก่อนก็เขาก่อน แคนคนหนึ่งชื่อไดทงะอิน ถ้าต้องการออกต้องไปเขาต่อปลายแถว การชอกเป็นไปตามแบบวัฒนธรรม ชอกแถวเขาต่างกว้างไว้ตรงนั้น ถ้าจะต้องทอนก็หยิบไป ไม่มีใครมาคอยชวย มีแต่ขนมได้ ถัดมาวางไว้เท่านั้น บางทกมหัวหน้ามายนคอยดอยเป็นพรเท่านั้น

หัวหน้าห้องชนิด คือ หัวหน้าประจำคณะ และ หัวหน้าประจำโรงเรียน แบบแรกเรียกว่า House Prefect แบบหลัง School Prefect แบบหลังนักคือเขาหัวหน้าใหญ่ของคณะแต่ละคณะมาตั้งให้เป็นหัวหน้าของโรงเรียน โรงเรียนที่ผเขียนได้เคยไปอยู่มานักเรียน ๗๐๐ กว่าและมี ๓๐ คณะ ตั้งนามหัวหน้าประจำโรงเรียน ๓๐ คน แต่อาจารย์ใหญ่อาจตั้งเพิ่มชนอกได้ ถ้ามักเรียนถ่มควรจะได้รับเกียรติยกการเป็นหัวหน้าประจำโรงเรียนนั้นถือเป็นเกียรติยศมาก การรักษาความยุติธรรมและการให้ความยุติธรรมแก่บุคคลในสถานศึกษาชคนเป็นตั้งสำคัญมาก และ ถอกันเคร่งขงนท ไม่ว่าจะเป็ฝรั่งหรือคนต่างชาตเหมือนกันหมด ตลอดเวลาทผเขียนเคยอยู่มานไม่เคยได้รับการกตชวางประการใดเลย ที่จะทำให้นักชเขาเป็นฝรั่งและเราไม่ใช่นักชเขียน เมื่อเป็นนักเรียนดวยกันถถอกชเหมือนกันพวชเขาทุกอยาง

เมื่อเสร็จการเรียนแถวต่างกกดบคณะรับประทานอาหารกต่างวัน ภายหลังอาหารกต่างวันมแถววางประมาณสัก ๕๐ นาที ให้ทำชระถัดจนตดเช่นชชของ ชงชชชได้ตามร้านในเมือง แต่ภายหลัง ๓๕ นาทีกาแถวจะเขาร้านในเมืองไม่ได้ ภายหลัง ๓๕ น. เป็นเวลาที่จะตองเดินกพา หรือออกก่าดงอยางใดอยางหนึ่ง เพราะเวลาฤติหนาวพอ ๓๖ นาทีกามตแถว ดงนจะเดินกบกเดินใดตงแต่ ๓๕.๓๐ จนถถึง ๓๖.๐๐ น. การเดินนหมการชอมกันระหวางคณะบาง ชอมระหวางพวชทอยในเกณทที่จะได้รับเลือกให้เดินให้โรงเรียนบาง เวลาที่เดินชงชระเดีกระหวางคณะต่างๆ ก็ราวๆ ปลายภาค วันไหนไม่มรถกับเดินกตองไปดงกันเป็นการออกก่าดง ฝนตคพารองวงทงนหนาวชนไม่วี ทุกคนจะตองออกก่าดงกายอยางใดอยางหนึ่ง ตอนจาก ๑๗-๑๘ น. นนมเรียนถอกตองชวไมอง แต่การเรียนตอนเขียนมอชทชดระถ่ามครง วันทไมมเรียน

ตอนเย็นเพื่อให้นักเรียนมีเวลาว่างเรียนวิชาพิเศษ เช่นดนตรี วิชาเขียน หรือการช่าง เช่น ช่างไม้ ช่างเหล็ก หรือทางด้านกีฬาที่หายโหด โหดมาก มวย เป็นคน แต่ถ้ามอง ภาควิชาการเรียนตอนเย็นเดือนมาเรียนตอน ๑๔ น. ถึง ๑๖ น. แต่จากนั้นเดิน กีฬาชนิดหนาร้อน เช่น เทนนิส กรีฑาแข่ง ว่ายน้ำ Cricket ยิงปืน กอล์ฟ เป็นต้น

นอกจากการศึกษาด้านวิชาต่างๆ แล้ว ยังมีการสอนในด้านกีฬา อย่าง ที่โรงเรียน Oundle จะเห็นการช่างครบบริบูรณ์ โรงงานช่างไม้ โรงรถซึ่งมี เครื่องกลึงโลหะชนิดต่างๆ ทั้ง ๕๐-๕๐ เครื่อง โรงหลอมเหล็ก โรงไฟฟ้า โรงตัดเหล็ก โรงงานเหล่านักเรียนทุกชั้นจะต้องได้มีโอกาสเข้าไปเรียนทุกคนทุกภาค นอกจาก เวลาว่างบ่ายๆ ที่ไม่มีการเรียนก็เข้าไปทำอะไรต่ออะไรได้ การช่างไม้ก็เข้าไปต่อ คุ่อหีบอะไรของเราได้ โรงรถก็ไปรถได้ตามชอบใจ โรงงานเหล่านักเรียนในเวลาดัง ครามได้ช่วยทำพวกปลดออกกระสุนและพวกหัวตลับปืนต่างๆ เป็นจำนวนมาก และยังมิอะไรต่ออะไรที่ช่วยชาติในภาวะสงครามอีกมากมาย โรงเรียน Oundle นั้นเป็นโรงเรียนที่สอนหนักไปในทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม ในทางด้านกิจกรรมก็มีโรม ณาไว้มาก เพื่อให้เด็กเรียนทำการทดลองปลดกพพชต่างๆ แต่ยังมีเครื่องกลึง อีกด้วย ซึ่งเวลาดังครามได้ช่วยปลดอาหารไว้มากมาย ในยามปกติมีสนามรักบตง ๓๒ สนาม และทวายนานาขนาดยาวเกือบ ๘๐ หลา นอกจากนั้นยังมีสนาม Fives ของ โรงเรียน ๘ แห่ง และตามคณะหนึ่งๆ ก็มีประจำคณะละ ๑ แห่ง บางคณะก็ไม่มี

ในพิบัติสงครามนักเรียนจะได้รับการฝึกหัดให้มีความรู้ดีในการรับผิดชอบต่างๆ นั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะต่อไปเมื่อโตและออกจากโรงเรียนแล้ววันใดสักวันหนึ่ง จะได้ติดตัวไปด้วย ถ้าจะไปรับตำแหน่งทำงานการอะไรก็ได้ ถ้าจะต้องมีการปกครอง แล้ว การรับผิดชอบสำคัญมาก ไม่ใช่แต่จะคอยรับความชอบอย่างเดียว นักเรียน ในโรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบต่างๆ กัน เช่น พวกที่เป็นหัวหน้าหรือพวกที่เป็นกรรมการ สภาสมาคมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น สภาสมาคมดนตรี โต้วาที การออกหนังสือพิมพ์ของ

โรงเรียน ส้มมากม้ายรูป ส้มมากม้วยเพลง ส้มมากม้วยทาศาสตร์ เป็นต้น นักเรียน
ยอมโตมโอกาสทำหน้าหจกการให้ส้มมากมต่าง ๆ บรรดผลไปดวยค

ทุกดาวมาแถวข้างคนนทกอย่างแถดงว่า นักเรียนปกครองตัวเองได้เบนอย่างค
การปกครองตัวเองได้คณน นักเรียนจะคองรหนาทของความอยเพียงใด เช่น พวก
ทเบนหวนหา เมอเบนหวนหาประจาคณะกจากดาวตคเคอนนักเรียนในคณระของค
ถาเบนหวนหาโรงเรียน กจากดาวได้ทงหมดโรงเรียน พวกหวนหาเขารจกวางค
แถววางคได้เหมาจะจนนักเรียนอนนบถอยาเกรงไมกถาตอเดยน คางังหวนหาเบนค
ตั้งเดคชาติไมมีใครกตาฝาน ส่วนนักเรียนอนกรหนาทวาจะคองทำอย่างไร ระ
เบยบม้อย่างไรกทำตาม แถมีใจคทนแถรอใจจนถึงครวาควมดีทททำได้จิงทำ
เบนอนวารจกวางคแถปฏิบคทาตามสัทรขของคทุกฝาย ดงนนการปกครองกัน
เองจิงเบนผลดีเร็ว

ในที่สุดน การคศึกษาชนคพบคคถนน ถึงแมจะมผลคยนว่าทำให้เดกจองหอง
หรืออะไรกตาม การคศึกษาแบบนคโตมมานานแถวแถไมเดกคตมไป ทงคนกนยมกน
มาก ประเทคอื่น ๆ ยงพยายามกอดแบบไปคตงกนอยคตอคมาจนทุกวณน

กีฬาใน "พับลิคส์กูล"

ดร. กฤษ อิศวเสนา ณ อยุธยา

ในสถานศึกษา "พับลิคส์กูล" การกีฬา นับว่า เป็นสิ่งสำคัญ สิ่งหนึ่งซึ่งทำให้
การศึกษาชนิดนี้เป็นที่นิยมของคนทั่วไป แต่ยังมีผู้ที่นึกว่าการไปอยู่พับลิคส์กูลนั้นทำ
ให้การเรียนอ่อน เพราะมีวุ่นวายใจเล่นกีฬาคนเดียว ความจริงการศึกษาไม่ได้มีแต่
การเรียนหนังสืออย่างเดียว การเล่นกีฬาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา คือฝึกหัดให้
มีใจคอเข้มแข็ง เป็นนักสู้ รักษาคณะ เมื่อถึงคราวแพก็รู้จักรับความแพ้ และเมื่อชนะ
ก็ไม่จำเป็นต้องโทษถมผู้ปราชัย ส่วนที่ว่าการเรียนอ่อนกว่าโรงเรียนธรรมดา
นั้นก็เป็นความจริงอย่างหนึ่งไม่ ขอยกตัวอย่างโรงเรียน Oundle ซึ่งผู้เขียน
ได้เคยไปศึกษามา ที่นั่นในอาทิตย์หนึ่งมีการเรียน "ครึ่งวัน" (Half-Holiday)
อยู่สามวัน คือ วันของคาร พุธหัดบด และเสาร์ ในสามวันนั้นเรียนหนังสือแต่เฉพาะ
เวลาเช้า ๗.๐๐ น. ถึง ๑๓.๐๐ น. เท่านั้น ในตอนบ่ายตั้งแต่ ๑๔.๐๐ น. ไปจนถึงสาม
ทุ่มกับฟุตบอลในฤดูหนาว แต่ผลการเรียนไม่เสียหาย ที่กล่าวอย่างไม่เสียหาย
เอาผลของการสอบไล่ปลายปีมาเป็นมาตรฐาน คือปลายปีมีการสอบไล่ใหญ่เรียก
ว่าสอบ Higher Certificate ซึ่งเป็น การสอบไล่วิชาเทียบเท่ากับที่ ๑ ของมหาวิทยาลัย
ในประเทศไทย คือผู้ใดสอบ Higher Certificate ได้แล้ว เมื่อไปอยู่
มหาวิทยาลัยจะได้ยกเว้นการเรียนปีที่ ๑ ให้ข้ามไปเรียนปีที่ ๒ เลย และผลการสอบ
Higher Certificate นี้โรงเรียน Oundle มีนักเรียนสอบไล่ได้มากที่สุดทุกปี มีได้
มัธยมสิบเห็นเคย ดังนั้นจะกล่าวทำให้การเรียนหนังสือของที่นี่เป็นความจริงไม่
ขอสำคัญจะต้องแบ่งเวลา ถึงเวลาเรียนต้องตั้งหน้าตั้งตาเรียนกัน พอถึงเวลาเล่นกี
ฬาที่พับลิคส์กูลฝึกหัดให้เด็กรู้จักแบ่งเวลา และใช้เวลาทแบ่งนั้นให้ถูกกับเรื่อง

หัดกับคน บางเวลาว่างกายเราดี วิ่งออกน่าน้ำ หัดว่ายน้ำคนเดียวเป็นการเก่ง เพราะคนน้ำเขาเดอกเขาคนทวงเก่งมาน้ำ แต่บางเวตามันไม่ไหวเข้า พวกตกคณะ ออกหน้าไปก็มี ถ้าเบนไปเซนนกทำให้คนน่าน้อยหน้า ดึงนคนหน้าของพยายามนำ อยู่เต็มอ บางเวลาไม่ไหวเข้า และคนข้างหลังจะชนหน้าถึงกับตะโกนออกมาว่าฉัน เป็นคนน้ำ แกตองตาม เรากัดต้องร่นมา แต่ไปไกลๆ เข้าคนน้ำไม่ไหวก็ร้องตะโกนให้ เราน้ำเลย พอวิ่งเข้าเขา พวกเด็ก ๆ อยู่ข้างหลังแทบแย้ บางทีไปพบพวกคณะ อินทผอธูมาทางเดียวจนเคยต้นกกนใหญ่ เกิดมีการแข่งขันกันขึ้นมาเต็มถนนหมด วิ่งเสร็จจากอาบนา กินน้ำชา แล้วไปเรียนหนังสือ ในฤดูหนาวน ๑๖.๐๐ น. กวาๆ กมตแถว ดึงนการกีฬาหรือการออกกำลังกายดังคงคนตงแต่ ๑๔.๐๐ น. พอมืดก็ไป เรียนหนังสือซึ่งตงตงเวลา ๑๗.๐๐ น. เรียนจนถึง ๑๘.๐๐ น. จึงกลับคณะรับประทานอาหาร และทำการบ้านต่อไปจน ๒๑.๐๐ น. กีฬาที่เล่นตามพบตคตถนมหตตาย ชนิด แต่โดยมากเล่นบัตนนกีฬาตงนเบนชต ๆ นักเพื่อจะให้มี Team Spirit ชน เกมชนิดที่เล่นคนเดียวไม่ไหวต้องรวมกำลังกันจริง ๆ เกมจำพวกนี้ในฤดูหนาวกม วิกบฟุตบอลตในบางโรงเรียน แต่มีโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่เล่นแฮตโซซีเชนฟุตบอลต ยังม่ชอกกอกชงโดยมากเล่นในเทอมที่ตอง เพราะในเทอมที่ตองอากาศหนาวจัด ถ่นามแข่งกันไปดำหรบวิกบ จึงเล่นชอกกแทน นอกจากกีฬาที่เล่นเบนชตแล้ว ใคร อยากเล่นเบนล่ตงควกมอยางอนอก เช่น ล่ควอช ฟิวลด์ ห้อยโหน ยินบนเล่น เบนคน ในวณเรียนครั้งวณน ตอนบายนเล่นวิกบตงตงตงมารบประตทนน้ำชา และ เบนชงชรรมตาทจจะไปล่ควอชหรือฟิวลด์อก เพราะกีฬาประเภทนเล่นในร่มเบตไฟ เล่นได้ การเล่นในชณะนมนไม่รดักเห็นคเห็นอยเดย ถึงแมเล่นวิกบอยางตมท แตวกไปตอส่ควอชหรือฟิวลด์ได้อก เราเล่นได้จนถึงเวตาอาหารเย็นคอบ ๑๘.๐๐ น. เครื่องอุปกรณการกีฬาบนทางคณะม่ไควพรอม เช่นไม้ตงตง ซึ่งทจจริงเรากได้ เตรียมหาไว้ดำหรบควอชด้วยเหมือนกัน

เทอมที่สามซึ่งเป็นเทอมฤดูร้อน ก็พากันเปิดเข้าไปในประเภทที่ไม่ต้องออกกำลัง
 มากนัก เช่น Cricket เทนนิส กอล์ฟเซียง ยิงปืน การวิ่งในฤดูร้อนไม่มี มีแต่
 ฤดูหนาวเท่านั้น ในฤดูร้อนกีฬาที่พบว่ามีชื่อเสียงมากที่สุดคือ Cricket ซึ่ง
 มักจะเห็นว่าทุกคนจะต้องเล่นกีฬาให้ครบถ้วนปี เมื่ออยู่กับที่ตามใจเด็กเล่นกีฬา
 อย่างอื่น เช่น ตกรรเซียงหรือยิงเป้าได้ Cricket นั้นเป็นเกมที่ต้องมีตาไวและซอด
 หน่อย และเป็นเกมที่เล่นกันกว่าจะรู้ผลก็ต้องวิ่งหรือล่ามวน เวลาแข่งขันต่งต่งแต่
 เขา บางทีเย็นแล้วไม่ทราบผล ต้องเดินเดยค้อไปในวันรุ่งขึ้น สำหรับการต่งต่งบาง
 ที่อาจวิ่งนอน แต่เวลาเล่นเล่นมีความสนุกเหมือนกัน

การตกรรเซียงนั้นไม่ใช่มีได้ทุกโรงเรียน เพราะบางโรงเรียนไม่ได้มีโต๊ะไม้
 กมกรรเซียงไม่ได้ ที่ Oundle มีโต๊ะไม้กว้างพอที่จะใช้สำหรับกรรเซียงแปดคน
 ดึงนั้นจึงต้องมีกรรเซียงเพียงสี่คน และมีการแข่งขันระหว่างคณะด้วย โดยมากเวลา
 ขันไปมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดหรือเคมบริดจ์ พวกที่เคตกรรเซียงมากอนกมกเขา
 ไปตกรรเซียงค้อ และเกือบเป็นประจำทุก ๆ ปีที่นักเรียนจาก Oundle ไปอยู่ในเรือ
 ออกซฟอร์ดบางเคมบริดจ์บาง

การยิงปืนนั้นมีการแข่งขันกับโรงเรียนอื่น ๆ และมีการแข่งขันใหญ่ประจำปี คือ
 ทุก ๆ ปีมีต่งต่งไปยิงปืนแข่งขันกัน ณ ที่เดียวกัน คือที่ Bisley การยิงปืนชุด
 หงษ์แปดคน ยิงปืนทหารจริง ๆ และยิงในระยะต่าง ๆ กัน คือ ๒๐๐ หลาและ
 ๕๐๐ หลา ต่างคนต่างยิงแล้วนับแต้มรวมกัน โรงเรียนไหนชนะได้ถ้วยไปเก็บ
 ไว้ที่หนึ่ง ถ้วยยังบานมคานัก เพราะหมายว่าชนะเลิศมาจากโรงเรียนหลายสิบ
 โรงเรียน Bisley เป็นตำนานยิงเป้าอันเรื่องนามของประเทศอังกฤษ และยัง
 ครองหนึ่ง ๆ พร้อมกันได้หลายสิบเป้า

การเล่นกีฬาต่าง ๆ ที่พบมีต่งต่งต่งต่งมีการแข่งขันระหว่างคณะบ้าง ระหว่าง
 โรงเรียนบ้าง ใครที่ได้รับการคัดเลือกให้เล่นให้คณะก็รู้สึกพอกพูนใจและยังกว่านั้น

ไป ถ้าได้เดินในนามของโรงเรียนด้วยแล้วรู้สึกความเกียติมาก เป็นที่น่าสังเกต
 อยู่อย่างหนึ่ง การอดขยี้ในจำพวกที่เด็กพาเก่งจริง ๆ ไม่มีเลย จะเป็นกีฬาอย่าง
 ใหนักตามไม่เคยพบคนทหยิ่งเลย และคนทเก่งจริงนยชนิดที่จะมาร่วมเดินด้วยหรือ
 ล้อนและให้คำแนะนำแก่ผู้ทมผู้มออ่อนเสมอ การเดินตัวไม่มเป็นเดดขาด คชดอว
 เก่งแล้วโรงเรียนจะคงมำงอให้เดินให้โรงเรียนนน มารยาทอย่างนไม่มเลยเป็นอน
 ชาติ ยอมเสยส์ละเพื่อกอบกชอเสยส์ของโรงเรียนอยทกเวลา และเวลาแข่งชกับ
 โรงเรียนอนกเดินกนเต็มท แต่ไม่ไช่เฮยว การเดินรกับทโรงเรียนเมอตมทบดก
 แล้วไม่มเคยโดนเตะช้ำแบบยงไม่ทนเลย การคอบแทนทโรงเรียนให้ในการเดินให้
 โรงเรียนกคอกเกยรคยส์เทานนเอง คอเมอหูวหนักพาประเภทไหนเห็นวำใครม
 ความดำมารถดงชดสังแล้วกให้ Colours การได้ Colours หมายควมวำผู้ปกครอง
 คองควกกระเปำคคองชอเสยส์ดำมารถ ผำผกคอ ผำพนคอ กงเทำเป็นต้น โรง
 เรียนให้แคเกยรคและลัทธิทจะไชเสยส์ดำมารถ หรือลัทธิเป็นเครื่องหมายในการทได้
 รับ Colours การทห้วงคาคอบแทนจากโรงเรียนด้วยเงินทองหรือจนกระทงห้วง
 ให้โรงเรียนชอเสยส์ดำมารถหรือผำพนคอผกคออะไรให้ ไม่มีใครกระทำกน ความ
 ห้วงการคอบแทนดังกถำว เป็นชนิด Professional คชนกกพาชพไป การเดิน
 กพาชงนกกพำผุดได้รบการคอบแทนคอเกยรคเทานน และแคคคคนเมอได้รบ
 Colours ดเหมือนพอใจและพมใจเสย็นกระไร แต่การให้ Colours ม้อยส์ดำมประ
 เภท ๆ คชทลัดกคอก House Colours ถดมำเรียกกนวำ Second Colours และล่งลัด
 คอ First Colours หรือเรียกวำ School Colours House Colours นนได้ลัทธิไช
 ผำพนคอลัทธิพิเศษประจำคณะ ถดมำได้ลัทธิไชผำพนคอลัทธิพิเศษงงเทำและหมวก
 แกบ ล้วน School Colours นนได้เสยส์ดำมารถเพิ่มชนจากล่งอน ๆ ทกถำวแล้ว
 แคลัทธิพิเศษนคองเป็นลัทธิประจำโรงเรียน

โรงเรียนเกำ ๆ เช่นโรงเรียน Eton นอกจากกีฬาธรรมดำแล้ว เขายังมกีฬา
 พิเศษซึ่งไม่มีใครทไหนเดินกน เช่น Wall game ซึ่งเป็นกีฬาอะพะาะของเขาเทานน
 นนเด็กเดินในวงพิเศษวนหน่งไม่ไช่เดินทก ๆ วัน และเป็นประเพณีมำกกว่าอื่น

เทาที่เขียนมานักพอจะเห็นได้ว่า การกีฬาอันเป็นการศึกษาด้านหนึ่งของบุคคล
 ดัด และนับว่าเป็นความประสงค์และความมุ่งหมายของนักเรียนทุกคนที่อยากจะได
 รมการคัดเลือกให้เล่นกีฬาชนิดใดชนิดหนึ่งให้คณะหรือโรงเรียนบ้าง และการศึกษา
 ในบุคคลดังกล่าวจะเห็นว่า เป็นหลักสูตรครอหนึ่งคือ "มีการเล่นกีฬาอะไรบ้าง"
 ดังจะเห็นในหนังสือระเบียบการของบุคคลดังกล่าวแต่แห่ง ต้องมีบอกว่ามีกีฬาอะไร
 ใดบ้าง ดังนี้เป็นต้น

การเรียนในพับลิกสกูล

ดร. กฤษ อิศวเสนา ณ อยุธยา

ในครั้งก่อนข้าพเจ้าได้เล่าถึงการศึกษาในพับลิกสกูล การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเหมือนกัน การเรียนหนังสือจริง ๆ นั้น ตามพับลิกสกูลก็จัดทากันอย่างเข้มงวดแต่ไม่เป็นไปตามที่บางคนกล่าว ว่าดี โรงเรียนมัธยมธรรมดาไม่ได้เหตุผลที่เอามาอ้างว่าได้หรือไม่ได้นั้น การสอบซึ่งตนเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งจะเห็นพวกพับลิกสกูลได้กินเป็นแถว การเข้ามหาวิทยาลัยนั้นเป็นจุดประสงค์ของนักเรียนส่วนมากเมื่อออกจากพับลิกสกูล และมหาวิทยาลัยทยอยกัน ก็คือออกซ์ฟอร์ดและเคมบริดจ์

การเรียนตามพับลิกสกูลนั้น กระทรวงศึกษาของอังกฤษมิได้เป็นผู้ควบคุมหรือวางหลักสูตรการเรียนเหมือนอย่างประเทศเรา ซึ่งถึงจะเป็นโรงเรียนราษฎร์หรือโรงเรียนรัฐบาลก็ตาม ต้องเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงและสอบตามข้อสอบของกระทรวง เมื่อถึงชั้นมัธยมปีที่ ๓,๖ และเตรียมอุดมปีที่ ๒ เป็นต้น

พับลิกสกูลต่าง ๆ ในอังกฤษมีการสอบได้สำคัญอยู่หนึ่ง เรียกว่า School Certificate ซึ่งการสอบได้ชั้นนี้มหาวิทยาลัยเป็นผู้ออก และมหาวิทยาลัยที่ออกข้อสอบชั้นนี้คือมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ดและเคมบริดจ์รวมกันออกชั้นนี้ ซึ่งเรียกว่า Oxford and Cambridge Joint Board School Certificate แล้วพับลิกสกูลแต่ละโรงเรียนก็เด็กเขาจะใช้ข้อสอบของมหาวิทยาลัยไหน แต่หลักสูตรทั้งต้องชนิดคล้ายกัน ส่วนมหาวิทยาลัยลอนดอนนั้นมี London Matriculation ซึ่งมีมาตรฐานอันเดียวกับ School Certificate. นอกจาก School Certificate แล้วยังมีการสอบอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งหลักสูตรตั้งเท่าที่หนึ่งของมหาวิทยาลัย การสอบชั้นนี้เรียกว่า Higher School Certificate หรือเรียกสั้น ๆ ว่า Higher

Certificate ซึ่งตามธรรมดาแล้วใช้เวลาเตรียมออกต้องบ่ภายหลังที่ใด School Certificate แล้ว Higher Certificate นี้โรงเรียนโดยมากไม่ค่อยให้เด็กสอบ เพราะยาก และเห็นว่าไม่จำเป็นอะไร ขันไปเรียนมหาวิทยาลัยก็ได้ การออกข้อสอบ Higher Certificate ก็ทำนองเดียวกัน คือมหาวิทยาลัยตั้งถาวรเป็นผู้ออกข้อสอบและเป็น ที่ตั้งเกิดข้อยอย่างหนึ่งเกี่ยวกับข้อสอบเหล่านี้ คือข้อสอบเหมือนกันทั่วประเทศ แต่ข้อ สอบนั้นจัดพิมพ์ส่งมาจากมหาวิทยาลัยก่อนสอบตั้งหลายวัน แล้วให้เกียรติยศแก่ โรงเรียนเก็บข้อสอบไว้จนกระทั่งถึงวันจะสอบก็แกะเขามาสอบตามวัน และเวลา ที่กำหนดให้ ข้อสอบก็ไม่ปรากฏว่าไว้ให้ดูอย่างไร Higher Certificate นี้ใครได้ไป แล้วเวลาเข้ามหาวิทยาลัยเรียนบ่ที่สอบได้โดยลำดับองการ แต่น้อยโรงเรียนนักที่จะ ตั้งนักเรียนเข้าสอบได้อ่อน

วิธีจัดการเรียนตามพิบัติคดีต่าง ๆ ก็ไม่เหมือนกันทุก ๆ โรงเรียน บาง โรงเรียนหนักไปทางภาษาโบราณ เช่น กรีก ละติน หรือทางประวัติศาสตร์ บาง โรงเรียนหนักเข้าหาวิชาใหม่ คือหนักไปทางวิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ โรงเรียนโดยมากแบ่งเป็นสองพวก ๆ หนึ่งเป็นพวกภาษาและประวัติศาสตร์ อีกพวก หนึ่งไปทางวิทยาศาสตร์ พิบัติคดีโดยมากต้องบ่แรกเลยเวลาเรียนกรีกละตินเลย แล้วบ่ที่สามสี่จึงเปลี่ยนไปทางวิทยาศาสตร์ ถ้าเด็กมีความประสงค์เรียนทางนั้น แต่ ผู้เขียนขอกล่าวถึงโรงเรียน Oundle ซึ่งผู้เขียนได้ไปอยู่มา ว่าโรงเรียนนี้จัดการ เรียนอย่างไร ถึงได้รับการยกย่องในประเทศอังกฤษว่าเป็นโรงเรียนที่ดุดีในทาง วิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ในปัจจุบัน

ในชั้นต้น นักเรียนเรียนทั้งหลายก็ต้องเรียนวิชาเช่นกรีกละตินเด้อย่างน้อย หนึ่งปี และถ้าจะหนักไปเรียนทางวิทยาศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์ก็เริ่มได้ในบ่ที่ สอง ซึ่งหมายความว่าทางวิชาพวกกรีกละตินได้ และคงคนเรียนเคมี ฟิสิกส์ เบื้องต้นเดย และการเรียนวิชาเหล่านี้สนับสนุนให้เด็กทำการทดลองเองตั้งแต่ต้น ห้องปฏิบัติการ ของโรงเรียนเป็นดังที่ออกหน้าออกตามาก และเวลาว่างหยุดเรียนครั้งวัน นักเรียน

อยากเข้าไปทำการทดลองขออนุญาตเข้าไปทำได้เดี๋ยวนั้น แต่ต้องบอกครัทคอบคุมก่อน
 จะทดลองอะไร และต้องทำคานนน เพื่อกันไม่ให้ทดลองอะไรที่อาจเป็นอันตรายได้
 อีกประการหนึ่งที่โรงเรียนนมเป็นพิเศษก็คือ โรงงานสำหรับทำการกดเหล็ก หลอม
 โตะ โรงช่างไม้ โรงตัดเหล็ก โรงไฟฟ้า โรงเครื่องยนตร์ ทั้งที่ใช้ไอน้ำและ
 นามันเชื้อเพลิง โรงงานเหล่านี้ขนาดไม่ใช่เล็ก นักเรียนเข้าไปทำงานได้ทดลองสั่งรับทำ
 สั่งคน และทักชนในโรงเรียนคงแค่นั้นคานนนสั่ง ต้องเข้าไปทำงานในโรงงาน
 เหล่านี้เหมือนกันหรืออีกที่ คือไม่ตองเรียนหนังสือแต่เพียงอย่างเดียว แต่เขาไปฝึกงาน
 ในโรงงานใดโรงงานหนึ่งแทนการเรียน เป็นอันว่าถ้าอยู่ในโรงเรียน ๔ ปี ปีหนึ่งมี
 ๓ เทอม เทอม ๓ เขาไปทำ ๓ อาทิตย์ก็เป็นอย่างนี้ของได้เข้าไป ๓๒ อาทิตย์ และมี
 สถิติไว้พร้อมว่าทำงานเป็นอย่างไร ผู้มีอดเดวแค่นั้น การเข้าไปทำงานในโรงฝึก
 งานเหล่านี้นอกจากจะเข้าไปทำในเวลาเรียนแล้ว เวลาว่างหยดเรียนเมื่อใด เข้าไป
 ทำงานได้ตลอดเวลาและมีคนนักเรียนไปคือโต๊ะหรืออยู่ในโรงช่างไม้ในเวลาว่าง บางคน
 ก็ใช้เวลาว่างทำวิทยุในโรงไฟฟ้านั้น นอกจากนั้นโรงเรียนยังมีสถานตั้งวิทยุอีก แต่
 การตั้งวิทยุในวิทยุพูดหรือส่งเป็น morse code การตั้งวิทยุในประเทศอังกฤษนั้น
 ไม่ห้าม ผู้ใดประสงค์จะมเครื่องตั้งวิทยุขอจดทะเบียนส่งได้ แต่ต้องสอบกันก่อน
 และต้องสอบการเคาะส่งเป็นอาณัติสัญญาณได้ก็ตอง แล้วคิดค่ากับสถานีสมัครเล่น
 ในประเทศต่าง ๆ การตั้งสัญญาณวิทยุแบบนี้เป็นการทดลองเครื่องส่งชนิดต่าง ๆ
 ไปในตัวด้วย ไม่ใช่ส่งเพลงดนตรีหรือร้องเพลงเล่น คือเราพยายามติดต่อกับสถานี
 อื่น ๆ ในประเทศต่าง ๆ แล้วเปรียบเทียบกับว่าคงดีใหม่แตกเปิดยื่นคความรึกน วิทยุ
 สมัครเล่นแบบนี้ในอังกฤษมีแบบนั้น ๆ สถานี ยิ่งในอเมริกาแล้วเป็นหมื่น ๆ และแต่
 ละสถานีมีควอชกรวยอตามกฎหมายการตั้งวิทยุ และที่โรงเรียนก็มีผู้สนใจหัดเคาะ
 วิทยุกันมาก งานพวกนี้เป็นงานอดิเรก แล้วแต่เด็กมันตั้งใจชอบทางไหนก็ไปทำทางนั้น
 โรงงานของโรงเรียนนั้นได้รับการรับรองทางสมัครภาพทั่ว ๆ ไป เช่นที่มหาดิทยาลัย
 เคมบริดจ์ ผู้ที่ศึกษาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ ก่อนได้รับปริญญาจะต้องไปฝึกงานใน
 โรงงานใดโรงงานหนึ่งในประเทศอังกฤษ ๖ เดือนเดียวก่อน จึงจะได้ปริญญา แต่ผู้

ด้มาจากโรงเรียน Oundle นนให้ ๓ เดือน โรงเรียนอื่น ๆ ไม่ได้รับการยกเว้น
 อยางนเดย ดงนนนศกษาศวกรรมคองไปดมครงานตามรงงานเวตามหาวทยาศย
 หยดตุรอน เพอใหไดเวตามคหรงานครบ ๖ เดอาน ในยามดงครามเชนเมอครง
 ดงครามโดกครท ๑ และครท ๒ รงงานของรงเรียนไดทาประโยชนในการผลต
 วดตบางชนิดที่ใชในดงคราม โดยระเพาะหวดกบ้นใหญ่และฐานตกบ้นใหญ่ ซง
 นกรเรียนเบนศทา และทาตามแบบททางการทหารมอบหมายมา

ทางดานกลศกรรม ที่รงเรียนมนายอยหลายรอยไรดำหรับทตดองเพาะปลก
 และเตยงโกไวมากมายและดงไซมาขายตามคณะบาง เหลอถดงตามตตาดเบนราย
 ไดรงรงเรียนไป นกรเรียนทจะเรียนทางกลศกรรมกมโอกาสเวมงานทางดานนแตตน
 และหตเตยงโกทตดองปลกพษพนธูต่าง ๆ ในนาทตดองของรงเรียน เมอดงคราม
 ที่แตวปรากฏวาในนาไดปลกขาวดาดและทาถวนคววปลกผกมากมาย

ที่รงเรียนน การดอบได Higher Certificate ใชเวตาเตรยมเพียงบเดียว
 ภายทดง School Certificate แทนดองบอยางรงเรียนอน ๆ และเป็นรงเรียนทม
 นกรเรียนดอบ Higher Certificate ไดมากทสดทกบ คดเฉลยแตวไดราวบตะ ๘๐ คน
 เปรียบกับรงเรียนอนซงอยางคทสดเพียง ๓๐ กวาคคน และเป็นของธรรมดาซงนกรเรียน
 บางคนได Higher Certificate ดงดองหรือดามครง และเมอไปมหาวทยาศย โดย
 มากเขาเรียนชนบท ๓ โหมและไมขอการยกเวนซงตนมดทหจะได ทงนกรเพราะจะ
 ไดไมตองทำงานเพราะเรียนมาหมด ดงนนบท ๓ ทมหาวทยาศยชเกยจได ไมตอง
 ทำงานหนก

วจจคชนกรจตไปตามพวกทจะเรียนไปทางไหน พวกออกขรคาศตกรกอยพวก
 หนง พวกวทยาศศตกรกพวกหนง และวศกรรมกไปพวกหนง แตมวชา เชน ค้า
 นวณ และภาษาตางประเทศ ซงโดยมากเบนฝรงเศदनน แบงตามความดามารถของ
 เดก คอพวกคกใจพวก ๑ มราว ๘-๓๐ คน แตวถดมากคอพวก ๒ ซงไมเกงเทา
 พวก ๓ แตวยงมพวก ๓-๔-๕ ไปอก แตวชา เชน เกม พดลช ภาษาองกฤษ

เหตุการณ์เดาปนกันทั้งหมด เพราะวิชาเหล่านี้พวกวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมเรียน
 ไม่เหมือนกัน ส่วนคำนวณเรียนรวมกันได้ จึงแบ่งเดาออกเป็นพวกๆ แบบนัก
 เหมือนกัน เพราะจะได้ให้โอกาสพวกที่หัวไม่สู้ใครเรียนไปซ้ำๆ ได้ ไม่ต้องเสีย
 เวลาพวกหัวใด ๆ ทุกสิ่งทุกอย่างทำงานตั้งครแล้วให้คะแนนซึ่งรวมกันทุกๆ ต้อง
 อาศัย และคนที่ได้คะแนนเป็นท. ในวิชาใด ก็มอบหมายคะแนนให้อาจารย์ใหญ่
 ในระหว่างประชุมถือเป็นเกียรติ เพราะทำคือนักเรียนทั้งโรงเรียน และได้มี
 โอกาสเห็นหน้าคนทเรียนได้ทั้งในชั้น หรือ ในวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่ ได้ มี การแบ่งเป็น
 พวกๆ ไว้

การสอนวิทยาศาสตร์ ถือว่าการปฏิบัติการประกอบเป็นของสำคัญมาก ดัง
 นั้นห้องปฏิบัติการจึงอยู่ในอันดับสูง โดยเฉพาะห้องทดลองเครื่องชนิดไอน้ำ หรือ
 ไฟฟ้า มีครบบริบูรณ์ไม่มีโรงเรียนไหนเหมือน และนักเรียนชั้นสูงๆ ลงมือทดลอง
 เอง ส่วนโรงไฟฟ้าในอดีตกเคยจ่ายกระแสไฟฟ้าสำหรับโรงเรียนใช้ตลอดทุก ๆ
 คณะ แต่มาสมัยนี้ไฟฟ้าของเมืองถูกกว่า ก็มีไว้สำหรับทดลองควบไปกับการสอน
 วิชาไฟฟ้า โรงถลุงโลหะอีกแห่งหนึ่งเบ้นท์ออกหน้าออกตามาก มีเตาสามารถถลุง
 โลหะต่างๆ ได้อย่างสบาย งานชั้นหนึ่งทศวรรษนักเรียนเคยประกอบชิ้นในโรงงาน
 ของโรงเรียนคือ มอเตอร์ไฟฟ้า ซึ่งทศวรรษทำในโรงงานของโรงเรียน ขนาดเครื่อง
 ไฟฟ้าที่ทศวรรษเป็นเครื่องขนาด ๗ แรงม้า ทศวรรษทำในโรงงานทศวรรษ ตั้งที่ซอมมอยาง
 เดียว คือ สายไฟทศวรรษขนาดสามเต้านอน วันทดลองเครื่องเมื่อเสร็จจบนเบ้นท์ทศวรรษไม่
 ได้ ทุกคนทศวรรษทศวรรษว่า เอ! มันจะหมุนไหม? พอหมุนได้ เสียงไซโยกันตัน
 หมด โรงเตเหล็กของโรงเรียนนั้น มาในเมืองโกตเคียงต้องมาได้เอากมาโรงเรียน
 และนักเรียนได้รับการฝึกได้เอากมากันทุกคน พวกนักเรียนทศวรรษอดๆ หนอย ก็ถึง
 แก่ได้รับใหม่หน้าทศวรรษเอากมาไว้ ดังตนคงแต่เบ้นท์ออกหน้าจบนออกมาเบ้นท์เอากมา
 ถูกแบบและขนาดที่ใช้งานได้ สถานที่อีกแห่งหนึ่งทศวรรษใจ คือ หอดดาวของโรง
 เรียนซึ่งไม่ใหญ่นัก แต่ใช้การได้ดี เข้าไปได้ราวๆ ๕๐ คน มกต้องส่องและเครื่อง

อุปกรณต่าง ๆ เช่น หนึ่งต้องดัดความเห็นไปตามการหมนของโตก โดยมีเครื่อง
หมนหันทงไปในอัตราความเร็วเท่ากับที่ดาวนั้นเวียนไป เวลาเรียนภมค้ำดศรภ
เรียนในชั้นเดียวกันหนึ่ง แลพอมคควแะอากาศศึ ๆ ครกมกพารษทงซนศดดาว

เวลาที่ตั้งคนเรียนหนึ่งด่อนน ถ้าเป็นหน้าหนาว ๘.๐๐ น. เรียนจนถึงบ่ายโมง
มีหยุดพักเมื่อ ๑๑.๑๕ น. แลวคอกนเขนคตงค้ ๑๗ น.ถึง ๑๘ น. ถ้าหน้าร้อนคตงค้
๗.๐๐ นาฬิกาเรียนเดียวกันหนึ่งจรงบประทานอาหารเช้า แะเริ่มใหม่จาก ๘.๐๐
ถึง ๑๓.๐๐ นาฬิกา คอกนบายจาก ๑๔.๓๐ ถึง ๑๖.๓๐ ว่างเดินกพาทตามฤดกาด คอกน
คากายหตงอาหารแะวมการบานทคองทก การบานททากเบนไปคตามวจชาทกกำหนดได้
เช่นวงจทรอจทกเดชแะภาษาฝรังเศส แะวงคการอจเบนวทยาค้ำศครภภาษา
อังกฤชแะจะกำหนด แต่ครคองไมค้มให้การบ้านไปทำ ทคอย่างทำแะวมคะแน
ให้ซงเก็บรวมได้ คองอาทคยรวมททหนึ่ง แะคะแนทงหมครวมอกรวงทหนึ่งเมื่อ

ปลายเทอม

เทาทเขยนมาน ก็พอจะให้ทานผอานเห็นค้บางว่า การค้ชวชวในพคค
ศกคณนไมใช่วเบาทคเคยว วจชทาเนนการค้ชวชวชานนค้ยกเอาโรงเรียนทค้รับการ
ยกยอวาทกาวหนามากทศค้โรงเรียนทงมาเบนคควอย่าง อค้ประการทงทงโรงเรียน
ค้ได้แยกการเดนแะการเรยนค้ไว้อย่างค้ แะนค้เรยนเมือไปมหาวทยาตค้จะค้
รับการอบรมให้รจว เมือไรเดน เมือไรเรยน เพระทมหาวทยาตค้ไมค้มค้บค้
หรือคคคคค ถ้าไมค้รจกแยกเวลาเดนแะเรยนค้ให้ค้แล้วจะไมค้มค้เบนททงปรารภนา

มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์

ดร. กฤษ อิศร์เสนา ณ อยุธยา

แสดงเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๔๕๑

บรรทัดโดย กุณฑล สุนทรเวช

วันอาทิตย์ที่ ๑๑ มกราคม ๒๔๕๑ โรงเรียนไต้เซญู ดร. กฤษ อิศร์เสนา ณ อยุธยา
มาแสดงปาฐกถาเรื่องความเป็นไปในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ที่ผ่านมานี้มาให้
เรียนฟัง ณ หอประชุมมหาวิทยาลัย ท่านผู้ใดเคยผ่านชีวิตของนักเรียนใน
อังกฤษมาบ้าง คืออยู่โรงเรียนประถม ๕ ปี Public School ๓ ปี มหาวิทยาลัย
อังกฤษ ๔ ปี และมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ๓ ปี ได้มีส่วนสร้างชื่อเสียงให้แก่เมือง
ไทย โดยได้รับปริญญาชั้นสูงคือ M.A., M.Sc., และ Ph.D.

ดร. กฤษ อิศร์เสนา ณ อยุธยา กล่าวแก่นักเรียนทั้งหลายว่า ในอังกฤษมีมหา
วิทยาลัยถึง ๑๖ แห่ง แต่ที่เก่าแก่ที่สุดคือ มหาวิทยาลัย Oxford และ Cambridge
ความเป็นไปของสองมหาวิทยาลัยนี้คล้ายกันมากและผิดกันกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ใน
อังกฤษมากมาย การศึกษาที่รับนั้นเหมือนกันหมดแต่ชีวิตภายในผิดกัน คือมี
ขนบธรรมเนียมแปลก ๆ สืบต่อกันมาหลายร้อยปี เป็นนิสัยของชาวอังกฤษที่ชอบ
รักษารูปแบบธรรมเนียม Traditions และพยายามรักษาสิ่งต่าง ๆ ไว้ จะเห็นได้ว่า
นิสัยนี้ เขาอบรมกันมาแต่เด็ก ขนบธรรมเนียมบางอย่างนั้นก็แปลกแต่ไม่มีประโยชน์
แต่ขอความมานานแต่พยายามรักษาไว้ และนอกนั้นก็คงมาอยู่ประจำรวมกับนิสัย
อื่น ๆ ด้วย จึงยอมมหาวิทยาลัยอื่นก็เหมือนกัน แต่ความเป็นไปในหอพักต่างกับในสอง
มหาวิทยาลัยนี้มาก

Cambridge University เป็นมหาวิทยาลัยที่นอน มศพ สำหรับนักศึกษา
ประมาณเจ็ดพันคน มีผู้หญิงประมาณห้าร้อยคน ตามปรกติคนสมัครเกินเต็ม

จึงต้องมีการสอบคัดเด็ก มาตราฐานการสอบก็ไม่สูงนักเพียงแค่มขยมบท ๘ ของ
 เราเท่านั้น แต่วิชาหนึ่งทุกคนต้องสอบได้ คือภาษาละติน (Latin) ซึ่งเป็นประ
 เสนอเท่านั้นแต่สำหรับคนต่างชาติแล้วทำให้ต้องลำบาก พวกเพอร์ เรียนวชาน ชนมาซัง
 พอเขาได้แล้วก็ไม่ต้องใช้อะไร และเมื่อสอบ ความรู้ได้แล้วก็ต้องผ่านการ สอบด้วย
 ภาษา เพื่อดูนิสัยใจคอและท่าทางอีก คนที่ดัดภาษามมีความชำนาญมาก แม้ได้พบ
 ประเด็นหากนเพียงครึ่งชั่วโมงก็อ่านหนังสือได้เต็มที่ เมืองเคมบริดจ์เป็นเมืองมหา
 วิทยาลัยมพดเมืองไมกหมน เมื่อเขาไปในเมืองนี้จะสะดวกในเห็นเป็นมหาวิทยาลัย
 นนซ์ไม่ถก เพราะมีคอตเตจ College ต่าง ๆ อยู่ทั่วไป อย่างของเราถ้าใครมาขอ
 ดมมหาวิทยาลัยเราก็พาไปได้ ทั้งพาตกรณมหาวิทยาลัยเป็นคน แต่ของเรามีปนัก
 อยู่ทวเมือง มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ แยกออกเป็นคอตเตจ (วิทยาลัย) ๑๖ แห่ง
 บางวิทยาลัยก็มีนักศึกษาประมาณ ๖๐๐ ถึง ๗๐๐ คน บางวิทยาลัยก็เด็กมเพียง
 ๒๐๐ คน วิทยาลัยหนึ่ง ๆ ก็เหมือนกบพดตักเด็ก ๆ มีห้องนอนมีห้องสมุด โบสถ์
 ห้องอาหาร ห้องครัว พร้อมหมด เวลานัดตั้งสมัครเข้ามหาวิทยาลัยนั้น ต้อง
 เด็กจะสมัครอยู่คอตเตจไหน คอตเตจนั้นกเปรียบเหมือนคณะต่าง ๆ ในโรงเรียน
 ราช จะอยู่คณะใดก็ได้ตามทวง เมื่อคอตเตจรับสมัครเราแล้วก็ติดต่อทางคอต
 เตจเกี่ยวกับจะสอบเมื่อไร ดัดภาษาเมื่อไร การอยู่ในคอตเตจนั้นสบายและดีดวก
 ดมาก คือเรามีห้องให้สองห้อง บางแห่งก็ให้สามห้อง คือห้องนอน ห้องนั่งเเดน
 ของเรานัดนี้ ซึ่งใช้สำหรับรับประทานอาหาร ดหนึ่งก็ให้ห้องไปพร้อม และ
 คือนรับแขกในห้องนี้แล้ว และมักแต่งห้องกนอย่างหรูหราตามความประสงค์ และยัง
 มีห้องเล็ก ๆ สำหรับเก็บของหรือหังคมีอะไรของเราบ้าง คอมีเคาแกล้อยและเราก
 คมีชากาเพกนตามชอบใจ ทุกคนคนใช้ประจำ ๒ คน คนหนึ่งเป็นผู้หญิงแก่ ๆ
 สำหรับปทนอน กวาดห้อง ทำความสะอาดทว ๆ ไป อีกคนหนึ่งเป็นผู้ชายเรียกว่า
 "Gyp" คืออย่างเราเรียกบอย Gyp คนนี้สำหรับตงอาหาร ชัดรองเท้า จุดไฟ
 สำหรับบึง ยกอาหารมารับประทานในห้องและทำงานเบ็ดเตล็ดคิจาปะระ พวก Gyp

นกต้องมากทำอะไร ๆ ได้ดีระพัด แต่บางคนก็ไม่ใช่เด่น เหล้ายาอะไรของเราส่วน
 คือกอดคอดมาจับเต็มอ บางทีต้องใส่กุญแจกัน สำหรับอาหารนมอเขาเขายกมาให้ใน
 ห้อง นกกลางวันจะรับประทานในห้องอาหารก็ได้หรือตั้งมาในห้องก็ได้ แต่มอค่า
 ต้องไปรับประทานในห้องอาหาร ห้องอาหารเป็นที่เซ็ดหน้าชุดตาของคอดเตชแต่ละ
 แห่ง คือทำด้วยงามแบบโบราณมีไม้โอ๊กปเต็มไปหมด และมีภาพสีน้ำมันของ
 บรรดาครูบาอาจารย์เก่าแก่ของคอดเตชในอดีต อาหารมอค่าบังคับให้รับประทาน
 รวมกันในห้องอาหารอย่างน้อยอาทิตย์ละ ๕ ครั้ง เพื่อให้ทุกคนมาพบปะสนทนากัน
 ไม่ให้เก็บตัวคอดอยู่ในห้องคนเดียว ไม่พบไม่พูดจากับคนอื่น ดังนั้นต้องรับประทาน
 อาหารตามที่กำหนดไว้และมีคนคอยดูจุดชื้ออยู่ คือในอาทิตย์หนึ่งไม่ต้องรับประทาน
 รวมกันได้ ๒ วัน วันไหนไม่รับประทานก็ไม่ต้องเสียค่าค่างานอาหาร การเสียค่า
 อาหารนั้นจุดเอาไว้ชำระกันปลายเทอม ทุกสิ่งทุกอย่างในคอดเตชใช้เงินกันทั้งสิ้น
 ไม่ใช่เงินสดกันเลย จะตั้งเบयरหรืออาหารพิเศษมาเลี้ยงแขกก็เขียนลงไป จะต้องการ
 อะไรโรงครัวทำได้ทั้งนั้น แล้วคิดกันปลายเทอม พวกเรานักเรียนไทยไม่ค่อยขาด
 อาหารมอค่า เพราะทางหลวงออกให้เสร็จ ไปกินที่อื่นต้องเสียเงินเองเปล่า ๆ ใน
 คอดเตชนั้นดื่มเหล้าได้ไม่ห้าม จะตั้งเบयरหรืออะไรมาดื่มก็ได้ เบयरนั้นตามคอด-
 เตชเขามอของเขาคือพิเศษ และเป็นเครื่องเซ็ดหน้าชุดตาของนัก ว่าเบयरของคอดเตช
 นั้นคอดเตชดื่ม เชิญเพื่อนฝูงมาดื่มกันได้ และเวลาเอ มาให้ ใ้ถ้วยเงินมีตรา
 คอดเตชมาให้ดื่ม เวลาที่รับประทานอาหารมอค่าต้องสวมเสื้อครุยเข้าไปรับประทาน
 การกินอยู่หลับนอนอยู่ในคอดเตชต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ของเขา ใครเคยอยู่พบ
 ดิฉันก็พูดมาก่อนก็ไม่รู้สึกแปลกอะไร แต่ถ้าไม่เคยอยู่มาก่อนก็อาจจะรู้สึกอึดอัด เพราะ
 ทำอะไรตามอำเภอใจไม่ได้ อย่างห้องอาบนาคอนเซ้า เปิดตั้งแต่เช้าพอ ๘.๓๐ น.
 ก็ปิด ใครอยากอาบนาคอนเซ้าก็จะต้องตื่นแต่เช้า เป็นการบังคับให้ตื่นแต่เช้าทางอ้อม
 อาหารมอค่ารับประทานในห้องของเรา จะทำกินเองก็ได้หรือจะสั่งให้ทครัวเขาทำ
 มาให้ก็ได้ พอ ๘.๐๐ น. ก็เข้าฟังเล็คเชอร์ (Lecture) ก่อน ๘.๐๐ น. จะเห็นแคคน

ที่เคมบริดจ์ และเมื่อเสวยราชสมบัติแล้วได้เสด็จไปเปิดสถานที่จะไรแห่งหนึ่งยังทรง
 รับผิดชอบ เคยทรงสู้รบหริทแห่งที่สุดในชีวิตที่เคมบริดจ์ตนเอง มอวนเดยวเด้นเอา^๓/_๓
 ปอนด์ ฟังตั้งคิดว่าไม่ว่าพูดอะไรเขาจะเรียกเราว่าท่านสุภาพบุรุษ(You Gentleman)
 เสมอไม่ว่าครบาอาจารย์เรียกกันดีดีว่า Gentleman ทงนง จนกระทั่งจะตัวจากตะโกน
 ออกมาว่า You Gentleman! หรือ "That Gentleman" แล้วก็เดินคนเดียว ถ้าเรา
 ไปไหน ๆ ก็กลับเข้าคอดเดซดักเกิน ๒๒ น. จะต้องเสียค่าปรับให้แก่คนยามเฝ้าประตู
 ๑ เพนน ทง ๆ ที่บางที่เราไปฟังเดคเซอริทกลับมา เพราะบางครั้งเดคเซอริทก็กว่า ๒๒ น.
 ทงนเขาถือเป็นประเพณีสืบกันมานานแล้ว และเงินนงเพื่อเป็นรางวัลแก่คนเฝ้าประตู
 ที่ต้องอดหลับอดนอนมาเปิดประตู แต่ถาดักเกิน ๒๔ น. ไม่ได้เป็นอันตราย นอกจาก
 จะได้รับอนุญาตพิเศษ จึงจะกลับภายหลัง ๒๔ น. ได้ ก็บางเวลาไปดตครทลอน
 ดอน กวาร์ตไฟจะกลับมากักเกือบ ๑ ซึ่งอย่างนขออนุญาตพิเศษได้ ถ้าเข้ามา
 หลัง ๒๔ น. โดยไม่ได้รับอนุญาตพิเศษก็มิโทษถึงพักการเรียนบ้าง ถารายแรงหรือ
 บ่อย ๆ ก็ได้ออก การพักเรียน ๑ เทอมนนยงคอกเกี่ยวกับกรได้ปริญญา นักเรียนภาย
 หลังสอบได้แต่ก่อนจะรับ ปริญญา ต้อง ปรากฏว่าได้อยู่ใน มหาวิทยาลัย มาแล้ว ๘
 เทอม ถ้าอยู่ไม่ครบไม่ได้ปริญญา ต้องมาอยู่ให้ครบเสียก่อน ดังนั้นถ้าใครโดนพัก ๑
 เทอมต้องมาอยู่ให้ครบ ๘ เทอม เทอมหนึ่ง ๆ นั้น ต้องนอนในคอดเดซ ๖๐ คน
 พอดครบ ๖๐ คนแล้วก็กลับบ้านได้ บางคนมาอยู่ก่อนเปิดเรียนจริง ๆ คง ต้อง
 อาทศย พอมาได้ ๖๐ คนก็กลับบ้านได้เลย ถึงแม่เดคเซอริทยังไม่จบก็กลับได้ แต่โดยมาก
 มักจะกระหนพอเดคเซอริทต่าง ๆ จบครบ ๖๐ คนพอดี การฟังเดคเซอริทนั้นไม่ใช่
 เวลาที่เราเรียนจริง ๆ ก็เป็นแต่แนวทางและต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเอาเสมอ ดังนั้น
 เวลาหยุดเทอมจึงเป็นเวลาที่ดีของตหนังสือเรียนกันจริง ๆ ในที่หนึ่ง ๆ ที่เคมบริดจ์มี
 การเรียนเพียง ๒๔ สัปดาห์ หยุดเสีย ๒๘ สัปดาห์ ฟังดูแล้วไม่น่าจะได้ความรู้อะไร
 แต่เวลาหยุดนอนถาชนหยุดจริง ๆ กตกน

ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตจากเคมบริดจ์นั้นเป็นปริญญาที่มาก เพราะเคม
บริดจ์มีชื่อเสียงทางวิทยาศาสตรมาก Cavendish Laboratory เป็นแหล่งเกิดของ
ดกระเบิดปรมาณู ใน Lab นี้จะเห็นเครื่องมือต่าง ๆ ของนักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อท
โลกได้มาทำไว้ที่เคมบริดจ์ เช่น นิวตัน (Newton) ทอมสัน (Thomson) และไคร
คือไครอีกมากมาย

การเรียนดีจนมากเป็นการพึ่งเด็กเซอร์ แต่ผลที่ได้คือชีวิตในมหาวิทยาลัย
เคมบริดจ์ มีโอกาสได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ท้องของเราจะจัด
ใหม่การเลี้ยงอาหารหรือเลี้ยงอาหารเมื่อไรก็ได้ และจะสั่งอาหารมาได้จากรั้วของ
คอดเดซ เหตุที่รับประทานได้เขาไม่ห้าม แต่ไม่เคยมีใครมาเกาะเกาะเลย การกีฬา
เป็นของชนหน้าชนตาคัญ ถ้าใครเดินได้จนได้เดินให้มหาวิทยาลัยมีเกียรติมาก
เขาให้เสื้อสามารถหรือที่เรียกว่า Blue มีเกียรติเท่ากับเสื้อได้ First Class เหมือน
กัน ในอังกฤษถ้ามีคนมาสมัครงานสองคน คนหนึ่งได้ปริญญาอย่างหรูหราและอีก
คนหนึ่งได้ Blue เขามักจะเลือกคนที่ได้ Blue เสมอ เพราะเขาถือว่าคนที่ได้ Blue
คือเป็นคนมีน้ำใจและศรัทธาใจได้รวมพวกได้ดี

การเที่ยวเตร่หนึ่งครั้งก็ทำได้ แต่ต้องนั่งรถ ๒ ชั่วโมงขึ้นไป เพื่อกันไม่
ให้ไปเที่ยวของกับพดเมอง เพราะเขาจะมีเรื่องมาราให้เลื่อมใ้ได้

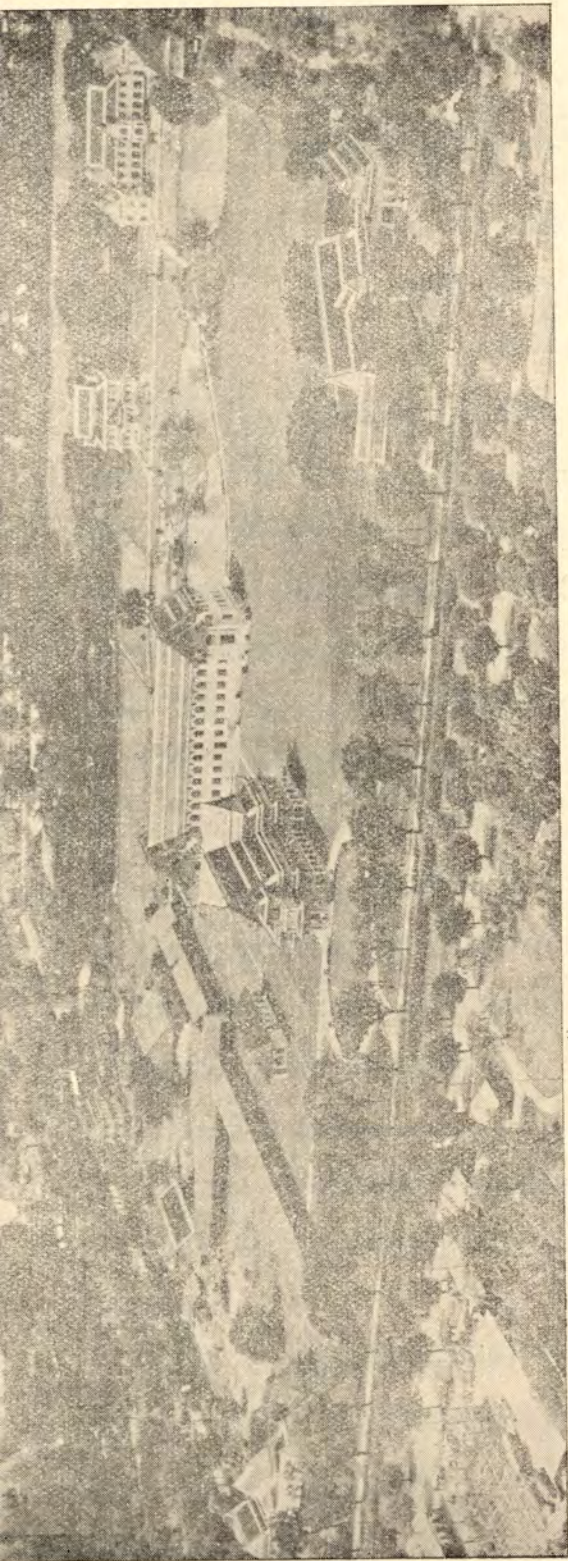
การสอบได้ของเขาก็แปลก ห้องสอบห้องหนึ่งมีนักเรียน ๕๐๐ ถึง ๖๐๐ คน
แต่มีครุฑเพียง ๒ คนเท่านั้น นั่งอยู่บนแท่นสูงกลางห้อง มองเห็นหมด โดยมาก
มักเอาหนังสือพิมพ์มาอ่านในเวลาดูสอบ ดึกประเดี๋ยวก็หลับ แต่ไม่ปรากฏว่า
มีใครตอกกันเลย เพราะทุกคนถือว่าเกียรติยศเป็นของสำคัญมาก

เมื่อสอบได้ก็เดี๋ยวจะมีพิธีประสาทปริญญา ตามประเพณีของเขาผู้ประธา
ปริญญานั่งอยู่ตรงกลางห้อง และอาจารย์ของเราจะจับมือจนผู้ได้รับปริญญา
ไปคราวละ ๔ คน ผู้ประธาปริญญาก็ถามอาจารย์ว่า ผู้เรียนสำเร็จวิชาแล้ว
หรือ เป็นผู้ที่สมควรจะได้รับปริญญาแล้วหรือ อาจารย์จะตอบว่าสำเร็จแล้ว และ

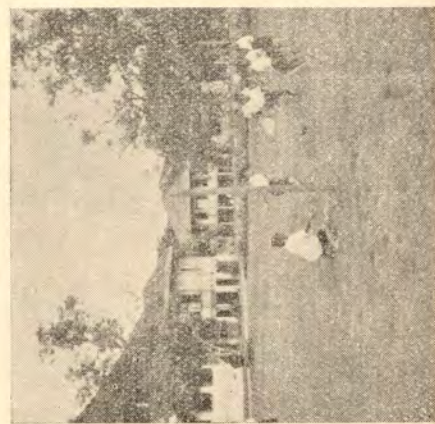
ล้มควมแล้ว ถอยคทาโตคอบกนนไซภาษาตาคนทงต้น ครนแล้วเรากคูกเขาดง
 ผู้ประดำทปริญญาักจะไดให้ค้ดให้พรเราด้วยภาษาตาคนทที่เราไม่เคยพงออกเคย เมื่อ
 จมแล้วเรากไปดงซอในล้มตทะเลเบนของมหาวิทยาลัย เบนอนเดร์จพรประดำท
 ปริญญา ทเดตามานเบนชวดโดยย่อของนค้ศึกษาใน Cambridge University

เมื่อ ดร. กตย อิศร์เดณา ณ อยุธยา ได้กต่างปารัฐกจาบดงแล้ว ท่านผู้
 บงคับการได้กต่างแก่นักเรียนค่อไปว่า มหาวิทยาลัยในอังกฤษมีมากมาย แต่ค้ำ
 เนนชวดไม่เหมอนกับ Oxford หรือ Cambridge แม้ในอเมริกาจะมีมหาวิทยาลัย
 มากเพียงใดก็เปรียบกันไม่ได้ แต่มีอยู่ ๓ แห่งในอเมริกาที่พยายามเอาอย่าง
 Oxford, Cambridge คอมหาวิทยาลัย Harvard, Yale และ Princeton

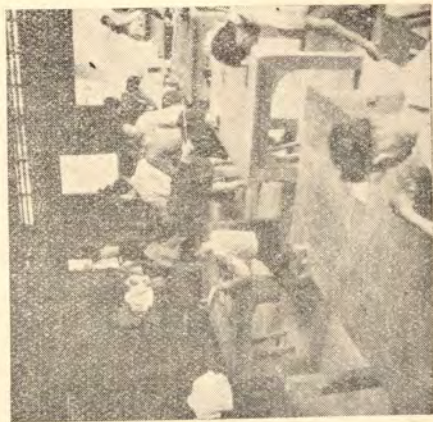
คงนเราจะเห็นได้วาประเทศที่เจริญแล้ว เขาพยายามรักษาประเพณีเก่า ๆ ไว้
 เต็มอ

● บริเวณโรงเรียนแสดงคณะเด็กโต ๔ คณะ

← สนามเดินในคณะเด็กเล็ก

ห้องการพิมพ์ →

ชีวิตในวชิราวุธวิทยาลัย

โดย

ศุภกรศิริ อิศวนนท์

ข้าพเจ้ารู้สึกทึ่งใจและเสียใจเมื่อได้ทราบจากคุณแม่ว่า คุณพ่อจะให้ข้าพเจ้าไปอยู่วชิราวุธวิทยาลัย ซึ่งเป็น Public School แห่งเดียวในประเทศไทย ในการที่ข้าพเจ้าบอกวาติใจนั้น ก็เพราะว่าข้าพเจ้าอาจจะได้ไปประสพพบชีวิตอย่างใหม่และแปลกประหลาดในสถานศึกษาแห่งนี้ และก็เป็นการแปลกประหลาดจริงๆ อย่างที่ข้าพเจ้าคิด ซึ่งข้าพเจ้าขอเอาใจบรรยายต่อไปในภายหลัง ส่วนที่ข้าพเจ้าบอกวาติเสียใจนั้น ก็เพราะว่าข้าพเจ้าจะต้องจากคุณพ่อคุณแม่ตลอดจนพี่น้องๆ ของข้าพเจ้าไป ซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยจากกันไปไหนเลยตั้งแต่เด็กจนโต และในข้อที่ข้าพเจ้าหนักใจเป็นอย่างมากก็คือ ข้าพเจ้าจะต้องไปเป็นลูกใต้ของเขาคือให้เขาค้อน หรือมี ฉะนั้นบางที่ข้าพเจ้าอาจจะไปปล่อยหมาตัวโตให้บรรดาเพื่อนนักเรียนด้วยกันหัวเราะเอาก็ได้ เพราะตั้งแต่เกิดมาข้าพเจ้ายังไม่เคยไปอยู่โรงเรียนประจำแบบ Public School อย่างไหนมาก่อนเลย แต่ข้าพเจ้าหนักใจได้เมื่อมานั่งถึงสำราญตบหนิงซึ่งได้ก่ดาวไว้ว่า “ดีตนยงรพชาติ นกปราชญ์ยงรพตง” ก็เลยนึกได้ว่า แถวไหนในตัวข้าพเจ้าเองซึ่งไม่ได้เป็นนกปราชญ์เลยเสียด้วยซ้ำ หากเราผิดพลาดคิดๆ หน่อยๆ จะเป็นไรไป ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงได้รีบปากคุณแม่อย่างแข็งแรง คุณแม่ได้บอกให้คุณพ่อทราบเรื่องนี้ แล้วทวงคุณพ่อและคุณแม่ต่างก็พากันคิดใจเป็นอย่างมาก รวดมทงพหนองของข้าพเจ้าด้วย

ในที่สุดวันกำหนดเปิดเรียนมาถึง ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นมากเป็นพิเศษ ก้าวแรกก็ข้าพเจ้าได้เหยียบย่างเข้าไปในประตูโรงเรียนรู้สึกตัวว่าหัวใจเต้นแรงผิดปกติ เบื้อง

จะเป็นประเพณีอะไรดีอย่างหนึ่งเป็นแน่ ซึ่งเป็นการต้อนรับของคนใหม่หรือเพื่อนใหม่ของเขา ต่อจากนั้น Prefect ผู้หนักพาข้าพเจ้าไปตรวจชั้นนักเรียนตลอดเขตประจำตึกแต่ละตึก ข้าพเจ้ารู้สึกคนปากชนมาจึงถามเขาว่า

“การจัดรายชื่อ เลขประจำตึก และ เคียง นี้เขามีกฎเกณฑ์การจัดกันอย่างไรครับ?”

“จัดตามอาวุโส” นคือคำตอบของ Prefect ถึงกระนั้นก็ไม่ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้นมาได้เลย

“ที่เรียกว่าจัดตามอาวุโสนั้น เขาจัดกันอย่างไรครับ?” ข้าพเจ้าถามอีก แล้ว Prefect ผู้หนักได้อธิบายให้ข้าพเจ้าฟังว่า การจัดตามอาวุโสนั้น เขามุ่งหนักเกณฑ์การจัดหลายอย่าง ผู้ที่มีอาวุโสสูงตั้งต้นคงอยู่ในชั้นสูงของโรงเรียน และต้องเกณฑ์พาเป็นขบวนใหญ่ รองลงมาเรียงกัน ความประพฤติ และ ประการสุดท้ายก็คือ เป็นนักเรียนเก่า และผู้ที่มีอาวุโสรองลงมาจัดแบบเดียวกันเป็นชั้นๆ ไปจนหมดทุกชั้น ข้าพเจ้าจึงเข้าใจ ทั้งนี้เห็นจะเป็นเพราะเหตุที่ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนใหม่ ข้าพเจ้าจึงมีอาวุโสเกือบต่ำที่สุด

เมื่อถึงเวลารับประทานอาหาร ข้าพเจ้าจึงได้รู้ว่าการจัดอาวุโสนั้นหนักความไปถึงโต๊ะอาหารด้วย การรับประทานอาหารได้ผ่านไปอย่างราบรื่น ดูๆ คนอื่นเขาก็คุยกันสนุกสนาน อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าก็ยังคงตกเป็นเป้าสายตาของเขายุนนั่นเอง

นับว่าเป็นบุญเหลือเกินที่ข้าพเจ้าไม่ได้ปล่อยให้แค้นออกมา ถ่มมเพอญๆ ทั่วกระซอกหมวกของข้าพเจ้าทั้งนั้น ได้พยายามดัดสันทกับข้าพเจ้าเป็นพิเศษ ดูเขาทุกคนมีใจออกวางขวางมาก และมีความอดกลั้นเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพราะเขามักจะพูด หรือหยอกล้อกันอย่างรุนแรง แต่แทนที่เขาเหล่านั้นจะโกรธกับ ข้าพเจ้ากลับรักกันมากจนออกข้าพเจ้าก็ได้แสดงความรู้สึกดีกับเขาเป็นการตอบแทนโดยตลอดถ้าหากว่า “ใครรัก รักมึง ซึ่ง ซึ่งตอบ” เมื่อเสร็จจากการรับประทานอาหารแล้ว เราต่างก็พากัน

เคยเห็นแต่โรงเรียนในกรุงเทพฯ เขาเรียนอย่างเขาที่สุด ๘.๐๐ น. ทงน น. รวมเรียน ๗.๐๐ น. ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าตั้งสัยมาก นกจะถามคนนอนเป็นหลายครั้ง แต่เดี๋ยวเขาจะว่า เป็นโกนากอก เขาโวยเขาเองดกดา หัดเรียนแบบพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสียบ้าง ผด ทสัดข้าพเจ้าถามว่า การเรียนคือนะชานนคเพราะว่าหัดมองเราทำงานคนนเอง ซึ่งโดยมากชวโมงเขาเป็นชวโมงคานฉนแทบทงหมด

๘.๐๐ น. เดกเรียนแถวรบประทานอาหารเขา กแปดกคเหมือนกน ๘.๔๕ น. ระฆงใหญ่กกงานชน ทนข้าพเจ้าต้องถามคนอนว่า "ระฆงอะไร" เพราะไม่ใช้ ระฆงแบบเดียวกับทข้าพเจ้าปลดอยหาแคมออกมากวงแรก "ระฆงสัดมณค" เขาตอบ "แตจจะทอย่างไรจจะถกตองตามระเบียบ" ข้าพเจ้ายอนถามเขาอก "ชนไปบน หอประชมแถวณตามเกาทเขาบคชอไว คุณชออะไรคณก็ไปมองหาทเกอกคกแกอ กน" เบนอนดาโองอกไปทหนง ข้าพเจ้าทาไดถกระเบียบอย่งไม่เคอะเขน พอระฆง คคองทสัดองคองงานชน เลียงอนเฉยบชาคกคองชน "นกรเรียนคอง" ทาเขาข้าพเจ้า สัดงเยอกรบปฏบคตามทนท ทกคนเงยบกรบ แดททานผู้บงคบการกยงออกม ารบคความเควพของนกรเรียน คอจากนน Prefect กจคชปนามาสั่งให้เกาทานผู้บงคบ การ ทานผู้บงคบการกน้าไปสัดการะพระพทชรปแตรพระบรมรปของพระบาทสัดมเดจ พระมังกฎเกตาเจออัยหว ซึ่งเบนผู้พระราชทานกานคคแกโรงเรียนน โดยพระราชทาน พระราชทรพยสัดฉนพระองค์เอง พระพทชรปฏมการนนประคชฐานอยบนบชบค ซึ่งทาคดอยสัดทอง เกะสัดถกไวคอย่างคองตามคระการคทา แดคค้อมไปคดอยเครอนบชานานา ชนค แดะสัดวางสัดไปคดอยแ่งไฟนออน คเบนทสัดงานาควพบชายงนค ทงพระ บรมรปคชนกัน แต่ทว่าประคชฐานไวคากกาพระพทชรปเยองไปทางชวา ข้าพเจ้า รัดคชาบชงคองจชนมาอย่างประหคาค หดงจากนนเรวคคอบแจกหนงสัดสัดมณค ขนาดใหญ่คนคระหนงเดมหนาประมาณ ๔๐๐ หนา บรรจบทสัดมณคคดคคจนเพดง ของโรงเรียน บคอรารชนาคสัดแตรอารชนาชรรน ซึ่งข้าพเจ้าคคดา ถาหากข้าพเจ้า จะไปบคชพระข้าพเจ้าคองไม่คองถาบากนเรองสัดมณคเบนเน ทงนเพราะการสัดค

มนตนิ นกเรียนทุกคนต้องหัดสวดทบทวนเอง ถ้าหากว่าข้าพเจ้ามีความบากบั่นดี
เด็กน้อยยกคงได้เป็นที่านมหากับเขาได้บางเป็นแน่ เป็นอนิว่าทุกเช้าของอนทมีการ
เรียนเวลา ๘.๔๕ น. เราจะต้องขึ้นไปสวดมนต์บนหอประชุมทุกวัน เว้นอนอากาศ
ซึ่งชนหอประชุมเวลา ๘.๓๐ น.

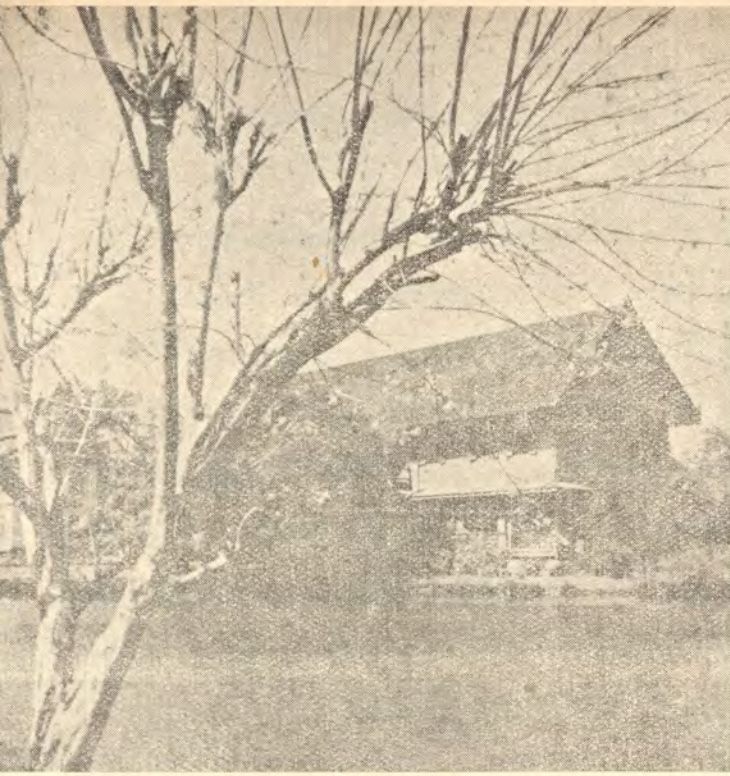
ประมาณ ๘.๐๐ น. การสวดมนต์ก็ยุติลง ต่อจากนั้นนักเรียนก็ออกไปจนถึง
เวลา ๑๐.๕๐ น. แล้วหยุดรับประทานอาหารว่าง จนถึงเวลา ๑๑. ๑๕ น. ซึ่งใช้เวลาด
๒๕ นาที แล้วออกจากนกรเริ่มคนเรียนก็ออกไปจนถึงเวลาบ่ายโมง เป็นอนเด็กเรียน
ของอนน

เป็นการบังเอิญเหลือเกิน เพราะหลังจากที่ข้าพเจ้าเลิกทำงานเวลา ๑๕.๐๐ น.
แล้ว ข้าพเจ้าได้พบนักเรียนคนหนึ่งเดินตรงมาจากหอประชุม ข้าพเจ้าชักแปลกใจ
และรู้สึกสนใจมาก ข้าพเจ้าจึงตั้งคำถามถามตัวเองว่า ทำไมเขาถึงไม่ทำงานกัน
และหอประชุมก็ไม่ใช้ท่ ๆ สำหรับทำงาน เลยเกิดอยากรู้อยากถามพดชนมาตระหงิด ๆ
ข้าพเจ้าจึงได้ตรงไปถามเขาทันที และข้าพเจ้าก็ได้ทราบทันทีเหมือนกันว่า พวก
เหล่านั้นคือพวกนักเรียนชั้นโต ๆ นั้นเอง ซึ่งทางคณะต่าง ๆ ได้เลือกมาเพื่อเป็นกรรม
การตามสํมาคมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งตั้งมาคณะละ ๘ คน ทุกคน สํมาคมทั้ง
หมดมอยู่ ๔ สํมาคมด้วยกันคือ: - สํมาคมหนังสือพิมพ์, สํมาคมกีฬา, สํมาคมโตวา
ท, และสํมาคมบันเทิง ซึ่งแต่ละสํมาคมมีหน้าที่ต่าง ๆ กัน หน้าที่ของสํมาคมหนังสือ
พิมพ์ก็คือจัดการเกี่ยวกับห้องสํมาคมและหนังสือพิมพ์ของโรงเรียน สำหรับสํมาคม
กีฬานกมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการของโรงเรียน ส่วนสํมาคมโตวาทกมีหน้าที่
ใหม่การ โตวาทกนชระหว่างนักเรียนด้วยกัน และสํมาคมสัดท่ายคือสํมาคมบันเทิง
กมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการบันเทิงของโรงเรียน เช่นจัดใหม่ละครของนักเรียนชั้น
เมื่อถึงวัดบพิภาคและจัดใหม่การฉายภาพยนตร์ชนทุก ๆ วันเสาร์ ทงหมคนคือหน้า
ทของสํมาคม ซึ่งข้าพเจ้าได้ทราบมาจากเขาเหล่านั้น ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการ
เหล่านั้นเป็น Prefect เสียด้วยมาก การจัดสํมาคมต่าง ๆ นี้แหละข้าพเจ้าคิดว่าคงเป็น
งานเพียงส่วนหนึ่งของ Public School เท่านั้น

หนึ่งชั่วโมงผ่านไป เสียงระฆังดังระรวดจน ไม่ใช่ระฆังอะไร นั่นคือระฆังกพานเอง ข้าพเจ้าเกือบทำไม่ตกทาชนออกแถว ทั้งนี้เพราะข้าพเจ้าไม่ยอมเปิดย่นจากเก้าอี้ได้เรียนมาเป็นเสื่อกีฬา เพราะหัดทเพื่อนฝูงคนหนึ่งมาดักคิดให้ข้าพเจ้าวิ่งคนเดียวก่อน ไม่งั้นเห็นจะปล่อยให้แค้นออกมาเป็นอันดับที่สี่ของออกมาแน่ การกีฬาที่เล่นกันหนักไปทางกีฬาพวกเดี่ยวโดยมาก เช่นวิ่งกบฟุตบอล แอ๊ดโซซเซ่เช่นฟุตบอลเตะบาสเกตบอล นอกจากนั้นก็เป็นกีฬาอะไรก็แล้วแต่ เช่นตีควอซ โฟล์ เทนนิส และยมนาสต์ค ซึ่งการเล่นเหล่านี้มีเล่นกันนอกจากวงอาทิตย์ และวันหยุดเรียนเท่านั้นที่ไม่มีการเล่น ในวันแรกที่มีการเล่นกีฬา ข้าพเจ้าได้ถูกประธานสภามัคคิภาเขาเกณฑ์ไปเล่นวิ่งกบฟุตบอลของทีมโรงเรียนทันที แต่ข้าพเจ้าเสียใจเป็นอย่างมาก ด้วยความผิดห้วงข้าพเจ้าไม่ได้ไปเล่นอยู่ในทีม A แต่ดันไปเล่นอยู่ในทีม B แทน ! นึก ๆ แล้วแทบไม่อยากจะเล่น แต่มันก็เป็นกรรมกรรมแล้วที่ข้าพเจ้าไม่เอาข้าพเจ้าไปเล่นในทีม A ทั้งนี้เพราะตั้งแต่เกิดมาข้าพเจ้าพึงจะได้จับตุ๊กตากับครั้งแรกเป็นครั้งแรกแห่งชีวิต ข้าพเจ้าย่นมองตเขารวมกันอย่างหวนน ๆ เหย่นกเดี่ยวว่า "ยังไง ๆ" ฉนั้นเป็นตอต้องถูกเขารวมเอาเข้าโครงการนั้นแน่ แต่พอซ่อมเขาจริง ๆ เมื่อเวลาข้าพเจ้าถูกรวมไม่รู้สึกอะไรเลย รู้สึกแต่เพียงความของแข็ง ๆ มากกระทบตข้างของข้าพเจ้าเท่านั้น ระหว่างที่ซ่อมกันแค่นี้เองว่า "ตอต้องอด" แดวก "ฮาวตัง" "คนหนอยซ" เป็นเช่นนอยเกือบตลอดเวลา ข้าพเจ้าต้องบอกเสียก่อนว่าในวันแรกที่ข้าพเจ้าเข้ามาอยู่ในโรงเรียน ได้รพนามทไซกันระหว่างข้าพเจ้ากับเพื่อนนไน

อย่างไฟเพราะมาก คือ คุณและผม แต่ต่อมาไม่ทราบด้วยเหตุใดมันจึงได้กลายเป็นตออดไปได้อย่างพิสดาร นึกเช่นกันในเรื่องที่เล่นวิ่งกบแต่เพียง "ตอต้องอด" "ฮาวตัง" บ่นไปกับเสียงหอบแฮก ๆ ของผู้เล่นเกือบตลอดเวลา

"เธอทุกคนจงพยายามเดินให้ดี จะได้ถูกคิดเลือกเข้าเล่นในทีมของโรงเรียนกับเขาบ้าง เพื่อจะได้แข่งขันซึ่งกันอยู่กับโรงเรียนเตรียม ซึ่งสภามัคคิกับฟุตบอล

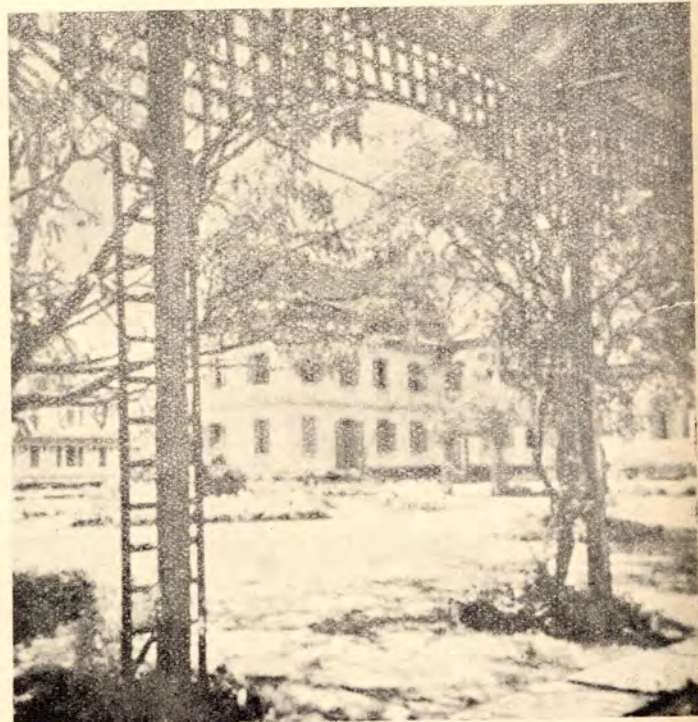
● เรือนผู้บังคับการ

● พวกเด็กเล็กสวดมนต์
แล้วจะไปเข้าห้องเรียน

● นักเรียนจะขนห้องเรียน หลัง
จากสวดมนต์เข้าแล้ว

● ห้องทำการหัวหน้านักเรียน และนักเรียน
ผู้ใหญ่คณะผู้บังคับการ

“ถ้าอย่างนั้นคุณควรจะได้รับโทษสถานใด?” หัวหน้าที่มยอนถามอีก

“โยนหัว” เพื่อนข้าพเจ้าตอบหัวง ๆ “จะได้รเดี่ยทิวาตั้งระนมมดกแคไหน”

“ถ้าเช่นนั้นกตแดง ในฐานะที่คุณเป็นนักเรียนผู้ใหญ่ และเป็นคนหนึ่งในทีมของโรงเรียน ประกอบทงไม่เคยทำผิดมากอนเคย ผมให้เกียรติคุณโดยให้คุณจัดการรับผิดชอบของคุณเองลงไปในดระ” เมื่อหัวหน้าที่มยอนพูดเช่นนั้นแล้ว เขาค้างพากันกลับไปทตั้งนามรักกับตามเดิม ข้าพเจ้ารู้สึกสงัดังดาร์เพื่อนคนนั้นมาก ทต้องได้รับความอับอาย แดกนกดังมหาหามาทอนนเขาผนแหะทเป็นคนหนึ่งในการขว้างหมวกของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าก็ควานักคงเป็นพฤติการณอนหนึ่งของ Public School นั้นเอง การแข่งขันกีฬาออกโรงเรียนนงไม่เป็นการเพียงพอแก่นักเรียน ดังนจนมีการแข่งขันระหวางคณะด้วย ทนข้าพเจ้าได้รับเลือกเป็นคนหนึ่งในทีมรักกับฟุตบอลดของคณะ ข้าพเจ้าได้พยายามเดินอย่างลัดความถำมารถ และผลที่สุดทีมคณะของข้าพเจ้าก็ชนะ แดข้าพเจ้าก็ได้จารึกชื่ออนมเกียรติของข้าพเจ้าลงในดิด์ดคณะของข้าพเจ้าพร้อมด้วยชื่อเพื่อนรวมทีมทง ๑๕ คน แดข้าพเจ้าก็ต้องเสียพันไปถดถองซแต่ไม่เป็นไร นักเรียนของ Public School ทุกคนต้องมี ความอดทน แดมนำใจเป็นนกกพา

จะเบนด้วยความช่างถามช่างพดของข้าพเจ้าหรือด้วยเหตุใดก็ไม่แนก ข้าพเจ้าถูกเขาจับไปโต้วาท ในครั้งแรกข้าพเจ้าใจหายวอนนกวาดงอย่างไรกคงพดไม่ออกแน่ เพราะต้องไปนพดต่อหน้าคนดงเยอะเยะ แต่เมอชนไปบนเวทจริง ๆ แดวรู้สึกวาดงตั้งเด็กนอยเมอพดครั้งแรก ครนแดงกเบนปกตเมอพดไปนาน ๆ เมอการโต้วาทตั้งสุดดงแดง ครงหนึ่งผูนงคบบการโตเคยให้อิวาทว่า :-

“การทให้นักเรียนชนมาโต้วาทน กเพื่อเบนการทิดให้นักเรียนเป็นคนกถำพดในทชุนมชน เพราะในการเข้าถำมคนน ทุกคนต้องไมมีความกระดากอาย คอต้อง

ชีวิตของพบลีคล์กุลอังกฤษ

ดร. พว ศรีจามร

แสดงเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๕๐

บรรรทักโดย กุณฑล สุนทรเวช

วันอาทิตย์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๕๐ โรงเรียนไต้เซมู ดร. พว ศรีจามร มา
แสดงปาฐกถาเรื่องชีวิตของพบลีคล์กุลอังกฤษ ที่ท่านได้ผ่านมาให้นักเรียนฟังที่
หอประชุมวิชาวดวิทยาลัย ท่านผู้นี้ได้เคยผ่านการศึกษานในพบลีคล์กุลอังกฤษมา
แล้ว และได้ทำชื่อเสียงไว้ให้แก่คนไทยมาก โดยได้รับปริญญาชั้นดั่ง Ph.D., D.I.C.
A.C.G.I. (Lond.) ผู้ที่ได้ Ph.D. อังกฤษในเมืองไทยเวลานั้นเพียง ๔ คนเท่านั้น
ปัจจุบันนี้เป็นอาจารย์วิทยาศาสตร์ในชั้นดเยี่ยมของโรงเรียนเราถึง ๒ คน

ดร. พว ศรีจามร กล่าวแก่นักเรียนว่า เดิมไม่ได้คิดว่าจะมีโอกาสได้ไปอยู่ใน
พบลีคล์กุลเลย ได้ทราบมาตงแต่อยู่ในเมืองไทยแต่ว่าพบลีคล์กุลอังกฤษเป็น
โรงเรียนชนิดดมีชื่อเสียง อบรมให้คนเป็นคนดี คือเป็นคนดีไม่ห้าม จึงชวนชวน
ที่จะไปอยู่ทง ๆ ที่ทราบอยู่ว่าจะทำให้ได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยถ้าเข้าไปบ้าง และ
จากผลแห่งความพยายามก็ได้เข้าเรียนในพบลีคล์กุลแห่งหนึ่งชื่อ เทรนต์คอลลเลจ ตั้ง
อยู่ในเมืองลตองฮตัน โกลนอตตงแฮม ทงทชยาคเขาตงแต่อยู่เมืองไทย พอไปเรียน
อยู่ได้ไม่ดถึงครึ่งเทอมแรกก็ทนไม่ไหว ถึงกับเขียนหนังสือไปถึงผู้ปกครองนักเรียน
ขอตาออก เพราะความไม่เคยชิน เมื่อต้องไปทนการกรากกว่าต่าง ๆ ต้องอยู่ใน
ระเบียบวินยอนเคร่งครัดทำให้ใจไม่สบาย และประกอบกับคนเป็นบทหนาทดด้บ
หนึ่งด้วย แต่ผู้ปกครองนักเรียนไม่ยอมให้ออก จึงต้องทนอยู่ต่อไป ท่านปาฐก
กล่าววว่า ชีวิตของพบลีคล์กุลของท่านด้หนักทด้ด ดิทด้ด ไม่มีอะไรเทาทจาได้จะ
ด้หนักเทาและดิเทา แต่คนชางจะลำบากเพราะท่านเหมือนนกบาทเปรยวอยู่ด้กหนอย

ภาษาและเพลงเขาใหม่ ถึงกระนั้นเขาก็ให้ร้องเพลงอันให้ฟังจนได้ เช่นนั้นแหละเรียก
ว่าชนบทรรมนิยมและถือปฏิบัตกนมานมนานเป็นทอด ๆ

๓. ความมัวอาวได้ เขาอบรมอย่างมากให้รู้จักเดกรจกผู้ใหญ่ เด็กตองนับถือ
เกรงใจผู้ใหญ่ และผู้ใหญ่ก็ตองกรณาแก่เด็ก คนทเบเนยเนยจะไปอดคตกับชเนย
ไม่ได้ ไม่ว่าจะทำอะไรตองไปตามลำดับอาวได้ทงด้น เช่นโรงเรียนทไปอยู่แบ่งเป็น
๓ คณะ แต่ตละคณะเวดารับประทานอาหารรับประทานร่วมกันหมด แต่แบ่งเบเนตอง
พวก มีชยมปตายพวกหนึ่ง และมีชยมคตพวกหนึ่ง และในพวกหนึ่ง ๆ ก็มี ๒ โต๊ะ
โต๊ะแรกมีพวกหัวหนาและพวกอาวได้ตติ ๆ ตงมาตามลำดับ และโต๊ะตองเป็นพวก
อายุคากว่าตงมาทงด้น อาหารเวดาคนคินโต๊ะคิน มาทงหัวโต๊ะก่อน เมื่อไปเข้า
คองไปนั่งอยู่ปตายโต๊ะตติ ถ้าวนไหนมีชไตมกตงนุกมาก กว่าจะถึงปตายโต๊ะก็
เหตอแต่ขนาดตลกเท่าหัวแม่มือ เพราะเขาตอกไปหมดแล้ว พอรรตจ ทรบประทาน
กับนาตาดกว่าจะมาถึงปตายโต๊ะกนาตาดหมด ตองรับประทานกับเกตอ ตอมาก
ไตตอชนนไปทกท จนในทตติทกายตงกไตงคตนหัวโต๊ะบ้าง และได้มีโอกาส
ตอกไซและตกนาตาดตามชอบใจบ้าง ไม่ใช่ว่าการททำเช่นนเป็นกรรทงแก่เด็ก แต่
เพื่อให้รู้จักอดทน ไครมตงชนมากตองจตการตงงานทท เวดามเรองอะไรต
เราอาวได้กกว่าคตงเงยบ

๔. ความรักหมู่คณะ เป็นของจำเป็นมาก เมื่อแรกรักหมู่คณะ คือไปกรก
ตำบล จังหวัด ประเทศชาติ ทำนกว่าว่าอยู่โรงเรียนปทุมคงคา ๓๐ ปี มักพาก
ไปตบ้างไม่ตบ้าง เพราะยังมองไม่เห็นความจำเป็นในการรักหมู่คณะ ในเรองรัก
หมู่รักคณะนเรยนกนมาก แต่มันอยู่ในหนังสือ ไม่ใช่ชบชงเขาหัวใจ จนได้มาอยู่
ในพิบตคตจกตจรู้ว่าความรักหมู่รักคณะและความรักชาติเป็นอย่างไร และหมาย
ความอย่างไร คำว่ารักชาติไม่มีใครพูดถึงและไม่มีใครไตยิน แต่การกระทำท
อย่างเกิดชนเอง เช่นมีการชงชนฟุตบอล เขาบอกวว่านน โรงเรียนจะชงชน
ฟุตบอล ให้นักเรยน (บางทไม่เรยกนนักเรียน แต่เรยักโรงเรียน) ไปดู เราจะ

ชอบหรือไม่ชอบก็ต้องไป เมื่อไปดเราก็ดเอาใจช่วยฝ่ายเราไม่ได้ ครึ่งหนึ่งอากาศ
 เย็นจัดมาก โรงเรียนของท่านป้ารักแข่งชนรักกับบอกโรงเรียนหนึ่งซึ่งเป็นคู่แข่งชน
 กนมานาน หิมะตก ฝนตกปรอยๆ ได้ได้แต่เพียงเสื้อฝน หนาวจนหแทบหลุด
 มอกซกกระเป่าไม่ได้ เพราะเขามักรวมเนื้อมให้เย็บกระเป่าไว้ แต่ก็ต้องจำใจไปด
 เพราะกลัวพวกหัวหน้ามากกว่า ทั้งท่านและเด็กฝรั่งต่างก็ไปยืนบนถนนโชมงว่า น
 จะให้มาดอะไรกันนะหนาวจะตาย ฝนตกหิมะตก แต่พอถึงประตูเดียวทมิซางเราซก
 จะแพ้ ความรักหิมะตกณะเกิดชนทนต์ ทกๆ คนตมคานนเสี้ยน ต่างกชวยกัน
 ตะโกนจนคอแทบแตก จนทมิซางเรามใจตชน เอาชนะได้ ตงแควนนั้นมาเด็กหลาย
 คนกเกิดควมรู้สึกรักหิมะตกณะชนในจิตใจ เมื่อไปอยู่พบดคัสกตท่านไมใช่คน
 เรียบร้อยอย่างฝ่าพบไว้ ฉนนพอไปถึงเทอมหนึ่งกตอยกัน เทอมสองกตอยกัน และ
 เทอมสามกตอยกันนอก คนทตอยกันที่แรกก็เท่าๆ กัน แต่ภายหลังไปพบกันใ
 มหาวิทยาลัยเขาตั้งกว่ามาก แดกทกทายกันตทงๆ ที่เคยตอยกันมา ไมแต่เท่านั้น
 เวลามีใครมาอดด เขากลับช่วยได้ไปแะว่า "นี่พวกเรานะ" นกเรียนทฝาน
 โรงเรียนนั้นมาแะเรียกพวกเขาว่า (ไทรเด็นท์)

พวกเรานนดพบกันเสมือ แะพอนตชนเป็นมากนอยางพร้อมเพรียง เพราะเขา
 ได้ฝึกมาอย่างเคร่งครัดเรียบร้อย การทเขาหัดให้เด็กรู้จักตั้งตางๆ & ซอทกตาว
 แะว ทำใหนักเรียนทเคยฝานการศึกษาในพบดคัสกต แะทไมเคย ผิดกนอยางเห็น
 ได้ชด ถึงแมจะมมหรือจนเพียงใดก็ตาม ชวดคในพบดคัสกตเป็นชวดทตราคา
 คร่าแะเคร่งครัดมาก ไมใช่ชวดทตบายนก จะชอนำมาเตาสกนพงพอบนตงซบ
 ออกจะตมไปบ่าง แต่บงเอญดมยเบนนกเรียนได้ชยจนจบบทกไวจิงพอจะคณมาได้
 ภาคเรียนแบ่งออกเป็น ๓ ภาค คือ ๑. ภาคฤดูหนาว ๒. ภาคฤดูใบไม้ผลิ ๓. ภาค
 ฤดูร้อน

ในอังกฤษหนารอนราวๆ ๕.๐๐ น.ถึง ๕.๐๐ น. ก็เริ่มสว่างแะว แะไปค้ำเขา
 ๒๑.๐๐ น.ถึง ๒๒.๐๐ น. แต่หน้าหนาวกว่าจะสว่างราว ๘.๐๐ น. แะค้ำเขาราวๆ

หยุด เขาให้ไปซื้อขนมได้สามเวลาพอ ๑๒.๓๐ น. เขาเรียนใหม่ ๑๘.๐๐ น. เด็ก
 เรน ก็น่าขำขนมปังหนึ่หนอย มั่เวลาครึ่งชั่วโมง ๑๘.๐๐ น. เขาห้องเรียนเพื่อ
 ตรีเตรียมวิชาและทำการบ้านดหนังสือ ออกกะตกไม้ได้ ครกไม้ต้องมากม ๒๐.๑๕ น.
 ระวังซิปเปอร มั่ขนมปังเด็กนอยกับเนยซึ่งมองหาแทบไม่พบบมแดดตกกับโกโก
 หนึ่งถ้วย ๒๐.๓๐ น. เขาโบสถ์ ๒๐.๔๕ น. ทำการบ้านต่อ เวลา ๒๑.๔๕ น. เด็กการ
 บ้านแถวอาบนานอน ๒๒.๐๐ น. ดับไฟหมด โรงเรียนที่ไปขย่มนักเรียนราว ๆ ๑๕๐ คน
 มเนื้อทกวางขวางมาก ถ้าคนไหนเห็นเกมทำเป็นน่วย เขามักให้ไปทำงานโยธา เช่น
 ตากตากดงบ้าง ถอปูนก้ออิฐซ่อมโรงเรียนบ้างไม่ให้ย่นง จึงไม่ใคร่มีใครเห็น วัน
 อาทตกไม้ได้พักต้องคนแต่เขาเขาโบสถ์ เด่วจ้แถวกตองเงยบออกกะตกไม้ได้ คอน
 ันเขาจะเข้าห้องสมุดทำอะไร ๆ หรือจะเขียนจดหมายถึงผู้ปกครองก็ได้ พอ ๑๓.๐๐ น.
 ังเริ่มออกกะตกได้ วันอาทิตย์ต้องแต่งตัวกันด้วยงามชัดรองเทารยบรอยสอาด แด่ว
 กเขาโบสถ์สวดมนต์กันใหญ่โต ส่นุกมาก เดียวกุกเขาเดยวณ เมื่อยจนบดแถว
 บดอ๊ก ถึง ๑๒.๓๐ จึงเลิก

ครั้งนั้นคนไทยอยู่ด้วยกัน ๒ คนรวมทั้ง ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งนอน
 อยู่ห้องเดียวกัน ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ก็เคยเป็นนักเรียนโรงเรียนหนมาก่อน ใน
 การสวดมนต์เขามเพดงอยเพดงหนึ่งซอว่า โอ ! อิงก แตนคั มาย คันทรี เราก
 ร้องกับเขาเหมือนกัน เด็กฝรั่งคนเคยกันมากถามว่าแกเป็นคนไทยทำไมจึงสวด
 อย่างนั้นด้วย เรากัว่าครุให้สวดอย่างนั้นเรากัสวดซ - เด็กฝรั่งนกล่อกึงไปแต่งให้
 ใหม่ยดยาวจำได้แต่ว่า "Oh Siam my country which the elephants walk in
 line....." วันหนึ่งพระให้ร้องเพลงบทนเรามองตากัน เด่วกร้องอย่างทเด็กฝรั่ง
 แต่งให้ใหม่ สักครุเดยวกัร้อง Oh Siam my country กันตั้งต้นตามกันไป
 หมด เด่นเอาพระตกใจ ตั้งนเสดงให้เห็นว่าเขาไม่ถอดัว และต้นทีส่นมกับ
 เราเพียงไร หดงจากเขาโบสถ์ เรากัร้องตะโกนเด่นจนคอแห้ง เดินเตร่ไปเตร่มา
 บ่ายโมงวันนไม่มีการเดินกพา แคคองเปดียนเควรองแต่งค้วออกเดินทางไกลระยะ
 ทางไปมา ๗ ไมล์ มีทางให้เล็ดล่อยอยู่ ๔-๕ ทาง เด่วแต่เขาจะให้ไปทางไหน ทาง

ที่ไปเป็นทุ่งนา บุกนาบางคอกหมอบ้าง ผดด้ดักทายกชนเขาไปหมดระยะเอาเมือตงเขา
 เวด่าไปไม่เบ็นแถว ใครจะเดินกับใครก็ได้ ท่านมกเดินไปกับเด็ก ๆ ฟังเขาคุยถึงเรื่อง
 ทางบ้านว่า พอเขาทานนทาน บ้านอยู่ที่ไหน ไปตากอากาศอย่างไร ฯลฯ แต่การ
 เดินมเวด่าจากตจระมวเดินออยของออยไม่ได้ ๑๔.๑๕ น. ออกเดิน ไปต้งเรียกชอเวด
 คองรบจากตบมาให้ทนอาบนาแตรับประทานนาชากอน ๑๗.๐๐ น. ความจริงวันอา
 ทศยเบ็นวันเบกบาน แตรองกตบบานหรือเหวยในเมือ เป็นอนไม่มหวงตตอดเทอม
 กินนาชาแตรวณเส้าวันอาทศย มกมภพยนศร ปาฐกถาหรือตนศรทเดณกนอง
 ต่างคณะต่างพยายามแข่งชกนแตรตงตนศรผดคกนคณะต่างวัน พอ ๑๗.๓๐ น. ก็เข้า
 โบสถ์ ๒๐.๐๐ น. ซัปเปอร์

อาหารอนตองตนแต่ ๖.๐๐ น. เรยนค้ำต่างนาใครชอบหรือไม่ชอบกตองเรยน เขา
 ไม่ยกเวณให้ทงนน นอกจากนกมฮิต โอ.ท.ช. คอยวชนนายทหาร เขาฮิตกนจริง ๆ
 จัง ๆ วันไหนฮิตกจ่ายเควองแคงค้ว กะเป้า ยาม กะตค บนให้ แตรถงวันชอม
 รบกจ่ายกระต่นชอมให้ด้วย เราชอบใจมาก ได้ยงกนต่นก หตบตบใหม่ แต่วัน
 รงชกมกจะเพตยหนอย เพราะชอมรบตองเดินแทบตตอดทงวัน

ตงนนเราเห็นวาชวด พบตคตถด เขาให้เห็นอยแตรศรากครำมาก เพราะเขา
 ตองการให้รจกระเบียบแตรจกอดทน มวณยคแตรจกรกหมคณะนนเอง ผู้ทออก
 ไปจากพบตคตถดแตร มกจะมีใจเบ็นนคตเด่มอ บิตามารดาในองกฤษถาทำได้จะ
 พยายามต้งตคชองตนไปเข้าเรยนในพบตคตถดให้จงได้ ฉะนนเราทงหตยควรจะ
 ระตคคณบิตามารดาให้มาก ที่ได้ต้งเรามาใหม่โอกาศเรยนในพบตคตถดชองไทย
 ดงทเบ็นอยน

มิตรภาพในพิบัติภัย

ดร. พร ศรีจามร

แสดงเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๑

บรรณาธิการโดย ไชยยงค์ เอกภาพันธ์

เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๑ โรงเรียนได้เชิญ ดร. พร ศรีจามร มา
แสดงปาฐกถา ณ หอประชุมมหาวิทยาลัย

ดร. พร ศรีจามร กล่าวถึงคุณธรรมอันดีงามบางอย่างที่เกิดขึ้นในพิบัติ
ภัยโดยเฉพะ และซึ่งหวังจะได้เห็น นักเรียนในโรงเรียนนพยายามเพาะให้เกิด
ขึ้นแก่ตนเองด้วย ดังเหล่านี้คือ

๑. มิตรภาพ Friendship ขรรวมตาคนเรานี้จะอยู่ในโลกแต่เดี๋ยวย่อมไม่
ได้ จำต้องมีการเกยของกับคนอื่น ๆ เสมอ แต่การที่จะทำงานให้สำเร็จได้โดย
สะดวกนั้นไม่มีอะไรดีไปกว่าความเพื่อนฝูงมาก ตัวอย่างเช่นข้าราชการที่ทำงานตาม
กรมกองหรือกระทรวงต่าง ๆ ในบางครั้งต้องการสิ่งของหรือความช่วยเหลือบาง
อย่างจากหน่วยงานราชการอื่น ถ้าไม่รู้จักกันแต่การติดต่อก็ค่อนข้างยาก บางทีถึง
กับทำใ้ทำงานล่าช้าไปได้ ยิ่งถ้าเป็นกิจการที่ไม่ดีจะถูกระเบียบด้วยแต่ก็ไม่มีหนทาง
จะได้ทีเดียว แต่ถารู้จักกันแน่จะผิดระเบียบไปบ้างด้วยความเชื่อถือกันก็อาจจะช่วย
เหลือเกินได้ มิตรภาพนั้นมอยโดยทั่วไปทุกชนทุกวัยทุกหนทุกแห่ง แต่เหตุใดจึงถือ
ความมิตรภาพหรือ Friendship นี้เป็นคุณธรรมอันสำคัญที่เกิดจากพิบัติภัยได้ ก็
เพราะว่าที่พิบัติภัยนั้นเรากันเรานอน เราเวียนแถมมีขอความร่วมมือกันนาน ๆ มิตร
ภาพที่เกิดขึ้นก็มาผ่านการทดสอบนาน ๆ ทำให้เรารู้จักเพื่อนสนิทเพื่อนเ้าต่อกัน
ทำให้รู้จักการสละมาคม ความจริงขอความช่วยเหลือเรานั้นก็หนักนกันได้อย่างแน่นแฟ้นที่สุด
ก็เมื่อตอนเป็นเด็ก ๆ โดยเฉพาะส่วนามเตนของเด็ก ๆ ย่อมเป็นเพราะมิตรภาพ

อย่างสำคัญ และโดยมากความสนิทสนมระหว่างเพื่อนฝูงนั้น มักจะไม่ได้เกิด
 เมื่อโต ๆ แล้ว ฝรั่งถือว่าสนามเด็กเล่นเป็นของสำคัญนัก มีคนเขียนหนังสือเรื่อง
 หนึ่งให้ชื่อว่า "Playing Field" ซึ่งก็เป็นเรื่องชีวิตและมีศรัทธาในพิบัติสงคราม
 หนึ่งเอง สำหรับตัวท่านเองนั้นรู้สึกว่าไม่มีใครจะสนิทสนมไปกว่าเพื่อนในโรงเรียน
 เมื่อเป็นเด็กเลย โรงเรียนเข้าไปเป็นกตัญญูพิบัติสงครามไม่ได้ ในแง่ของการเพาะ
 ผลิตภาพ เพราะว่ามันนักเรียนพบปะกันแต่ละเพาะในเวลาที่มาเรียนเท่านั้น ไม่ได้อยู่
 ร่วมกันตลอดเวลา ในพิบัติสงครามเราพบกันตลอดเวลา เราด้วยกันในกิจ
 การทุกอย่าง ก็ยอมมีทางรู้จักและเห็นใจกันดี เมื่อเป็นเช่นนี้ยอมทำให้มีศรัทธา
 เกิดขึ้นในชนชาติได้ แต่มิตรที่คนต้องช่วยเหลือกันในทางที่ถูก เช่นเพื่อนคิดผิด
 ไปเราก็ช่วยเตือนให้คิดในทางถูกเสีย และหาทางพยายามช่วยให้เขาเลิกความคิด
 วนเวียนนั้น ในโอกาสที่เราได้มาอยู่ในพิบัติสงครามเช่นนี้ เราควรจะมีมิตรกันไว้
 ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วพยายามเพาะความเป็นมิตรกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น
 ต่อไป พวกที่เคยอยู่ในพิบัติสงครามแล้วมักจะรู้จักการผ่อนหนักผ่อนเบาต่อกันดี
 เป็นต้นว่าในบางครั้งเราก็เกิดความชอบไปคนละอย่าง เช่นเราชอบดั่งเขาชอบ
 ดั่งเขาชอบก็แยกไปเที่ยวกันคนละทางเสีย เราไปดั่งเขาไปดั่งเขา ไม่ใช่เมื่อ
 เขาชอบไม่ตรงกันกับเราแล้วจะเป็นเพื่อนกันไม่ได้ เมื่อเราโตเป็นผู้ใหญ่ถึงเหล่า
 นี้ก็จะคิดถึงเราไป เราจะได้ไม่เป็นคนแปลก ออกนอกถิ่นออกทาง เพื่อนฝูงเป็น
 ของสำคัญมาก เมื่อพูดถึงเพื่อนก็อดคิดถึงสนามเด็กเล่นไม่ได้ สนามกีฬาเป็น
 ชีวิตจิตใจของมิตรภาพ เมื่อพูดถึงมิตรภาพแล้วก็เลยทำให้คิดถึงคุณสมบัติ
 อย่างหนึ่ง คือการทำอะไรด้วยใจสมัคร Amateurism ซึ่งแตกต่างกับการทำเพื่อ
 หวังเป็นอาชีพ Professionalism การทำด้วยใจสมัครหมายถึงการกระทำที่มิได้หวัง
 อะไรตอบแทนเลยที่ชอบเรียกกันว่าสมัครเล่นสมัครทำ โดยมากมักจะนึกกันว่าพวก
 นักสมัครเล่น เช่นนักฟุตบอลสมัครเล่นนักฟุตบอลอาชีพไม่ได้ แต่ก็ไม่เป็นจริง
 เสมอไป นักฟุตบอลสมัครเล่นบางคนเก่งพอ ๆ กับนักฟุตบอลอาชีพทีเดียว เช่น

ในอังกฤษในจำนวนนักฟุตบอลดีที่จะเขาแข่งขันแทนประเทศมีจำนวนไม่ใช้น้อยที่คิด
 เอามาจากพวกสมัครเล่นแท้ ๆ พบติดกตเบนท์ ๆ เพราะทุก ๆ อย่างที่มุ่งไปในทาง
 ให้ทำด้วยความสมัครใจ เช่นการเล่นกีฬาทุก ๆ อย่างก็เล่นด้วยความพอใจของเรา
 เราเอง เช่นการเล่นกีฬาฟุตบอล Cricket เหล่านี้เป็นคน เครื่องมือเครื่องใช้
 การเล่นเพราะคนนั้น นักเรียนต้องหามาเอง ทางโรงเรียนไม่มีการขอให้ ทงน
 เขาถือเป็นขนบธรรมเนียมประจำที่เดียว ถ้าผู้ใดได้เล่นในทีมของโรงเรียนจนได้
 รับ Colour ถือกันเป็นเกียรติยศมาก การให้ Colour ก็หมายถึงเพียงให้เสื้อที่
 ได้หมวกได้เสื้อ ถังเท้า ฯลฯ ที่เบนด์ของโรงเรียนได้เท่านั้น แต่ของเหล่านี้
 โรงเรียนจะไม่ขอให้เลย เป็นหน้าที่ของผู้ที่ได้รับเกียรติยศจะไปจัดซื้อหามา
 เอง แม้ที่สุดในการทำข้างไม่ช่วงเห็นกเบ่งงานอดิเรกเขาก็พยายามให้ทำด้วยใจรัก
 ของตนเอง ทุกคนมีสิทธิ์ทำได้ทุกอย่าง เช่นใครอยากต่อหีบหรือไม้แขวนเสื้อเป็น
 ของขวัญในวันคริสต์มาส ให้แก่ญาติพี่น้องก็ได้ แต่ทางโรงเรียนก็คงมีแคคร และ
 โรงฝึกงานให้เท่านั้นนอกนั้นนักเรียนต้องหามาเอง ทางผู้ปกครองของนักเรียนก็เช่น
 กัน เขาพยายามให้เด็กรู้จักพึ่งตัวเอง เช่นเด็กต้องการทำของขวัญในวันคริสต์มาส
 ไม่ใช่ไปขอเงินมาจากบ้าน โดยมากเด็กต้องกระหน่ำดกระหน่ำเอาจากเงินที่เหตอ
 จากที่ทางบ้านให้มาใช้ส่วนตัว การทำอะไรด้วยความสมัครใจยอมให้ผลดีที่สุดใน
 ความจริงในประเทศที่เจริญมาก ๆ แล้ว การสมัครใจทำให้เขาถือว่าเป็นของสำคัญ
 มาก เช่นในอังกฤษ เขามุ่งงานอดิเรกประจำของเขาแทบทุกคน บางคนเก็บแต่ฉบับ
 สมัยต่าง ๆ บางคนก็สะสมเมล็ดพืช ฯลฯ การทำงานเหล่านี้เขาทำด้วยความ
 สมัครใจโดยแท้มิได้หวังเงินจ้างรางวัลแต่อย่างใดเลย ที่ประเทศอังกฤษคงอยู่ได้ก็
 เพราะจิตใจเช่นนั้น เมื่อได้สังเกตพวกเราเองแล้วรู้สึกว่ามันดีของพวกเราโดย
 มาก ยิ่งหวังว่าโรงเรียนต้องขอให้เราทุกอย่าง เช่นในการกีฬา ถ้าโรงเรียนไม่จัด
 การให้ทุกอย่างแล้ว การเล่นนั้นก็ไม่มีใครมีใจเต็มใจเล่น ในมหาวิทยาลัยต่างประเทศ
 นั้นเขาจะทำกิจการต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจเช่นกัน อาจารย์ไม่ใคร่มาเกี่ยวข้อง

ด้วยเคย นักเรียนมักคงดีมาคมกันต่าง ๆ มากมายตามความสมัครใจของตน เช่น
 ดีมาคมวรรณคดี ดีมาคมดนตรี ดีมาคมบันเทิง ฯลฯ กรรมการของดีมาคมมักเลือก
 มาจากนักเรียนทงนน กิจการทงหลายเหตุเป็นหน้าที่ของนักเรียนจัดทำกันเองทงต้น
 เราชอบเล่นอะไร ก็ต้องจัดหาเครื่องมือในการเล่นนั้นมาเอง ทางโรงเรียนหรือมหา
 วิทยาลัยมิให้อย่างเดียว คอดีถานทเทานัน ในบางครั้งการตบแต่งดีนามักต้องเป็น
 หน้าที่ของนักเรียนเอง การชักซ้อมต่าง ๆ ก็ต้องทำกันเอง เมื่อครั้งทานเล่นเทนนิส
 และแบดมินตันให้แก่มหาวิทยาลัย ท่านักต้องซ้อมของท่านเองโดยหาเวदानอกเวदान
 เรียนซ้อมเอา โดยมากไปซ้อมกันในวันเสาร์ซึ่งเป็นวันหยุด ซ้อมคงแต่เช้าถึงเที่ยง
 ถึงในการจัดการแข่งขันกับคนภายนอก ก็ต้องจัดการตกลงกันเองว่าจะแข่งขันกับ
 ใครเมื่อใด และต่างก็จัดการหาขานพาหนะไปแข่งขันกันเอง โรงเรียนไม่มีรถ
 รับส่ง ทุกอย่างเป็นอย่างดี แต่ทุกคนกันคิดทำโดยมิได้หวังผลอะไรตอบแทนเลย
 การเล่นก็ไม่ใช้เล่นอย่างเหยาะแหยะ เล่นแพ้เขาแล้วก็พยายามเขาชนะเขาใหม่ให้ได้
 พวกเราเล่นกันอย่างเต็มที่ทง ๆ ที่ไม่มีใครมาจ้างให้เราเล่น เรามีได้หวังผลตอบ
 แทนสิ่งใดเลย ส่วน Colour ของโรงเรียนนั้นเราก็มิได้หวังมากมายอะไร พอถึงวัน
 ประกาศเราก็ไปดี ถ้าไม่มีชื่อเรา ๆ ก็พยายามใหม่ การออกหนังสือพิมพ์ของโรง
 เรียนหรือของมหาวิทยาลัยก็ออกอย่างหนึ่ง โดยมากเป็นไปในทำนองสมัครเล่นทงนน
 ไม่มีใครมาบังคับให้ทำ เราจัดทำกันเอง ทำกันเองทงต้น ในประเทศอังกฤษหรือ
 ประเทศต่าง ๆ ที่เจริญมาก ๆ นนกิจการทงอย่างก็ อาศัย ความสมัครใจทำ ของ พล
 เมืองเช่นทงนน ในการทำด้วยความสมัครใจได้ผลดีเพราะทุกคนพยายามเต็มความ
 สามารถ คิดอย่างประเทศอังกฤษ ในการส่งครามคราวตแถมมาน เมื่อถึงเวदान
 คับขันจริง ๆ ใคร ๆ ภายนอกเข้าใจว่าเขาจะต้องแพ้ แต่พลเมืองของเขาต่างพากัน
 รับใช้บ้านเมือง ด้วยใจสมัครเต็มทำอะไรทำจริง จึงทำให้อังกฤษรอดพ้นการแพ้
 สงครามครั้งนั้นมาได้อย่างหวุดหวิด ฉะนั้นจึงขอให้นักเรียนพยายามเพราะการทำ

อะไรทำจริงและด้วยใจสมัคร ให้บังเกิดขึ้นในตัวของนักเรียน เพื่อประโยชน์ของ
นักเรียนเองและของชาติบ้านเมืองด้วย

ฉันนี่เองไม่อะไรจะกล่าวอีกนอกจากที่กล่าวมาแล้ว อยากจะเห็นนักเรียนที่
พยายามเพียรสุดใจให้เป็นความจริง ดังเคยเห็นว่าคนไทยไม่ใคร่มีงานอดิเรก ในต่าง
ประเทศเขามีกงานอดิเรกมาก เช่นทำตุ๊กตาหรือปลูกต้นไม้เหตุนั้นงานประจำของ
เขาแทบทุกคน เพื่อเป็นการพักผ่อนไปในตัวด้วย เขาทำงานอดิเรกทั้งๆ ที่เขามีกงาน
ประจำอยู่เต็มมือ แต่เขาหวังไปในทางพักผ่อนมิได้หวังเป็นอาชีพ ทุกคนมีงานอาชีพ
โดยฉะเพาะและงานเหตุนั้นงานที่ควรทำ โดยใจหัดคิดและเอาใจได้อย่างเต็มที่
ถ้าเราปล่อยให้งานเหตุนั้นมารบกวนใจอยู่เต็มมือโดยมิได้มีเวลาพักผ่อน ก็ย่อมจะเกิด
อันตรายแก่ตัวเราได้ ดังนั้นเขาเหตุนั้นจึงหันไปทำงานอดิเรก เพื่อเป็นการหย่อนใจ
พักผ่อนบ้าง เมื่อทำงานมาเหนื่อยๆ ก็ทำงานอดิเรกทำเสีย เช่นปลูกต้นไม้ซึ่งยัง
ได้ประโยชน์อีกด้วย ดังนั้นจึงหวังว่านักเรียนทุกคนจะได้พยายามมีงานอดิเรกบ้าง

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เสด็จในงานวชิราวุธานุสรณ์

เกียรติของตำแหน่งหน้าที่ และความมุ่งมั่ง

ดร. พร ศรีจามร

แสดงเมื่อ วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๔๕๑

บรรรทักโดย จรัสศักดิ์ เจริญธุรกิจ

เรามักจะได้ยินคำพูดทำนองนี้เสมอๆ ว่า "จะให้ฉันทำงานทำไม ถ้าฉันทำ
แล้วฉันจะได้อะไรตอบแทน?" เช่นนักเรียนบางคนก็พูดว่า "ถ้าจะให้ฉันเป็นหัวหน้า
ฉันก็ต้องได้สิทธิพิเศษตอบแทนฉันจึงจะเป็น" เมื่อได้ยินคำพูดอย่างนั้นทำให้หนักถึง
ถึงภาษาถิ่นหนึ่งซึ่งเคยพบในต่างประเทศ ที่เขาชอบดัดถ้อยคำประศหรือทางเข้า โดย
ฉะเพาะตาม Public School ภาษานั้นเป็นภาษาถิ่นและจนเดียนองจาได้ดัด และม
ความหมายแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า "เมื่อเรารับของกำนัลจากใคร ก็เท่ากับเรา
ขายความเป็นอิสระของเรา" มนุษย์เกิดมาอยู่ในโลกดำรงคนเดียวไม่ได้ ต้องพึ่ง
พวาคือด้วยกันและกัน การพึ่งพวาคือซึ่งกันและกันนั้น จึงทำให้ทุกคนต้องมหน้า
และความรับผิดชอบในสังคมจะต้องปฏิบัติตน ฉะนั้นปัญหาจึงมีว่า ทุกๆ ครั้ง
เราทำอะไร เราจะต้องให้ได้รับสิ่งตอบแทนที่เดียวหรือ? ถ้าทำเพื่อหวังของ
ตอบแทนนั้นแล้ว ก็เท่ากับเราไม่ทำตามหน้าที่ของเรา แต่เป็นการกระทำเพื่อต้องการ
สินจ้าง หวังได้รับเอกสิทธิ์พิเศษ การที่เขามอบหน้าที่ให้เราทำงานสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
ความจริงเป็นการที่เขาให้เกียรติเรา แล้วเราต้องรักษาเกียรติที่เขาให้เรา
ไม่ควรเอาเกียรติซึ่งเป็นที่มาของตำแหน่งเด็กลงไปเพียงเล็กน้อย เช่นโรงเรียน
ตั้งให้เราเป็นหัวหน้านักเรียน ก็คือโรงเรียนให้เกียรติแก่เรา เห็นว่าเราเป็นคนดี มี
ความประพฤติดีสมควรได้รับเกียรติอัน ฉะนั้นเราควรจะต้องทำตามหน้าที่ของเรา

เช่นคอยขัดแฉกเคอนกเรียนนอน และไม่ควรรายเกียรติได้รบน ด้วยการเรียกร้อง
สิทธิ์พิเศษเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นการชอกตบบ้านทก ๆ อาทิตยเป็นคน

ความจริง ในประเทศที่เจริญทั้งหลาย พตเมืองเขารัจกหน้าทของเขามาก
ไม่ยอมขายเกียรติโดยง่าย ตัวอย่างเช่นในหนังสือคนยศารระบบหนังสือ ๒-๓ วัน
ที่แควมามเอง ก็โตงชาวลงบคคตณหนังสือไม่ยอมขายเกียรติของคน ถึงแมจะขอ
ด้วยเงินเป็นจำนวนมากก็ตาม ท่านณนคคือ Commodore Frank Wittle ซึ่งเป็น
ชาวองกฤษผู้เริ่มคคตประคตษฐู แกัดเทอร์โบน ที่ใช้กับเครื่องบิน Jet Plane ทำให้
เครื่องบินชนิดนี้สามารถบินได้ ๕๐๐-๖๐๐ ไมล์ต่อ ๑ ชั่วโมงหรือเร็วกว่า เมื่อเร็ว ๆ
นี้รัฐบาลองกฤษได้ให้รางวัลตอบแทนเป็นเงินแก่เขาถึง ๓๐๐,๐๐๐ ปอนด์ ซึ่งเทียบ
เท่ากับเงินเกือบ ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่เขาก็ไม่ยอมรับทก ๆ ที่เขาไม่ใช้คนม่งมี เขา
กล่าววว่า เท่าที่เขาได้ทำไปแควนเขาทำงานตามหน้าทของเขาเท่านั้น และเขามี
ความพอใจในการดำรงชีวิตของเขาทกจนอยแควแล้ว นี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่เขาปฏิเสธ
รางวัลตอบแทน เมื่อ ๕-๖ ปีแควเขาตงบริษัททชนเพื่อสร้างเครื่องบินแบบนี้ ทด
ลองได้ผลดีสำเร็จ รัฐบาลองกฤษพอใจมาก จึงขอชอมบริษัทและให้เงินเป็นต้นนำใจ
ตอบแทนแก่เขาโดยเฉพาะ ๔๘,๐๐๐ ปอนด์ แต่เขาก็ไม่ยอมรับไว้ นี้เป็นเหตุหรือ
อนคคตงให้เห็นว่า คนที่รัจกหน้าทของตน รัจกคความรับผิดชอบในหน้าทนั้น จะ
ไม่เห็นแก่ต้นจางรางวัลหรือสิทธิ์พิเศษใด ๆ ยิ่งไปกว่าเกียรติแห่งหน้าท ๆ เขากกระทำ
นนเดย

ถึภาษาฝรั่งเศสชื่อหนังสือว่า "Noblesse Oblige" แปลเป็นไทยง่าย ๆ ว่า
"ตำแหน่งบงคบหน้าท" ซึ่งหมายความว่า เมื่อเราได้รับหน้าทอนมเกียรติแคว
เราคองทำคควและทางานให้สมกับเกียรตินั้น ถึมมคคิว่าเราเป็นคนใหญ่โตมชอเดียง
ถึมคควหรือทเราจะไปเรียกร้องสิทธิ์พิเศษเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การเข้าคคตหนังสือ ดะครฟวี
ถึถาทาเช่นนกเป็นการขายเกียรติแห่งหน้าทของเราด้วยราคาอนคคต วิทยาลัยที่เรา
คคตเรียนกนอยน เราถึถาถึถกให้รัจกทาคความคให้ถึถามารถรับผิดชอบ เพื่อความ

เจริญรุ่งเรืองของตัวเราและประเทศในภายหน้า ฉะนั้นเราจึงควรฝึกฝนกันตั้งแต่วัย
 เด็ก ๆ ให้รู้จักรักเกียรติในหน้าที่ของเราเสียด้วย หน้าที่ของคอยดูแลดูแลของตัว
 ให้ปฏิบัติตามหน้าที่ให้ถูกต้อง Public School ในอังกฤษหัวหน้าไม่มีดีพิเศษ
 แต่กลับมีภาระหนักมากกว่านักเรียนอื่นเสียด้วยซ้ำ ต้องทำงานทั้งกลางวันกลางคืน
 เขารักเกียรติที่เขาได้รับ เขาจะรู้สึกอายมากถ้าถูกเอาไปทำผิดพลาดเขา และเขา
 จะถือว่าเขามักพร่องในหน้าที่แต่ไม่ท้อถอย เขาจะไม่เรียกร้องดีพิเศษอย่างใดเลย
 ขอให้นักเรียนจดจำเขาได้ว่า ทุกคนต้องรู้จักหน้าที่รับผิดชอบ ไม่ยอมขายเกียรติ
 ของตน คือไปเบื้องหน้าคงไม่ยอมคนที่จะต้องเป็นผู้นำประเทศชาติ ก็ขออย่าให้เขา
 เกียรติไปแตกเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเล็ก ๆ น้อย ๆ เสีย

คำขวัญหรือสโลแกนของกองทหารกล้าในวชนักคือ "Aim Higher" ซึ่ง
 แปลเป็นไทยง่าย ๆ ว่า "มุ่งให้สูงเข้าไว้" ในเวลาสอบได้มักจะได้ยินนักเรียนบาง
 คนพูดว่า "ฉันขอเอา ๖๐ เปอร์เซ็นต์พอแล้ว" โดยมากผิดพลาดเช่นนั้นมักสอบได้
 ตก เพราะเขามุ่งใจที่ความถนัด ๕ ข้อ แต่เราก็คิดว่าทำเพียง ๓ ข้อก็พอแล้ว เมื่อผู้
 ตรวจฯ เขาก็จริง ๆ ๓ ข้อหนักไม่ได้คะแนนเต็ม ผลก็คือสอบได้ตก ที่ถูกเราต้องมุ่ง
 สูงไว้เสมอ การมุ่ง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์นั้น อาจไม่ได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ แต่เราก็คิด
 มุ่งสูงไว้ เพราะถ้ามุ่ง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ก็อาจทำได้ ๗๐ หรือ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ก็ได
 ตัวอย่างออกอย่างหนึ่ง คือเช่นการเดินรถกับฟุตบอล เราทำไต่ได้ ๑ ไต่แล้ว และ
 เราคิดว่าชนะ จึงไม่พยายามมุ่งหวังที่จะทำไต่ต่อไป ถ้างับเอิญฝ่ายตรงข้ามเกิด
 บกและทำไต่ได้ ๒ ไต่ และเกือบจะหมดเวลาเราก็ไม่สามารรถจะแก้ได้ ฉะนั้นเรา
 ต้องมุ่งให้สูงเข้าไว้

การมุ่งสูงเช่นนี้ ไม่ใช่มุ่งสูงแล้วไม่ทำอะไรก็ได้ตามที่ตั้ง เราต้องพยายาม
 ทำให้ความหวังของเรานั้นสำเร็จด้วย คือทำกิจการด้วยความพยายามบากบั่น มี
 คำขวัญภาษาอังกฤษกล่าวไว้เป็นใจความสำคัญว่า ความสูงที่คนใหญ่โตไปถึงได้
 นั้น ไม่ใช่กระโดดทีเดียวถึง แต่ต้องเป็นคนขยันทำงานกลางคืนเมื่อเวลาใคร ๆ นอน

กันหมดแล้ว จินตภาพของไทยคนหนึ่ง ซึ่งดูเหมือนจะเป็นรัชกาลที่ ๖ ก็ทรงถอด
เป็นโคลงไว้

เราต้องพยายามเต็มที่ อย่าเพียงแต่พูดเพราะจะไม่สำเร็จ เราต้องมุ่งให้ดังเข้า
ไว้ ถ้าไม่มุ่งให้ดัง ความเจริญที่อบคอบชนในโตกน เช่นเครื่องบิน วิทยุ เรดาร์ ก็
ไม่มี ที่เขาคิดทำถึงเหตการณ์ได้ ก็เพราะผู้ตนคิดมุ่งดัง ถ้าเขาทำไม่สำเร็จเขาก็ทำ
ไปมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อตายแล้วตกทำต่อไป ถ้าถกทำไม่สำเร็จ เหตการณ์
ทำต่อไป เช่นนเรอัยๆ ไปจนสำเร็จ แต่ถึงกระนั้นเขาก็ยังไม่พอใจ เคยฉวนเขากมุง
หวังจะไปโตกพระจันทร์กันแล้ว แต่การมุ่งหวังต้องกลับไปด้วยทำงานจริง การมุ่ง
ดังไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นความทะเยอทะยาน ขอให้รีบร้อนจำเอาไปปฏิบัติให้เป็น
กิจวัตรคงแต่เล็ก ๆ เล็ก เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะได้รู้ดีเคยชิน และมีประจำตัวไป
ตลอดชีวิต

คำกราบบังคมทูลถึงกิจการของโรงเรียน

เมื่อพระเจ้าบรมวงศ์เธอผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

เสด็จพระราชทานประกาศนียบัตรแก่นักเรียน

ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๐

ข้าพเจ้าขอเรียนพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงดำรงชนด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อใช้เป็นสถานศึกษาอบรมนักเรียนตามแบบพหุศึกษากฎของกฤษฎีกาอันเป็นการอบรมตามแบบประชาธิปไตย พระองค์โปรดการปกครองระบอบนี้ ถึงกับได้ทรงอบรมข้าราชการบางประเภทด้วยพระองค์เอง ให้เข้าใจแนวทางการปกครองแบบนั้นไว้มากแล้ว

การดือนักเรียนวิชาสามัญ มีพระประสงค์ให้มุ่งสอนวิชาอันเป็นไปในทางวิชาสามัญฝ่ายเดียว พระราชทานแนวทางไว้ให้นักเรียนได้รับการอบรมทั้งทางจริยศึกษาศาสตร์ศึกษารวมกันไปด้วย เมื่อนักเรียนออกจากโรงเรียนแล้ว จะเป็นคนมีศีลธรรม ซื่อสัตย์ มากบุญคุณ อหามัธยมบูรณ์ ไม่เป็นทรงเกียจแก่งเล็ง

ด้านวิชา โรงเรียนดำเนินการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการก็ได้เพิ่มเติมวิชาอันตรงไปตามที่เห็นสมควร นอกเหนือไปจาก หลักสูตร ที่กำหนดไว้ เช่นการประดิษฐ์ศิลป์ มีการสอนดนตรีและการฝีมือเป็นต้น ดอนตั้งแต่วางขวางออกไปอีก เพราะประณตศิลป์ส่วนโยงไปในแนวของจริยศึกษา คือช่วยยกต้อมเกล้าให้จิตใจคือนักเรียนให้มนวดเป็นระเบียบ มิให้เหิมโหดกระต้างกระเดื่อง

ด้านจริยศึกษา นอกจากอาศัยประณตศิลป์แล้ว โรงเรียนยังใช้หลักพุทธคำสั่งนำเข้ามาช่วยอีก ตอนเช้าและตอนกลางวันมีการสวดมนต์ทุกจน วันอาทิตย์

การทำวัดและวัดมณฑล ทั้งยังได้อาราธนาภิกษุสงฆ์มาเทศนา กับเชิญ
ท่านผู้มั่งคั่งร่ำรวยมาให้โอวาทและแสดงปาฐกถาเป็นคราว ๆ

ด้านพระศึกษา โรงเรียนกวดขันให้เด็กพาทุกคน ยิ่งกว่าซึ่งเงินเป็นพวกเป็น
หมู่ด้วยแล้วโรงเรียนยังแพงแพงมากจน เพราะการกวดขันนั้นนอกจากเป็นการ
บำรุงอนามัยแล้ว ยังอบรมผู้เด็กรุ่นใหม่ให้ดีด้วย รุ่งเรืองมีร่วมใจร่วมแรงและประ
สิทธิภาพให้สอดคล้องต้องกันจนเกิดผล นอกจากนี้ยังสอนให้มีความกล้าหาญ กล้า
เผชิญกับเหตุการณ์เฉพาะหน้าและมีวินัยอีกด้วย

ตั้งที่กราบทูลพระกรุณามานจะเห็นได้ว่า พระบรมราชาไชยบาลที่พระราชทานไว้
ให้โรงเรียนดำเนินการอบรมนั้น เป็นการสอดคล้องคาบเกี่ยวโยงไปถึงซึ่งกันและกัน
ทั้งสามด้าน

ผลของการอบรมของโรงเรียนในรอบปีที่แล้วมานักเรียนสอบได้ประโยค
เตรียมอุดมศึกษาคิดเทียบได้ร้อยละ ๗๖.๔๗ สูงกว่าบรรดาโรงเรียนราษฎร์
ใด ๆ ทั้งสิ้น และโรงเรียนชนะเลิศในการแข่งขันกับฟุตบอลระหว่างโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษา ซึ่งสมาคมร่วมกับฟุตบอลแห่งประเทศไทยได้จัดขึ้น

กิจการของโรงเรียนเช่น การพระราชทานประกาศนียบัตรเช่นนี้ เวลานั้นเอง
ผู้พระราชทานกำเนิดโรงเรียนยังทรงพระชนม์อยู่ เด็ดจึงพระราชทานมาพระราช
ทานด้วยพระองค์เองมิได้ขาด และตั้งแต่สวรรคตแล้ว โรงเรียนนี้อยู่ในพระบรม
ราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิราชเจ้า ซึ่งสืบราชสมบัติสืบของพระองค์
ตลอดมาทุกพระองค์

บัดนี้ได้ฝ่าพระบาททรงพระกรุณาเสด็จมาเป็นประธานในงานนี้ นับว่าเป็นเกียรติ
แก่โรงเรียนมาก หากมีญาณวิไลที่จะบรรดาให้พระองค์ผู้พระราชทานกำเนิด
อริราชศัตรูที่ย้ายทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ คงทรงพอพระราชหฤทัย

พระโอวาท

พระเจ้ายบรมวงศ์เธอผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ประทานแก่ข้าราชการวิทยาลัย

เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๕๐

ท่านอาจารย์และนักเรียนทั้งหลาย ข้าพเจ้ามีความยินดีมากที่ได้มาร่วมในงาน
 บำเพ็ญกุศลถวายเป็นกุศลถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งอาจารย์
 และนักเรียนได้จัดใหม่ขึ้น ข้าพเจ้าขออนุโมทนาแก่ศรัทธาอันเป็นนัยอย่าง เพราะ
 เป็นการกระทำที่ซื่อสัตย์ เป็นการแสดงกตเวทิต่อพระองค์ผู้พระราชทานกำเนิด
 แก่โรงเรียนนี้ นอกจากนั้นแล้วข้าพเจ้ายังได้มีโอกาสเป็นผู้แจกประกาศนียบัตรประโยค
 เตรียมอุดมศึกษาให้แก่ผู้ซึ่งได้สำเร็จหลักสูตรของโรงเรียน ทั้งได้เห็นพืช
 ต่าง ๆ เริ่มแต่การเจริญพระวิญญาน การร้องเพลงมหาวชิราวุธราชสดุดี การ
 ทำวัตรสวดมนต์ ซึ่งล้วนแต่เป็นแบบประเพณีที่นาจะรักษาไว้ตลอดไป ข้าพเจ้า
 เชื่อว่าหากญาณวิถิต่าง ๆ บรรดาดีให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทราบ
 ฝ่ายพระองค์พระบาทได้ พระองค์คงจะทรงพอพระราชหฤทัยอย่างยิ่ง เพราะ
 การกระทำต่าง ๆ นั้นเป็นผลแสดงถึงความสามัคคีปรองมวง เป็น Spirit ของ
 Public School ซึ่งข้าพเจ้าทราบดีว่าเป็นพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระ
 มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการที่ทรงตั้งโรงเรียนขึ้น การบำเพ็ญกุศลถวายเป็นกุศล
 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในวโรกาสวันสวรรคตของพระองค์ท่าน ซึ่ง
 โรงเรียนนี้ได้ปฏิบัติตลอดมาทุกปี นับว่าเป็นการกระทำที่นาดีรับเกียรติอย่าง
 เพราะเป็นการกระทำของดีที่บรรพบุรุษผู้มีความกตัญญูกตเวทิต่อคุณผู้บิดามารดา
 ผู้ใดแล้ว ผู้ที่นิยมมีความเจริญมั่นคงเป็นแน่แท้ ดังมีเรื่องที่ได้กล่าวมา

ครึ่งหนึ่งของชาวอังกฤษ ซึ่งเป็นนักศึกษาามนุษยวิทยา และ ประวัติศาสตร์ของโลก
 เกิดความข้องใจว่า ประเทศจีนเป็นประเทศที่กว้างใหญ่ไพศาล มีพลเมืองหลาย
 ร้อยล้าน ตามประวัติศาสตร์ปรากฏว่าการรบราฆ่าฟันกันมิได้เว้นมาแต่โบราณ
 กادت แต่เหตุใดจึงยังเป็นประเทศที่มั่นคงอยู่ได้ จึงได้ออกเดินทางไปยังประเทศจีน
 เพื่อค้นหาเหตุผลอันนี้ ครั้นไปถึงเมืองจีนจึงเห็นว่าประเทศจีนยังคงเป็นปกติอยู่ได้
 ก็เพราะประชาชนมีวัฒนธรรมประจำชาติของตนหนึ่ง คือกตัญญู ท่านว่าความ
 กตัญญูเป็นบ่อเกิดของการรักษานับธรรมนิยม ทำให้วัฒนธรรมของชาติเจริญ
 มั่นคงอยู่ได้ ทั้งเป็นบ่อเกิดของการรักษาระเบียบวินัย และก่อให้เกิดความสามัคคี
 พรอมเพรียง ซึ่งเมื่อรวมพิจารณาแล้วตรงกับ Spirit ที่อบรมกันอยู่ใน Public
 School ของอังกฤษนั่นเอง ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะบางประการ เช่นพยายามรักษา
 วัฒนธรรมนิยมประเพณีเก่าแก่ไว้ให้มั่นคง มีใจเป็นหนักหนา จะประกอบกิจการ
 ใด ๆ ก็เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของหมู่คณะ เป็นผู้ที่อยู่ในระเบียบวินัย ซึ่งเป็น
 คุณลักษณะที่นักเรียนจะพึงได้รับอบรมจนติดนิสัยตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน เมื่อ
 ออกจากโรงเรียนไปแล้ว ไปประกอบกิจการใด ๆ ก็อาศัยหลักในคุณลักษณะดัง
 กล่าวมาเป็นมาตรฐานในการดำเนินชีวิตที่จะนำความเจริญมาสู่ตนและชาติบ้านเมือง
 ชาวเขาเป็นผู้สนใจในการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการจัด
 ระเบียบการศึกษาของโรงเรียนไทย มีความประสงค์อันแรงกล้าที่จะได้เห็นโรงเรียน
 ที่จัดโดยคนไทยเป็นโรงเรียนที่จะให้การศึกษแก่นักเรียนทั้งในทางศีลธรรมและศิลป
 วิทยาการ เพราะความจริงนั้นมิโรงเรียนที่คนไทยจัดการอบรมสั่งสอนนักเรียนอยู่ใน
 ระดับที่ต่ำมาก แต่มนุษย์คนเป็นจำนวนมากมิได้มองเห็น กลับหันไปนิยมโรงเรียนที่ชาว
 ต่างประเทศจัดการ ซึ่งว่ากันด้วยความเป็นธรรมแล้ว โรงเรียนไทยถ่ายทอดวิชาได้
 ดีไม่แพ้โรงเรียนที่ชาวต่างประเทศจัดการ และในด้านอบรมทางวัฒนธรรมนิยมก็ดี

ธรรมแล้ว ข้าพเจ้ามั่นใจว่าดีกว่าโรงเรียนที่จัดการโดยคนต่างประเทศ ทั้งข้าพเจ้า
ได้มาเห็น การปฏิบัติ ของ โรงเรียน อชิราวุธ วิทยาลัยในฉันทบุรี ทำให้ ข้าพเจ้าแน่ใจ ว่า
โรงเรียนนี้เป็นต้นการศึกษาของเด็กถูกต้อง ตาม ความ ประสงค์ ของข้าพเจ้าแล้ว โดย
ครบถ้วนทุกประการ จึงใคร่จะถือโอกาสฉวยฉวย ขอให้อาจารย์และนักเรียน
พยายามรักษา Spirit อันนี้ไว้ให้ยั่งยืน เพิ่มชื่อเสียงเกียรติคุณของโรงเรียน และ
เพื่อความก้าวหน้าในความเป็นอยู่ของตนเอง และเพื่อความวัฒนาถาวรของประเทศ
ชาติต่อไป

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออัญเชิญดวงพระวิญญาณ ของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ
เกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระเมตตาและห่วงใยในความเจริญและมั่นคงของโรงเรียน
จงพระราชทานความดีสวัสดิสวัสดิพัฒนามงคล แก่ อาจารย์ และ นักเรียน ทั้ง เก่า และ
ปัจจุบันโดยถ้วนหน้ากัน

คำวิจารณ์

และความรู้สึกของนักเรียนฝึกหัดक्रमิขยม
ที่ไปฝึกหัดสอนที่วิทยาลัย

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูง ที่ได้มีโอกาสได้เขียนคำวิจารณ์ และความ
รู้สึกที่มีต่อโรงเรียนนี้ ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอแสดงความรู้สึกก่อนมอຍុកອນ ๆ ที่จะ
มาทำการฝึกสอนในโรงเรียนนี้ หลังจากที่ทราบว่าจะได้มาทำการฝึกสอน
ข้าพเจ้ามีความรู้สึกปลื้มปิติเป็นอย่างยิ่ง ที่จะไปสอนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง
เด่นชัด ทั้งในทางพุทธศึกษา จริยศึกษาและพระศึกษา เป็นโรงเรียนตัวอย่าง
และเป็นทรงบรรณกนแล้ว นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากที่นี่ เป็นผู้เพียบ
พร้อมไปด้วยองค์ ๓ ของการศึกษา

เมื่อข้าพเจ้าเข้ามาในโรงเรียนนี้เป็นอันแรก ก็ได้รับการต้อนรับด้วยโ
หฬานอຍມແມ່ແຈ້ມได้ จากคณะครูบาอาจารย์ ทุกคนและได้รับความกรุณาช่วย
เหลือ รวมนมอຍเบນອຍยงดี ซึ่งข้าพเจ้าขอแสดงความขอบพระคุณไว้ในทันที
พูดถึงในด้านกิจการต่าง ๆ ในโรงเรียนรู้สึกได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไป
ด้วยดี สัมควรแก่การสรรเสริญและเอาเป็นแบบอย่าง เช่นว่าในการจัดการ
ปกครองดำเนินไปตามแบบที่เรียกว่า Prefect System อันเป็นบ่อเกิดให้นักเรียนมี
ความเชื่อมั่นในตัวเอง ตั้งแต่มิเอกัตตาพของนักเรียน กิจการทุกอย่างของ
โรงเรียนล้วนแต่เป็นหน้าที่ของนักเรียนเป็นผู้จัดการกันเองทงนนี้ เพียงแต่ครูเป็นผู้
คอยควบคุมแนะนำตักเตือนเท่านั้น อันนเป็นจุดสำคัญที่จะตั้งแต่มิให้เด็กมีความกตม
เกตุยวถำมคคกน มีความพร้อมเพรียงเป็นนาหนึ่งใจเดียวกัน แล้วเมื่อเด็ก
สำเร็จไปแล้วก็จะได้นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการที่จะดำเนินการครองชีพต่อไปให้

รายน ชงน้อยนกกน้อยหนาทโรงเรียนอน ในประเทศไทยจะทำได้เช่นนี้ สัมเดว
ที่ได้อธิบายโรงเรียนตัวอย่าง

ในส่วนครูบาอาจารย์ ทุกท่านต่างก็ขมกเขม่นทำงานตามหน้าที่อย่างเขมแข็ง
พยายามทุกอดทนทางที่จะอบรม ให้การศึกษาแก่เด็กของท่าน ให้เป็นพลเมืองดี
ของประเทศตามความมุ่งหมายของการศึกษาของชาติสืบไป

มงคล ศรีไพรวรรณ

ฝึกหัดक्रमมัธยมพระนคร

๒๘ ตุลาคม ๒๔๘๒

ผมต้องขอขอบคุณท่านผู้บังคับการ และคณะอาจารย์ที่ได้กรุณาแนะนำและตั้ง
เตือนผมในคราวที่ได้มาทำการฝึกหัดสอนที่โรงเรียนนี้ พระคุณอนันต์ผมยังระลึก
และจดจำอย่างไม่ลืม ผมรู้สึกดีว่าอาจารย์ทุก ๆ ท่านในโรงเรียนนี้ ต่างดู
แต่เอาใจได้ในการเรียนและการตั้งสอนนักเรียนเป็นอย่างดี อาจารย์ทุกท่านได้
ปฏิบัติหน้าที่ครู อย่างเขมแข็งด้วยความดำเร้วเรีบรอย ผมคิดว่าคงไม่มีโรง
เรียนใดที่มีคณะอาจารย์ที่เท่าโรงเรียนนวิราชวิทยาลัย

วิธีการและระเบียบการของโรงเรียนนเดา ผมรู้สึกว่าแปลกกว่าทุก ๆ โรง
เรียนในประเทศไทย แต่ก่อนที่ผมจะได้มาทำการฝึกสอนในโรงเรียนนี้ ผมเคย
ได้รับคำสอนจากอาจารย์ในเรื่อง Public School มาบ้าง แต่ไม่ค่อยซาบซึ้ง
เท่ากับได้มาพบเห็นด้วยตนเอง ผมรู้สึกกับตยนตและพมใจมาก เมื่อทราบว่าได้มา
ทำการสอนที่โรงเรียนนี้ เพราะจะได้มาเห็นแบบอย่างวิธีการของโรงเรียนนี้ไปใช้
และนำไปปรับปรุงในโรงเรียนที่ผมจะต้องไปเป็นครูจริง ๆ ในวันข้างหน้า บดิน
ผมก็ได้รับแล้วตามความประสงค์

ด้วยระเบียบการและวิธีการที่ดีของโรงเรียนนเอง ทำให้นักเรียนมี Spirit
ดีกว่าโรงเรียนอื่น ๆ มาก นักเรียนทุกคนได้รับการตั้งสอนทางด้านศีลธรรม

ความรู้และพระศึกษา เป็นอย่างดียิ่ง นักเรียนทุกคนทนเป็นนักกีฬา เป็นนักดี
 อย่างดีผู้ชาย รักแพะและชนะ มีความอดทน ถิ่นหาญ ไม่เห็นแก่ตัวต้องเห็น
 แก้วอันรวม ห่มคณะ ๆ อันเป็นเหตุให้นักเรียนเจริญพร้อมทั้งทางกาย จิตใจ
 และสมองอย่างสมบูรณ์

ผมรู้สึกดีบายใจ มาก ในคราวที่ได้ มาทำการ ผูกหัดสอน นักเรียนในโรงเรียนนี้
 เพราะนักเรียนเชื่อฟัง ตั้งใจ ตั้งใจทุก ๆ คราวที่เข้าสอน ผมเคยเป็นครมมากไม่
 เคยรักนักเรียนโรงเรียนใดมากเท่าโรงเรียนนี้ นักเรียนทุกคนน่ารักจริง ๆ ซึ่งทำ
 ให้ผมอยากจะมาพบกับนักเรียนโรงเรียนนี้อีก

สุดท้ายผมขออวยพรให้ท่านผู้บังคับการ และคณะอาจารย์โรงเรียนวชิราวุธ
 วิทยาลัย จงประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ และขอให้นักเรียนทุกคนผ่านการสอบได้
 ปริญญาด้วยความราบรื่น

ไมตรี ชุมชัย

เดือนเศษที่ได้มีโอกาสมาทำการผูกหัด ณ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ตลอด
 เวลา รู้สึกดีบายใจมาก บรรดาครู อาจารย์ และท่านผู้บังคับการของโรงเรียน
 ได้แสดงเมตตาจิตดีให้คำแนะนำและความสะดวกรวดเร็วย่างดีประการ ตลอดจนนักเรียน
 ทุกคนได้ต้อนรับด้วยน้ำใจจริง ทำให้รู้สึกปลื้มปิติอย่างบอกไม่ถูก แม้จะมีได้
 ทำการสอนแล้ว ก็ยังอดที่จะหนักงมิได้ นักเรียนทุกคนมี Spirit ดีมาก รักห่ม
 คณะ มีน้ำใจนักกีฬา รักแพะชนะ ทงนเองด้วยการอบรมอย่างดีเลิศ เป็น Public
 School แห่งเดียวในประเทศไทย ที่มีจุดมุ่งหมายตั้งเสริมเอกัตภาพของนักเรียน
 ทุกสิ่งทุกอย่างให้นักเรียนจัดทำกันเอง ให้นักเรียนได้ช่วยตัวเองให้มากที่สุด แม้
 การปกครองให้นักเรียนปกครองกันเอง เป็นแบบ Prefect System ถึงเวลาเรียน
 ต้องเรียน เดินต้องเดิน แม้ใครไม่ชอบก็ต้องเดิน ดังเห็นผลในการแข่งขันกีฬา
 ระหว่างโรงเรียนวชิราวุธ ๆ นำเสมอ ในเรื่องจรรยาบรรณของนักเรียนด้วย

ความรู้อย่างจริงใจ ทุกคนเรียบร้อย ทำให้เบาใจ ไม่ต้องกังวลในเรื่องนี้ ทก
 เขามการดัดตนดกทกวัน ทำให้จิตใจของนักเรียนตมตำในพุทธคำณำ ม
 จิตคิดแคในคานคอยเต็มอ บริเวณโรงเรียนกกวางขวางดัมเป็นวิทยายัย เน
 นอนเหลือเกินว่าในอนาคค วิชาวช ๆ จะตองคงมชอเตียงเดินเช่นนอยเต็มอไป
 คตอตกาด

ไพรัช วราพรณั

ผกหัตถกรรมชยม

พระนคร

๒๗ ต. ก. ๘๒

ในโอกาสที่ทางโรงเรียนได้ส่งข้าพเจ้ามาทำการฝึกหัดสอน ที่โรงเรียนวชิราวุธ
 วิทยายัยเป็นเวลาเดือนเศษนี้ นับว่าเป็นโชคคคของข้าพเจ้าย่างยง ที่ได้มาเห็น
 กิจการและดำเนินงานของ Public School แห่งแรกและแห่งเดียวในเมืองไทย

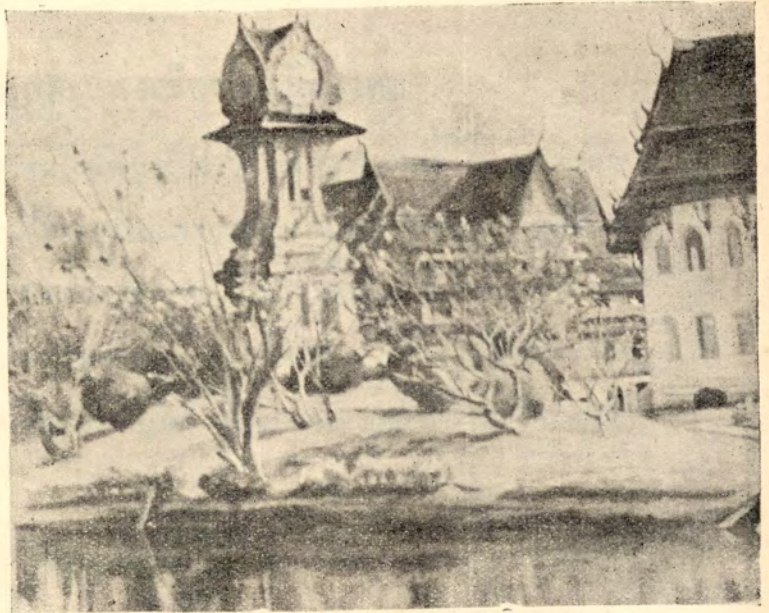
เมื่อตมบ ก่อนทข้าพเจ้าจะทำการฝึกหัดสอนทางโรงเรียนก็ได้พามาชมกิจการ
 ของโรงเรียนนนตถศ แต่ครงนหมเวลาดนอย จึงทราบแต่เพียงกิจการบางอย่างเท่า
 นน คราวนมโอกาสได้ถศชค จึงได้รเห็นกิจการตชนได้พบเห็นการปลุกฝงอบรม
 ดั่งตดงาม ให้แก่เด็กตงแต่เด็ก ๆ จนกระทั่งถึงเด็กโต เด็กได้รับการอบรมทงใน
 ทางมือ (Hand) ทางความคิด (Head) ทางจิตใจ (Heart) ทางสุขภาพ (Health)
 และทางอุปนิสัยใจคอ (Habit) ที่เราเรียกกันว่ 5 H. Development ก่อนเวดา
 อาหารเช่นนักเรียนเรียนคณคศาสตร์กรกอน และหลังอาหารจะไดยินเดียงระฆัง เป็น
 ดัญญานให้นักเรียนเข้าห้องประชุมดัดมนต เพื่ออบรมทางจิตใจให้เด็กยตมน
 ในพระพทธคำณำ ต่อจากน ๘.๐๐ น. เขาเรียนวิชากรจนกระทั่งถึง ๓๓.๐๐ น.
 หลังอาหารกตางวนเบนชวโมง เกยวกับ การฝึก ความ ขำนาญ มากกว่าการใช้ตมอง
 และลัดทายเป็นการฝึกกพา นอกจากนี้ ยังได้พบเห็นความเป็นระเบียบ ซึ่งข้าพเจ้า
 ชอบมากในดงนี้ เพราะความเป็นระเบียบยอมเป็นเครื่องลัดถึงถึงความเจริญและ

ยมเยียมเหมือนท่านอาจารย์โรงเรียนวชิราวุธใหม่หนอ เมื่อพบกับนักเรียนกรูตัก
 ปดมใจทเห็นใบหน้าของศิษย์ยมเยียมแจ่มใสสว่าง ทำให้เพิ่มกำลังใจในการสอน
 มาก แม้แต่ชั่วโมงแรกที่ได้พบกับศิษย์กรูตักปดมใจทเห็นศิษย์ทรักเหล่านคมมาก
 ด้มควรแหวทขอวาเป็นโรงเรียนควออย่างความประพฤติ ความเบเนระเบียบเรียบ
 รวย และความเคารพนบวาเป็นเด็ก นักเรียนมความเบเนระเบียบ มมรรยาท
 อดังาม พุดจาไฟเราะอ่อนน้อมอ่อนหวาน ซึ่งการแ่ดตังกรียาอย่างน จะพบ
 ได้น้อยในบรรดาโรงเรียนต่าง ๆ นักเรียนแ่ดตังกายสะอาดเรียบร้อยเหมือนกันหมด
 ยามเรียนทตังใจเรียน ตังใจฟังคำสอนอย่างสนใจและเอาใจได้ เวลาทำงานก็
 ทาอย่างเรียบร้อย ประณีต สะอาด แ่ดตังวาจิตใจของนักเรียนเหล่านมความ
 เบเนระเบียบ ความสัสม รุจักอะไรดีอะไรไม่ดี ซึ่งในวณนนตามปกติแ่ด
 ยังไม่มความเบเนระเบียบด ยังควบคุมใจตนเองไม่ได้เพียงพอ แ่ดนักเรียนวชิราวุธ
 นรุจักปกครองตนเองแ่ดซึ่งเบเนขอทหน้าดรรเสฎฐเบเนอย่างยัง การรักษาขนบ
 ธรรมเนียมประเพณีกเบเนไปอย่างเคร่งครติ เช่นการสวดมนต ซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ
 นนไม่สวดกนเสียมมาก แ่ดโรงเรียนนสวดมนตทกเช้า และนงเบเนระเบียบเรียบ
 รวย เวลาสวดมนตทกตังใจสวดเบเนอนหนงอนเดยวกัน เวลาเดินกพาทเดินเบเน
 ระเบียบเรียบร้อยมณาใจเบเนนกกพาทแ่ดจริง

ผมเคยได้ยินค้ำกต่ำมานานแ่ดว่า โรงเรียนวชิราวุธวิทยายนเบเนโรงเรียน
 ทจติการปกครองทตทสุดในประเทศไทย เมื่อผมมาพบด้วยตนเองแ่ดเรียนรู
 ความเบเนไปต่าง ๆ ผมกตัมบัสันนค้ำกต่ำวณน เมื่อผมได้เบเนครุกจะพยายามอย่าง
 ยัง ทจจะจติการปกครองแบบโรงเรียน ความตังามขอถ์ถานท อัทธยาศัย
 อดังยังของบรรดา ท่าน อาจารย์ โรงเรียน วชิราวุธ วิทยายน ยัง เคือนใจผม อย่างไม่
 มวนตม

ชุมพร กองดาพิษฐ์

● ภูมิภาพของโรงเรียน

● คณะพญาไท

แห่งแรกและแห่งเดียวในเมืองไทย

ข้าพเจ้ารู้สึกยินดี และภูมิใจเกินที่จะกล่าวคำใด ๆ ออกมาที่ได้มาทำการฝึกสอน ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทยที่เป็นแบบ Public School และใช้ Prefect System ยิ่งกว่านั้น ยังได้มีโอกาสพิจารณาความวิจิตร และที่ค้นบางประการในวิชาวรรณคดีอันลึกซึ้งด้วย อนึ่ง นับว่าข้าพเจ้าได้รับเกียรติอันสูงยิ่ง จึงอดที่จะภูมิใจไม่ได้ จึงขอขอบคุณแด่ทุกท่านที่ให้เกียรติข้าพเจ้า ณ โอกาสนี้ด้วย

จากความเป็นจริง วิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นโรงเรียนที่ดี เกินกว่าข้าพเจ้าจะวิจารณ์ใด ๆ ได้ ตามโรงเรียนต่าง ๆ เท่าที่ความนานแห่งอายุของข้าพเจ้าพาไปพบและเห็นมา หากจะนำมาเปรียบกับวิทยาลัยวิชาการศึกษาแล้วยากที่จะยกให้เทียมได้ เพราะบ้างมุ่งในวิชาการเกินไป หรือไม่มุ่งในด้านพลศึกษาเพื่อชื่อเสียงของโรงเรียนเกินไป อันไม่ถกผลกวิชาที่ดี ทำให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเจริญได้ไม่พร้อมกัน จึงนับว่าโรงเรียนเหล่านั้นให้การศึกษามีได้พอ โรงเรียนเป็นแหล่งให้การศึกษาระดับการศึกษาขั้นสูง Five H. เป็นประการแรกและสำคัญ ซึ่งได้แก่ Hand, Head, Heart, Health & Habit แต่ทั้ง Five H. นี้พร้อมแล้วในสถานศึกษาแห่งหนึ่ง ฉะนั้นค่าที่ผู้บังคับการกล่าวไว้ ต่างประเทศเขายินดีและรับรองนักเรียนที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ซึ่งไปจากวิทยาลัยวิชาศึกษาเต็มอนันต์จึงไม่น่าจะเป็นปัญหาใด ๆ เลย

แม้กระนั้นก็ตาม อีกสิ่งหนึ่งหนึ่งที่ค้นของข้าพเจ้าคิดว่าควรปรับปรุงและแก้ไขหากทำได้ เนื่องจากจำนวนนักเรียนในชั้นมัธยม ๕ มีจำนวนถึง ๓๘ คน ยากแก่ครูที่จะทำการสอนให้ได้ผลดีจริง ๆ โดยทั่วถึงกัน ฉะนั้นถ้าชั้นมัธยม ๕ นี้ได้แบ่งเรียนเป็น

๒ ชั้น โดยวัดเอา I.Q. เป็นหลักแล้ว คงจะได้ผลดีกว่าเท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ไม่
 มากก็น้อย โดยเฉพาะคำนวณ-วิทยาศาสตร์ ซึ่งควรได้แบ่งเรียนจริง ๆ ดังที่
 อยู่ในชั้นมัธยมปีที่ ๖ อย่างไรก็ตามจะต้องไม่ลืมว่าเป็นเพียงทัศนของข้าพเจ้าเท่านั้น

นอกจากนี้แล้ววิชาดุริยางคศาสตร์ ก็พร้อมเต็มอด้วยความดีในนา ๆ ประการ
 ซึ่งสถานศึกษาแห่งอื่นไม่อาจมีได้ ณ โอกาสนี้ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงให้
 ความคุ้มครองแก่ดุริยางคศาสตร์ และเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปด้วยความดี-เด่น ใน
 ทุก ๆ ประการเทอญ

สทิน ยอดศรีเมือง

ฝึกหัดครูมัธยม พระนคร

๓๖ พ.ย. ๒๕

คำวิจารณ์ของคณะฝึกหัดक्रमิขยม

สองชั่วโมงในวิชาวชิราวุธวิทยาลัย

วชิราวุธวิทยาลัยจะได้เป็นสถานที่ที่นักเรียนฝึกหัดक्रमิขยมพยายามหาโอกาสมาชมกับตัวไม่ทราบ แต่เมื่อพวกเราเรียนอยู่ในชั้นปีที่หนึ่ง คณะนักเรียนฝึกหัดक्रमิขยมมีที่ต่องรู้นี้แล้ว ได้มาชมโรงเรียนวชิราวุธแล้วก็กลับไปทำอะไร ๆ ให้พวกเราฟัง ทำให้เรารออยู่ด้วยความกระหายที่จะได้มาชมโรงเรียน ซึ่งเป็นราชานุสรณ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในเมื่อเราได้มาพบและเห็นด้วยตา ทำให้พวกเราคิดว่า โรงเรียนวชิราวุธเป็นโรงเรียนที่ดีอย่างอนันต์ สัมควรที่โรงเรียนฝึกหัดक्रमิขยมจะได้หาโอกาสมาชม

ทำไมพวกเรา จึงได้ออกมาชมกิจการและสถานที่ของโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย พวกเราเป็นนักเรียนฝึกหัดक्रमิขยม ภายหน้าจะต้องออกไปปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ดังนั้นก่อนที่ออกไปเป็นครู ควรจะได้พบเห็นและจดจำเอาตัวอย่างอันดีงามไปให้ได้มากที่สุด โรงเรียนวชิราวุธมีสิ่งเหล่านี้ไว้ให้เราอย่างครบถ้วนพวกเราจึงได้ได้ออกมาชม

วชิราวุธมีสถานศึกษา โอ้อ่า สร้างเป็นสถาปัตยกรรมแบบไทยแท้ ซึ่งศิลปอันน่าพากพมใจของไทยเราอัน มียุทธในในเมืองไทย ห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนพอเหมาะ จัดเป็นระเบียบ หน้าห้องเรียนไม่มีป้ายบอกชื่อชั้นเรียน เป็นการฝึกนักเรียนในการสังเกตพิจารณาอย่างหนึ่ง แต่รู้สึกว่า เป็นการไม่สะดวกต่อบุคคลภายนอกห้องประชุมของโรงเรียนจัดไว้เป็นคอกหนึ่งออกต่างหาก นักเรียนก่อนเข้าห้องเรียนตอนเช้าต้องมารวมกันส่งจดหมายที่ห้องประชุม นับว่าเบ็ดเสร็จการดีอย่างหนึ่ง ห้องสมุดจัดไว้บนตึกชั้นบนของห้องประชุมแยกต่างหาก เหมาะสำหรับเป็นที่ศึกษาค้นคว้า

ด้วยตนเอง หอนอนของโรงเรียนนวิราวุธแยกเป็นคณะ ๆ แต่แต่ละคณะพยายามแข่งขันกันในเรื่องความเป็นระเบียบเรียบร้อย จึงปรากฏว่าทุกหอนอนที่เราผ่านไป ก็ได้พบแต่ความดีของงามเป็นระเบียบทั้งต้น

ทางพฤกษศึกษา และ จีวะศึกษา วิชารวมข้อเสียไม่น้อยหน้าโรงเรียนใดในด้านการศึกษา แม่วชิราวุธจะไม่ได้ตั้งเขาแข่งขันกับโรงเรียนต่าง ณ สนามกีฬาแห่งชาติ แต่ได้จัดให้มีการแข่งขันกันเองระหว่างคณะ แต่แต่ละคณะพยายามที่จะหาข้อเสียมาสู่คณะของตน เมื่อเราเข้าไปในห้องอาหาร จะพบชายชื่อนักกีฬาผู้สามารถนำข้อเสียมาสู่หมู่คณะคิดไว้ที่ board วิชการเช่นนี้จะทำให้สมาชิกของแต่ละคณะพากันใจ พยายามปรับปรุงหมู่คณะของตนให้ดีขึ้นกว่าวันที่แล้ว ๆ มาและไม่ยอมประจบประแจงไม่ตั้งงามอนเป็นการทำตายเถยขยศข้อเสียของหมู่คณะเป็นอันขาด

พวกเราได้เรียนการจัดโรงเรียนแบบต่าง ๆ เช่นการจัดแบบ Public School ซึ่งที่เราได้รู้จักห้องเรียนให้ประโยชน์กับเราได้ไม่เต็มที่เท่า กับที่ได้ออกจากการมาชมโรงเรียนนวิราวุธ วิชารวมปกครองแบบ Prefect System นักเรียนจัดการปกครองและดำเนินกิจการกันเอง ครูอาจารย์เป็นเพียงคอยประคับประคอง ให้คำแนะนำปรึกษาเท่านั้น การปกครองแบบนี้ นอกจากเป็นประโยชน์ภายในโรงเรียนแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อไปภายนอกโรงเรียนอีกด้วย กล่าวคือเป็นการปกครองที่สอดคล้องกับการปกครองตาม ระบบประชาธิปไตย ของ ชาติไทยเรา วิชาความรู้ที่ ได้ไปจากโรงเรียน อาจมีความสำคัญน้อยกว่าความจัดเจนทางสังคม ในการครองชีวิตอย่างผู้ใหญ่ คนเรามี 'ความรู้ท่วมหัว' แต่อาจ 'เอาตัวไม่รอด' ก็ได้ เพราะไม่รู้จักฐานะและความสำคัญของตนเองมากนักน้อยเพียงไร การปกครองแบบ Prefect System ช่วยสอนให้เด็กแรกเริ่มรู้จักเคารพนับถือและเชื่อฟังเด็กอื่นโตกว่าตามลำดับ เป็นลักษณะของเชอพงหวงหน้า เป็นศิษย์ของเคารพเชอพงครูบาอาจารย์ เวลาออกไปครองชีวิตคอยังผู้ใหญ่ก็จะรู้ว่า เป็นผู้น้อย

ควรจะปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาอย่างไร และผู้บังคับบัญชาควรปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างไร ทำให้การปกครองและการดำเนินงานมีระเบียบแบบแผนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การปกครองที่โรงเรียนวชิราวุธดำเนินอยู่ด่อนให้เด็กช่วยตัวเองให้มากที่สุด เมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้ว จะต้องเผชิญชีวิตโดยลำพังตนเอง ปราศจากผู้ช่วยเหลือ จะได้ใช้ความชัดเจนที่ได้มาจากโรงเรียนเป็นเครื่องยึดถือปัดรโรคต่าง ๆ ได้สำเร็จ โรงเรียนวชิราวุธจึงนำพาพวกพ้องใจในการปกครองแบบนั้น

ท่านบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์วชิราวุธท่านดำดั้น ได้ให้เกียรติแก่พวกเราได้เขียนข้อความแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียนวชิราวุธ คณะนักเรียนฝึกหัดक्रमชยมต้องขอขอบคุณอย่างมาก แต่เราเผลออยู่ในวชิราวุธน้อยเกินไปสำหรับ การวิจารณ์ และยังเชื่ออย่างมั่งคั่ง ๆ ออกเป็นอนมากในวชิราวุธที่เราจะไม่ คณะนักเรียนฝึกหัดक्रमชยมมีความหวังเป็นอย่างมาก ที่จะได้เห็นวชิราวุธ วิทยายุทธเจริญงอกงามขึ้นไปในด้านต่าง ๆ เพื่อจะได้เป็นเกียรติเป็นศรีแก่ชาติประเทศที่รักของเรา

คณะนักเรียนฝึกหัดक्रमชยมบท ๒

คำวิจารณ์

ของอาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้าพเจ้ามีความยินดี และรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งในการที่ ได้มีโอกาส มาฝึกหัด ด่อน ณ วชิราวุธวิทยายุทธ ซึ่งนอกจากจะเป็นที่รวมของบรรดาผู้ฝึกหัดทั้งหลาย ยังเป็นอนดั่งรัศมีให้ระดกถึงพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิดสถานศึกษาแห่งนี้อีกด้วย ตลอดเวลาที่ล่วงเลยมา ข้าพเจ้าได้ทราบถึงคุณความดีของโรงเรียนนี้ ข้าพเจ้าได้รับความเอื้ออาทร จาก บรรดาครูอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างดี จึงขอถือโอกาสแสดงความขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ในที่นี้ด้วย

ข้าพเจ้าได้รับคำขอร้องให้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกต่อขบวนการศึกษา
 ศึกษาคือใครจะชอบออกวารสารศึกษานิตยสารของโรงเรียนนวมการท
 โรงเรียนนวมการทให้นักเรียนว่าถึงพระมหากษัตริย์คุณ ของพระบาทสมเด็จพระมง
 กกุเกล้าเจ้าอยู่หัวผู้พระราชทานกำเนิดโรงเรียนนี้ ก่เทากับเป็นการสอนให้นัก
 เรียนมีความกตัญญูกตเวทิต่อผู้มพระคุณ ให้นักเรียนรู้สึกพากเพียรใจและพยายาม
 ทำแต่สิ่งที่ดีงามเพื่อให้ ศักดิ์ศรีกับ สถานศึกษาอันมีเกียรติยศของคุณ

นอกจากนั้น การทศึกษาแห่งนวมการทนักเรียนให้รู้จักรับผิดชอบรู้จักปก
 ครองตนเอง เป็นคนดี ให้หัวหน้าของนักเรียนแต่ละคณะมีหน้าที่รับผิดชอบ ปกครอง
 นักเรียนในคณะ เปิดโอกาสให้นักเรียนจัดตั้งสมาคมต่าง ๆ ขึ้นในโรงเรียน โดย
 นักเรียนเป็นผู้ดำเนินงาน ดังเหล่านั้นเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมี Initiative
 หรือความริเริ่มคิดทำกิจการต่าง ๆ ได้เอง ครัวเพียงแต่คอยควบคุมให้อยู่ในขอบ
 เขตที่ดีงามเท่านั้น การอบรมนักเรียนใหม่ Initiative นี้จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน
 มากถ้านักเรียนนำเอาไปใช้ในการเรียน เช่นรู้จักใช้ความคิดเห็นของตนประกอบ
 ความรักใคร่จากครู แทนที่จะคอยตั้งหน้าจ่าแบบนกแกวอย่างเดีย จะทำให้การเรียน
 มีชีวิตจิตใจและก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพราะความรักใคร่ได้มาด้วยการคิดค้นเข้าใจของตนเอง
 ย่อมจะจดจำได้ซาบซึ้งดีกว่า

อีกประการหนึ่ง การทโรงเรียนนวมการทนักเรียนให้เป็นนักกีฬา นอกจาก
 จะทำให้มีพละทานามัยสมบูรณ์แล้ว ยังทำให้นักเรียนรู้จักคำของ Sporting Spirit
 รู้จักแพ้จักชนะ ไม่เอาเปรียบคัดต่อสู้ในทางที่ไม่เป็นธรรมและเกิดมีใจรักหมั่นคณะ
 หรือที่เรียกว่า "Esprit de Corps" เป็นต้นว่า เล่นกีฬาเพื่อหาชัยชนะมาดีหมดคณะ
 พยายามทุกวิถีทางในอันที่จะนำเกียรติยศชื่อเสียงมาดีโรงเรียน

ข้าพเจ้าเข้าใจว่า จุดประสงค์อันยิ่งใหญ่ของโรงเรียนในการใช้วิธีการอบรม
 นักเรียนดังกล่าวข้างต้นก็คือ ด้สร้างนักเรียนให้เป็น Real gentlemen ดังที่พระ
 ราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระมงกุเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้เคยมีพระราชดำริ
 ไว้ว่า "Make the students gentlemen first"

ผลของการอบรมก็เป็นปรากฏชัดแจ่มแจ้งแล้วว่า นักเรียนโรงเรียนหมักจะ
 ได้รับความชื่นชมจากบรรดาคนทั่วไปว่ามีความรียาทยุติธรรม ท้าทาง Smart วิชา
 กาศะเทศะ เหตานั้นเป็นคำชมเชยที่แสดงว่านักเรียนโรงเรียนหมักคนดีมีคตินิยมเป็น
 real gentlemen โดยแท้ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า นักเรียนนวดวิชา
 ทุกคนคงจะรักษาคุณงามความดีนั้นไว้โดยปฏิบัติตนให้ สัมกับที่ได้รับความยกย่อง
 นันทกประการ เพื่อนำความดีงามมาสู่ตนเอง ต้องศรัทธาและประเทศชาติสืบไป

เมืองพรรณเทพทัศน อยุธยา อ.บ.

เช้าวันหนึ่งข้าพเจ้าไปโรงเรียนด้วยกัวยุติธรรมมา เมื่อเดินมาถึงตึกออกขรรค์ศาสตร์
 เห็นเพื่อน ๆ ที่เรียนครุศาสตร์กำลังยืนคุยกันด้วยดีหน้าตาดังความตื้นตัน พอเข้าไป
 ใกล้ก็ได้ทราบว่าอาจารย์แผนกครุศาสตร์ให้แจ้งว่าจะไปฝึกสอนที่ไหน ทั้ง ๆ ที่เพื่อน
 สันติของข้าพเจ้าได้ตั้งชื่อให้ข้าพเจ้าไปฝึกสอนที่สวนสุนันทาแล้ว ข้าพเจ้าก็รีบไป
 ขอเปิดยื่นทันทีและแจ้งความประสงค์ขออาจารย์ว่า ข้าพเจ้าสมัครไปสอนที่สวนสุนันทา
 วิทยาลัย ข้าพเจ้าบอกไม่ถูกว่าเพราะเหตุใดก็มิได้ ข้าพเจ้าจึงสมัครมาฝึกสอนที่
 นอนได้แต่เพียงว่าทุก ๆ ปีที่ข้าพเจ้าไปถวายบังคมพระบรมรูปทรงมา ในวันที่ ๒๓
 ตุลาคม และไปถวายบังคมพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในวันที่ ๒๕
 พฤศจิกายนนั้นข้าพเจ้าได้เห็นความจงรักภักดี ความเป็นระเบียบเรียบร้อยนับแต่
 การแต่งกายตลอดจนกริยามรียาทยุติธรรมของเหล่านักเรียนนวดวิชา ก็ทำให้ข้าพเจ้านึก
 อยู่เต็มอวาทามโอกาสได้แล้ว ข้าพเจ้าต้องขอสมัครมาฝึกสอนที่สวนสุนันทา

บัดนี้เป็นเวลา ๓ เดือนแล้วที่ข้าพเจ้าได้ฝึกสอนมา ตลอดเวลานั้นข้าพเจ้าจาก
 กต่างได้ว่า ถึงแม้ข้าพเจ้าจะมีความหนักใจอยู่มากในการฝึกสอนของข้าพเจ้าใน
 ตอนแรก แต่เพราะความเมตตากรุณาของท่านผู้บังคับการ ความโอบอ้อมอารี
 และน้ำใจอันดีงามของคณะอาจารย์ทั้งหลาย ตลอดจนความมรรยาทอันดีของ
 ความขยันขันแข็ง และความเอาใจใส่ของนักเรียน ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกประหลาด

ว่า ข้าพเจ้าเป็นครูจริง ๆ ของโรงเรียนนวด และนี่เองทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว
ศตลอดเวลา ๓ เดือนที่วางแผนคร่ำครึให้ข้าพเจ้ามาทำการฝึกสอนนอยไป ข้าพ
เจ้ารู้สึกอึดอัดและเสียดายโอกาสที่ได้มาเห็น ความดีงาม ของ วิชาวชิร วิทยาลัย นวดก
ต้องจากไป.

บุญเอก ฟ่องอาภา อ.บ.

๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๓

ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสมาทำการฝึกหัดสอน
ณ วิชาวชิรวิทยาลัย Public School แห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย ตลอด
เวลาที่ทำกรสอน ข้าพเจ้ารู้สึกนยมเป็นอย่างมากในการปฏิบัติงานของโรงเรียน
ในความบังคับบัญชาของท่านผู้บังคับการ ซึ่งเป็นนักการศึกษาที่ทันสมัย รักความ
ก้าวหน้าและมี initiative ในทางทศ ๆ เบนยอดเยี่ยม โรงเรียนนวดจอมวชิรบรม
นักเรียนด้วยวิธีการที่แปลกกว่า ร.ร. ทั่ว ๆ ไป.

ร.ร. นอบรม น.ร. ให้รำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณ ของพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นขอใหญ่ สอนให้ น.ร. มีความกตัญญูแก่ทศซึ่งเป็นคุณ
ธรรมทศค่าง ควรแก่การสรรเสริญ นอกจากนั้นสอนให้ น.ร. รู้จักภาคภูมิใจ
ในโอกาสที่ได้มาเรียนในสถานศึกษาที่มเกียรติเช่นนี้ ซึ่งโอกาสเช่นนี้มิใช่ได้มา
ง่าย ๆ ฉะนั้นเมื่อ น.ร. ได้มีโอกาสดี ๆ เช่นนี้ จึงควรต้องพยายามทศแสดงทศ
เพื่อให้ศควรกับสถานศึกษาและนำความดีมาสู่สถานศึกษาในทศ ๆ ทางทศที่จะทำได้.

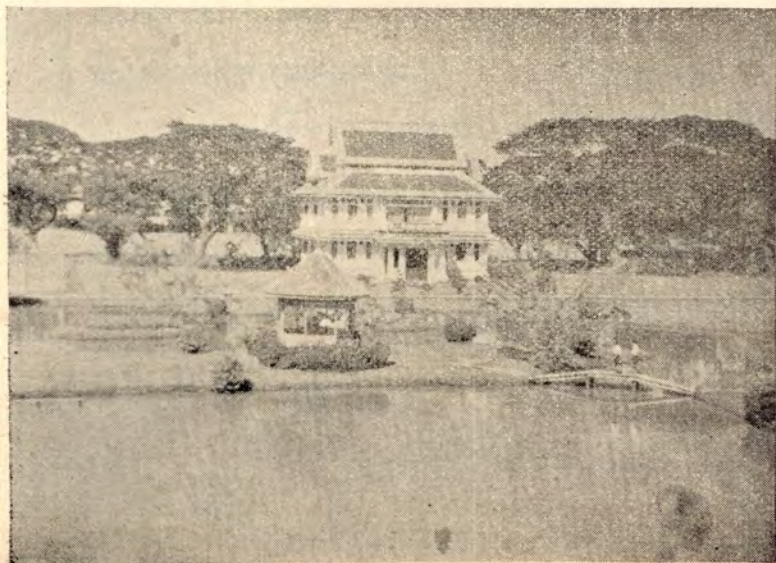
สถานศึกษานมการให้ น.ร. แต่คณะนการเดอกลงทศหน้ากนเอง และทศ
หน้าเหตานมหน้าทศบศชอบคแต่ปกครอง น.ร. ในคณะของตน นอกจากนยังมี
การจัดทศสภาคทศทศ ในโรงเรียน ซึ่งวชิรเบนวชิรทศทศในการฝึกให้ น.ร. รู้
จักความรับผิดชอบ และมีโอกาสได้แสดง initiative รู้จักฝึกหัดทศกิจกรรมต่าง ๆ
ได้ด้วยตนเอง โดยมีศเป็นผู้ควบคุมให้อยู่ภายในขอบเขตอันสมควร ซึ่งการฝึก
เช่นนี้เป็นกรฝึกซึ่งจะนำ ประโยชน์ อนนงใหญ่ให้ แก่ชีวิตจิตใจ และความเจริญภาว
หน้าของ น.ร.

● หอประชุม

● คณะผู้บังคับการ

● ตึกพยาบาล

อีกประการหนึ่ง น.ร. มีหัวใจเป็นนกพิรา เป็นนกคอสีทมิฬคนธรรมดา ลูกนค้อ
 หนาด้วยเข่งผืนมอดด้วยหัวใจพาและลูกผัด มีใช้การคอสีทมิฬอย่างรอบทำร้ายหรือเอา
 เปรียบค้อคอสีทมิฬดีกว่าหรือเด่นกว่าในทางที่ไม่เป็นธรรม ร.ร. หนีสอนให้ น.ร. มี
 จิตใจอดทน เข้มแข็ง ไม่หยาบโหยง ตำรวย การรักษาและตำรามคต่าง ๆ ทดงชน
 หนีช่วยให้ น.ร. มีใจรักหมุ่ รักคณะ ภายใน ร.ร. น.ร. มีการแข่งขันระหว่างคณะ
 น.ร. แต่ละคณะร่วมสามัคคกันทำความคิดให้เด่นกว่าคณะอื่น ๆ แคววมกันแควทุก
 คณกเป็น "ลูกขรราช" ทรวมสามัคคกันเพื่อทำความคิดและนำเกียรติยศชื่อเสียงมา
 ด้ "ขรราช"

นอกจากนี้ ร.ร. นยงอบรม น.ร. ทางอ้อมในด้านจิตใจให้มจิตใจสุภาพ อ่อน
 โยนและมีศีลธรรมอันดี โดยการโน้มน้าวให้ น.ร. รัถักและมันในพระพุทศคำสอน
 ร.ร. สอนให้ น.ร. รู้จักคุณค่าของความมั่งคั่งงามของธรรมชาติ และศีลปลความไพเราะ
 ของคนตรี ซึ่งเหล่านชวยในด้านจิตใจของ น.ร. ได้มากโดยไม่รู้สึกตัว ร.ร. ไม่
 ปลด้อยให้ น.ร. ใช้เวตาว่างไปในทางที่ไร้ประโยชน์ แต่ให้ น.ร. เลือกหางานอดิเรก
 เพื่อความเพ็ดเพ็ดดินและสนใจตามใจรัก ซึ่งอาจจะเป็นกีฬาหรือดนตรีหรือทเป็น
 ประโยชน์แก่ร่างกายและจิตใจ งานอดิเรกนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งส่วนหนึ่ง ชนส่วนมาก
 ไม่รู้ค่านึงถึง แต่แท้จริงแล้วสิ่งนหจจิตวิทยาถือเป็นสำคัญยิ่งในการจะให้ความดำ
 ราชญเพ็ดเพ็ดดินและสดชื่นแก่ชีวิต หลังจากที่ได้คร่ำเคร่งกับการงานมาแล้ว และยัง
 เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจมิให้หมกมุ่นที่จะหาความดำราชญในทางที่ผิด หรืออบายมุข
 ทพาชวดไปสู่ความเหลวแหลก

สรุปความได้ว่า ร.ร. นอบรม น.ร. ในแนวที่สอดคล้องกับหลักการศึกษาดมัย
 ใหม่มากที่สุด ฉะนั้นสถานศึกษานจึงได้รับค้ำยกย่องสรรเสริญจากบรรดานักศึกษา
 และชนทัว ๆ ไปว่ามหตการปฏิบคทหนานยม ตตอดทง น.ร. ก็ได้รับค้ำชมเชยว่า
 มมรราชทต มทาทางส่งางาม มีการตำรามคและรู้จักกาละเทศะ ซึ่งซาพเจ้าหวง

เป็นอย่างยิ่งว่า “ลัทธิวชิราวุธ” ทุกคนจะรักษาความดีเหล่านั้นไว้ และปฏิบัติตนให้ดี
 ยิ่ง ๆ ขึ้นเพื่อนาถยศขอเสียดังมาดี “วชิราวุธ” อันเป็นสื่อนหนึ่งของการณ์ของ
 พระเดชพระคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และเพื่อความเจริญ
 ก้าวหน้าของประเทศชาติอีกด้วย

สิ่งสุดท้ายที่ข้าพเจ้าจะขอเสนอคือ ความเมตตา กรุณา และ
 โอบเอื้ออารีที่ข้าพเจ้าได้พบตลอดเวลาที่ทำการฝึกสอนอยู่จากท่านผู้บังคับการ และ
 คณะครูอาจารย์ทุกคน ตลอดจนนักเรียนซึ่งได้สอนรับข้าพเจ้าด้วยความดีที่ตนมี
 เอง และจิตใจที่ห่วงดลต่อกัน ซึ่งช่วยให้การปฏิบัติงานของข้าพเจ้าบรรลุผลได้ดั่ง
 และดีดั่งใจหมาย สิ่งเหล่านี้เป็นอันดีที่ควรทำให้ข้าพเจ้าระลึกถึง “วชิราวุธ” ใน
 ใจตลอดมา จึงขอขอบพระคุณและขอบคุณอย่างมากรวม ๆ กัน

ประนอม สโรชมาน วท.บ.

ม.ล. บัณฑิต มาลากุล

แสดงเมื่อ ๒๐ กรกฎาคม ๒๔๕๐

บรรทัดโดย กุณฑล สุทรเวช

เมื่อวัน ๒๐ กรกฎาคม ๒๔๕๐ ม.ล. บัณฑิต มาลากุล กรรมการอำนวยการวิทยาลัย
ได้มาให้อิโฉวาทแก่นักเรียน ณ หอประชุมวิทยาลัยราชวิทยาลัย ท่านผู้เคยเป็นนักเรียน
เก่าแห่งวิทยาลัยราชวิทยาลัยยังเป็นโรงเรียนมหาดเล็กหลวงอยู่ มีเดชประจำตัว ๑๘๘ และ
ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ จาก ด.น.เกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ ให้ไปศึกษาต่อ ณ มหา
วิทยาลัยออกัสฟอร์ด ประเทศอังกฤษ บัดนี้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
อันเป็นตำแหน่งสูงสุดสำหรับข้าราชการประจำ ซึ่งดุษฎีวิทยาลัยราชวิทยาลัยคงจะพอใจ
และยึดเอาเป็นแบบฉบับของตนตั้งงามต่อไป

ม.ล. บัณฑิต มาลากุล กล่าวแก่นักเรียนว่า ท่านผู้ศึกษานิตได้รับเกียรติจากท่าน
ผู้บังคับการให้มาให้อิโฉวาทแก่นักเรียน และยินดีมากที่สุดได้มาเห็นโรงเรียนที่เคยอยู่มา
อย่างรื่นเริงและสดชื่นกายใจเจริญขึ้น และนักเรียนมากกว่าแต่ก่อน นัก
เรียนรุ่นหลังได้เปรียบนักเรียนรุ่นเก่ามาก เพราะมีตึกนอนและตึกเรียนอันงดงาม
มีหอประชุมที่มั่งคั่งน่าเคารพ ในสมัยนี้โรงเรียนรายังไม่มตึกเลยจนหลังเดียว
มีแต่เรือนหลังคามุงด้วยจาก และแบ่งออกเป็นเรือนเด็กเล็ก และเรือน ก. เรือน ข.
เรือน ค. เรือน ง. ต่อมาเมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้น โรงเรียนก็ได้เจริญตาม แคนนักเรียน
รุ่นเก่าได้เปรียบนักเรียนรุ่นหลังอยู่เหมือนกัน ก็มีโอกาได้เข้าเฝ้าต้นเกล้าฯ รัชกาล
ที่ ๖ อย่างใกล้ชิด ได้ฟังรับสั่งด้วยหูของตนเองเต็มมือ ได้พยายามทำตัวให้
ตามพระบรมราโชวาท ตั้งหน้าบรรดานักเรียนรุ่นหลังเขาเจ้านาย และ เข้าดีมาคม
ต่าง ๆ ได้โดยไม่วัดเขิน ผิดกับนักเรียนอื่น ๆ ที่ไม่มีโอกาได้เช่นนั้น อย่างไรก็ตามโรง
เรียนหมดที่ประเพณีติดอกนมานานแล้ว บรรดาครูบาอาจารย์คงได้นำพระบรม

ราโชวาทเหล่านี้ของพระองค์มาสั่งสอนอบรมถ่ายทอดให้แก่นักเรียนเป็นชน ๆ ไป
 ฉะนั้นนักเรียนรุ่นหลังนั้นก็ไม่ได้เปรียบนักเรียนรุ่นเก่ามากนัก แต่นักเรียนรุ่นก่อน
 ยิงได้เปรียบรุ่นหลังอย่างมากมายอยู่ประการหนึ่งคือ นักเรียนรุ่นนั้นไม่อาจผู้ใดเมื่อ
 เห็นนักเรียนนั่งกางเกงตั้งนางเงินได้เสื้อนอกขาวตัดแฉงคอ ว.ป.ร. สวมหมวกหมับเต๋ว
 เขาย่อมรู้ได้ทันทีว่า เป็นนักเรียนหลวงหรือซึ่งได้ชื่อว่าเป็นตักพระมงกุฎเกล้าฯ ส่วน
 นักเรียนรุ่นก่อนซึ่งชื่อนักเรียนมหาดเล็กหลวง ไม่มีโอกาสใช้พระบรมภักไชยของ
 ตนเกล้าฯ พระองค์พระวราชทานกำเนิดโรงเรียน ทำให้รู้สึกอิจฉานักเรียนรุ่นหลัง
 เป็นอนันต์ สิ่งที่เราเห็นแก่แต่รุ่นใหม่มุ่งใจตรงกัน คือต่างกระตักตักพระมหากรรณา
 ธิคุณของพระองค์ท่านอยู่เสมอ เป็นเครื่องผูกมัดให้เราตั้งต้นหมเป็นพวกเดียวกันอยู่
 ตลอดไป แต่ยังคงตั้งว่านักเรียนพวกนี้กระตักตักพระมหากรรณาธิคุณพระองค์ท่านใน
 สถานที่ ระวังว่าท่านเป็นกษัตริย์ของเราหรือ ระวังว่าท่านเป็นผู้ให้กำเนิดแก่โรงเรียน
 เราหรือ ถ้านักเรียนระตักได้เท่ากันบวาคีมากอยู่แล้ว แต่ตัวของท่านเองระวังมาก
 ไปกว่านั้น เพราะการเป็นกษัตริย์นั้นมานานมานานมากหลายแล้ว และเราก็จำพระนาม
 ไม่ได้ทุกพระองค์ เพราะมีอยู่มากด้วยกันและบางพระองค์ไม่ได้ทำสิ่งใดที่สักคัญไว้
 ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ บางพระองค์เราจำได้แม่นเพราะพระองค์ได้ทำงาน
 อันมีประโยชน์ใหญ่ยิ่งแก่ประเทศชาติ ยกตัวอย่างเช่นพระร่วงเจ้า สมเด็จพระ
 นเรศวร สมเด็จพระนารายณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก สมเด็จพระ
 พระพุทธเจ้าหลวง พระบาทสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ เป็นต้น เรายังจำสมเด็จพระ
 มหาจักรพรรดิได้ ก็เพราะนอกจากพระองค์จะเป็นกษัตริย์ผู้ทรงพระปรีชาสามารถ
 แล้ว ยังเป็นผู้พระราชทานกำเนิดโรงเรียนของเราอีก แต่ทำไมรัชกาลก่อน ๆ
 เช่นรัชกาลวท ๑ ๒ ๓ จึงไม่สร้างโรงเรียนขึ้น ทำไมจึงไม่มีโรงเรียนที่กำเนิด
 จากพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลก่อน ๆ เหล่านี้บ้าง ทั้งนี้เพราะสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ
 ทรงเห็นการเกิดที่จะอบรมให้เด็กเป็นคนดี ซึ่งเป็นภาระที่สมควรอย่างยิ่งที่เราจะควรพ
 ลังการและระตักตักพระมหากรรณาธิคุณของพระองค์ท่าน พระราชกรณียกิจของ

พระองค์เช่นนี้ เราควรเรียกได้ว่า พระองค์ทรงเป็น “พระมหากษัตริย์” เป็นผู้
 ยิ่งใหญ่โดยแท้ William Shakespeare นักปราชญ์และজনকবিเอกของชาวอังกฤษ
 กล่าวไว้ว่า ความยิ่งใหญ่ของคนเรานั้นเกิดได้ ๓ ประการคือ ประการแรกเกิดมา
 เป็นผุ่ยิ่งใหญ่ พอเกิดมากยิ่งใหญ่อีกโดยไม่ต้องสร้างขน เช่นเกิดเป็นโอรสของพระมหา
 กษัตริย์ หรือบิดามารดาที่ร่ำรวยมั่งคั่งมรดกมั่งคั่ง แต่ความยิ่งใหญ่ประการแรกนี้ของ
 วิชาความรู้โดยแท้จริงจะคงอยู่ตลอดไป ประการที่สองเกิดจากการกระทำความดีเพิ่ม
 ขนเองเรื่อย ๆ ไป คือความเป็นผุ่ยิ่งใหญ่มาเกิดขนภายหลังด้วยอำนาจของตัวเอง
 ประการที่สามเกิดขนโดยบังเอิญ เช่นอยุ่ ๆ ก็ได้รับทรัพย์มรดกมากมายหรือถูก
 อดเคอร์เป็นคน ก็มีคนนับหน้าถือตาได้เหมือนกัน แต่ความยิ่งใหญ่ชนิดนี้เราไม่ต้
 นิยมกันนัก

ขอให้เรานึกถึงพระราชประวัติของ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ว่าเหตุใดท่านจึง
 เป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ที่เราควรเคารพสักการะ พระองค์ท่านประสูติออก
 มาเป็นพระราชโอรสของพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์ ยิ่งยิ่งมาแต่
 กำเนิด และรักษาไว้อย่างดี ในหน้าที่ของท่านท่านทำได้ดียิ่ง ในด้านการศึกษา
 พระองค์ทรงศึกษาจนเป็นปราชญ์ ในด้านการปกครองบ้านเมืองในสมัยของพระ
 องค์ท่านกราบรับและเจริญมั่งคั่ง พลเมืองร่มเย็นเป็นสุขเพราะพระองค์ปกครองเก่ง
 และมีควมรู้ดี นอกจากจะเกิดมายิ่งใหญ่และรักษาไว้ได้ดีแล้ว พระองค์ยังทรง
 ทำความดีออก คือทรงนิพนธ์หนังสือและบทความต่าง ๆ ไว้ให้เราอ่านเรานึก นึกเป็น
 ตัวอย่างเพียงเด็กน้อยเท่านั้น พระราชกรณียกิจพระองค์ทรงทำไว้และนับว่าเป็น
 เรื่องใหญ่ คือพระองค์สอนและอบรมให้คนเป็นคนดี ด้วยเหตุนี้จึงทรงสร้างโรงเรียน
 ขน ตัวอย่างที่ว่าพระองค์ชอบสอนคือ ๑. พระองค์ออกกฎหมายว่าพ่อแม่ทุกคนต้องส่ง
 ลูกของตนทุกคนไปโรงเรียนทั่วประเทศ ไม่ใช่แค่ที่วัดหรือที่แห่งเดียว ๒. พระองค์ชอบ
 สร้างโรงเรียน ถ้าจังหวัดไหนขออนุญาตเข้ามาเป็นทรงอนุญาตและสนับสนุนทันที ๓. ใน
 พระบรมมหาราชวัง พระองค์ทรงสร้างโรงเรียนเล็ก ๆ ขนชื่อ “ดุสิตธานี” มีเจ้าหน้าที่

๑๕๐. ท้าความสอาด เจ้าหน้าไฟฟ้าประปา เหมือนเมืองจริง ๆ เพื่อสอนให้คนรู้จัก
 ๑๕๑. ทำหน้าที่ของคนใหญ่คืออง พระองค์เองก็ทรงมีหน้าที่ในเมืองนั้นเหมือนกัน ท่านผู้
 ๑๕๒. ให้โอกาสทักทายว่าท่านเองเคยเป็นเจ้าหน้าที่พระคตงข้างทิศของคตงชาน มีหน้าที่เก็บ
 ๑๕๓. เงินหลวง เก็บค่าเช่าที่หลวง ทำบุญ และพระองค์ทรงสอนให้รู้จักทำบุญให้ถก
 ๑๕๔. คอง ครองหน้ทำบุญผดุงคตงกระดาษทงแต่ทำใหม่ พระองค์ทรงรับสั่งว่า ไม่
 ๑๕๕. ควรคตทงเพราะกระดาษหายาก และโปรดเกล้า ๆ ให้ไปหยิบถวายพระหัตถ์พระ
 ๑๕๖. องค์ทรงไฉมาด ถวายพระหัตถ์ของพระองค์เรียบร้อยหมดทุกคตงคตงเต็ม ไม่มีทได้
 ๑๕๗. ขัดขวางหรือคตทง ซึ่งเรื่องเดานก้อให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตของท่านปราชูก็เป็นอนมาก
 ๑๕๘. ทำให้ท่านระลึกถึงพระมหากษัตริษคตงอยมรตม พระราชประวัติคตงเดามาจน
 ๑๕๙. เครื่องสอนใจ ท่านและหวังให้ เบนเครื่องสอนใจนักเรียนคตงด้วยว่า เมื่อเรามาทำ
 ๑๖๐. อะไรก็ตาม เราต้องทำหน้าที่หนักเต็มความสำมารถก่อนอื่น ดังเช่นเดนเกล้า ๆ
 ๑๖๑. ทศเรพรกของเวาน ท่านคตงเรียนวิชาปกครอง ท่านเคยไปเป็นนายร้อยในประ
 ๑๖๒. เทศอังกฤษ ประจำอัยหน่วยบินกต มีหน้าที่ควบคุมทหารให้ตางบินกต ท่านมวช
 ๑๖๓. ตางบินกตได้เร็วกวายนายทหารอื่น ๆ ทงหมด และเมื่อมีการแข่งขันกัน พระองค์
 ๑๖๔. ก็ทรงได้ชัยชนะในการแข่งขัน ท่านปราชูทักทายว่า ไม่เคยนึกเคยว่าพระองค์อยาก
 ๑๖๕. เป็นทหาร แต่เมื่อพระองค์คตงเรียนวิชาทหารก็เรียนได้อย่างคตงที่สุดที่จะทำได้ตาม
 ๑๖๖. หน้าที่ของพระองค์ เมื่อทำหน้าที่ได้เรียบร้อยแควมเวดาคเหตุจกทออย่างอื่น เช่น
 ๑๖๗. ทรงนพนทหงส์อ ทรงสร้างโรงเรียน ดังเหล่านเป็นความคตงคตงหนึ่ง การทำให้คต
 ๑๖๘. ความหนักก่อนเป็นกรรวิชาความคตงคตง คตงเรายังคตงกยงคตงทำหน้าที่ให้คต
 ๑๖๙. ขน เมื่อทำหน้าที่คตงทาคความคตงนอก ก็จะมีชีวิตคตงคตงงามเป็นทนิยมและอาจบรรค
 ๑๗๐. ถึงความยิ่งใหญ่ได้ เปรียบกับชีวิตของนักเรียนซึ่งมีหน้าที่คตงเรียนและปฏิบัติ
 ๑๗๑. ตามคำสั่งสอนของครและประเพณีของโรงเรียน ก็คตงทำหน้าที่หนักคตงคตงก่อน
 ๑๗๒. คตงคตง นักเรียนจะคตงรวิจจะคตงคตงคตงเมื่อไร คตงเรียนและเดนเวดาคไทน ถ้ามคตงคตง
 ๑๗๓. ก็จะไม่ยกกันไปหมดไม่มีระเบียบ ถ้าพระมงกุฎเกล้า ๆ ของเราไม่ปกครองประเทศ

ชาติให้ตกอน มัวแต่ไปแต่งหนังสือหรือสร้างโรงเรียนเสียก่อน บ้านเมืองคง
ไม่เรียบร้อย เราคงไม่เคารพพระองค์เช่นนี้ แต่พระองค์ทรงทำหน้าที่ของพระ
องค์เรียบร้อย ทรงนำประเทศเข้าสู่สังคราม โดกคราวก่อนกเป็นฝ่ายชนะ

การทำหน้าที่ของคนให้บังเกิดผลสำเร็จเสียก่อนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เวลาคฤสธิน
หน้าที่ของเราคงปฏิบัติตาม เราคงจะทำหน้าที่จนทนทนทนทำงานอย่างอนทนอย่าง
เต็มเม็ดเต็มหน่วยเมื่อเราโตขึ้นไปเป็นช่างก่อสร้าง เราคงจะทำหน้าที่ให้ดีที่สุด คือสร้าง
ให้ตกอนแต่จงคิดทำอย่างอื่นต่อไป ดังนั้นเราจะเป็นช่างทมนคนนิยม เต็มเม็ด
เต็มคอกบวอยู่ในสระแห่งหนึ่ง จะเป็นสระในโรงเรียนเรานักได้ คอกบวคคงทำ
หน้าที่ของมนคอกบวให้พนผวนาก่อนทำอื่น แต่จงมานต่อไป เราคงทหายกคงเห็น
ด้วย แต่ถ้าคอกบวไปบ้านเดี่ยวก่อนทำหน้าที่สำเร็จ คอบานโคนากอนผนผวนา
เจ้าพวกคอกบวคงมากินหมด เราคงเห็นไม่ด้วย ทั้งนี้เพราะไม่ทำตามหน้าที่เสียก่อน
เราได้บทเรียนจากธรรมชาติให้เห็นจริงได้ดังนี้ อย่างพระมงกุฎเกล้า ๆ พระองค์
มีหน้าที่ปกครอง เมื่อท่านทำหน้าที่เรียบร้อยประชาชนกเป็นสุข สำหรับนักเรียน
ชอกบวคอกอยแถววคองเรียน จึงควรต้องเรียนแถะปฏิบัติไปตามครงสอน ตาม
คำของครบาอาจารย์แถะตามประเพณีของโรงเรียน สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่โดยตรง
ของนักเรียนทั้งสิ้น ในสุดท้ายท่านกถาววายนคทโคมาพบกับพวกเรา ขอให้
นักเรียนปฏิบัติตนเหมือนคอกบวคอบานอยเห็นอนา เพื่อนำความดีความเจริญมา
สู่ตนเองแถะประเทศชาติ ชวคขางหน้าจะก้าวไปดวยคแถะเป็นการเจริญรอยตาม
พระราชประสงค์ของพระองค์มู่พระราชทานกำเนิดแกโรงเรียนเราด้วย

พระอนุชาสันดรฤๅรตน

แสดงเมื่อ ๒๕ มกราคม ๒๔๕๑

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิดวิชาวชิราวุธวิทยาลัย
 ได้เคยพระราชทานพระบรมราโชวาทเปรียบเทียบไว้ดังนี้ พระองค์เปรียบพระองค์
 เองคือเจ้าของสวน วชิราวุธวิทยาลัยเปรียบเหมือนสวน สวนนักเรียนเปรียบ
 เสมือนผลไม้ในสวน ถ้าผลไม้ในสวนได้ผลงอกงามดี เจ้าของสวนก็ย่อมมีความ
 อิ่มเอิบใจ ฉะนั้นเด็กนักเรียนวชิราวุธได้ประสพความดีพระองค์ก็ปดใจ การที่
 พระองค์ทรงเปรียบเทียบไว้ดังนี้ ก็โดยที่พระองค์มีความประสงค์จะได้เห็นนักเรียน
 ซึ่งดำริ่ใจออกไปจากวชิราวุธวิทยาลัยแล้วเป็นคนดี ชนช้อวไม่เคยศึกษาเล่าเรียนอยู่
 ในตำหนักแล้วให้มคนยกของย่นตคอนรับเขาทำงาน ไม่เป็นทรงเกียจแก้งค์มใด ๆ
 เข้าไหนเข้าได้

ธรรมดาตามมนุษย์ที่เกิดขึ้นในโลกย่อมมีการคิดคอบหากันเป็นธรรมดา อยคนเดียว
 ไม่ได้ การดำริ่คอบคอบหากันเหล่านี้เป็นเหตุหนึ่งที่จะทำให้เราเป็นคนดีหรือชั่ว หรืออาจ
 จะเป็นคนพาดกได้ ทั้งนี้แล้วแต่บุคคลที่เราคบหาสมาคมด้วย ถ้าเราคบคนดี เราก็ม
 นิสสัยไปทางดี ถ้าคบคนชั่วหรือคนพาด เราก็ตอยมนิสัยเป็นคนชั่วหรือพาดไป
 กับเขาด้วย ฉะนั้นเราจึงไม่ควรคบคนชั่วหรือคนพาด ควรคบแต่คนดี บางทีนักเรียน
 ึ่งหลงหายอาจจะสงสัยว่า คนดีหรือคนพาดกมปรากฏเป็นมนุษย์เช่นเดียวกัน มิได้มี
 ส่วนอวัยวะใดผิดแผกแปลกไปจากมนุษย์ธรรมดา เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วเราจะเห็นได้
 อย่างไรแล้วว่า ใครเป็นคนดี ใครเป็นคนพาด ในขั้นต้นเราควรที่จะทราบเสียก่อน
 ว่า คนชั่วหรือคนพาดนั้นคือคนชนิดไหน เราเรียกว่าคนชั่วหรือคนพาดนั้น ท่าน
 อธิบายไว้ดังนี้ คนใดที่คิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือคิดประโยชน์ทางฝ่ายคนละ
 ฝ่ายผู้อื่น ว่าโดยลักษณะทั่วไปของคนชั่วหรือคนพาดด้วยอ้อมมทุกจริต คือ ความ

ประพฤตชั่วเป็นเครื่องหมาย คช คตชั่ว พตชั่ว ทาชชว ซึ่งเป็นนมครบอบให้เราทราบ
 ว่าเป็นคนชั่วหรือคนพาด นอกจากนั้นคนชั่วหรือคนพาดจะคิดอะไร จะพูดอะไร จะทำ
 อะไร ย่อมเป็นไปเพื่อตบประโยชน์ตนและผู้อื่น ความประพฤติของคนชั่วหรือคนพาด
 ย่อมก่อให้เกิดความฉิบหายได้ คนเหล่านี้แม้จะมีคุณวิเศษสักเพียงใดก็ตาม ก็ไม่
 สามารถจะยังประโยชน์ได้ กลับซ้ำเป็นโทษแก่ตนเสียอีก ดังตัวอย่างที่มโหรีได้
 ว่า ยังมีบุรุษเปลี่ยคนหนึ่งมีความชำนาญในการ คัดกรวด คัดใบไม้ ให้เป็นรูปอะไร
 ก็ได้ตามประสงค์ พระเจ้าพาราณสีทรงโปรดปราณมากจึงชมเชยให้มีความดีช
 ุดมา ยังมีบุรุษหนึ่งเห็นผลของศัตถ์นั้น จึงเข้าไปขอเรียนต่อจากบุรุษเปลี่ยจนได้
 วิชาหนึ่งบุรุษนั้นก็ออกเดินไปนอกบ้านเพื่อจะทอดลองศัตถ์ของตน เผอิญไปพบพระ
 องค์หนึ่งเขา จึงคัดกรวดหมายจะให้เข้าตรงช่องหูก่อนกรวดเข้าไปทางขวาแล้วทอด
 ไปทางซ้าย พระองค์นั้นทนมความเจ็บปวดไม่ได้ถึงซึ่งอดสู่นาคแห่งชีวิต ครั้นหม
 ขนหงส์หายได้ทราบเรื่องจึงแหกนไปทบทบรุษนั้นจนถึงแก่ความตาย ตามเรื่องที่ได้
 เล่ามานี้แสดงให้เห็นว่า คนพาดแม้จะมีศัตถ์วิเศษมากหาได้ทำประโยชน์อันใดแก่ตนไม่
 กลับซ้ำร้ายทำให้ตนถึงแก่ความตาย คนชั่วหรือคนพาดดังนั้นหาบแม้จะมีศัตถ์
 วิเศษ มียศถาบรรดาศักดิ์ก็ไม่สามารถให้ได้รับความดี เพราะทงตัวและกำริบไป
 ต่าง ๆ ด้วยอำนาจทุจริต ประพฤตชั่วด้วยกาย วาจา ใจ มีดีแต่ไม่พอที่จะเห็นยวง
 ใจได้ ดังที่มกกล่าวกันว่า “บุญญาเกินดี”

ความทุจริต หรือ ความชั่ว เป็นสิ่งที่พอใจของคนพาดหรือคนชั่ว เปรียบประ
 ดจของหมรัสอรอย ต่อเมื่อได้รับโทษเนื่องจากผลแห่งการประพฤตชั่วนั้น จึงรู้สึก
 ว่าเบียดเบียน ความชั่วให้ผลเมื่อใดก็คองประดีพทกชเมอนน เพราะฉนั้นเมอนน
 ชั่ววาคนชวแต่เราจึงไม่ควรคบหาสมาคมด้วย ควรคบแต่คนดีจะทำให้เราคิด
 นิสัยอันดี หากมีใจแซ่เขอนไปในทางประพฤตชั่ว ก็จะได้มีดีแต่เห็นยวงใจได้ ดัง
 นั้นเราควรที่จะคบแต่คนดี ประพฤตแต่ความดีจะได้เป็นคนดี ดังที่พระราชประสงค์
 แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ผู้พระราชทานกำเนิดวิชาดุริยางค์วิทยาดีย และ
 จะนับได้ว่า เป็นการแต่งตั้งกตเวทถวายเป็นพระองค์ก็ได้ดังนี้ด้วย.

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๕๑

บรรณาธิการ ม.ร.ว. คัตราโสภณ สวัสดิวัตน์

ฉันทนเป็นฉันทนแรกที่เราประสมกันใหม่ เพราะฉันทนนักเรียนจะต้องทำให้ดี เพราะ
ถ้าเราเริ่มตั้งแต่แรกจะเป็นการนำให้ทำดีในต่อไป ภาคคนเป็นภาคเริ่มคน มี
นักเรียนใหม่เข้ามา และนักเรียนใหม่เหล่านี้ยังไม่รู้ระเบียบวินัยของโรงเรียน
เป็นอย่างไร ขอให้นักเรียนเก่าช่วยแนะนำ และดูแลทักตักนักเรียนใหม่บ้าง
ตามสมควร อย่าให้มีการรังแกกันเกิดขึ้นได้ เรื่องการเดาเรียนนักเรียนทุกคน
ต้องยึดมั่นในพุทธภาษิตว่า “คนนั้นแหละเป็นทพแก่คน” โรงเรียนเป็นผ
ทางที่จะปฏิบัติให้เท่านั้น หากนักเรียนต้องการผลสำเร็จให้ล้นได้ ก็ต้องตั้งใจ
เรียน ทำการบ้านที่ครูกำหนดให้ ความสำเร็จก็จะมาถึง หากนักเรียนไม่เรียน
ไม่ทำการบ้านแล้ว อย่าว่าแต่ครูตำหนิจะสอนเธอเลย ถึงพระพุทเจ้ามาโปรด
ก็ไม่สำเร็จ ดังนิทานชาดกเรื่องหนึ่งว่า เมื่อครั้งพระพุทเจ้าประทับอยู่ที่กรุง
สาวัตถี มีพราหมณ์คนหนึ่งเข้ามากราบทูลถามพระพุทเจ้าว่า พระองค์ทรง
นิพพาน และทรงสั่งสอนสาวกของพระองค์เอง แต่สาวกของพระองค์หาได้สำเร็จ
นิพพานทุกองค์ไม่ พราหมณ์มีความสงสัยว่า ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น พระพุทเจ้า
จึงตรัสถามพราหมณ์นั้นว่า ท่านรู้จักทางระหวางสาวกกับราชคฤหิตไม่ ใช่หรือ
พราหมณ์กราบทูลว่าเป็นเช่นนั้น พระองค์จึงรับสั่งว่า มีผู้มาขอให้พราหมณ์บอก
ทางจากที่นั่นไปยังกรุงราชคฤหิตหรือไม่ใช่หรือ แต่ทำไมบางคนก็ไปถูกบาง
คนก็ไม่ถูก พราหมณ์นั้นจึงกราบทูลว่า ถึงแม้ว่าตนจะรู้จักทาง ทักทายยอมหม
ก็จริง แต่บอกทางแก่พวกนั้นโดยละเอียดก็จริง แต่พวกที่ไปไม่ถูกหาได้ปฏิบัติ
ตามที่ตัวบอกไม่ พระพุทเจ้าจึงตรัสแก่พราหมณ์ว่า เรื่องนี้เป็นความจริงฉันใด

และลูกชายจึงเดินทงต้องคน ประชาชนที่เดินผ่านมากพูดว่า พอดกทงต้องหนัง มี
 พาไม่ชไป ชายชราและลูกชายจึงชไปทงต้องคน ประชาชนที่เดินผ่านมากพูดอกว่า
 ต้องคนพอดกไม่มีความกรณาแก้ศคว พาคอนิตเดยวชถึงต้องคน พอดกคองตงจาก
 พา เอาเชอกผกซาพา แดวเอาไม้คานลัดตเข้าไป ชวยกันห้ามไปจนถึงลพานแห่ง
 ทงพากเกิดราคาญจตจนพดตคตงไปโนน้า จมนาตาย ต้องพอดกจึงได้บทยเรียน
 ว่า การทจะทำอะไรให้เป็นทพอใจแก่คนทกคนนยยอมเป็นไปไม่ได้

เรื่องนฉนโค การเบ็ดห้องลัดมคคณนท กรรุมการห้องลัดมคตงพยายามทาเคม
 ท แต่จะปฏิบคตามให้ทกใจนกรเรียนทกคนยอมไม่ได้ ถาชนปฏิบคตามและเปดียน
 กตบไปกตบมาแดวจะเขาเรองตาแก่กบพานน

การใช้ลัดทานทชงมหมชนมากอยในนนเสนน ทองทราบจุดประลังคเดยงกอนฉา
 ในขณะนฉนเขาเชทนนเพออะไร แดวเรากปฏิบคทวให้เป็นไปตามจุดประลังคตน ฉน
 จะเป็นคนชงลัดคมไม่รงเกยจ เช่นจะเชโฮงลัดมค กตองรว่าเขาไปอ่านหนังสือ
 ตองเงยบ จะฟังตนครหรือตหนังสือทงคองไม่พดกนหรือตงเขาออกไปมาให้เป็นทราคาญ
 แกผอนชงตงใจจะฟังเพลงหรือตหนังสือ ทานผบงคบการเดาว่าได้เคยไปตอปรากรณ
 ในประเทศอังกฤษ ได้เคยเห็นคนใหญ่โตชงเขาไปในทนนแตว คนจะตองยันทาการ
 เคารพ คนเช่นนหมกไปก่อนอปรากรณลัดตง ถ้าไปไม่ทนทกมกไปตอนหยุดเปดียน
 ฉาก ทงนเพราะทานผนนรระเบียบลัดคมดี ไม่ตองการจะทาตายความฉนใจและ
 ความเพดคเพดนของผอน ฉนนหมกรเรียนคองทราบระเบียบของการลัดคมได้ เมื่อ
 ถึงคราฉาเข้าร่วมการลัดมาคม จะได้ไม่เป็นทรงเกยจแก่คนในลัดคมนน เมื่อ
 นกรเรียนปฏิบคได้เช่นนลัดมอ ความตงามจะเกิดชนแก้ศควเอง

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๕๑

บรรณาธิการ ม.ร.ว. ฉัตรโสภณ สวัสดิ์วัฒน์

การอบรมจิตใจในทางศาสนา ดังเช่นกระทำอยู่ในวชิราวุธวิทยาลัย โรงเรียนได้เริ่มมาตั้งแต่ต้นปีการศึกษา ๒๔๕๐ แล้ว พวกทพจะเข้ามาใหม่และรับการอบรมในสถานที่เช่นนี้ของพยายามสวดมนต์ ต้องพยายามทำวัตรให้ดีขึ้น เพราะเป็นการแต่งการมศีลธรรมของนักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย เราจะต้องเตรียมไว้ให้พร้อมเสมอหากมีแขกผู้มาเยี่ยมมาร่วมการชุมนุมด้วย ท่านจะได้เห็นความดีของเรา ขอบอกให้นักเรียนทราบ ว่า วันที่ ๕-๑๙ กรกฎาคม และ ๘ สิงหาคม จะมีองค์นำจารย์จากกระทรวงศึกษาธิการมาร่วมการอบรมด้วย องค์นำจารย์เหล่านี้อบรมนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎรเกือบทุกโรงเรียน เมื่อถึงคราวที่เขาเข้ามาโรงเรียนเรา จะต้องทำความดีให้เขาเห็น เพื่อเขาจะได้นำไปเปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่น

วันอาทิตย์ตอนเช้า นักเรียนไม่ควรเดินหาก่อนประชุมสวดมนต์ เพราะภายหลังการสวดมนต์แล้วยังมีเวลาดำรงอกเบนอนมาก ถ้าเดินก่อนสวดมนต์เสียแล้วจะไม่สะอาดพอกับความต้องการ และเวลาสวดมนต์ก็จะเหนื่อยเกินไป ทำให้การสมาธิบกพร่องไป

การกีฬาในวันปรกติ เราเริ่มแต่เวลา ๑๖.๐๐ น. เป็นต้นไป ฉะนั้นก่อนนักเรียนไม่ควรเดินกีฬาใด ๆ ทั้งสิ้น การกีฬาของโรงเรียนมีสองชนิด คือ กีฬาพวกและกีฬาเพื่อการสมาคม กีฬาพวกได้แก่ แอธเลติกส์ ฟุตบอล รักบี้ ฟุตบอล และบาสเกตบอล เป็นต้น กีฬาเพื่อการสมาคม เช่น สควอช เทนนิส เป็นต้น กีฬาพวกสอนให้นักเรียนมีนิสัยกล้าหาญ อดทน รักหมู่รักคณะมากกว่ากีฬาสมาคม

เป็นการอบรมจิตใจของนักเรียนได้เป็นอันมาก ผู้ที่มาใหม่ยังเด่นไม่เป็น ต้องพยายามเล่นบ่อย ๆ เขาก็เป็นไปเอง วิกัมพูคอบอดตัมคนเด่นเป็นมากจนเดี๋ยวในโรงเรียน ฉะนั้นการแข่งขันระหว่างคณะทางวิกัมพูคอบอดตัม ให้แข่งขันกันทั้งรุ่นกลางและรุ่นใหญ่ จะได้ฝึกหัดใจให้มีความกล้าหาญยิ่งขึ้น

นักเรียนจะต้องเข้าใจว่าความกล้าหาญมีความหมายเพียงไร เช่นนักเรียนขึ้นไปบนหลังคาหอประชุม แล้วแต่ตั้งว่าไม่กลัวตาย โคดลงมาจากหอประชุม เช่นนี้ ไม่เรียกว่าความกล้าหาญ เรียกว่าบ้าระห่ำมากกว่า ถึงแม้ว่าความไม่กลัวตายจะเป็นหนทางนำไปสู่ความกล้าหาญก็จริง แต่จะต้องมีเหตุผลด้วย เช่นเราสู้ความลับของประเทศชาติและมรดกที่เก็บเราไว้ บังคับจะให้บอกความลับ มิฉะนั้นจะฆ่าให้ตาย ความลับอันนั้น ถ้าเราบอกออกไปแล้ว จะทำให้ประเทศชาติถึงความพินาศล่มจม ถ้าเรายอมตายเพื่อสงวนความลับไว้ เช่นนักเบนความกล้าหาญ ขอชักชวนอย่างความกล้าหาญไม่กลัวตายมาให้สักเรื่องหนึ่ง ถึงแม้ว่าเหตุการณ์เกิดถาวรภัยขึ้นมาแล้วก็ตาม ยิ่งปรากฏเป็นกตอนชุกเกียรติไม่มีคนดมอยู่จนทุกวันนี้ เรื่องมีอยู่ว่า ในการสงครามครั้งหนึ่ง ระหว่างอังกฤษกับรัสเซีย รัสเซียมีกองบินใหญ่ขวางอยู่ข้างหน้า ทำให้กองทัพอังกฤษเคลื่อนที่ไปไม่ได้ แต่อังกฤษมีกองพลทหารมาเบาอยู่กองพลหนึ่ง เสด็จหน้ากับกองบินใหญ่นี้ แม้ทัพอังกฤษได้รับรายงานทางฝ่ายข้าศึกมาไม่ถนัดจน ไม่รู้กำลังและที่ตั้งของข้าศึกโดยละเอียด จึงออกคำสั่งให้กองพลมาเบาเข้าควบคุมกองบินใหญ่ ผู้บัญชาการกองพลมาเบาทราบดีว่ามบินใหญ่ของข้าศึกอยู่ทางด้านขวาตรงกลางและด้านซ้าย คำสั่งที่ให้เข้าประจัญบานนั้นเป็นคำสั่งออกมาผิด การเข้าประจัญบานก็เท่ากับเข้าไปสู่ความตาย ถึงกระนั้นก็ตามได้ยอโทษต่อต่อเถียงกับคำสั่ง นำกองพลซึ่งมีกำลัง ๒๐๐ คน เข้าประจัญบานทันทีและถูกระเบิดถล่มกองบินใหญ่รอบด้าน เหลือรอดกลับมาเพียง

๒๐๐ คนเท่านั้น เช่นนี้เป็นกา^{๒๕๗}รแสดงความกล้าหาญ และเกียรติของ^{๒๕๘}ความกล้าหาญ
ของกองพด^{๒๕๙}มาเบา^{๒๖๐} ยิ่งคงหอม^{๒๖๑}อยู่ในโลกตลอดมา น^{๒๖๒}คือตัวอย่างของการไม่กลัว
ตายที่เราเรีย^{๒๖๓}กว่าความกล้าหาญ

การกีฬาพวกที่โรงเรียน^{๒๖๔} ให้^{๒๖๕}นักเรียนเดิน เป็น^{๒๖๖}หนทาง^{๒๖๗} ให้นำ^{๒๖๘}นักเรียนไป^{๒๖๙}สู่ความ
กล้าหาญ เราต้องกระทำกันจนเคยชิน^{๒๗๐} ให้^{๒๗๑}เป็นนิสัย^{๒๗๒}ติดตัว^{๒๗๓} เมื่อถึงเวลาที่จะ^{๒๗๔}แสดง
จะได้^{๒๗๕}แสดงได้โดยไม่ต้อง^{๒๗๖}รีรอ

เว^{๒๗๗}ดถึง^{๒๗๘}คน^{๒๗๙} แม่^{๒๘๐}ทัพอง^{๒๘๑}กฤษ^{๒๘๒}ผู้^{๒๘๓}มช^{๒๘๔}ย^{๒๘๕}เดี่ยว^{๒๘๖}โด^{๒๘๗}ง^{๒๘๘}ด^{๒๘๙} ซึ่ง^{๒๙๐}นำ^{๒๙๑}ที่^{๒๙๒}พร^{๒๙๓}บ^{๒๙๔}ช^{๒๙๕}นะ^{๒๙๖}ฝ^{๒๙๗}ร^{๒๙๘}ง^{๒๙๙}เศ^{๓๐๐}ด้^{๓๐๑}ใน^{๓๐๒}ส^{๓๐๓}น^{๓๐๔}า^{๓๐๕}
ร^{๓๐๖}บ^{๓๐๗}ว^{๓๐๘}อ^{๓๐๙}ค^{๓๑๐}อ^{๓๑๑}ได้^{๓๑๒}ก^{๓๑๓}ถ^{๓๑๔}า^{๓๑๕}ว^{๓๑๖}ไ^{๓๑๗}ว^{๓๑๘}ว^{๓๑๙}อ^{๓๒๐}ก^{๓๒๑}ฤษ^{๓๒๒}ช^{๓๒๓}นะ^{๓๒๔}ด^{๓๒๕}ง^{๓๒๖}ค^{๓๒๗}ร^{๓๒๘}า^{๓๒๙}ม^{๓๓๐}บ^{๓๓๑}น^{๓๓๒}ส^{๓๓๓}น^{๓๓๔}า^{๓๓๕}ม^{๓๓๖}
ก^{๓๓๗}พ^{๓๓๘}า^{๓๓๙}อ^{๓๔๐}ค^{๓๔๑}น^{๓๔๒} ท^{๓๔๓}ง^{๓๔๔}น^{๓๔๕}เพ^{๓๔๖}ระ^{๓๔๗}แม่^{๓๔๘}ท^{๓๔๙}
น^{๓๕๐}าย^{๓๕๑}ก^{๓๕๒}อง^{๓๕๓}ของ^{๓๕๔}อ^{๓๕๕}ง^{๓๕๖}ก^{๓๕๗}ฤษ^{๓๕๘}ด^{๓๕๙}ว^{๓๖๐}น^{๓๖๑}ม^{๓๖๒}าก^{๓๖๓}ได้^{๓๖๔}รับ^{๓๖๕}กา^{๓๖๖}ร^{๓๖๗}อ^{๓๖๘}บ^{๓๖๙}ร^{๓๗๐}
มา^{๓๗๑}จ^{๓๗๒}า^{๓๗๓}ก^{๓๗๔}ร^{๓๗๕}อ^{๓๗๖}ย^{๓๗๗}น^{๓๗๘}อ^{๓๗๙}ค^{๓๘๐}น^{๓๘๑} ห^{๓๘๒}วัง^{๓๘๓}ว^{๓๘๔}่า^{๓๘๕}ค^{๓๘๖}า^{๓๘๗}
ด^{๓๘๘}่า^{๓๘๙}ร^{๓๙๐}เ^{๓๙๑}จ^{๓๙๒}ของ^{๓๙๓}น^{๓๙๔}ก^{๓๙๕}ร^{๓๙๖}เ^{๓๙๗}น^{๓๙๘}ว^{๓๙๙}ร^{๔๐๐}ว^{๔๐๑}ร^{๔๐๒}ค^{๔๐๓}ง^{๔๐๔}จะ^{๔๐๕}เป็น^{๔๐๖}ค^{๔๐๗}่า^{๔๐๘}ก^{๔๐๙}ถ^{๔๑๐}่า^{๔๑๑}
ค^{๔๑๒}อ^{๔๑๓}ไป^{๔๑๔}ใน^{๔๑๕}ว^{๔๑๖}น^{๔๑๗}ห^{๔๑๘}น^{๔๑๙}ง^{๔๒๐} ว^{๔๒๑}่า^{๔๒๒}ค^{๔๒๓}า^{๔๒๔}ว^{๔๒๕}ด^{๔๒๖}่า^{๔๒๗}ร^{๔๒๘}เ^{๔๒๙}
จ^{๔๓๐}มา^{๔๓๑}จ^{๔๓๒}า^{๔๓๓}ก^{๔๓๔}ส^{๔๓๕}น^{๔๓๖}า^{๔๓๗}ม^{๔๓๘}ก^{๔๓๙}พ^{๔๔๐}า^{๔๔๑}ว^{๔๔๒}ร^{๔๔๓}ว^{๔๔๔}ร^{๔๔๕}เป็น^{๔๔๖}น^{๔๔๗}น^{๔๔๘}แ^{๔๔๙}

● ตึกวชิรมงกุฏ ตึกเรียน

● พระบรมรูปบนหอบประชุม

● หอบประชุม

● คณะผู้บังคับการ

● สระน้ำหลังตึกเรียน

ฉบับคณะกรรมการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๔๕๐

ฉบับแรกแห่งการศึกษา ๒๔๕๓ ซึ่งนักเรียนนารายานการศึกษายิน

ต่อผู้บังคับการในประชุม จึงขอแสดงความยินดีแก่นักเรียนผู้พยายามเล่าเรียนจน
ได้คะแนนสูง ๆ รายงานครงานใดเห็นนักเรียนใหม่หลายคน ตั้งใจเล่าเรียนแข่ง
ขันความดกบนักเรียนเก่า จนบังเกิดผลดีสำเร็จก็ ขอแสดงความพอใจไว้ด้วย
และขอเตือนผู้ใดคะแนนสูงทุกคน จึงพยายามรักษาระดับไว้อย่าให้ลดถอยด้อยลงได้

โรงเรียนเราภาคเป็นคดีประจำขอหนังสือ ปราบกฏ ท้ายเพลง มหา วชิราวุธ
ราชศักดิ์ว่า "คณะนงนพคตธรรม กตัญญูประจำฝังจิตให้ วัชรชาติศาสตร์นักษัตริย์
เป็นฉัตรไชย อกรเสียดระโตด้วยใจงาม" คตธรรมอนนนักเรียนเก่าทุกคนทราบ
อยู่แก่ใจแล้วว่า นักเรียนใหม่จงปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบประเพณีของโรง

เรียนด้วย การที่เบคนกตัญญูนั้นไม่ว่าใครคิดเลย มีแต่คนยกย่องสรรเสริญทุก
หน้า การที่ทำความกตัญญูแก่กับเราตอบแทนบุญคุณแก่ผู้ทำบุญคุณต่อเราเท่านั้น
ผู้ทำบุญคุณแก่เราแล้วเราไม่ส่งของคืนเขาหน ย่อมได้รับค่าตอบแทนกลับไป

ไม่ใคร่ยกย่อง การรู้จักคนผู้ทำคุณนบนแม่แต่ด้วยงกระทำได้ ในนเคยเรา
ซึ่งเป็นมนุษย์จะทำไมได้ ขอชักเรื่องที่ได้เล่ากันต่อๆมา มาเล่าให้ฟังดังเรื่องหนึ่งคือ
ครั้งหนึ่งมีนักบวชคริสต์คนหนึ่ง เดินไปพบสิ่งใดที่ฝังแม่น้ำ กาดงรวง

ครวญครางด้วยความเจ็บปวดเป็นอย่างมาก และชคนเข้ามาหา นักบวชก็จับตน
สิ่งใดที่ชคนมาพิจารณาเห็นไม่เหมือนใหญ่อายุที่ผาดน จึงตั้งไม้ออกมาแล้วเขานา
มาชะเด็ดให้ ไม่ช้าสิ่งใดก็หายปวดเดินได้เป็นปกติ และเดินมากับนักบวช

นั้นจนถึงกุฎิ เคยด้มีครใจอยู่ด้วยกันตลอดมาเป็นเวลาหลายปี

นักบวชมีพายุอยู่ควหนึ่งสำหรับใช้บรรทหน้าจากแม่น้ำมาใช้ทกฏ เมื่อพาท่า
การเสร็จแล้ว นักบวชก็ปล่อยให้กินหญ้าโดยดำพัง และบอกถึงที่โคให้ไปคอย
ระวังพายุอย่าให้ถูกระโมยได้

วันหนึ่งขณะที่พากหญ้าอยู่สิ่งโคเข้าไปในป่า ะโมยมาพบพาเข้าเลยจึงไป
เลี้ยง ตอนเย็นสิ่งโคเดินคอกตกตกฏ นักบวชไม่เห็นพากตบมากว่าสิ่งโคด้วยถ้อย
คำรุนแรง หว่าสิ่งโคกินพา จึงตงโทษให้สิ่งโคทำหน้าทบรรทหน้า มาใช้ทกฏ
แทนพา สิ่งโคอดคำหปฏิบคตาม จนกระทั่งวันหนึ่งมีคนใจบุญมาเห็นเข้ารู้สึกเกรศ
ซนมากับรจจากงเนให้นักบวชซื้อพาใหม่สำหรับบรรทหน้ามาใช้บฏฏแทนสิ่งโค

ต่อมาไม่นานผู้ร้ายซึ่งระโมยพาไป นำพาบบรรทต้นค้ำไปขายผ่านกฏนักบวช
สิ่งโคจำพาได้ จึงได้พอกำผู้ร้ายนั้น ซึ่งเบ็ดหนเอาชวตรอด สิ่งโคจึงความเชือก
จึงพามาให้นักบวช ๆ จึงทราบว่ำสิ่งโคหาได้กินพาดังที่ทวเข้าใจไม่

สิ่งโคโคกคณณคงอยเบเนเพื่อนนักบวชตลอดมา จนคราวหนึ่งออกไปป่าและ
อยุ่เดี่ยนาน ระหว่างนั้นนักบวชชราตัวมีบวดยงและถึงแก่กรรม นักบวชผู้เบ
ศิษย์จึงนำไปฝังไว้ ครั้นสิ่งโคกลับมาไม่เห็นนักบวชแก่กคนหาจนทว พวกนัก
บวชศิษย์เหล่านั้นรซึ่งกับบอกแก่สิ่งโควว่า นักบวชผู้ชราถึงแก่กรรมเสียแล้ว และ
นำสิ่งโคไปยงที่ฝังศพ สิ่งโคแต่ดงความเศร้าโศกรวองด้วยเสียงอนดงตนบ้ำ แล้ว
กตมควดงนอนยงที่ฝังศพนั้น ไม่ไปหาอาหารกินดงเคย ดักหน่อยกนอนตายอยู่
บนหลุมฝังศพนั่นเอง

นักเรียนเห็นใหม่แม่แต่สิ่งโคก็ยงแต่ดงความกตณณค้อมผู้มคนได้ โรงเรียน
มีบุญคุณแก่เรา ดงใจพราด่อนจะให้เราเบเนคนดเชนน เราจะแต่ดงความกตณณ
บ้างไม่ไดทเดยวหรือ ความกตณณทโรงเรียนดองการจากนักเรียนก็ไม่มีอะไร
ขอให้เชอพงค่างด่อนและระเบยบวณยเทานน เมอปฏิบคตามได้แล้วกลบจะเป็น
ประโยชน์แก่ตัวเองเวลาโคเสียอก ฉะนั้นขอให้พวกนักเรียนทุกคน จงคงมันใน
กตธรรมของเรา ความเจริญก็จะมีมาสู่ตัวเอง

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๕๑

บรรทัดโดย ม.ร.ว. ฉัตรโสภณ สวัสดิวัตน์

สืบค้าเห็นเป็นสืบค้าที่สุดท้ายของ เดือน ซึ่งต้องส่งรายงานแสดงผล ของการเรียน การทำเช่นนเป็นการแข่งขันกันทางวุฒิศึกษา การแข่งขันนหมประโยชน์ถาแข่งขัน ให้ถกทาง เพราะทำให้เกิดมความตงใจ มีมานะ และมความเพียรที่จะทำให้ดีกว่าผู้ อื่น และทำให้เกิดผลดำเร่ใจในภายหน้า

การแข่งขันคือทำตัวของเราให้สูงกว่า และดีกว่าผู้อื่น การแข่งขันนหม ๒ ทาง คือในทางกศตและอกศต คือถาเราอยู่ในระดับหนึ่ง แดวพยายามทำตัวให้สูงกว่าระดับเดิม และคนอื่นก็พยายามทำตัวให้สูงกว่าระดับของเขาเหมือนกัน ในที่สุดใคร สูงกว่าคนอื่น ผู้นั้นกเป็นผู้ชนะ การแข่งขันเช่นนหมว่าประเดร์รัฐ เป็นกศต โดยยอม สรรเดร์ณญ แต่ถาเราอยู่ในระดับนหมและไม่ทำตัวให้สูงขึ้น แดกดับถบคนอื่นถง ก็เรียก ว่าชนะเหมือนกัน แต่เป็นไปในทางอกศตทั่วโลกไม่สรรเดร์ณญ เราแข่งขันกันทาง วุฒิศึกษามาจนจบภาคแล้ว สืบค้าให้ต่อไปเราจะแข่งขันกันทางพดศึกษา หาก ใครมฝีมือถกกว่าและมความพรอมเพียรยงตงกถชนะ จงเด่นแต่ในทางกศต ทางอกศต เช่นเด่นโดยขาดมารยาทหนักพาททำให้อกฝ้ายหนึ่งต้องออกจากสนามไปเด่นไม่ได้เช่นน เป็นกการตดกำถงทางอ้อม ถงชนะก็ไม่มเกยรตอะไร หากอกฝ้ายหนึ่งบาดเจ็บเดย์ ๓ คน กการทคน ๑๕ คนชนะคน ๑๒ คน จะเขาเกยรตมาจากไหน เราจึงไม่ควรทำ

ทุกคนต้องมจิตใจฝักใฝ่ในการแข่งขันทางกศตทุกถอย่าง แม้จะออกจากโรง เรียนไปแเดวถกปฏิบัติเรื่อยไป จงดการค้ำชายของไทยเราที่ถูกคนต่างตัวแย่งไป จนเกือบหมดสิ้น ทงนไม่ใช่เพราะคนไทยขาดจิตใจในการแข่งขันตอกหรือ คือพอ เห็นคนต่างชาติมาแย่งอาชีพ แทนที่จะตงใจมานะใช้ความเพียรต่อสู้กับเขา ถบทำ

ใจผ้อแผ่ยอมแพ้ไม่แข่งขันกับเขาเสียแล้ว เช่นการการค้าจึงหลุดมือไปจากคนไทยหมด
 เราต้องสร้างจิตใจการแข่งขันในทางกุศลให้เกิดขึ้นเวลาอยู่ในโรงเรียนจนเป็นนิสัย
 ติดตัว เวลาออกไปจากโรงเรียนแล้ว เมื่อเค็มโตไปภายหน้าจะได้ไปแข่งขันกับเขา
 แย่งเอาการค้าของเรากลับมาให้ได้ จะได้ช่วยชาติของเราให้รุ่งเรืองขึ้น เวลานเรา
 เป็นนักเรียนแข่งขันกันทางกีฬา บันแพ บั๋หนาดองเอาชนะให้ได้ เช่นเดียวกับคน
 ไทยรุ่นแพ่กันต่างชาติในการค้า แต่รุ่นพวกเขตต้องไม่แพ้

ขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงคุ้มครองนักเรียนทุกคน และบันดาลให้เกิดจิตใจใน
 การแข่งขันในทางกุศลตลอดไป.

พระอนูล้านนัทรณรัตน์

แสดงเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๔๕๐

บรรเทาทุกข์โดย ม.ร.ว. ฉัตรโสภณ สวัสดิวัตน์

คำว่า "ศีลธรรม" เป็นคำสูงค่า คือศีลข้อแปด หรือข้อสิบ และคำว่า ธรรม คือคำสั่งสอนทั่วไป คำว่า "ศีลธรรม" "สัมบัตผล" หรือ "ฉันทธรรม, อารยะธรรม" คือสัมบัตผลตนเอง ผิดไม่ศีลธรรม เรียกว่าขาดความเป็นผล เมื่อทุกคนอยากดีต้องฟังธรรมมาก ๆ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติตาม ถ้าหวั่นจะไต่ถาดธรรมที่ว่าอย่างไรจริงจะสำเร็จความประสงค์ ท่านว่าทุกคนมีความรัก เด็กกรรพแม่พ้องของเล่น ผู้ใหญ่กรรพหงส์ รุกเทยว รุกเรียน แต่รวมได้เพียงสองอย่างคือ รุกดีและรักชั่ว ความรักทำให้สำเร็จความประสงค์ใน ถานกรเรียน รุกเรียนก็ต้องเรียนได้จบหลักสูตรของโรงเรียนแน่นอน

แต่ความรักยอมทำให้งงเกิดความมั่งคั่งดังนายทว่า ครองหนึ่งพระราชแห่งโกศตรีผู้ถูกพระเจ้าพรหมทศบุตรครองแคว้นกาดี้ แย่งราชสมบัติ พระราชกุมารอันเกิดแต่พระราชานัน จึงเคียดแค้นพระเจ้าพรหมทศมาก ข้าพระชนกถูกพระเจ้าพรหมทศปลงพระชนมด้วย จึงตั้งพระทัยจะเอาราชบัลลังก์คืนให้ได้ พระกุมารอยู่กลางป่าหาพวกไม่ได้ แต่ด้วยความมั่งอันแรงกล้าของพระกุมาร จึงพยายามเข้าใกล้ พระเจ้าพรหมทศจนได้เป็นดาร์ถ วันหนึ่ง พระกุมาร ประสพโชคเหมาะ พระเจ้าพรหมทศออกประพาศป่า พระกุมารจึงขบรตเถิดไปจนพดกับพวกข้าราชการบริวารจนพระเจ้าพรหมทศเห็นและตั้งให้หยุดพักแตรอกหัดไป พระกุมารจึงซักถามและปลดพระเจ้าพรหมทศชน บอกความจริงให้ทราบ พระเจ้าพรหมทศร้องขอชีวิตโดยประทานดีด้วยสัญญาคนแคว้นโกศตรีให้ พระกุมารคิดถึงคำของพระชนกที่สั่งไม่ให้ก่อเวรได้ จึงเฉยไม่ฆ่าพระเจ้าพรหมทศ ๆ คนแคว้นโกศดีและยกพระราชธิดาให้พระกุมาร

นั่นแต่ตั้งคำถามความรักแล้วความมุ่งกยอมต้องบังเกิดทำให้ ดำเรจผล ดึงนายน
แต่เมื่อมีความรักอย่างเดียงงหาทำให้เป็นผลสำเร็จไม่ จำต้องมีความเพียรด้วย
หากว่าเรามีความรักและความเพียรแล้วแต่เราไม่มีความมุ่ง ก็เปรียบงเบาโดยไม่
ตั้งยอมไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรจะได้

เมื่อเรามีคุณธรรมทั้ง ๓ อย่าง คือความรัก ความเพียร ความมุ่งแล้ว
หากเราไม่ใช้ปัญญาคัดสรรตรงให้ดีกว่า ดังที่เรามุ่งหมายนั้นจะดีหรือชั่วประการใด
หรือไม่ทราบว่าจะดีจะมาจากเหตุใด ทำดียอมได้ดี หรือทำอะไรโดยไม่ใช้ปัญญา
ความคิด อาจผิดพลาดได้ เพราะเราไม่ถึงการ คนที่จะมีดีต่อบัญญาจะต้องอาศัย
ได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นมาก แล้วนำมาเปรียบเทียบ

เมื่อรวมทั้ง ๔ อย่าง คือ ความรัก ความเพียร ความมุ่ง และความมีดีต่อบัญญา
แล้วเรียกว่าอภิชบาท ๔ ซึ่งผู้ใดไม่ใจจำและปฏิบัติตามก็จะไม่ผลสำเร็จเร็วเป็นแน่
แท้ ในที่สุดขอเชิญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยจงบันดาลให้นักเรียนปฏิบัติตามเป็นคน
ดีต่อไป

การงานทุกแห่ง ถ้าขาดความสามัคคี ผลดีย่อมไม่เกิดเป็นดังที่แน่นอน ดังนาย
 ทวด มนกระจาบอยู่ฝั่งหนึ่งออกหากินด้วยกัน วันหนึ่งนกฝูงหนึ่งไปติดตาข่ายนาย
 พราน แต่นกเหล่านั้นมีความสามัคคี ต่างตกลงใจบินชนพร้อมเพรียงกันทั้งฝูง ก็พา
 ตาข่ายไปค้างบนยอดไม้และหนีรอดได้ ต่อมานกฝูงหนึ่งไปติดตาข่ายอีก แต่แตก
 ความสามัคคีเกยกัน ต่างคิดว่าบินไม่พร้อมกันไม่อาจพาตาข่ายชนได้ จึงถูก
 นายพรานจับไปสิ้น

การแตกสามัคคีเกิดได้หลายอย่างเช่น จากการริษยากัน หรือแย่งหน้าทกัน
 เป็นต้น ดังนนั้นนักเรียนควรทำใจกว้างขวาง ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มากกว่า
 ประโยชน์ส่วนรวม ถนอมหัวใจเพื่อน ความสามัคคีก็ไม่ได้ แตก จึงคิดเสมอว่า หาก
 มีความสามัคคีผลดีก็จะเกิด อันเป็นผลตรงข้ามกับการแตกสามัคคี

ภาคหน้า อธิบาย จะตั้งทีมรักกับเขาแข่งขันกับทีมของโรงเรียนเตรียมอื่น ๆ ณ
 สนามกีฬาแห่งชาติ ผู้ที่จะเดินต้องเตรียมตัวที่จะเดินอย่างไวด้วย เพื่อเกียรติของ
 โรงเรียนของเตรียมตัว บ้างกำลังไว และขอทบทวนไม่ได้คือ "ความสามัคคี"

ต้องปฏิบัติตาม ความดีจนพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า เป็นของประเสริฐยิ่ง
 ถ้าสามารถช่วยให้พ้นอันตรายได้ ดังเมื่อในชาติหนึ่งพระพุทธองค์ทรงถือพระชาติ
 เป็นนกกุ่มพิการ ขาและปีกหัก วันหนึ่งบินตามารดาไม่อยู่ และเกิดไฟไหม้ป่าตาม
 เขาหาวรงนกกุ่มทุกที่ นกกุ่มที่เจ็บจะหนีไม่ได้ ผู้ช่วยก็ไม่มี จึงตั้งสัตยาธิษฐาน
 ขอความดีของตนในชาตินี้ และชาติก่อนๆ ให้ช่วย ไฟป่าก็ดับลงโดยไม่ไหม้รังนกกุ่ม
 เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสไว้ดังนี้ นักเรียนซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชน ก็ควรปฏิบัติตาม
 พระองค์กระทำตนเป็นคนมีสติอยู่เสมอไว้ ความดีที่ดีตกจะมีแก่นนักเรียนเอง

พระอนุชาล้นดรณรัตน์

แสดงเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๔๕๑

บรรทักโดย บรรจง นิชาวนนท์

ตามธรรมเนียมอาทิตย์ พวกเรานักเรียนนวดวิชาวอช ได้กระทำกรณียกิจในพระ
พุทธศาสนา มีการสวดมนต์ไหว้พระตามประเพณีของพุทธศาสนิกชน และมีการ
แสดงธรรมเพื่อเป็นการฝึกฝน หรืออบรมจิตใจให้ไปสู่ทางที่ดีเป็นศรีมงคล จะได้เป็น
คนดีต่อไปได้ดังพระราชประสงค์แห่งพระองค์ผู้พระราชทานกำเนิดวิชาวอชวิทยาดัง

การอบรมสั่งสอนในทางจิตใจ ไม่มีสิ่งใดจะประเสริฐไปกว่า พระธรรม คือ
คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ไม่มีคำสั่งสอนของศาสนาโดยอุบายของพระธรรมที่ได้ทรง
แสดงไว้แล้ว พระองค์ได้จัดสรรพระธรรมไว้ให้เป็นมรดกแก่พุทธศาสนิกชนอย่างครบ
ถ้วน ถ้าเปรียบความที่เท่ากันว่า พระองค์ได้ทรงสร้างสรรเครื่องมือเครื่องใช้ไว้ให้
เป็นมรดกแก่เราพร้อมมูล มีหน้าชาเครื่องมือเครื่องใช้เหล่านี้ ถ้วนทาดวยวัตถุ
อันบริสุทธิ ไม่มีสิ่งใดสามารถทำลายให้เสื่อมคุณภาพลงได้และใช้ได้ทุกประเทศ
ทุกกาลสมัย หากแต่เราผู้รับมรดกยังไม่เขตาเบาปัญญา จึงไม่ทราบว่ามีมรดก
ดี ๆ แล้วปล่อยให้เครื่องมือเครื่องใช้เหล่านั้นอยู่เฉย ๆ มิได้ทำประโยชน์อันใดเลย
คล้ายกับคนตาบอดไม่สามารถจะเห็นหรือใช้มรดกดี ๆ นั้นได้

ปัญหาจึงมีต่อไปว่า ทำอย่างไรจึงจะหายโง่เขตา และเกิดปัญญาเป็นคนฉลาด
มีหุ่หมาดว่างใส่ว พอดีที่จะทราบได้ว่า มรดกที่บรมบรรพการได้ทรงสร้างสรรไว้ให้
เราคืออะไรบ้าง และจะใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างไร

มนุษย์เราจะเป็นคนฉลาด วิชาฉลาดชอบฉลาด มีวิชาความรู้เอาตัวรอดได้
ย่อมต้องอาศัยการได้ยินได้ฟัง ซึ่งเป็นองค์สำคัญของการศึกษา ผู้ใดได้ยินมากได้
ฟังมาก ผู้นั้นย่อมฉลาดมาก การได้ยินได้ฟังจะทำให้จิตใจเป็นคนดีไม่มีอะไรซึ่ง
ไปกล่าวพระธรรม ในพระบรมราชานุญาตของสมเด็จพระรามาธิบดีศรีรัตน

มหาชีวิตวชิร ทรงตรัสไว้ว่า “เพราะธรรมเราจึงได้เป็นมนุษย์ไม่เป็นเดียวจนาน
หรืออย่างใด แม้จะได้เป็นมนุษย์ก็เป็นได้แต่เพียงคนปากคนค้อยเท่านั้น

ความบกพร่องของเราส่วนมาก มักจะอยู่ที่การคิดถึงส่วนตัวมากกว่าห่มคณะ
มุ่งหาแต่ประโยชน์ ความละอาย และความดี ส่วนตัวเป็นต้น ไม่ได้ยอม
ไต่ตรองถึงผู้อื่น เกิดความเกียงแย่งชิงตักในที่สุด และเกิดทำร้ายกันไม่ผิดกับ
สัตว์เดียวจนาน”

ก่อนที่จะพูดถึงเรื่อง “มิตรธรรม” จะขอยกคำพูดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องทกตา
ต่อไป และเรามักจะเคยได้ยินได้ฟังอยู่บ่อย ๆ มาให้ฟังสองคำ คือคำว่า
“มิตรดีหาย” ซึ่งมีบุคคลเป็นจำนวนมากยังไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิดเกี่ยวกับคำต้อง
คำนี้ ความจริงคำว่า “ดีหาย” หมายความว่า บุคคลที่รวมการงาน
กัน อยู่ทองทกเดียวกัน หรืออยู่รวมโรงเรียนเดียวกันเป็นคนเท่านั้น หาได้หมายถึง
ความดีที่ตนหมกตมเกลียว หรือความดีมีพันธ์ในการช่วยทกขบารังด้วยกันเลย

ส่วนคำว่า “มิตร” นั้นหมายถึงความดีที่ตนมีและมีเมตตาต่อกันเป็นปัจจัย
ไม่ว่าจะอยู่ไกลหรือใกล้ ไม่เลือกชนวรรณะหรือวัย ถ้อยความเมตตาเป็นเหตุ มี
การช่วยเหลือเจือจุนและบดเบ้าความทกขบารังซึ่งกันและกัน

มิตรเป็นปัจจัยอันแรงกล้า ทอจนาให้ผู้ที่คบหาไปสู่ความเจริญ หรือความ
ดีเสมอได้ เพราะมิตรยอมมทนงชวและดี

มิตรชวหรือมิตรเทียมซึ่งเรียกว่า ปาปมิตร มีอยู่ ๔ คือ :-

- ๑. มิตรปอกตอก
- ๒. มิตรพูดไม่จริง
- ๓. มิตรประจบต่อพุด
- ๔. มิตรชักนำไปในความฉิบหาย

มิตรดีหรือมิตรแท้เรียกว่า กตยาณมิตร มีอยู่ ๔ คือ :-

- ๑. มิตรอุปการะเกือกถกกันจริง
- ๒. มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์กันจริง

๓. มีตรแนะนำในทางที่เป็นประโยชน์

๔. มีตรที่เอ็นดรกไคร่จริง

พระพุทธเจ้าทรงตั้งสอน ให้เราเว้นการคบหามิตรเทียม ให้เหมือนกับ
คนเดินทางที่ไม่เดินไปในทางซึ่งอาจจะมือนคราย แต่ทรงตั้งสอนให้เราคบหามิตรหรือ
มิตรแท้ มีตรดีหรือมิตรแท้ ท่านเปรียบเหมือนมารดาไม่ละทิ้งบุตร

ความเป็นผู้พองพอง เป็นผลซึ่งควรจะต้องประสงค์ ถ้าปราศจากพองพอง
ก็ไม่สามารถจะทรงตนอยู่ได้ เปรียบเหมือนต้นไม้ซึ่งไร้รากแต่กิ่ง ไม่อาจทนพวย
ได้ จะต้องล้มลงฉะฉาน เพราะเหตุนี้ พระพุทธเจ้าจึงทรงแสดงถึงการตั้งเคราะห์ให้
มิตรไว้ว่า มีตรนัยยอมมิตรต่างๆกัน วิธตั้งเคราะห์ก็ยอมต่างไปตาม แม้คนเดียวก็
ยังมีความต้องการต่างกันตามขณะหรือเวลา การตั้งเคราะห์จึงควรทำด้วยวิจิตร
เดือกอบายให้เหมาะแก่บุคคลแต่ละสมัย ผู้ที่เข้าใจทำยอมได้พองพองเป็นกำลังในกิจ
ธุระ ดังมีชาดกซึ่งจะยกตัวอย่างดังชาดกในเรื่องนี้ คือ :-

ครั้งหนึ่ง ในเวลาเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ ณ เมืองอาฬว มอชาตัก
ผู้หนึ่งชื่อว่า หัตถกะ ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยอบาสักอื่น ๆ ตามไปด้วยเป็น
อันมาก พระพุทธเจ้าครัดถามว่า “หัตถกะ บริวารของท่านเป็นหมู่ใหญ่ ท่าน
ตั้งเคราะห์ห่มครเห็นยวนาใจของเขาคืออย่างไร” หัตถกะกราบทูลว่า “ข้าพระ
องค์ตั้งเคราะห์ห่มครเห็นด้วยสังคหวัตถุ ๕ ประการ ตามที่ได้รับพระราชทานพุท
โธวาทีไว้ คือเห็นว่ามีผู้ใดควรจะได้รับการตั้งเคราะห์ห่มครเห็นด้วยอาการเช่นใด ก็ตั้งเคราะห์ให้
ผู้นั้นด้วยอาการเช่นนั้น เป็นต้นว่า ๑. ให้พลัดเกือกถูบ้าง ๒. ให้ถอยคำพูดเอา
ใจบ้าง ๓. ประพฤติประโยชน์แก่เขาบ้าง ๔. ประพฤติดีมาแต่เมื่อในทางผูกไมตรี
บ้าง” เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงฟังดังนั้นก็ทรงสรรเสริญเป็นอันมาก

วิธตั้งเคราะห์ห่มครเห็นจะยังดังคหกิจให้เป็นผลได้ จะต้องเป็นไปตามภูมิ
ตามชนของบุคคล และโดยสมควรแก่กำลังทรัพย์ และความสามารถของคน ถ้า
ยังหรือหย่อนไปก็เป็นอันให้ความเดือดร้อนภายหลัง ถ้าประพฤติพอเหมาะแก่กำลัง
ของคนและตามภูมิของบุคคล จึงจะสำเร็จผลเป็นอย่างดี

ครูฉันทน์ แพทยานนท์

แสดงเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๔๕๑

บรรณาธิการ ม.ร.ว. ฉัตรโสภาภณ สวัสดิวัตน์

อเสวนา จ พาดาน์	การไม่คบคนพาด ๑
ปณิธานัญจ เสวนา	การคบบัณฑิต ๑
ปุชชา จ ปุชฌยาน์	การบูชาคนที่เรากลัว ๑

นักเรียนทั้งหลาย ฉันได้มีโอกาสมาพูดให้นักเรียนฟังออก จึงตั้งใจว่าจะพูดเรื่องเกียรติของตถาคตชาวอินเดีย แต่เรื่องเกียรติของตถาคตชาวพุทธให้นักเรียนฟังนั้น ท่านผู้บังคับการ ท่านนักโตพูดให้นักเรียนทั้งหลายฟังแล้วหลายครั้ง ฉะนั้นจึงไม่ขอพูดอีก แต่จะนำคำกล่าวที่เบี่ยงเบนมโนคติอันสูงส่งของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรามาพูดให้นักเรียนฟัง คำกล่าวที่เบี่ยงเบนมโนคติอันสูงส่งนั้นมีความว่า อเสวนา จ พาดาน์ การไม่คบคนพาด ๑ ปณิธานัญจ เสวนา การคบบัณฑิต ๑ ปุชชา จ ปุชฌยาน์ การบูชาคนที่เรากลัว ๑ อเสวนา จ พาดาน์ การไม่คบคนพาดคนพาดนั้นเป็นคนอบาตชาวต่างชาติ ประพฤติการณ์ของคนพาดนั้นดุดันแต่หยาบช้า ดำเนินชีวิตแน่นอนอยู่ในสันดาน คนพาดไม่ด่ามารดประพฤติกวามดีอย่างหนึ่งอย่างใด ได้ ยิ่งกว่านรชาติผู้ดีคือ คนพาดเป็นคณาจารย์อันจะนำความฉิบหายมาสู่บุคคลผู้คบหาสมาคมด้วยเสมอ คนพาดไม่มีความซื่อสัตย์ต่อผู้ใด เมื่อใดได้โอกาสแล้วเป็นต้องประทุษร้ายทศเดียว ประทุษร้ายทั้งทรัพย์สิน ทั้งชีวิต ทั้งร่างกายให้ได้รับความเศร้าโศกต่าง ๆ บุคคลที่คบหาสมาคมกับคนพาด ๆ ย่อมพาไปหาผิด เช่นเดียวกับคนคบหาสมาคมกับศัตรู ซึ่งเปรียบเหมือนอยู่กับอสรพิษก็มี ถ้าเมื่อใดเป็นต้องถูกประทุษร้ายหรือถูกกัดเหมือนนั้น ฉะนั้นนักเรียนทั้งหลายไม่ควรคบหาสมาคมกับคนพาด นักเรียนควรคบหาสมาคมกับบัณฑิตดังศาสดาว่า ปณิธานัญจ เสวนา การคบบัณฑิต ๆ ย่อมพาให้เจริญ บัณฑิตเป็นบุคคลที่สะอาด กตเวทิตะ มีกาย วาจา

ใจเรียบร้อย มีธรรม มีความรู้ ไม่ยินดีในความชั่ว ความเสียหาย ไม่แนะนำให้
 ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ บัณฑิตย่อมแนะนำให้กระทำแต่ความดี การคบหาสมาคมกับ
 บัณฑิตแต่เกิดผลเกิดประโยชน์สมควรด้วยความเจริญ นักเรียนทั้งหลายจึงควรคบ
 หาสมาคมกับบัณฑิต ปฐา ๑ ปฐนยาน การบูชาคนที่เราควรบูชา คนที่เราควร
 บูชาคือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่เราควรบูชาอย่างดังหรือ
 เรียกว่า มหาบุรุษ คือ ไป่กคช บิดามารดา พระมหากษัตริย์ ครูบาอาจารย์ บรรพ
 บุรุษ ญาติมิตร และเจ้านายมนตรี แคว้นจะขอพูดถึงบุคคลที่ควรบูชาแต่ ๒ ประ
 เภทเท่านั้น คือ บิดามารดา ๓ ครูบาอาจารย์ ๓ บิดามารดาท่านมีคุณมหันต์แก่เรา
 ท่านให้กำเนิดแก่เรา ทั้งบิดามารดาท่านคอยดกเตือนสั่งสอน คอยระวังภัยอันตราย
 ถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงเราให้เราเจริญเติบโต ให้มีความรู้ความสามารถ เราจึงควร
 บูชาท่าน ถึงแม้ท่านจะว่าสิ่งใดก็ไม่ควรเลี้ยง จะเขียนจดคำกล่าวแก่เราก็ไม่ควร
 โกรธท่าน เพราะท่านหวังให้เราเป็นคนดี เราจึงต้องบูชาท่านรักท่าน ครูบา
 อาจารย์ก็เป็นบุคคลที่เราควรบูชา เพราะถ้าครูบาอาจารย์ท่านสั่งสอนอบรมสั่งสอน
 ในวิชาความรู้ให้แก่เรา สอนให้เราฉลาด ให้เราเป็นคนมีไหวพริบ ให้เป็นคนเรียบร้อย
 มีความรู้ความสามารถ ท่านเอ็นดูรักใคร่ศิษย์ เมื่อดูศิษย์ของท่านมีความรู้ความ
 เจริญมโหฬารเป็นใหญ่เป็นโตในภายหน้า ท่านก็มีความอมอกอสมใจ ถ้าศิษย์เกียจ
 คร้าน ประพฤติดูไม่ดี ไม่มีความรู้ความสามารถจะประกอบกิจการงานได้ ท่านก็เสีย
 ใจไปด้วย ฉะนั้นท่านจะด่าว่ากล่าวเราอย่างใดก็ตาม ท่านก็หาได้โกรธและเกลียด
 เราไม่ ศิษย์ที่ดทงหลายจึงหาควรโกรธตอบไม่ ควรจะเคารพนบนอบบูชาคุณ
 ท่านไว้ทุกเมื่อไป

นักเรียนทั้งหลายการที่ได้พบมากพอเป็นทางให้นักเรียนคิดสันใจได้แล้ว แต่ก่อน
 จะจับข้อทวนให้นักเรียนฟังอีกครั้งหนึ่ง คือ อเสวนา ๑ พาทาน ๑ อโยคคณพาด ๓
 ปณฺทิตานญจ เสวนา การคบกับบัณฑิต ๓ ปฐา ๑ ปฐนยาน การบูชาคนที่เราควร
 บูชา ๓ เอกมฺมงฺกตมฺคตฺม ๓ อย่างนี้เป็นมงคลอันสูงสุด ขอให้นักเรียนทั้งหลาย
 จงจดจำไว้.

สัตว์เรณูเป็นคำพดกต การเบ็ดงวาทดแล้ดงความเป็นผู้ การเป็นผู้ไม่ได้อย
พรปร่างกายอย่างเดยว คงอยุททาด, พดต, คดคดวย เพราะเหตุนี้ความเป็น
ผู้จึงอยุททเชอทกคน.

จึงจำไว้ว่าทุก ๆ คนที่เข้ามาอยู่ในโรงเรียนก็เหมือนนกขมิ้น ลงเรือดำเดยวกัน
เรือดำเป็นเรือดำใหญ่ซึ่งเรากำดงโดยดำรขามฝั่ง ในขณะที่เรือเดินไปนั้นเป็น
ขรรคมดาที่จะถกคนตมพาย เป็นหน้าทของนายเรือที่จะคอยวาดคดให้เรอนั้น
บรรดถงฝั่งได้ เมื่อนายเรือมหน้าทคองนี้ ทุก ๆ คนที่อยู่ในเรือดำเดยวกันจำเป็นท
จะต้องช่วยกันในทุก ๆ ส่วน ถ้าต่างคนต่างแกงแยงกัน เขารคเอาเป็รยบกัน ให้เป็น
หน้าทของนายเรือแต่ผู้เดยว ผลที่สุดเรือจะฝ่าอุปสรรคคดคนตมไปไม่
แตกอุปปาง ผู้ที่อยู่ในเรือคองประดพอนคราย ดงนททุก ๆ คนซึ่งงไปนเรือ
ดำเดยวกันจะต้องช่วยกันทหน้าทของคนแต่ละคนเพื่อให้ได้ความพอใจของนายเรือ
นายเรือจะได้พยายามที่จะนำเรือขามฝั่งได้โดยความดีด้วยดี และทุก ๆ คนที่อยู่ใน
เรือก็ได้รบความปลอดภัย ขอบปมาคดงดาวนนิไนโต เราทกคนทเกิดมาในเมือง
ไทยถอพทศำดนามพระมหากษทรยของคเดยวกันเป็นประมขรของชาติ และอยุทท
ไตรฐุขรรมนญอนเดยวกัน ในฐานะทเป็นนกรเรียนกคองมหน้าทคศึกษาเดาเรียน,
เชอพงคำดงด้อนของครุ, มคความเคารพนบถอบคามาารคานน

ขอให้จำขอบปมาไว้ว่า บรรดาคำดงทงส คอ ชาติ, คำดงนา, พระมหากษทรย
และรัฐขรรมนญอนน ถวนมขอปมาเป็นขอ ๆ คอ ชาติ อุปมาเหมือนร่างกาย,
คำดงนาอุปมาเหมือนเรอนใจ, พระมหากษทรยอุปมาเหมือนศรัษะ, และรัฐ
ขรรมนญอุปมาเหมือนถงต่าง ๆ ทจะต้องกระทำ ถงทงด้อย่างนจะชาติถงทงดง
ได้เดยมีได้

คนเราทเกิดมาไม่ว่าเด็กผู้ใหญ่จะดำเรัจประโยชนโตกคองรจกถงทงถน ซึ่ง
เป็นหน้าทของเราทกคนจะต้องท ความดีถวบบรรดาคำดงทงถลายนโตกทปรากฏ
จนจะอำนวยความดีขความเจริญแก่คนได้ หากไมเดยวจะเบนมผู้ไมมความดี ถลาย

เป็นคนโง่ไม่ต่างอะไรกับสัตว์ ได้แต่ให้เขาใช้งาน คนฉลาดต้องอาศัยการศึกษา
 อบรม เพื่อให้สำเร็จเป็นความรู้ เมื่อใดความรู้ขึ้นแล้ว ความรึนั้นจะสำเร็จ
 ประโยชน์ใดต้องลงทุนทำเรียกว่า "ประพฤติก" ความรึกับความประพฤติคั่น ถ้า
 เรามมีความรึ แต่เราไม่พยายามทำให้สัมพันธ์กับความรึนั้น ก็ไม่สำเร็จประโยชน์เต็มที่
 ต่อเมื่อได้มีความรึและทำตามความรึที่ตนหมยนั้น เช่นนั้นจึงจะเรียกความรึด้วยความ
 ความประพฤติด้วย เหมือนกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา พระองค์เป็นนักศึกษา
 ค้นคว้าได้ความรู้ด้วย และมีความประพฤติคือทำได้จริงตามความรึนั้น เราทาง
 หลายนับร้อยพระองค์ว่า "วิชา จรณสัมปยุโน" คือ "พระผู้มพระภาค
 เจ้าทรงสัมบูรณ์ด้วยวิชาและจรณะ"

เพราะเหตุดังนั้นขอทุก ๆ ท่านจงพยายามทำความรึดีในข้ออุปมาทางดีประการ
 แล้วทำตาม ให้เป็นผลสัมบูรณ์ด้วยความรู้และความประพฤติ เพื่อจะเป็นพตเมืองที่ดี
 ของชาติที่จะทำชาติทำศาสตร์ให้เจริญ

ในบรรดาความประพฤติคั่น นี้ไม่มีอะไรจะดียิ่งไปกว่าความประพฤติธรรม
 พระ พุทธศาสตร์นา ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศมาเกือบ ๒๕๐๐ ปีแล้ว
 ตอนต้นค้อย่างไร บดินคกงค้อยอย่างนั้น ไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ถ้าต้องหนัก
 ภารธรรมณญ ที่ประกาศใช้มานั้น แก้ไขครั้งกหนึ่งแล้ว แต่ถึงว่าดิฉะเพาะสมัย
 หนึ่งเท่านั้น มาออกสมัยหนึ่งก็ไม่ได้เลยแล้วต้องแก้ไข ไม่เหมือนกับธรรมซึ่งดีจริง
 และแน่นอน จึงขอเชิญครูและนักเรียนตั้งใจดีับธรรมภาษิตตาม ใจความที่ได้ขีด
 ไว้ในต้นว่า "ธมฺมจาร์ สฺส เตติ คฺลฺม โดเก ปรมหิจ" คือ "ผู้ประพฤติธรรม
 ไม่ว่าจะเป็นเด็กผู้ใหญ่ผู้ศรหรือบุรุษ ย่อมอยเียนเป็นสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า"
 จะนำธรรม ข้อหนึ่งซึ่งมีชื่อเรียกง่าย ๆ ดังนี้ ๆ ว่า "ดารานธธรรม" มาแสดงให้ฟัง
 ธรรมหนมหวขอควรจำดังนี้ ๆ ๒ ประการคือ

- ๑) เมตตากายกรรม ได้แก่การทำดีทางกายซึ่งประกอบด้วยเมตตา
- ๒) เมตตาวจกรรม ได้แก่การทำดีทางวาจาซึ่งประกอบด้วยเมตตา
- ๓) เมตตามโนกรรม ได้แก่การทำดีทางใจประกอบด้วยเมตตา
- ๔) อปมิตาธิโนโพธิตา ได้แก่ความมีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

๕) ศีลธรรมงามตา ได้แก่เป็นผู้มีความประพฤติดีแบบเดียวกัน

๖) ทิวี่ฐี่ฐี่งามตา ได้แก่ความเป็นผู้มีความเห็นถูกต้องในทำนองคลองธรรม
เดียวกัน

ธรรมทั้ง ๖ ประการน เป็นความดีของคน ไม่ใช่ของเทวดาหรือของพระ
เป็นความดีของคน ๆ ไปทุกชั้น เมื่อใครเป็นผู้มีธรรมทั้ง ๖ ประการ ผู้นั้น
ย่อมปรากฏว่าเป็นผู้ดี ในธรรมทั้ง ๖ ประการน มีศัพทอยู่ศัพท์หนึ่ง ซึ่งนักเรียนได้
ยินแต่ว่า "เมตตา"

คำว่า "เมตตา" นเป็นมหาย่อมซึ่งเป็นเหตุจูงใจให้เป็นที่รักใคร่ของผู้อื่นได้ประสพ
พบเห็น ตัวเมตตาในทันทีแก่ความรักใคร่หมั่นใจดีนถนอมกัน การช่วยเหลือเจือจาน
สังเคราะห์ห่อนเคราะห์กัน ไม่มีความพยาบาทอาฆาตเบียดเบียนประทุษร้ายกันให้เจ็บ
กาย ไม่ทะเลาะวิวาทกันด้วยวาจา ดึงนจึงนับว่าเป็นบ่อเกิดของความดีนคค

หมี่ใครจะตั้งอยู่ดีดีต้องอาศัยทุก ๆ คนที่อยู่หมี่หมี่ต่างมีความดีนคค หนักแน่น
ในศีลในธรรมตั้งถกถำ มาแล้วในตอนนี้ นน ออก ประการ หนึ่ง เต่า คนทุกคนยอมมี
ความคิดความเห็นต่าง ๆ กัน ซึ่งต่างก็มีสิทธิ์ได้ในการแสดงความคิดความเห็นด้วยกัน
ทั้งนั้น แต่การทำตามความคิดนยอมต้องอาศัยขอบเขต ถ้าไม่ขอบเขตทำไปผิด
กฎหมายเป็นความเสียหาย ทำไปผิดศีลธรรมเป็นความเสียหาย ไม่ถ้าเร่งประโยชน์อะไร
ฉะนั้นจะต้องปรับปรุงความประพฤติความคิดความเห็น ให้เป็นแบบเดียวกันในทางที่ดี
เป็นไปเพื่อความปรองมพรียงกัน เป็นอนนหนงอนเดียวกัน

ไม่มีใครเลยที่จะยืนยงคงชวพาดินดีตายต้องแตกดีตายด้วยกันทั้งนั้น ที่ปรากฏ
อยู่ในโลกก็ดังอย่างคอบ ดกบชว ถ้าเป็นความดีชอกฟงจรไปเป็นควอย่างทตของผู
ที่อยู่ภายหลัง ถ้าเป็นความชวก็ปรากฏตรงตาอยู่ในโลกเป็นความชว เป็นแบบอย่าง
ที่ไม่ดี ฉะนั้นขอให้นักเรียนจงประพฤติแต่ความดี เพื่อเป็นศรีมงคลแก่ตนเอง

ในที่นี้ขออวยพรให้ครูและนักเรียนทั้งหลายจงนิรโรค, นิรทุกข์, นิรภัย ให้มี
แต่ความดีชวดีดี เจริญด้วย อายุ, วรรณ, สุขพระและปฏิภาณ เทอญ.

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๔๙๒

บรรทัดโดย อติชัย แห่งสภา

ถึงแม้ว่าเราเป็นนักเรียนอยู่ในโรงเรียนที่จริง เราควรรู้เรื่องราวของบ้านเมือง
ไว้บ้าง บ้านเมืองของเราเวลานี้จับหนนปกครองตามแบบประชาธิปไตย การ
ปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ไม่ใช่ว่าอยู่ที่ทุกปกครองกันได้ ถ้าพลเมืองไม่มี
จิตใจเป็นประชาธิปไตยด้วยแล้ว การปกครองก็เกินไปโดยไม่ราบรื่น ประชาชน
ต้องข้องกับการปกครองระบอบนี้ และต้องได้ปฏิบัติด้วยตนเองมาก่อนแล้วจึงจะ
เป็นทีเรียบร้อย

ພິບັດສັດທຸດເປັນສຳຄັນທີ່ສຳລັບອົບຮົມຕາມແນວທາງຂອງປະຊາທິປະໄຕ ຈະເນັ້ນໃນ
ສູນທີ່ ວິໄນຂອງເຮົາຄຳເນີນການປົກຄອງຕາມແນວພິບັດສັດທຸດ ເຮົາຈຶ່ງຕ້ອງຮູ້ເຮັດ
ການປົກຄອງຕາມແນວປະຊາທິປະໄຕນີ້ໄວ້ ພິບັດສັດທຸດອົບຮົມເຊິ່ງໃຫ້ຮູ້ທັກປະຊາ
ທິປະໄຕມາແຕ່ເດັກ ເມື່ອເດັກເຮົາເຮັດໄດ້ຮູ້ກັບທັກປະຊາທິປະໄຕ ໃນພິບັດ
ສັດທຸດເຮົາຕ້ອງໃຫ້ເດັກເຮົາຮູ້ທັກທັງແຕ່ກັນຕາມອາວຸໂສ ເດັກເຮົາໃຫ້ເຮົາເຮົາໃຫຍ່ ທັງ
ເດັກໃຫຍ່ແລະເດັກເລັກຕ້ອງເຮົາເຮົາຂອງເວັ້ນເຮົາເຮົາ ນອກຈາກພິບັດສັດທຸດຍັງອົບ
ຮົມໃຫ້ທັກທັກຮູ້ກັບສັດທຸດ ມີຄວາມຍຸຕິທຳໃນຕົວ ມີຈິດໃຈເປັນສຳຮາຣະ ເຮົາ
ປະໂຫຍດສ່ວນຮ່ວມເປັນໃຫຍ່ ບໍ່ເຫັນແກ່ປະໂຫຍດແລະຄວາມສ່ວນສ່ວນຕົວ ຮູ້ຈັກ
ວາງຕົວເມື່ອຕົວຢູ່ໃຕ້ເວັ້ນ ແລະຮູ້ຈັກວາງຕົວເມື່ອຕົວເປັນເວັ້ນເຮົາ ໃນປະເທດອັງກິດ
ເວັ້ນເຮົາຮູ້ຈັກຄວາມຮັບສັດທຸດ ຈົນກັບວິໄນເຮົາເຮົາໃຫ້ເຮົາເຮົາໄດ້ເມື່ອທຳຜິດ
ການອົບຮົມຂອງພິບັດສັດທຸດເຮົາເຮົາໄປຕາມລຳດັບດັ່ງນີ້ ໑) ຕ້ອງມີສຳຄັນ ແລະຕ້ອງ
ຮູ້ທັກສຳຄັນຂອງສຳຄັນຕາມສັດທຸດ ໒) ຕ້ອງປະຖຸຕິ ຄືອາດທັກສັດທຸດ
ຂອງສຳຄັນເປັນທັກ ໓) ຕ້ອງສຳຄັນ ຈຶ່ງຈະເກີດສັດທຸດທຳຮາຣະ ແລະຄວາມຄິດ ເຮົາ

เรียนปฏิบัตได้ทั้งสามอย่างนี้แล้ว ก็จะเป็นพลเมืองดีของชาติ วิชากรรภักดิ์และ
และหนักงโยชนส่วนใหญของชาติ

การกีฬาของพิบัติศักดิ์สอนให้สู้กันซงหนา มีใหม่การถกตอบทจรวิตตบหตง
สอนให้มีความซื่อตรงรักหมรรกณะ การแข่งขันแพชนะกเป็นไปทงพวกมิได้แยก
ออกให้บุคคลคนหนึ่งคนใดมีความเด่นโดยฉะเพาะ วิชากรรประดำงานให้เกิดผลตง
หม เวตาแพกยอมแพหาทางค่อตีใหม่ เวตาชนะก็ไม่เหตงหรือเยาะเยยทบลมฝ่ายแพ
ล้มาคมตาง ๆ ของโรงเรียนทจดีใหม่ซนในโรงเรียน ก็เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกงาน
และปฏิบัตงานประดำงานติดต่อกับล้มาคมอื่น ๆ การอบรมตงกถาวรมา เป็นไป
เพื่อระบอบประชาธิปไตยทงนน

ขอทนานับถอและน่านใจของพิบัติศักดิ์ขงมอภทหนึ่ง คือเคารพตอระ
เบียบประเพณี ประเทศอังกฤษทอยได้และ รอดมาจาก ความพินาศล้มาคมใน
สงครามโลกทงสองครทงน ก็เพราะชาวอังกฤษเคารพตอระเบียบและประเพณีของคณ
ทพระบาทล้มาเดจพระมกกุฎเกล้าเจ้าอยหัวทงธวัจราชวชิราวุฒยัตยชน ก็เพราะพระ
องค์เคารพตอโบราณราชประเพณี คอภทศรยททพระองค์เมอเสด็จซนเสด็จราชย
คองธวัจวชวคทหนึ่งเป็นอนุล้มาธรรนของรัชกาลท แคพระบาทล้มาเดจพระมกกุฎ
เกล้าเจ้าอยหัว ทงพระราชดำริว่า วัดหตวงม้อยมากแล้ว และพระองค์ไม่ทง
ปรารภนจะฝืนราชประเพณี จ้งทงธวัจโรงเรียนซนแทนวัด เรอระเบียบประ
เพณีพิบัติศักดิ์ทในประเทศอังกฤษถอกันเคร่งครตนท ะไรซ้งเคยปฏิบัตมาแต่
โบราณและไม่เป็นที่เสยหายในบัจจุบันแล้ว เป็นตองเคารพและปฏิบัตตามทงนน
ซนในพิบัติศักดิ์ทหนึ่ง ชื่อ คริสต์ ฮอสปีเตด (Christ Hospital) หนุงฝุดคณ
หนึ่งออกเงินธวัจซนและกำหนดเครื่องแบบไว้ให้ตง โรงเรียนธวัจยงไม่ทนล้มาจ
หนุงฝุดคณทงแกกรรม เครื่องแบบทกำหนดไว้ซาดหมวกไป แต่กไม่มีใครกตาจะ
เพิ่มเติมตงไป เพื่อเป็นการเคารพ นักเรียนโรงเรียนนนจตงเครื่องแบบทกำหนด
ไว้ทงไม่มีหมวก อททงหนึ่งคือโรงเรียน แฮร์โรว์ (Harrow) ซงเป็นพิบัติศักดิ์

ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศอังกฤษ คนชนชั้นและคนซึ่งมีฐานะดีส่งลูกหลานไปย
 นานมาแต่वनนักเรียนพวกนี้ส่วนรวมหมกฟางบักกางทรงเคย ซ้ำเวลาดำรงมมด้วยวิ
 ทายทอยแทนวิคตอเรีย แต่ก็ไม่มขอดีหายอะไร นักเรียน Harrow ก็ยังได้ยจน
 บดิน เพราะเคารพต่อประเพณี ซึ่งแสดงถึงความเจริญของ Harrow ในครั้งน
 วิชาวิทยาลัยของเราแบบเครื่องแบบสวยงามไม่ขาดตกบกพร่องประการใด ซ้ำ
 เป็นเครื่องแบบ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงคิดพระราชทานโดย
 ณะเพาะโรงเรียนอื่นแต่งไม่ได้ เราต้องเคารพต่อระเบียบประเพณี นักเรียนจะ
 ออกจากโรงเรียนไปไหนต้องแต่งเครื่องแบบ ถ้าเราไม่เคารพต่อระเบียบประเพณี
 ตามความนิยมของพบบิดคัสกอด ในเมื่อเราดำเนินการปกครองตามระบอบนั้นแล้ว
 จะหาความเจริญมาจากไหน

คนที่เคยผ่านการศึกษามาจากพบบิดคัสกอดแล้ว เมื่อทำราชการมักได้ตำแหน่ง
 สำคัญ ๆ กันมาก แม้ในประเทศเรานักเรียนที่สำเร็จจากมหาดเล็กหอดวงราช
 วิทยาลัย วิชาวิทยาลัย พบบิดคัสกอดของไทยก็ได้รับหน้าที่ใหญ่โตเป็นรัฐมนตรี
 และนายกรัฐมนตรีกันมาก เพราะฉะนั้นบังคับการจึงพราเดอหนักเรียน ให้
 นักเรียนปฏิบัติตามในสิ่งที่เห็นแล้ววาด เพราะผู้ที่เคยเป็นตักศิษย์มาแล้วได้เป็นผู้
 ดำรงราชการกม นายกรัฐมนตรีกมถึงสองคน และรัฐมนตรีกมเป็นจำนวนมาก
 จึงอยากเห็นผู้ที่นั่งอยู่ณทนเป็นเช่นหนบาง ซึ่งจะเป็นความเจริญแก่ตัว ตัวดี

พระกรรมเทศนา

สมเด็จพระวันรัต

แสดงเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๔๕๒

บรรรทักโดย บรรจง นิชานนท์

การที่นักเรียนกระทำกรทำอวดร บชาพระรัตนตรัยและศีลธรรมลัดคิดเป็นภาษา
บาดว่า พุทธาสนคติ ขรรมาสนคติ ดังฆาสนคติ เป็นลำดับไปนั้นนับว่านักเรียนของ
โรงเรียนอชราวิชิตวิทยายันได้ปฏิบัติตนดั่งมกแกทเป็นพทรมามกะอย่างแท้จริง และ
เป็นการวางระเบียบด้าคณไว้ให้นักเรียน มีความเลื่อมใส ศรัทธาในพระ รัตนตรัยอัน
เป็นหลักแห่งพุทธศาสนา ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวไทยเสียดังแต่ยงเยาว์ด้วย

เมื่อนักเรียนได้นมัสการพระรัตนตรัยแล้วก็ได้รับศีลสมาทานสังฆาบท เป็นการ
ผูกติดอก อดนศีลทานคณให้สัดทศกรรมประจำตนอยเบเนนจ คัดแปลว่า ปกต,
ความประพฤติ, เรียบร้อย, ดิงาม คนทมศีลหาประจำตนอยด้วยอมเบเนนผู้
ความมยตศธรรม เป็นผู้ไม่เสียดหายเพราะประพฤติเลวทราม ทงนทเพราะเราทงหลาย
นับถือพุทธศาสดานอมพระรัตนตรัยเป็นหลัก คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
ต่อไปจะได้กล่าวถึงวณของพระรัตนตรัยให้เป็นทางจดจำไว้ว่า รัตนทงด้ามมีพระ
พุทธเจ้าพระธรรมและพระสงฆ์ ทงทคนความคทเราควรนับถืออย่างไรบ้าง ?

พระพุทธเจ้าทรงคุณเป็นอนันตมาก แต่เมอกกล่าวถึงพระคุณทล้าคณแล้วมอยู่
ด้ามประการคือ พระปัญญา พระบริสุทธิ และพระกรุณา

พระปัญญานนคือ พระองค์ทานฉลาดดวงด้ามญมนุษย์ พระปัญญาเป็นเครื่อง
คัมพระองค์ให้คงอยู่ในความบริสุทธิ พระองค์ไม่ทาคความชว ความเสียดอะไรโดย
แมแต่ในทตบไม่มีผู้เห็น ไม่เหมือนกบด้ามญชนบางคนทมปัญญา วิผลชอบชวด
บาปบุญคุณโทษแล้ว แต่ยงขาดธรรมอยู่ ต่อหน้าไม่ด้ามารถทาคความชวได้ แต่
ในทตบคนยงอาจทาคได้กม

พระบริสุทธิชนคือ พระฤทธิของพระองค์ท่านระอาด หมดจาก โถภ โกรช
หลง สำนัญชนยังมีความ โถภโกรช หดง อยู่จึงทำผิดพลาดได้ต่าง ๆ แต่พระ
พุทธเจ้าบริสุทธิ์ระอาดปราศจากความโถภ โกรช หดง จึงไม่ทำผิดเลย

พระกรรมานคือ พระองค์ท่านมีความกรุณาแก่หมู่คนและสัตว์ จึงได้ประสาท
พุทธศาสตร์ ให้ประชาชนรู้จักผิดชอบ ชั่วดี บาปบุญ คุณโทษ พระองค์ทรง
ตั้งพุทธศาสตร์ขึ้นไว้จนเป็นมรรฤกตกมาถงเราทางหดาย

แต่พระพุทเจ้าดวงดลไปตงต้องพนบกกว่าแล้ว ทศำณายงมอญจนบตนใดก
เพราะมรตนประการทต้องและทลำม

รัตนทต้องคือพระธรรมนนเป็นคำสั่งสอนของพระพุทเจ้า ถ้าพระพุทเจ้าเป็น
ผู้เคษแต่เพียงพระองค์เดียว ไม่สอนคนอื่นให้รู้ด้วยแล้ว ก็จะไม่ใครรู้ว่าพระองค์
เป็นผู้เคษ ที่เรารู้ว่าพระองค์เป็นผู้เคษก็เพราะคำสั่งสอนของท่านนนเป็นความค
คอรกษานุปฏิบัติไม่ให้ตกไปในทชวด คนใดทำตามปฏิบัติตามคำสั่งสอนแล้วถวน
เป็นคนตงน

รัตนทลำมคือพระสงฆ ถามเพียงพระพุทเจ้าหรือพระธรรมแทน ไม่มพระ
สงฆด้วย พุทธศาสตร์ก่งจะหมดต้นเดียนานแล้ว เพราะมีพระสงฆได้ศึกษาและ
ปฏิบัติตาม และนำธรรมะสงสั่งสอนต่อ ๆ กันมาตงแต่พุทภาดจนตลอดบตน พระ
พุทเจ้าจึงดำรงอยู่ได้ ความคของพระสงฆกคือการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระ
พุทเจ้าและสอนให้ผู้อื่นปฏิบัติด้วย

รัตนทลำมนแยกจากกันไม่ได้ เป็นหตกของพุทศาสตร์ ทกคนจงตงศรัทธา
ความเชอความเดอมได้ให้มนก

คำสั่งสอนของพระพุทเจ้านมเอนกประการ แต่จะได้ยกชนมาเพียงต้องประการ
ให้เป็นคตัวอย่างในทางปฏิบัติเพอนำไปสู่คณความค คือ อชวระ แปรดวาคความชอ
ตรงหนง กับมชวระ แปรดวาคความอชโยนหนง

อชวระคือความชอตรงนนได้แก่การทำอะไรให้เป็นคนตรง นำใจเป็นอย่างไร
หรือความมรฤกเป็นอย่างไรก่แต่ตงออกมอชงนน นำใจเป็นอย่างไร วาจาก่แต่ตง

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๙๒

บรรณาธิการ ม.ร.ว. จักรโสภณ สวัสดิวัตน์

การตั้งคะแนนสอบข้อประจำเดือนกรกฎาคม เป็นครั้งสุดท้ายของนักเรียนเตรียมอุดมศึกษาปีที่ ๒ ซึ่งจะต้องเข้าสอบในเดือนกุมภาพันธ์ จึงขอพูดถึงที่เป็นเครื่องเตือนใจไว้อ่าง และแม้ขณะนี้ยังไม่สอบก็ควรพึงใจเหมือนกัน

ในการวัดผลของเราทุก ๆ เข้าในวันธรรมดา และทำวัตรเช้าในวันอาทิตย์ นนมหาธาตอขบบทหนึ่ง คือ มงคลสูตรคาถา คาถานี้ได้แบ่งออกเป็นหมวด ๆ หลายหมวด ซึ่งผู้ใดปฏิบัติได้ก็จะเกิดมงคล คือความดีแก่ตนมาก หมวดหนึ่งของมงคลสูตรคาถาก็คือว่า

“ความเป็นผู้คนแก่เรียน ๑ ศีลป ๑ วนยทศึกษาตถเว ๑ วิชาจากเป็นสุภาษิต ๑ ด้อย่างนเป็นมงคลอันสูงสุด”

ในทางเดียวกัน ถ้าอย่างแรกนักเรียนควรตรวจตัวกัน แต่ตั้งดีสุดท้ายคือวิชาที่เป็นสุภาษิต ขอนหมายถึงคำพูดทำให้เกิดความนิยมชมชอบจนแก่แก่โดยนิตยเป็นคำพูดเป็นคติไม่เป็นคำหยาบ เมื่อปฏิบัติได้เพียงนี้แล้วควรปฏิบัติต่อไปอีก มงคลสูตรคาถาก็ดำต่อไปอีกว่า “ความเพียร ๑ ความประพฤดี ๑ การได้เห็นอริยสัจ ๑ และการกระทำพระนิพพานให้แจ้ง ๑ เป็นมงคลอันประเสริฐ สำหรับข้อ ๓ และข้อ ๔ นั้นยังไม่ขอพูดในขณะนี้ เพราะจะเป็นเรื่องยืดยาวเกินไป จะพูดถึงข้อ ๑ และข้อ ๒ ซึ่งหากนักเรียนปฏิบัติตนได้แล้วเป็นต้น

การเรียนนั้นเป็นของยากนักเรียนจำต้องมีความเพียรจึงจะสำเร็จได้ เช่นเราต้องเดินทาง ๙๕๐๐ กิโลเมตรจะทำให้สำเร็จในวันเดียวไม่ได้ฉันใด การเรียนก็ฉันนั้น การเดินทางถึงไกล ๆ เช่นนนถาคอยเดินวันละ ๕-๕ กิโลเมตรเรื่อยไปทุก ๆ

วน ในที่สุดก็จะบรรลุดังจุดหมายได้ การเรียนก็เช่นกันต้องมีความเพียร เรียนทีละ
 เล็กทีละน้อยก็จะสำเร็จในที่สุด แต่ความเพียรนี้ต้องรู้จักใช้ มิฉะนั้นแล้วจะให้โทษ
 แทนให้คุณ การคร่ำเคร่งตึงตึงจนตึงเกินไปก็ไม่ให้คุณ ซ้ำกลับจะมีโทษ
 คือ ร่างกายชดโสม และทำให้เรียนในห้องเรียนเวลาพักก็ไม่ได้ผลด้วย

ส่วนเรื่องของความประพฤติตนนั้น หากใครทำได้ก็จะมีความสำเร็จ ถึงแม้จะมี
 ทรัพย์สมบัติมากมายความประพฤติดีแล้วจะนำความสำเร็จมาสู่ตนได้ ขอนเป็นความ
 จริงมาแต่โบราณกาล ดังมีเรื่องหนึ่งที่ว่า เมื่อครั้งพุทธกาล ตักศิลาเป็นเมืองที่สอน
 ศาสตร์วิชาต่าง ๆ อย่างคึกคัก ผู้มีเงินก็พากันส่งลูกหลานของตนไปเล่าเรียนในเมืองนั้น
 ดังเช่นผู้มีเงินเวลานิยมส่งบุตรหลานไปศึกษาที่อังกฤษหรืออเมริกา ครั้งพุทธกาลมี
 เศรษฐีผู้หนึ่งส่งบุตรของตนไปศึกษาที่ตักศิลา กุลบุตรนั้นพยายามเล่าเรียน และเมื่อ
 ว่างก็ปรนนิบัติอาจารย์ ประพฤติดีต่อเพื่อนฝูงใคร่ หากแต่ตนเป็นคนโง่เรียนอะไร
 ก็ไม่เกิดผล อาจารย์เห็นว่าหากเรียนต่อไปก็ไม่ประโยชน์เป็นการหมดเปลืองแก่
 บิดามารดาเปล่า ๆ จึงเรียกศิษย์ผู้นั้นมาและบอกความคิดของตนให้ฟัง แต่อาจารย์
 มาดูคิดว่า หากจะให้ศิษย์กลับเฉย ๆ ไม่รู้อะไรเลยก็ไม่ได้ และเด็กนั้นก็มี
 ประพฤติเรียบร้อยไม่มีอะไรเสียหาย จึงสอนดูภาษาให้บทหนึ่งว่า “ทำอะไร ทำ
 อะไรอยู่ ทำอะไรใครเห็น เห็นว่าทำอะไร” และให้ศิษย์ท่องให้ได้ ศิษย์นั้น
 พยายามท่องจนได้ขึ้นใจ ก็เดินทางกลับบ้านเมือง

เมื่อชายนั้นกลับมาอยู่บ้านและเฝ้ามาจากระเบิดผู้มาจากตักศิลา และเป็น
 คนดีประพฤติอยู่ในศีลในธรรมดกมีคณนพนาถอตา วันหนึ่งพระราชาราชของเมืองนั้น
 อยากจะทอดพระเนตรว่าใครทำดี ทำชั่ว หรือมีความประพฤติอย่างไร ก็โปรด
 พระองค์ไปจนมาถึงบ้านของผู้ที่กลับมา พอดีกับมีพระโสมยแอบเข้าไปจะปล้นบ้าน
 ของผู้นั้น พอดีเจ้าของบ้านจะเข้านอนก็ทักท้วงทักท้วงตามาได้ชัดขึ้นว่า
 “ทำอะไร ทำอะไรอยู่ ทำอะไรใครเห็น เห็นว่าทำอะไร” พระโสมยได้ยินและตก
 ใจหนีไป พระราชาจึงรู้สึกทรงพระทัย เพราะเห็นพระโสมยจะเข้าปล้นบ้าน พอได้

ยื่นเตียงเจ้าของบ้านทองคำจนชะโมยกหนีไป พระองค์ทรงฟังคำถนนั้นไม่ชดก
แต่ตั้งพระองค์ขึ้นไปบนบ้านของชายผู้ที่เคยเป็นศิษย์ใจมาก่อน และคร่ำครวญถึงคาถา
ที่เขาท่อง ชายเฒ่าก็ทูลให้ทรงทราบโดยมิได้บับัง พระราชาเห็นว่าคาถานั้นดี
ทรงจำเอาไว้

ในกาลต่อมา ขุนนางของเมืองนั้นคบคิด และสุมคบกับราชกัณฑ์ข้างคต
ผมจะปลงพระชนม์พระราชา คือเมื่อเวลาข้างคตผมจะโกนพระมัสถ์ของพระราชา
ก็ให้เชือดพระค้อนเสีย ครั้นแล้วขุนนางทรยศนั้นก็จะขึ้นเป็นพระราชาแทน พร้อมกับ
จะให้ชายคตผมเป็นขุนนางผู้ใหญ่

บังเอิญในวันที่จะทำการนี้ ข้างคตผมสังเกตเห็นมีดที่ไซโกนนั้นไปห้อยหนึ่ง
ด้วยเกรงว่าจะคตพระค้อนไม่ขาดในที่เดียว ข้างคตผมจึงออกไปด้อมมีดให้คมกริบ
พระราชาคอยอยู่นานจนแปดพระทัย จึงกล่าวสุภาษิตตามที่ทรงเรียนมาจากชายคน
เฒ่าว่า “ทำอะไร ทำอะไรอยู่ ทำอะไรใครเห็น เห็นว่าทำอะไร”

ข้างคตผมที่กล่าวดังนั้นมีดอยู่นั้นได้ฟังพระราชาคร่ำครวญใจ คิดว่าพระราชาทรง
ทราบเรื่องหมดแล้ว รีบเข้ามาสารภาพผิด พระราชาทรงทราบเรื่องก็รับสั่งให้ประ
หารขุนนางขบถนั้นเสีย และชายเฒ่าที่มความประพฤติดีได้เป็นขุนนางแทน

นี้แหละ คนเราซึ่งถึงแม้จะเฒ่า หากมีความประพฤติดีก็อาจที่จะนำความ
เจริญมาสู่ตนได้เหมือนกัน เรื่องนี้เป็นคดีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล และก็ยังเป็นจริง
จนปัจจุบันนี้ ขอให้เด็กเรียนดูเป็นแบบอย่างปฏิบัติตาม เพื่อความดีดังคตผมของ
นักเรียนเอง.

พระธรรมเทศนา

พระปริยัติไถ่ภณ

แสดงเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๒

บรรพตักโดย จักรศักดิ์ เจริญธุรกิจ

บัดนี้จะแสดงพระธรรมเทศนาพรรณาน่าถึงลักษณะคนดี เพื่อจะได้เป็นแนวทางปฏิบัติให้ถึงความสำเร็จสัมปรารภณา เพราะว่าหากคนรักดีไม่มีใครปรารภณาชั่ว เพราะว่าความดีเป็นค่าที่ไพเราะ ใครๆ ก็อยากจะได้รับเรียกเช่นนั้น แม้แต่คนทกระทำความชั่วเช่นโจรผู้ร้ายก็ไม่ปรารภณาให้คนอื่น เรียกว่าคนชั่ว และอยากแสดงว่าตนเป็นคนดีสภาพอยู่เต็มมือ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าความชั่วของคนชั่วต้องพยายามปกปิด แต่ความดีใครๆ ก็ทำกันอย่างเปิดเผยสบายและทำได้ทุกๆ โอกาสไม่ต้องซ่อนเร้นปกปิด และยังได้รับความสนับสนุนจากคนทั่วไปอีกด้วย คนที่อยากเป็นคนดีและต้องการให้คนอื่นเขาใจว่าเป็นผู้ดีนั้นมอญมาก แต่ว่าในจำนวนเหล่านั้นก็มีน้อยแต่เพียงความปรารภณาเท่านั้น ไม่ถึงมือกระทำด้วยตนเอง เพราะฉะนั้นคนทั้งหลายจึงไม่เรียกว่า คนดีไปเสียทุกคน และเมื่อทราบถึงความดีความชั่วมีผลสืบเนื่องมาจากการกระทำ ไม่มีใครเป็นคนดีหรือชั่วมาแต่กำเนิด ส่วนแต่กระทำเช่นในปัจจุบันทั้งสิ้น นักเรียนก็ควรจะทำแต่ความดีไม่ควรทำความชั่ว การอยู่เฉยๆ ถ้าเราไม่เบียดเบียนใครหรือเพียงแต่ออกความคิด ความเห็น เท่านั้นไม่ได้กระทำสิ่งใดเลย หายลงไป ไม่เรียกว่ากระทำความชั่ว ความชั่วนั้นมีผลเสียเหมือนตรวย ต้องคิดระมัดระวังในการกระทำชั่วเพื่อไม่ให้ใครรู้เห็น ส่วนคนดีนั้นจะไปไหนก็ไม่ต้องระมัดระวังตัวเอง คนที่กระทำความชั่วเป็นโจรผู้ร้าย แม้ว่าตนจะยังไม่ถูกจับกุมก็ต้องคอยหลบหลีก

ซอนเรณูอยู่เรื่อย ๆ ทำให้ปราศจากความทุกข์ เพราะฉะนั้นผู้ทกระทำความซอจริงซน
 ซอว่าตนรทกทงเบน ความคิดเป็นทพยอยู่ภายในจึงไม่จำเอนคองเกรงใครมาย่ำ
 ทพยภายในคือความคิดเป็นเหตุให้เกิดทพยภายนอก บางคนถือว่าผลดีผลมาจาก
 บาปและบุญคือใฝ่ใจแก่โชคชตาเป็นเบองหน้า คอยฟังบุญเก่าและคอยโชคชตาการ
 ทำเช่นนยอมให้ผลดีเสมอเดยเป็นอนมากเพราะไม่เคยทำความดีมาในอดีต และใน
 บัจจุบันก็ไม่ทำความคิด มีวรอคอยโชคชตาเดยเวลาไปเป่า ๆ ชาติหนึ่ง คนที่
 ไม่ฉลาดขาดทพยอาจทำตัวให้เป็นคนดีมหลังฐานได้ด้วยการศึกษา ตั้งใจคิดชวน
 ขววยพยายามในทางที่ชอบและดีสมควร ย่อมประมอดทพยมาได้ เพราะฉะนั้นจึง
 ควรพุมใจในการทำตนให้ดีและเป็นประโยชน์เดยแก่บดิน ไม่ควรปล่อยให้ไป
 ความบุญตามกรรมหรือตามโชคชตา ควรสร้างโชคชตาของตนเองโดยหมั่นปฏิบัติ
 คนให้อยู่ในทางที่ดีชอบ ชรรวมชอนนทปราชญ์สอนไว้ว่า ผู้ใดขาดความพากเพียร
 แดวคอยคานงถึงแต่เทพยเจ้า ผู้นั้นเปรียบเดยมอดถึงหิโตทคองอยู่บนปราสาทแมกกา
 กัด้ามารตเกาะอยู่บนค้ำระโต๊ะ ในทางพุทธศาสนามาทนสอนความคิดไว้เป็นอนมาก
 และจำแนกออกไปตามเหตุผลที่มุ่งหมาย ชรรวมภาษิตททานปรารภนาให้คนประพฤติ
 ไปสู่ความดีที่ล้าคณู ๆ มีอยู่ ๓ ประการ คือ ๑. กตัญญูกตเวท ๒. คบกัตยถน
 มีตร ๓. ช่วยคนตกทุกข์ได้ยาก คำว่ากตัญญูคือความร้อปการคุณททานได้ทำแล้ว
 แก่คน กตเวทคือการคอบแทนอปการคุณททานได้ทำแล้วแก่คน กตัญญูกตเวท
 ๒ อย่างนี้เป็นเครื่องหมายของคนดี ทานจัดบคคตมผู้อปการคุณทควรคอบแทนไว้ ๔
 จำพวก คือ บิตามารดา ครออาจารย์ พระมหากษัตริย์ พระพททเจ้า ซึ่งรวมความ
 ได้ว่าทุก ๆ คนต้องมี กตเวท คือผู้มคณน ๆ บิตามารดาชอว่าเป็นผู้มคณนอย่างยง
 แก่บุตรและชิตา เพราะวาทานเป็นผู้ให้กำเนิดและเดยงดทะนุถนอมมาคองแต่เด็กจน
 เติบโต แม้สมเด็จพระลัมมาลัมพททเจ้ากยงอนุญาตให้พระสงฆ์บารุงบิตามารดา

ของคนใด ผู้ที่บำรุงเลี้ยงบิดามารดาบิดาว่าเป็นผู้ประกอบกรรมดีควรได้รับ
 เพราะฉะนั้นบิดามารดาจึงเป็นผู้ที่ควรบูชาและกตเวทียเป็นนิจ คือ
 เราควรเชื่อฟังคำสั่งสอน ประพฤติในทางที่ชอบและปฏิบัติตัวให้สมควรเป็นผู้รับ
 มรดก ครั้นผู้สอนก็สิ้นไปวิทยา ให้ความรู้ในทางการศึกษา เป็นผู้ควรทศษยจะ
 กตัญญูโดยเชื่อฟังคำสั่งสอนและเคารพ คอยฟังคำสั่งสอนวิทยาการเป็นต้น พระ
 มหาฤษตรีเป็นประมุขของชาติ ผู้ใดรักชาติต้องมีกตัญญูต่อกตเวทียที่ท่าน เพราะ
 การทำเช่นนั้นก็เหมือนกตัญญูต่อชาติประชาชนควรกตัญญูต่อชาติ โดยการทำให้
 ตนให้เป็นคนดีมีศีลธรรมประกอบอาชีพในทางสุจริตไม่ละเมิดกฎหมาย ไม่เบียด
 เบียดผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน สัมมานดำมคคไม่วิวาทแก่งแย่งกัน
 อันจะเป็นเหตุให้ได้รับความเดือดร้อนและการร่วมมือกัน ทงกำลังกายกำลังทรัพย์ในการ
 ประกอบการงานอันใดอันหนึ่งให้มีประโยชน์ และทะนุบำรุงประเทศชาติให้รุ่งเรือง
 ผู้ที่ทาประโยชน์เช่นนี้ย่อมมีชนชอวาเป็นคนดี ส่วนการแต่งกตเวทียต่อคำสั่งน่านกนบ
 ว่าสำคัญยิ่ง คำสั่งสอนให้คนต่อสู้กับอำนาจฝ่ายต่ำ จึงวางข้อปฏิบัติไว้เป็นอันมาก
 เพื่อยกคนให้ดีและสามารถยกชนจากฐานะเดิม ฐานะต่ำเป็นการขัดขวางกบนั้นสั่งตั้ง
 แห่งความเคียดชังและขัดขวางคือความลำราญของตน ก็ไม่ควรจะตั้งเอาพระคำสั่งนา
 ซึ่งอยู่ในระดับสูงลงมาสู่ระดับต่ำหรือระดับของตน การทำเช่นนี้ชื่อว่าไม่มี
 กตัญญูต่อกตเวทียคำสั่งนา ทางที่ดีเมื่อไม่สามารรถทำตนให้สูงตามคำสั่งของคำสั่งนา
 ได้ก็ควรรับว่าตนทำไม่ได้ อย่าอุตกระซากพระพุทชคำสั่งนาลงมาสู่ระดับต่ำด้วยการ
 แก่ใจหรือทำลาย การที่ยอมรับว่าทำไม่ได้มิใช่ว่าคนนั้นจะทำไม่ได้ คนที่
 สามารรถประพฤติตนจนด้วยความสามารถมถมไป การกตัญญูต่อกตเวทียต่อพระ
 พุทชเจ้านนเกิดผลแก่ตัวปฏิบัติเอง ส่วนการคบหากตัญญูมิตรนหมยถึงการ
 คบคนดี ธรรมตามุททาศัยอยู่ในโลกย่อมต้องคบหาสมาคมกันมากและอาศัยความ

ประพฤติกบอชยาศัยเป็นดังจำคณ คบกับคนตั้นดีด้วยเราก็คดอยไปตามคนดี คบกับ
 คนชวักชวัก เปรียบเด็มอนว่าหว่านพืชผลชนิดใดลงไปก็ยอมได้รบผลชนิดนั้น ผู้
 ทำความดียอมได้ผลดี ผู้ทำความชวักยอมได้ผลชวัก ท่านจึงสอนธรรมสำหรับ
 ประกอบ ความสามัคคีในระหว่างมิตร และ ธรรมสำหรับ ยึดเหนี่ยว หน้าที่กัน คือ
 ๑. ทานคือการให้ ๒. บิยวาจา คือ วาจาดี ๓. อติจริยา คือ ทำตนให้เป็นประโยชน์
 ต่อกัน และ ๔. อดมา นิตตา คือ การไม่ถือตัว ธรรม ๔ ประการนี้เป็นเครื่องปลูก
 ไมตรีจิตออกความ สันถสันมิให้เกิดขึ้นในกันและกัน ฉะนั้นเราจึงไม่ควรอยู่ในความ
 ประมาท แม้พบปะผู้ใดต้องการความช่วยเหลือก็อย่าเหยียดหยาม ควรเมตตา
 กรุณาประจำใจ ดังเคราะห์ไปตามความสามารถ ถ้าเราทำแกมตริกชนชวัก
 ไม่ละทิ้งมิตรในยามวิบาก ดังที่ได้แต่ตั้งมานี้ ทุกคนควรทำความดีตามแนวทางที่
 แนะนำ ด้วยอานภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย ขอให้ท่านทั้งหลายจงมอายย่นนาน
 อยู่ในความดีราญไม่มีโรครายมาเบียดเบียน และสัมบริณด้วยจดต่อนเป็นทตง
 แห่งคุณธรรมขอใหม่แก่ท่านทั้งหลายที่ได้มาประชุมกันอยู่ ณ ที่นี้ ปรารถนาได้ใน
 ทางที่ชอบขอจงสำเร็จสัมความตั้งใจทุกประการ.

พระกรรมเทศนา

พระอริยศีลสังวรณ

แสดงเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒

บรรณาธิการโดย ม.ร.ว. จัตรีโสภณ สวัสดิวัตน์

ฉันจะพูดเรื่องกรรมซึ่งนักเรียนทุกคนควรจะประพฤติตาม บุคคลใดที่มิได้
กรรมกยอมไม่เป็นผู้เจริญ เปรียบเหมือนเรือบนเดนมืดรองนากจกตองมอนครายแตก
จมตง หรือรถเดินนอกแนวทางกยอมตองชนกบรถอน ยิ่งหากเป็นรถรางหรือรถไฟ
แตกยงรยมากชน เพราะถาวรรถเหตานพตารวง ोनครายก็เกิดชนมากมาย
ข้ออุปมาเหตานคนใด ข้ออุปมายกคนนห ोनบุคคลถ้าปราศจากกรรมเป็นทางแต่
ยอมดำเนินชีวิตไปได้ไม่สะดก พลาดและคิดชดอยู่เดมอ จิตใจมัวหมองไม่มองได้
เช่น ไปประกอบการโจรกรรม แม้ได้ทรัพย์มาใจก็ให้รู้สึกว่คนทำผิด ไหนจะต้อง
คอยหลบหลัดเจ้าพนักงาน ความสุขจะมีมาแต่ไหน ? ผลได้ยอมไม่คุ้มผลเสีย
แต่อาศัยบาปเป็นเครื่องล่อหน้าใจคนอ่อนปัญญาให้ยอม บุคคลนห ๆ กตงทางกรรม
ด้วยเห็นแก่ผลอนเกิดชนเรว มีใดคคตงผลร้ายมหันตทจะตามมา ดังดมเด็จพระผู้
พระภาค พระดัมมาดัมพทชเจ้าครัดใจว่

“คนผู้ทรามปัญญายอมหลงว่าบาปเป็นประจนาทพทมรสหวน เมอบาป
ยังไม่ให้ผล เมอกถโตบาปให้ผล คนอ่อนปัญญาจะได้รับทุกขอนน”

กรรมยอมทำบุคคลซึ่งเป็นผู้มีความประพฤติดีเจริญได้ แต่ไม่อาจทำมุมใจชว
เป็นไปไดตามความเจริญน ดัมกบทพระพทของครัดใจว่

“กรรมคโมอานาจ คนชวทหายาก กรรมชวคนชวทางาย แต่คนคิดระอายทจะ
กระทำ”

คอบ และผลที่ได้จากการพูดความจริงย่อมจะได้ที่น่าชื่นใจ ดั่งเรื่องหนึ่ง
 เกิดขึ้นเมื่อพุทธกาล มีสามเณรองค์หนึ่งชื่ออภินตกะ ต้องการบวชเป็นภิกษุ
 จึงออกเดินทางไปแจ้งให้บิดามารดาทราบ แต่ต้องเดินทางข้ามป่าทึบโจรมหหนิงอาศัย
 อยู่ และถูกโจรเหล่านั้นจับได้ สามเณรอ้อนวอนให้โจรปล่อย และให้สัญญาว่า
 จะไม่บอกใครเลยว่าเหตุนั้นเกิดที่โจรอาศัยอยู่ในป่า โจรก็ยอมปล่อยตัวอภินตกะ เมื่อไป
 ถึงบ้านก็บอกบิดามารดาแต่เรื่องการบวชของตน มิได้เอ่ยถึงโจรเลย ครั้นต่อมา
 บิดามารดาของอภินตกะผ่านบ้านนักกโจรจับได้ บิดามารดาอภินตกะคิดว่าบุตร
 สัมผัสความคิดกับโจรก็พิโรธว่าบุตร โจรเห็นความมีวาจาศักดิ์ของสามเณร ซึ่งทำ
 ตามที่ให้สัญญาไว้ไม่บอกแม้บิดามารดาถึงแห่งพำนักของโจร จึงปล่อยผู้บังเกิด
 เกตของสามเณรอภินตกะ และพากันไปเฝ้าพระพุทธองค์ พระองค์เมื่อได้ทรง
 ทราบเรื่องก็ชมเชยสามเณรเป็นอย่างมาก ดั่งนี้เป็นผลเนื่องมาจากความจริงทาง
 วาจา

ความจริงทางใจนั้น ได้แก่ความมีใจมั่นคงไม่หวั่นไหว แม้จะมีสิ่งใดมาขู่
 ขยวน พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีเพราะพระองค์มีสติจะซ่อน โดยที่พระองค์คงพระทัย
 แน่วแน่ว่า แม้กระตักหรือเดือตเนอของพระองค์จะแห้งก็ให้แห้งไป แม้ไม้ครีตร์พระ
 องค์ก็จะไม่ตงจากโอบบดตงกเป็นอนธชาติ พระองค์จึงตรัสรู้ได้ ณ คณนิน ดั่งใจ
 ให้จริงแล้วจะสำเร็จได้คือธรรมอัน

รวมสรุปแล้ว หากผู้ใดมีความจริงตามประการที่ย่อมไม่มีวันตกทุกข์ได้ยาก
 ควรนักเรียนพึงจำไปปฏิบัติ และพึงรำลึกเสมอว่า

“ธรรมนั้นแหละ รักษาผู้ประพฤติธรรม”

ในที่สุดขอให้ ครู อาจารย์ และนักเรียนทั้งหลาย จงประสพความเจริญ

ทุกประการ

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒

บรรทัดโดย ม.ร.ว. จัตรีโสภณ สวัสดิวัตน์

ในหนังสือจดหมายที่เรากล่าวกันทุกวันนี้ขอความทนจะนำมาปฏิบัติมาก พทช
วณะที่พระพุทของทรงตั้งตั้งอันกล่าวถึง ๒๕๐๐ ปีแต่ยังใช้ได้มาจนทุกวันนี้ และ
ตามคำสั่งของพระพุทเจาหมเป็นอนมากท ใช้เป็นระเบียบปฏิบัติใน Public School
เช่นในเรื่องศีลธรรมในกรณีเมตตที่สุด กล่าวไว้ว่าพึงเป็นผู้จากหาญและซื่อตรง ๑
เป็นผู้ว่าง่ายถนุหม่อมไม่ม้อคมานะ ๑ เป็นผู้สันโดษและเดียงง่าย ๑ และมกจระ
น้อยเบากายเบาใจ ๑ ทั้งด้อย่างนี้เป็นหลักท Public School ถือปฏิบัติอยู่ทุก
ธรรมเนียมข้อแรกให้สอนให้นักเรียนทำอะไรให้เป็นสง่า มีแต่ความเข้มแข็ง ไม่มี

การหน้าไหว้หลังหลอก เมื่อพบครกกล้าที่จะเผชิญหน้า ไม่หลบหลีก เพราะไม่ได้
ทำอะไรผิดจึงจะต้องกลัว สอนให้พูดจริงทำจริง ดังนจึงได้ขอความเป็นผู้กล้าหาญ
และซื่อตรง

ธรรมเนียมข้อ ๒ สอนให้เป็นผู้มถ่มมาคารวะ พุดจาไพเราะ ระวังทำความเคารพ
ครูอาจารย์ผู้พระคุณจึงจะได้ออกความเป็นผู้ว่าง่าย ถนุหม่อม ไม่ม้อคมานะ

ธรรมเนียมข้อ ๓ ความเป็นผู้สันโดษและเดียงง่ายคือ ง่ายอย่างง่าย ม้อย่างไรก็
ทนอย่างทน ท้อย่างไรก็ไม่ผิดคณามยกอยู่ได้ ไม่พรวบั้น นคือหัวใจของ Public
School นักเรียนพึงสังเกตได้จากชาวยุโรปที่เป็นชาติดมพันธมิตร เมื่อยามสงบ
เขาเหล่านั้นเป็นนายห้างใหญ่โต มีบ้านอยู่อย่างสบาย ครนสงครามเขาดิ ถกกักขัง
อาหารตบ้างไม่ตบ้าง เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มด ๆ ก็ไม่มี เขาก็ไม่เดือดร้อน เพราะ
ได้รับการอบรมมาดี เมื่อคราวจำเป็นก็อยู่ได้ ครนสงครามสงบ พวกเขาออกจาก
คุกมขงก็ไปพุ่มเพือกกันเหมือนอย่างเดิม

รวบรวมข้อดีท้ายหนักเช่นเดียวกับข้อด้อย และนับได้ว่าเป็นความต่อเนื่องกัน
 เพราะเมื่อผู้ใดเป็นผลดีย่างไรแล้วผู้ใดก็ย่อมเข้าใจเห็นตรึกใคร่

นอกจากข้อดีที่กล่าวแล้วนี้ยังมีอีกมาก ซึ่งพระพุทธรเจ้าของเราทรงสั่งสอนไว้
 ในโอกาสหน้าจึงจะพุดกันใหม่ต่อไป ในตอนท้ายของคาถาในกรณีเมตตาคัดคบข
 เดียวกันนั้นว่า “อย่าดูหมิ่นเขาในที่ใด ๆ เถย” ขอนำคำนี้มา จะเห็นได้ชัดในสำน
 กิพา ในการแข่งขันหากทีมใดประมาทออกฝ่ายหนึ่งแล้ว ทีมผู้ประมาทนั้นย่อม
 ปราศัยทุกที่ไป ยิ่งในสังคมแล้ว ถ้าเราดูถูกใครในสังคมเดียวกันจะหาเพื่อนได้
 ยาก เราจึงไม่ควรดูถูกใครในที่ใด ๆ เถย

ข้อความทั้งหมดนี้ถ้าหากนักเรียนนำไปปฏิบัติได้ก็จะมีความสำเร็จยิ่ง ขอ
 นักเรียนจงปฏิบัติตามเถิด ความสำเร็จในภายหน้าจะมาสู่ตัวเธอเอง สดุดี

พระกรรมเทศนา

พระศรีวิสุทธิโมฬี แสดง ณ หอประชุมวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๔๙๒

บรรณาธิการ จักรศักดิ์ เจริญธุรกิจ

มนุษย์เราควรยึดถือธรรมเป็นทาง เพราะธรรมใดคนเราจะต้องมีทุกข์
อาศัยหัดบ่นอนพักผ่อนร่างกาย จิตใจของคนเราจึงจำเป็นต้องมีทุกข์ ธรรมจึงมี
ไว้สำหรับเป็นทางแห่งจิต

นักเรียนทุกคนคงไม่ชอบฟังเทศน์ เพราะเคยได้ยินพูดกันว่า “ฟังเทศน์หา
นอนฟังละครตาดีว้าง” ความจริงการฟังเทศน์นั้นประโยชน์มาก ในครั้งพุทธกาล
ในเวลาดังไม่มีโรงเรียนและหาวิชาเล่าเรียนลำบาก เขาถือการฟังเทศน์แทนการฟัง
คำสั่งสอนของครู และการเทศน์นั้นนักเรียนควรทราบไว้ด้วยว่าจะต้องมีครบองค์ต้อง
กล่าวคือต้องมีผู้ฟังและผู้เทศน์ การเทศน์นั้นต้องสอนในเรื่องมีสาระและเป็น
ประโยชน์ไม่เหมือนนักบวชอุกฤษฏ์กัน การเทศน์สอนให้คนเป็นคนดี
เชื่อว่าทุก ๆ คนคงอยากเป็นคนดีด้วยกตัญญู คนที่เป็นคนดีมีเด็มหันมาเรียนอยู่ใน
วัด ไม่ต้องไปโรงเรียนเวทมนต์มา ฉะนั้นขอให้นักเรียนตั้งใจฟังให้ดีเพื่อจะได้เป็น
แนวทางปฏิบัติ

คนเราจะเป็นผู้ดีได้นั้นจะต้องมีความดีภาพเรียบร้อย ไม่ประมาทและมี
การระวังรักษาจิตใจว่า “ถ้าเพียงบอกภาษา กิริยาบอกชาติ มรรยาทบอก
ตระกูล” คนเราถึงแม้ชาติเป็นมนุษย์เหมือนกันจริง แต่กึ่งพิเศษกว่ากันคือ
เป็นชน ๆ ว่าเป็นไพร่ เป็นผู้ดี เหตุต่างกันนี้ จะว่าความมั่งคั่งบรรดา
ศักดิ์หรือตระกูล ทำให้แตกต่างกันนี้ไม่ใช่ เพราะคนมั่งมักเรียกความทรัพย์ คนม
ย ่ ่ บรรดา ศักดิ์ก็เรียกว่าผู้มั่งบรรดา ศักดิ์ คนมั่งตระกูลสูงก็เรียกว่าผู้มั่งตระกูลสูง

ทรมานด้วยศบรรัตาศักดิ์หรือครรถ์เหตฐาน ไม่จาเบนจะตองทำใหคนเป็นผู้ดี คุณ
 ธรรมความดีที่บุคคลนั้น ๆ ประพฤตต่างหากที่ทำใหคนเป็นผู้ดีจริง
 ผู้ดีจาเบนจะตองรู้จักความเคารพด้วยบุคคลที่เราควรเคารพมี ๓ ประเภท คือ
 ๑. ชาตวิทูโฒ ผู้เจริญโดยชาติ ได้แก่บุคคลที่มีหาชนยกย่องนับถอวาเป็นผู้
 ประเสริฐและเป็นผู้ใหญ่ในประเทศ โดยมีชาติตั้งแม่ท่านจะอยู่ในวัยใดก็ตามก็ควร
 เคารพท่าน

๒. วุฒวิทูโฒ ผู้เจริญโดยวัย ได้แก่ท่านผู้ใหญ่ซึ่งมีอายุมาก บุคคลเช่น
 เราควรทำความเคารพยำเกรงท่าน เพราะท่านเป็นผู้ใหญ่โดยอายุกำลังอยู่ในฐาน
 วุฒบุคคล

คุณวิทูโฒ ผู้เจริญโดยคุณความดี ได้แก่ท่านที่เป็นผู้ทรงคุณธรรมมากใน
 ดัณดาน จะเป็นครูบาอาจารย์หรือเป็นผู้ใหญ่ในตำแหน่งหน้าที่ใด ๆ หรือไม่ก็ตาม
 โดยที่สัตตแม่เป็นเด็ก เราควรเคารพยำเกรงท่าน เพราะท่านเป็นผู้ทรงคุณความดี
 เป็นที่สรรเสริญของคนทั่วไป

คนทีประพฤตคือ เป็นคนดีท่านเปรียบไว้ เหมือนกับนาเต็มซวด หรือเต็มกระตัก
 จะแบกถือไปไหนก็ไม่คงเหมือนนาไม่เต็มซวด ซึ่งเปรียบเหมือนคนซวด จะแบกถือ
 ไปไหนก็คง ฉะนชอให้หนักเรยนจงทำตัวเหมือนคนนาเต็มซวด คือเป็นคนดีทุกคน
 และขอจงประสพความสุขความเจริญทั่วกัน

พระธรรมเทศนา

พระศรีวิสุทธิโมลี

แสดงเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๑

บรรรทักโดย ม.ร.ว. ฉัตรโสภณ สวัสดิวัตน์

วันนี้ได้แสดงพระธรรมเทศนาบรรยายถึงกาธอบได้ได้ นักเรียนทุกคน
ที่นั่งในที่นั่งคงกำลังเตรียมตัวที่จะสอบได้ และทุกคนคงหวังที่จะสอบได้ ครรผู้สอน
ก็คงอยากให้นักเรียนสอบได้ได้ และการสอบได้ได้โดยความยุติธรรมนั้นมหตถกชง
นักเรียนคงไม่ปฏิเสธที่จะฟังอยู่ดังนี้

เบื้องตนที่เคยเมื่อเวลาใกล้สอบเช่นนี้ นักเรียนคงจะเรียนเต็มทและดตำหรับ
ตำรามาก ถ้าสอบตกก็จะขายหน้ามาก บิดามารดาก็จะเสียใจ ถ้าสอบได้ได้ก็จะ
เป็นเกียรติยศทั้งตงามนำพอใจตนเอง, ครรอาจารย์, และบิดามารดา แต่นักเรียนทั้ง
หมดนคงสอบได้ได้บ้างไม่ได้บ้าง แต่ทุกคนคงอยากสอบได้และได้ทีหนึ่งด้วย นักเรียน
จึงจำต้องพยายาม

สิ่งที่เราได้จากการศึกษา ก็เพื่อทำให้เราไกลจากความเบ็นสัตว์ และใกล้
ความเป็นเทวดา แต่เหตุใดเรียนมาเท่า ๆ กันบางคนจึงสอบได้ตก บางคนสอบได้
ได้ การที่จะแกชอนให้หมดไปคือให้นักเรียนสอบได้ทุกคนนหมคาคา แต่ไม่ใช่คาคา
ชนิดเบ้าทหัว เป็นคาคาทมเหตผล เรียกว่าคาคาหัวใจแห่งอดมคคิ คาคานให้นัก
เรียนท่องเล่มเวลาสอบคือ “อย่าตนว่าตก อย่างกว่าได้ อย่างนกว่าง่าย อย่าหมาย
ว่ายาก” แต่จิตใจจะไม่หวน มือไม่ถ่นและในที่สุดก็จะได้คะแนนดี

เมื่อนักเรียนท่องคาคาข้างบนน จนทำได้หมดแล้ว และยังมีเวลาเหลือสำหรับ
ตรวจทาน ยังมีคาคาอีกนหนึ่งทควรจะนำมาใช้ คาคานคคด้ายกับได้ยศาคศร์แต่

ไม่ใช่คือ “โอม ! มหาพินิจพิจารณา ทำแล้วตรวจตราอย่าให้มีหลง” ถ้านักเรียนท่องคาถานี้แล้วคงได้ผลดีมั่งประสงค์

นอกจากนี้แล้วยังมีเคล็ดลับในการสอบได้อีกคือ อิทธิบาท ๔ อันมี ฉันทะ, วิริยะ, จิตตะ, และวิมังสา

ฉันทะ คือการอยากได้ดี มีความปรารถนาในสิ่งหนึ่งสิ่งใด

วิริยะ คือการเอาใจใส่ทำจริง ๆ ตัวอย่างเช่น มักรบต้องตัวหิวหน้าจิตตะโดดตงไปในน้ำกระทันหันแล้ววิ่งหนีไป เพราะไปทำชระอย่างอื่นเสีย ตัวหนึ่งถอดตัวเราไม่เคยว่ายในน้ำเช่นหอยว่ายเลย ก็ปล่อยทุก ๆ ส่วนของร่างกายลงสู่ก้นภาชนะและตาย ส่วนอีกตัวหนึ่งพยายามว่ายอยู่อย่างจริง ๆ จัง ๆ ไม่ช้าแม้ครวมาเห็นก็หนีบอกเสีย รอดตายมาได้

จิตตะ คือการไม่ใจกระทำดังที่อยากได้บ่อย ๆ ตั้งเหต่านัดนอนกันไม่ได้ เป็นความสำเร็จเกิดจากตัวเอง มีความตั้งเกิดในสิ่งต่าง ๆ

วิมังสา คือการมีความรู้เปรียบเทียบ และเมื่อมีความรู้แล้วนำมาทดสอบ

หากใครปฏิบัติได้ดังตัวอย่างนี้แล้ว จะทำการงานสิ่งใดก็จะเดินเป็นแน่แท้.

ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานั้นขอพยากรณ์ว่า หากทำการงานใด ๆ ก็ดีต้องพยายามทำให้ดีที่สุดและเด่นที่สุด แต่จะมีความเจริญรุ่งเรือง ดังโคลงสุภาษิตฝรั่งบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า “ต้องพยายามเป็นคนดีจนขอดเขา ถ้าไม่ดำมารถเป็นคนดีจนขอดเขาได้ ก็ขอให้เป็นคนไม่พุ่ม แต่ต้องเป็นคนไม่พุ่มที่ดีที่สุดและด้วยที่สุด ถ้าเป็นคนไม่พุ่มที่ดีที่สุดและด้วยที่สุดไม่ได้ ก็ขอให้เป็นคนเพียงดอกหญ้าก็ได้ แต่ต้องเป็นคนดีด้วยและดีที่สุด” หรืออาจเทียบได้กับภาษิตประจำใจของชาวมหาบุรุษคนสำคัญของโลกที่ว่า “เป็นที่หนึ่งในชนบทดีกว่าเป็นที่สองในกรุงโรม”

ก่อนจบขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยจงบรรดาดำให้ครู และนักเรียนทั้งหลายจงเจริญด้วยสติปัญญา อันจะนำคุณไปสู่ความยิ่งใหญ่ เทอญ

อย่าคิดว่ากรรมใดที่ทําจนแล้วจะไม่สนองผู้นั้น กรรมคิด กรรมชดชด ย่อมมี
 ผลสนองเสมอ แต่ช้าหรือเร็วเท่านั้น บางคนทํากรรมชดชดไม่เห็นกรรมสนอง
 ยังก่อน, เพราะกรรมชดชดยังไม่สามารถลบถ่างกรรมคิดที่เขามาคิดควงให้หมดไปได้
 แต่เมื่อกรรมคิดหมดเมื่อใด เมื่อนั้นแหละกรรมชดชดจะสนองให้ปรากฏ เช่นเดียวกับ
 คนทําความดีแทบตายแต่ต้องยากจนคนแค่น ings เพราะกรรมชดชดของเขามาคิดควงอยู่
 มากนั่นเอง กรรมคิดของเขาจะปรากฏก็เมื่อลบถ่างกรรมชดชดหมดไป ฉะนั้นนักเรียน
 อย่าคิดว่าค้อหน้าไม่ทําอย่างน้ออย่างนั้น แต่อยู่ตบหลังทําเช่นนี้ไม่ได้ กรรมย่อม
 ตามสนองเสมอไม่ว่าจะทําค้อหน้าหรือตบหลัง

กรรมใดที่เบ่นกรรมชดชดเห็นง่าย แต่กรรมดีเห็นยาก เปรียบเหมือนปลูกต้นกุดด้วย
 ไม่ซํ้าก็ได้ผล แต่ผลออกมาไม่ดี ถ้าปลูกทุเรียน ค้อทําความดี นานกว่าจะได้ผล แต่
 เมื่อผลออกมาแล้วหวานอร่อย คนนิยม มีราคาแพง นักเรียนอย่าปลูกต้นกุดด้วย
 จงปลูกแต่ทุเรียน ค้อตระเวนความชดชดประกอบแต่ความดี

การช่วยเพื่อนทําผิดนั้นให้โทษแก่เพื่อน และจะเกิดความเสียหายแก่ตัวเราเองด้วย
 สัมมุติเพื่อนของเราหากจะเข้าไปชะโมยของในบ้านคนๆ หนึ่ง เราไม่มีใจเช่นนั้น
 เลย แต่ไปช่วยเบ็ดประตูบ้านให้เพื่อนเข้าไปชะโมยเขาด้เร็ว ถ้าตำรวจจับได้ และ
 ค้าตคดสันให้จำคุกคนชะโมย ๓๐ ปี ก็คงคดสันจำคุกตัวเรา ๒ ปีฐานสัมมุติร่วมคิด
 กับชะโมย ings ที่เราไม่ได้ผลประโยชน์อะไรเลย การช่วยเพื่อนในทางที่ผิดก็ยอม
 ด้รับผลร้ายไปด้วย ถึงแม้ตำรวจจับไม่ได้ครั้งนั้น วันหนึ่งก็คงจับได้ เพราะการ
 ทําชดชดไม่ซํ้าก็ปรากฏเห็น ขอให้จำคำพูดของผู้บังคับการไว้ แล้วความเจริญจะ
 มีแต่ด้

ได้กล่าวแล้วว่า คนเราจะดีได้ด้ต้องเพียบพร้อมไปด้วยความรู้และความ
 ประพฤติดี ดังที่เรารู้ว่าพระพุทของค้อว่า “วิชา จรณ สัมปโน” ค้อ

“ สัมบูรณ์ด้วยวิชาและความประพฤติ ” ดังนี้ ขอให้นักเรียนประพฤติตัวให้ดีได้
แม้ความรู้จะอ่อนอยู่บ้างก็ไม่เป็นไรนัก ดังโคลงบทหนึ่งซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธ
เจ้าหลวงทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า

ฝูงชนกำเนิดคล้าย
ใหญ่ย่อมเพศผิวพรรณ
ความรู้้อาจเรียนทัน
ยกแต่ชั่วดีกระด้าง

คลึงกัน
แพกบ้าง
กันหมด
ห่อนแก่ ฤๅไหว

ในที่สุดก่อนจะจากกันไปในปีนี้ ขอให้นักเรียนอย่าดมพทธภาษิตทว่า “ คน
เราจะดีได้ก็ด้วยความรู้และความประพฤติ ”

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๔๕๒

บรรทัดโดย ม.ร.ว. คัตติโสภณ สวัสดิวัตน์

เปิดภาคเรียนใหม่หนุ่มชาวด่านายนัดเดียวกับโรงเรียนของเรา ซึ่งนักเรียนควรทราบและพากันพอใจ ชาวนานคนนักเรียนเก่าของเราต้องคนลอบซึ่งทุนการศึกษาของกรรมการข้าราชการพลเรือนได้ ทางราชการจะตั้งไปศึกษาวิชาต่อ ณ ประเทศอังกฤษและอเมริกา นักเรียนต้องคนไหนขอ สัมคักัด นฤมิตรราชการคนหนึ่งซึ่งจะไปศึกษาการคลัง กับบรรณ นาครทรรพอีกคนหนึ่ง จะไปศึกษาวิชาเกษตรศาสตร์

เมื่อสามเดือนก่อนกระทรวงศึกษาธิการให้ทุนไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศนักเรียนของเราได้ลอบไปได้เหมือนกัน คือ กำธร สัตถิภักดิ์ ตั้งแจ้งในวชิราวุธวิทยาลัยเก่าภาคมาชะแล้ว ขอให้นักเรียนพยายามรักษาประเพณีอันดี ถึงเวลาลอบได้ซึ่งทุนไปศึกษาต่างประเทศเมื่อไรให้สมัครนักเรียน วชิราวุธ ปรากฏใน บรรดาผู้ได้รับทุนกับเขาด้วย

บั้นมนักเรียนเขาใหม่มาก นักเรียนใหม่เหล่านี้ควรทราบประวัติของโรงเรียนซึ่งจะให้ความอบรมเธอคือไปไต่บ้าง โรงเรียนของเราพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างขึ้นด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ แต่พระราชทานให้เป็นสถานศึกษาแก่ตบคร ทั้งพระราชทานทุนรอนส่วนพระองค์ไว้สำหรับหาประโยชน์เลี้ยงโรงเรียนด้วย ฉะนั้นกำเนิดของโรงเรียนจึงผิดแปลกกับโรงเรียนอื่น

พระราชประสงค์ที่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้าง วชิราวุธวิทยาลัยขึ้น ก็เพื่อจะทรงปฏิบัติให้ถูกต้องตามโบราณราชประเพณีในข้อที่ว่า เมื่อสมเด็จพระมหากรุณาธิคุณเจ้าแผ่นดินด้วยราชย์ใหม่จะต้องสร้างวัดขึ้นไว้เป็นอนุสรณ์สำหรับประจักษ์ชกตของพระองค์ แต่พระองค์ทรงเห็นว่าวัดในประเทศไทยมีอยู่มากแล้ว

จุดประสงค์ที่พระเจ้าแผ่นดินทรงสร้างวัดกเพื่อจะให้ใช้เป็นสถานศึกษา ฉะนั้นสร้าง
โรงเรียนขึ้นให้เป็นที่สถานศึกษาโดยตรงเดี๋ยวจะดีกว่า เมื่อทรงพระดำริเช่นนี้แล้ว จึง
ทรงสร้างวัดวิราวุธวิทยาดียขึ้นอบรมพวกเขาคดที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้

เมื่อพระองค์ทรงสร้างวัดวิราวุธวิทยาดียแล้ว ก็พระราชทานพระบรมราโชบาย
ให้โรงเรียนนิตาเนนการ ปกครอง นักเรียน ตาม แบบ พับติคส์กต อังกฤษ ทุก ประการ
การปกครองแบบนคอใช้ให้นักเรียนปกครองกันเอง และแบ่งออกเป็นคณะ ๆ นัก
เรียนในคณะก็เป็นไปตามลำดับอาวุโส มีหัวหน้านักเรียนเป็นผู้ควบคุมให้เป็นไป
ตามระเบียบของโรงเรียน นักเรียนที่อาวุโสได้ค่า ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ที่อาวุ
โสสูง และทุกคนต้องเชื่อฟังหัวหน้านักเรียน กิจกรรมต่าง ๆ ต้องทำร่วมกันและ
ประสานกันไม่ก้าวก้าวกัน ใครมีหน้าที่อย่างไรต้องทำไปตามหน้าที่ของตัว การ
ปฏิบัติเช่นนี้เมื่อกระทำได้จนเคยชินเวลายู่โรงเรียน พอออกจากโรงเรียนไปก็ไม่
ลำบาก จะได้นิสัยที่ดีไปด้วย เพราะทุกสิ่งโรงเรียนกำหนดให้นักเรียนปฏิบัติ
จะเป็นผลดีแก่นักเรียนทั้งสิ้นในที่สุด

การสวดมนต์สวดไพศาลแรกเช่นนี้ เราสวดมนต์สวดศรัทธากัน เพื่อเป็นความ
สวดดีมนต์แก่นักเรียน ขอความในคาถานี้ว่า บรรดาเทวดาและมนุษย์ได้พร้อมกัน
ไปเฝ้าพระพุทธองค์ ขอให้พระองค์ทรงแต่งตั้งพระธรรมเทศนาว่าพวกนั้สมควรจะ
ปฏิบัติควอย่างไร จึงจะเป็นสวดดีมนต์แก้ตัว พระองค์จึงได้ตรัสไว้ในมณฑลศรั
คาถานนเช่นตอน ๆ เริ่มต้นด้วย "อเสวนา จ พาลานี" การไม่คบคนพาด "ปณ-
ทิตานญ จ เสวนา" การคบบัณฑิต "ปุชา จ ปุณีนี" การบูชาคนที่ควรบูชา
ทั้ง ๓ อย่างนี้เป็นมณฑลสูงสุด ขอความตอนอื่น ๆ จากนี้ไป เธอจะให้เห็นในเวด
ที่จะสวดต่อไปนี้ หากเธอปฏิบัติได้ตามพุทโธภาทในคาถาบทนี้แล้วความเจริญจะ
บังเกิดแก่ตัวเธอเองเป็นอันมาก

สำหรับนักเรียนใหม่เธอต้องคอยตามอย่างนักเรียนเก่าที่ประพฤติ เวลาเห็น
 ครุอาจารย์ผ่านไปต้องทำความเคารพ อย่าทำกระดากกระเดื่องคอยหันหน้า เพราะ
 คนที่กระทำเช่นนั้นแสดงว่า ตัวได้ทำอะไรผิดไว้ไม่กล้าสู้หน้าครู ก่อจะทราบความ
 ผิดของตัวเอง ดุจตัวตั้งหลังหระเมื่อเห็นกาโฉบลงมาคอยวงหนี เพราะกลัวจะจับตัว
 หลังหระของตัวเอง เวลาส่งจดหมายแล้ว นักเรียนวางไม่ต้องเรียนหนังสือ จงเดินเล่น
 ตามบริเวณที่กำหนดไว้ อย่าออกนอกเขต ใครอยู่ประจำคณะไหนก็อยู่คณะนั้น
 อย่าข่มขำเข้าไปในคณะอื่นที่ไม่ใช่คณะของตัวเอง เมื่อได้ยินระฆังตรวดจ้อ จะอยู่
 ที่ไหนเล่นอะไรจงหยุด แล้วมารีบชื่อของตัวเองตามคณะ จงพยายามให้เป็นคนมี
 ระเบียบ อย่าตามใจตัวเองจึงจะได้รับความยกย่องจากสังคม

เวลานักเรียนรวมอยู่ด้วยกันมากคนในห้อง หากมีใครทำผิด ถึงแม้จะไม่มีใคร
รู้ตัวผู้ทำก็ตาม หากครุฑถามหาตัว ผู้ทำผิดเป็นต้องรับโทษ การไม่รู้จักผิดและ
ปล่อยให้ผิดไม่ได้ทำผิดของรับโทษ หมกทั้งชนชั้นนั้นเป็นไม้ม เพราะเขากลับมาป นัก
เขาหัดกรอวิทย

ในภาคหนึ่งมักจะมีการเรียกรอกในโบสถ์ราวเดือนละครั้ง เขามักประกาศให้
นักเรียนทราบในวันศุกร์ ว่าวันอาทิตย์จะมีการเรียกรอก เพื่อทำสังฆกรรมที่เสนาบดี
เขามอบให้ทราบว่าจะเอาไปทำอะไร เพื่อนักเรียนจะได้รู้ตัวล่วงหน้า แต่เขมัด
เขมัดเขมัดเพียงซึ่งแจกในวันเสาร์เขาได้ตามศรัทธาของตัวเอง ครนวันอาทิตย์เขาไปสถ์
สวดมนต์ครุฑจะยืนนั่งกามะหีบักให้นักเรียนหย่อนเงิน ที่ตัวของกำบริจจาคลงไป
นั้น แล้วผ่านถูงเรียกรอกๆ ไปทุกแนว และครไปคอยรับอยู่ปลายแนวสุดท้าย ทั้ง
นั้นเพื่อสอนให้นักเรียนรู้จักบริจาคในสิ่งที่สมควรอันเป็นการกศเสนาบดี เป็นการ
สอนให้รู้จักบริจาคตามฐานะของตัวเอง เขาจึงแจกให้เป็นอันหลังจากวันใดเขมัดเพียง
แล้ว เพื่อส่งเขมัดเพียงส่วนหนึ่งมาร่วมในวันบริจาคตามฐานะและกำลังของตัวเอง การ
กระทำใด ๆ ถ้าทำเกินประมาณไปแต่ยอมเกิดโทษ ฉะนั้นจึงรู้จักประมาณตน
ซึ่งเขาหัดกรอวิทย

การที่นักเรียนได้ฟังมากนทำให้เกิดความวิ ฉะนั้นเวลาครสอนจะต้องตั้งใจฟัง
จะได้รับความรู้ จะได้เข้าใจวิชาที่ตนเรียนแจ่มแจ้ง เมื่อเรามาความรู้มากจนแล้ว
จะได้ใช้เป็นที่ทางประกอบกรเลี้ยงชีพ ด้วยเหตุนี้การฟังจึงเป็นอริยทรัพย์อันหนึ่ง

เมื่อผู้ใดมอริยทรัพย์ ๖ ประการแล้ว ก็จะมีเกิดสติปัญญาทำให้เป็นผรอบร
เฉียดฉลาด รูเท่าทันคน มีความมั่นคงในกิจการซึ่งตนกระทำ ทกดาวมาตงแคตน
จนบัดนั้นจะเห็นได้ว่า ชรรมะของพระพทของคใดแต่ตั้งไว้แต่เพียงไร การปฏิบัติ
ของนักเรียนในพิบตศกศกของกฤษ ดำเนินการอบรมนักเรียนตามหลักของพระองค์
ทั้งนั้น ฉะนั้นนักเรียนซึ่งเป็นผูนบถพทศำสนายอยู่แล้ว และอยู่ในพิบตศกศกของ

ไทย จะต้องกระทำตัวให้เป็นผู้มีอริยทรัพย์ตั้งข้างบนจริงจะเจริญ วรภาพเศษที่เรา
เรียนกันตอนบ่าย เช่นการดนตรี การฝีมือ เป็นต้น ส่วนแต่เป็นวิชาอบรมให้เกิด
ปัญญาทางนั้น จึงพยายามตั้งใจเรียนเคารพคำสั่งสอนของครู และยกย่องคุณท่าน
จึงจะมีความเจริญ ตั้งมั่นทางเรื่องหนังสือว่า มีชายคนหนึ่งไปเรียนวิชาปลัด
มะม่วงให้ผลดีไม่ว่าเวลาไหน แต่ครูผู้สอนนั้นเป็นผู้ยากจนไม่มีชื่อเสียง เมื่อ
ชายนั้นเรียนวิชาสำเร็จแล้ว ก็เดินทางกลับบ้านเมืองของตน ต่อมาพระราชผู้
ครองนครนั้นมพระประสงค์จะเสวยมะม่วงนอกฤดูคาด ชายนั้นจึงปลัดมะม่วงขึ้น
ตามความรู้อะไรเรียนมา แล้วนำผลไปถวาย พระราชาพอพระทัยมากจึงตั้งให้เป็น
ขุนนางในตำแหน่งใกล้ชิด ต่อมาพระเจ้าแผ่นดินนั้นเกิดสนพระทัยในวิชาปลัดมะม่วง
นั้นขึ้นมา จึงถามชายนั้นว่าได้เรียนมาจากสำนักใด ชายนั้นครั้นจะกราบทูลไปตาม
จริงว่า เรียนมาจากครุยากจนนทคอย จึงกราบทูลไปว่าเรียนมาจากสำนักที่ค้า
ปาโมกข์ ภายหลังเมื่อพระราชานกอยากจะได้วยมะม่วงอีก ชายนั้นก็ปลัดมะม่วงให้
มีผลดีดังแต่ก่อนไม่ได้ เมื่อพระราชาทรงทราบความจริงเข้า ก็ขับชายนั้นไปเสียจาก
ราชสำนัก

นักเรียนวิชาอรรถกถาจนจะอย่าดบหลุดครของตัว และจงแสวงหาอริยทรัพย์ตาม
หลักธรรมของพระพุทธศาสดา ขอความดีจงมีแก่นกเรียนทวักน

หลวงธรรมดาร์ประศาสน์

แสดงเมื่อ วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๔๕๒

บรรทัดโดย ทวีศักดิ์ จันทรวโรจน์

อนันต์ โอกาสมาปราศรัยกับนักเรียนทั้งหลาย จึงอยากขอเตือนในเรื่องความ
 ด้ย ความด้ยเป็นนามธรรม คือมันแต่ขอไม่มรูป นักปราชญ์ทั่วโลกเขาด้ย
 ด้ยคนทมความด้ยว่าเป็นผู้ประเสริฐ ไม่ว่าคำส่นาใดในโลกนัยก่ของความ
 ด้ยเป็นยอดแห่งธรรมะ ผู้ที่จะรักษาคัดหรือบำเพ็ญภาวนาต้องมีความด้ยจึงจะ
 ด้ย รัฐบุรุษก่ของความด้ย เมื่อได้รับจะทำอะไรลงไปด้ย ก่ต้องทำให้
 ด้ย ความด้ยแปลว่าความจริง ฉะนั้นถ้าผู้ใดรักษาความด้ยก่ต้องรักษาความ
 ด้ยไว้ใใจ เมื่อมีความจริงไว้ใใจด้ย ก่ต้องมกายและวาจาจริงด้ย ส่วนใใจ
 ด้ยไม่มีใครรู้ใครเห็น แต่วาจาและจะจริงหรือเท็จก่ยอมแด้ยให้ตนของคนใใจ
 ด้ยนั้นผู้รักษาคัดของระวงปากไว้ ส่วนความด้ยทางกายนั้นได้แก่นักเรียนทง
 ด้ย ท่ได้เข้ามาเรียน ถึงจะไม่ได้รับปากว่าจะเรียน ก็บว่าได้ให้ความนด้ยญา
 ด้ยทางกายด้ย นักเรียนก่ต้องรักษาความด้ยทางกายไว้คือเป็นนักเรียนจริง ๆ เหมือน
 ด้ยอย่างพระท่ได้บวชแด้ยฉนั้น

คนทมความด้ยเป็นคนที่หาญ คนท่ไม่มีความด้ยเป็นคนที่ขาดที่ด้ย
 เพราะคนทมความด้ยยอมไม่ครนครามค่อด้ยใด ๆ ทงด้ย จะพดจะทำการใด ๆ
 ย่อมด้ยบายใจ คือได้ทำหรือพดด้ยแต่ความจริงทงนั้น และผู้ทมความด้ยยอม
 ด้ยรอดพ้นจากอนตราย ดังเรื่องพระเจ้าด้ยโต้ม จะได้เ้าให้พ้งต่อไป
 มกษัตริย์พระองค์หนึ่งทงพระนามว่า พระเจ้าด้ยโต้ม เป็นกษัตริย์ครองแคว้น
 ด้ยกร พระองค์มพระราชหฤทัยโอบอ้อมอารค่อไพร่ฟ้าชาวแผ่นดินของพระองค์ พระองค์
 ด้ยทรงคงมในด้ยจธรรม ชอบด้ยกับพระธรรมเกยวกับความด้ยอยู่เป็นนิจ อยู่มา

วันหนึ่งมพราหมณ์เข้ามาเฝ้าจะถวายธรรมเทศนา แต่พระเจ้าด้โตมคิดงานพระ
ราชพิธีสงฆ์ จึงรีบตั้งแก่พราหมณ์ว่า “วันหนึ่งเรากราบทูลกษัตริย์แล้ว
ฉะนั้นในวันพรุ่งนี้พอเราเสวยกลางวันแล้วเราจะฟังธรรมของท่าน” แล้วพระ
องค์รีบตั้งให้เอามาถวายพราหมณ์ฉะนั้นไปพกยงพระมณฑลแห่งหนึ่ง และให้เตียง
ตุพราหมณ์อย่างดี แล้วพระองค์ก็เสด็จด้วยกระบวณห์ไปยังพระราชอุทยาน

จะกล่าวถึงกษัตริย์ออกพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่า พระเจ้าปรีด้าท เป็น
กษัตริย์ที่ชอบกนคน ต้องออกจากราชสมบัติไปเป็นมหาโจรปล้นคนฆ่ากิน ดำนัก
อยู่ในป่าทมิฬไกลเมืองมนุษย์ วันหนึ่งไปตักพราหมณ์ซึ่งเป็นอาจารย์ของพวกพ้อคา
เกวียน ถูกพวกพ้อคาเกวียนไล่จับ พระเจ้าปรีด้าทจึงต้องทิ้งพราหมณ์โดดหนี
เอาตัวรอดไป พระบาทสดดคอไม้โตหืดโหดไม่หยุด พระเจ้าปรีด้าท ไปไหนไม่ได้
จึงบถบานเทพารักษ์ว่า ถ้าพระบาทหายเป็นปกติภายใน ๗ วันแล้ว พระองค์จะ
บูชาด้วยพระเศียรของกษัตริย์ ๗ พระองค์ แล้วพระบาทก็ได้หายเป็นปกติภายใน
กำหนด พระเจ้าปรีด้าทจึงเที่ยวจับกษัตริย์ได้ ๖ องค์ เอาถวายร้อยพระหัตถ์
เป็นดวงใจกบคนไหน และจะต้องหาอกองคหนึ่ง ครั้นทราบว่าพระเจ้าด้โตมเสด็จ
ไปในพิธีสงฆ์ในพระราชอุทยาน ก็ไปแอบซ่อนพระองค์อยู่ใกล้ ๆ สระที่พระ
เจ้าด้โตมตั้งสงฆ์ พอพระเจ้าด้โตมเสด็จจากสระยังมีทันผลัดพระภษา
พระเจ้าปรีด้าทก็กระโดดเข้าอ้อมเอาพระเจ้าด้โตมวงหนีไป พวกข้าราชการ
กบวงตามแต่ไม่ทัน ระวังพระเจ้าปรีด้าทแบกพระเจ้าด้โตมมานั้น นำพระ
ภษาหยดตลกพระเจ้าปรีด้าท ๆ สำคัญว่าเป็นหน้าพระเนตร จึงร้องถามว่า “ท่าน
ร้องให้เสียดายตของพลัดพลาดจากราชสมบัติหรือ?” พระเจ้าด้โตมตอบว่า
“ห้ามได้” “ท่านร้องให้เพราะคิดถึงพระชนนหรือ?” “ห้ามได้” “ร้อง
ให้เพราะคิดถึงพระมเหษีหรือ?” “ห้ามได้” “ถ้าเช่นนั้นท่านร้องให้ทำไมเล่า”
พระเจ้าด้โตมจึงตอบว่า “พระสหาย เราไม่ได้ร้องให้ตอก นาทหยดคนเป็นหน้า
พระภษาหยดต่างหาก แต่เราเสียดใจที่เราเสียดคามนสติญาที่ใดให้กบพราหมณ์ว่า
พรุ่งนี้เสวยกลางวันแล้วเราจะฟังเทศน์ นี้แหละเราเสียดใจมาก” เมื่อพระเจ้า

ไปรีดน้ำพระเจ้าด้มมาถึงถิ่นไท พระเจ้าด้มจึงถามว่า “พระสหาย
 ท่านจะฆ่าเราเมื่อไร” พระเจ้าไปรีดาทตอบว่า “อนันต์แล้วคงจะไม่ทัน
 ฉะนั้นเราจะฆ่าท่านในวันพรุ่งนี้เวลาบ่าย” พระเจ้าด้มจึงขอร้องว่า “ถ้าเช่นนั้น
 ขอพระสหายได้กรุณาปล่อยเราไปพึ่งเทศนาของพราหมณ์ ซึ่งเราได้ให้คำมั่น
 สัญญาไว้ แล้วเราจะกลับมาให้ท่านฆ่า จะเป็นพระคุณอย่างสูงทีเดียว” พระเจ้า
 ไปรีดาทจึงว่า “ไม่ได้! เมื่อพระองค์จะถูกฆ่า และถ้าเราปล่อยไปแล้ว
 ในอนิจจังจะกลับมาให้ฆ่าอีก ไม่เคยเห็นมีตัวอย่างที่ไหน” พระเจ้าด้มจึงถามว่า
 “เพราะเหตุไร จึงไม่เคยมีตัวอย่าง” พระเจ้าไปรีดาทตอบว่า “เพราะรักชีวิต”
 “ถูกแล้วพระสหาย มนุษย์ ด้มในโลกนี้ต่างก็มีความรักชีวิตมากที่สุด แต่เราเห็น
 ว่าชีวิตเมื่อสิ้นแล้วก็หายไป แต่ความดีที่ยินถ้าผู้ใดรักษาแล้วแม้ว่าชีวิตจะสิ้นไป
 ความดีของผู้นั้นก็ยังคงอยู่ พระสหายเราจะบอกท่านว่า เราเห็นเหตุรักความ
 ดีดีมากกว่าชีวิต” เมื่อพระเจ้าไปรีดาทได้ทรงฟังดังนั้นจึงยอมให้พระเจ้าด้ม
 ไป และสัญญาว่าให้พระเจ้าด้มกลับมาให้ฆ่าในวันพรุ่งนี้

เมื่อพระเจ้าด้มกลับไปถึงบ้านเมืองของพระองค์แล้ว พระประยูรญาติและ
 ข้าราชการบริพารดีใจ ทูลถามถึงเรื่องถูกจับไป พระเจ้าด้มก็เล่าเรื่องให้ฟังทุก
 ประการและบอกข่าวพรงนเมื่อพระองค์พึ่งเทศน์แล้วพระองค์จะต้องกลับไปให้พระเจ้า
 ไปรีดาทฆ่าตามที่พระองค์ได้ให้สัญญาไว้ พระประยูรญาติและข้าราชการบริพารทูลทัก
 ทานไม่ยอมให้พระองค์เสด็จไป และจะจัดกองทัพออกต่อสู้ พระเจ้าด้มทรงห้าม
 และรับสั่งว่า ถ้าพระองค์ไม่เสด็จไปแล้ว ถึงพระองค์จะมีพระชนม์มัยคือไปอีก
 ๑๐๐ ปี ก็อยู่ไปด้วยความเท็จ จึงไม่มีประโยชน์อนใดที่จะอยู่เป็นคนที่ไม่มีคุณความดี
 พระประยูรญาติและข้าราชการบริพารต่างก็ไม่สามารถจะทัดทานได้ จึงพากันเสียใจ
 ร้องไห้ ครั้นวันรุ่งขึ้นแล้วยกต่างวันแล้วจึงให้พราหมณ์มาแสดงธรรม แล้ว
 พระราชาทานเงินทองเสื้อผ้า และเตียงโภชนาหารแก่พราหมณ์อย่างดี แล้วพระองค์
 ก็มพระทัยสงบแล้วในทางธรรม ทรงอ้อดาพระชนกชนนี พระแม่เหี้ย พระประยูรญาติ
 และข้าราชการบริพาร แล้วเสด็จเข้าสู่ป่าเพื่อให้พระเจ้าไปรีดาทฆ่าตามคำมั่นสัญญา

พระประทีปสุนทรสาร

แสดงเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๔๙๒

บรรณาธิการ กิจกร สนิทกุล

เรื่องที่พูดต่อไปนคือ “ปัญญา” ในพระพุทธศาสนาท่านถือว่า ศีล, สมาริ, และปัญญา เป็นเรื่องสำคัญที่สุด ผู้ใดปราศจากสามสิ่งนี้แล้ว จะไม่มีโอกาสบรรลุธรรมผลอันวิเศษได้ ปัญญามีมากมายหลายชนิดด้วยกัน แต่ท่านยังตั้งไว้ว่ามีความต้องประการคือ โลกียปัญญา และโลกุตตรปัญญา ปัญญาประเภทใดรักษาตน ให้พ้นภัยอันตรายและยังตนให้สุขสมบรมอยู่ได้ตลอดชีวิต ปัญญาประเภทหนึ่งชื่อว่าโลกียปัญญา ปัญญาประเภทใดยังตนให้รู้เท่าสังขาร และนำตนให้ข้ามสังขารโลก คือบรรลุโลกุตตรธรรมได้ ปัญญาประเภทหนึ่งชื่อว่า โลกุตตรปัญญา

สมุฏฐานที่จะให้เกิดปัญญามี ๓ ประการคือ :-

๑. สติสัมปชัญญา เกิดขึ้นได้ด้วยการฟัง การศึกษา เถาเรียน การท่องมนต์ทรงจำ
๒. จินตัมปชัญญา เกิดขึ้นได้ด้วยการคิดตรึกตรอง สืบสวนหาเหตุหาผลจนได้ความแจ่มแจ้ง

๓. ภาวนามัมปชัญญา ปัญญาเกิดขึ้นได้ด้วยการภาวนา คือ ทำจิตให้สงบเป็นสมาธิ จึงเกิดความรู้เห็นแจ้งเป็นพิเศษ บรรลุโลกุตตรธรรมได้

ส่วนพวกเราทั้งหลายเป็นแต่เพียงปถุชน ถ้าบาเพญฺชนให้ถึงเพียงโลกียปัญญา ก็นับว่าดีพอแล้ว พุติให้เข้าใจง่ายเขาก็คือว่า คนเราจะมีความสุขอยู่ได้ก็ต่อเมื่อมีความรู้ มีความคิด และมีปัญญา ตรงกับในภาษาอังกฤษว่าต้องเป็น Man of Knowledge, Man of Idea, และ Man of Wisdom คนเรามีแต่เพียงความรู้อย่างเดียวก็ยังไม่ดี ต้องมีความคิด เอาความรู้ที่ควมไปทำประโยชน์ให้แก่อะไรได้ ถึงกระนั้นก็ยังสัมปชัญญาไม่ได้ เพราะบางทีความคิดอันไม่ชอบด้วยศีล

กรรมยอมนำความเดือดร้อนมาให้ได้ภายหลัง นักปราชญ์เปรียบเทียบบัญญัติว่าคล้ายกับแสงสว่าง แต่ประเสริฐกว่าแสงสว่างทั้งหลาย เช่นแสงอาทิตย์ก็สามารถให้เราเห็นได้แต่เพียงกลางวัน แสงเดือนแสงดาวก็ให้เราเห็นได้แต่เพียงกลางคืนเท่านั้น ส่วนบัญญานนั้นสามารถให้เราเห็นตลอดเวลา และชายังทำให้เห็นถึงดั่งตบลงไปได้อีกด้วย

ต่อไปนี้จะยกอุทาหรณ์ จากนิทาน ต่าง ๆ ให้นักเรียนรู้อาไรจึงจะนับว่ามีปัญญา

“ ครึ่งหนึ่งประเทศจีนถูกแบ่งออกเป็นสามก๊ก คือ ก๊กเตาปี้, ก๊กโจโฉ, และก๊กซุนกวน ในขณะที่หนมผู้ซึ่งมีปัญญาเฉียบแหลมทัดเทียมกันอยู่สามคน คือ ชงเบ้ง, บึงทอง และซซชี่ ทั้งสามคนนั้นเป็นศิษย์อาจารย์คนเดียวกัน

เตาปี้พยายามแสวงหาสมบัติปัญญา ได้ซซชี่มาทำงานด้วย ต่อมาเมื่อกองทัพโจโฉตีกองทัพเตาปี้แตก และจับครอบครัวของซซชี่ไปได้ ซซชี่จึงจำต้องไปอยู่กับโจโฉ แต่ได้ส่ำบาตไว้ต่อเตาปี้ว่า ถึงแม้ว่าตนจะมาในกองทัพของโจโฉก็ดี จะไม่บอกก่ดศึกถึงใดให้แก่โจโฉเลย ชงเบ้งขณะนั้นอาศัยอยู่ ณ เขาโง่ดงกึ่ง แต่เมื่อเตาปี้พยายามไปหาเพื่อนชวนให้มาช่วยคนอยู่ทั่วทุกหน ก็เสียชวนวนไม่ได้ จึงมาอยู่กับเตาปี้ ส่วนบึงทองในขณะที่เมื่อโจโฉยกทัพลงมาถึงแดนเมืองเกงจวนหนักตวทหารโจโฉจะทำอันตราย จึงหนีออกมาอยู่แดนเมืองกตง อาศัยวัดแห่งหนึ่งเป็นที่พัก พ่ายโจโฉพยายามที่จะทำกตบាយต่าง ๆ เพื่อให้ชาวเมืองกตงมาด้วยความภักดี โดยให้เจียวกานซึ่งเป็นเพื่อนร่วมโรงเรียนของเจียวมาเกิดยกถอมเจียว แต่ถกเจียวชวนกตงจับเจียวกานไปชิงไว้ ณ วัดที่บึงทองอาศัยอยู่ และบอกบึงทองให้อ่านหนังสือตำราพิชัยสงครามอนตาดก แล้วอธิบายออกไปให้กว้างขวาง เป็นเหตุทำให้เจียวกานชวนบึงทองหนีไปหาโจโฉ เพราะนึกว่าบึงทองอาจมีประโยชน์ในการสงครามบ้าง เมื่อเขาเกิดความไปบอกแก่โจโฉ ๆ ก็รับรองบึงทองเป็นอย่างดี และพาบึงทองไปดคาย บึงทองก็แสดงท่าเป็นอดเออน เมื่อโจโฉถามได้เพียงถึงการสงครามทงปวง

ทหารโจโฉแจ้งตงหนกตกใจ จึงเอาเนื้อความเข้าไปบอกแก่โจโฉตามกตศัพทแต่เอง
 ตอนนั้น ชีซ่งจึงรับอาสาคุมทหารสามพันไปคุมกันเมืองยี่โตจึงพ้นจากอศคภัยครั้งนี้ได้
 “นานมาแควมชาวหนานคนหนึ่ง เมื่อจวนจะตายได้เรียกตงหนกสามของแก่เข้ามา
 และตั้งว่าเมื่อแก่ตายไปให้เอาดวงตงแกม้อยมาแบ่งออกเป็นสามส่วน ส่วนแรกให้พี่คน
 โตได้ ๒ ส่วนที่สองให้คนรองลงมาได้ ๑ และส่วนที่สามให้คนสุดท้องได้ ๑ ของดวง
 ทงหมด เมื่อชาวหนานคนนั้นตายไป ตงของแก่ก็ไปนับดวงตงได้ ๑๗ ดวง ครั้นจะแบ่งก็
 ไม่ลงตัว จึงจำเป็นต้องไปหากำหนในหมู่บ้านนั้น ทานกำหนคนนั้นมีความรูทาง
 คำนวณบ้างเล็กน้อย แต่ประกอบทแกมปัญหา แกจึงตงจากเรือนจวนดวงของแก่ไป
 ด้วยควหนง เมื่อมาถึงบ้านของชาวหนานนั้น แกก็จวนดวงของแก่เข้าไปพร้อมกับของชาว
 หนาทมอยู่แคว ซึ่งรวมกันได้ ๑๗ ดวง แควแก่ก็แบ่งให้พี่คนโต ๘ ดวง พี่คนรอง ๖
 ดวง และคนสุดท้อง ๒ ดวง รวมกันได้ ๑๗ ดวง เท่าของเดิม แควแก่ก็จวนดวงของแก่
 กลับบ้าน”

“ในสมัยก่อน เมื่อครั้งโรงศาลยังไม่ มีใครจะฟ้องร้องใคร ก็ต้องไปที่บ้าน
 ของตาดการ วันหนึ่งในท่ามกตางฤดูร้อน มีคนจวนคนหนึ่งเอามาม่าผูกใจกับ
 หลกแห่งหนึ่งแควเขาถนงตงรับประทานอาหารกตางวัน อีกครหนงมีคนรารวยคน
 หนึ่ง เอาม่าจะมาผูกที่หลกเดียวกัน คนจวนก็เคอนว่า “อย่าผูกมาใจโกตมาฆของม
 มาฆของมมค มีนจะกตมีฆของท่านตาย” แต่คนรารวยก็หาเชื่อไม่ เมื่อผูกมาได้รัจ
 แควถนงตงรับประทานอาหาร โกต ๆ กับที่ ๆ คนจวนนั่งกนอยกอนแคว หตงจากนั้นไม่
 นาน มาฆตงตงกตแควเตะเทะกน กวาทคนทงตงจะมาฆามปราม มาฆของคนจวนกต
 มาฆของคนรารวยตายเสียแคว คนรารวยก็พาคนจวนมาฟ้องตาดการทบานวามาฆของ
 คนจวนได้กต มา อน ด้วย งาม ของ เขา ตาย ขอให้ตาดการกตตงปรับหรือจาคก
 คนจวน ตาดการกทหนมาถามคนจวนว่า “มาฆของเขอกตมาฆของเขตายจริงหรือ ?”
 แควได้ถามชากนเซนนตงตงมคตง คนจวนก็ไม่ตอบจวนคาคะเดียว ตงนคนตาดการจ
 บอคนรารวยว่า เขาไม่ต้ามารฆจะกตตงได้ เพราะคนจวนเป็นคนไม้แควหหนอก
 คนรารวยก็แควงว่า ไม่จริงคนจวนยังพุดกับมมเตยว่า อย่าเอามาไปผูกโกตมา

ของเขา มาของเขา มาของเขาจะกัดมาของผมนตาย ตุตากรร็องว่า "ถ้าเช่นนั้น
 มันก็เป็นความผิดของท่านเองเพราะเขาเตือนแล้ว" และได้คนร่ำรวยกลับไป แล้ว
 จึงถามคนจนว่า "เมื่อตระกิดถามเธอทำไมเธอไม่ตอบฉัน" คนจนจึงบอกว่า "ถ้า
 กระผมตอบโต้เขาจะมาเชือดกระผมหรือ เพราะกระผมเป็นคนจน และไม่มัพะยานที่
 ยืนยันว่า ใครผิดใครถูกเสียด้วย"

"ครึ่งหนึ่งบนยอดภูเขาแห่งหนึ่งมีสระที่ม่นาได้สะอาดอยู่สระหนึ่ง ในสระมีเต่า
 ตัวหนึ่ง มีหน้าทศกอยดเต็มใหม่หญ้า, สำหรับและสัตว์อื่นลงไปทำให้หน้าในสระ
 สกปรกได้ เมื่อถึงเวลากำหนดกมหงษ์สองตัวบินมาอาบนาในสระนี้ วันหนึ่งเต่า
 ถามว่า "บ้านของท่านอยู่แห่งหนตำบลใด" หงษ์ก็พรรณานถึงความสวยงามของ
 ท้องของตนให้เต่าฟัง ทำให้เต่าอยากไปเที่ยวเล่นบ้าง จึงอ่อนวอนหงษ์ให้พาตนไป
 ด้วยอุยทุกวทุกวัน จนหงษ์ครั้นทนไม่ไหวจึงรับปากที่จะพาไป แต่เต่าต้องสัญญา
 จะไม่เอ่ยปากพูดในขณะทีไป เต่ารับคำ หงษ์จึงไปหาไม้เล็กๆ มาท่อนหนึ่งให้
 เต่าคาบตรงกลาง แล้วหงษ์ทั้งสองก็คาบปลายตะตวงพาเต่าบินไปบนอากาศ ระวัง
 ทางที่ไปนมสุนัขในฝูงหนึ่งเห็นเขาต่างพากันวิ่งตามต สุนัขในคตอหนึ่งเอ่ยชวนว่า
 "ดูหรือเจ้าเต่าควน ดังแต่ไปวิ่งแข่งชนะกระต่ายมาดึกาแห่งยงก นมนี้จะมาทำ
 นกขอแอนบนแข่งอีก" ดังนทำให้เต่าโกรธมากจนตมสัญญาที่เดิมไว้กับหงษ์ จึงอา
 ปากจะดำสุนัขในเสียให้ละใจ แต่พออาปากชน ตัวของมันก็ตกลงมาเป็นอาหาร
 ของพวกสุนัขในเหตานั้น"

ตามมหาพรณทหยาบยกมาน จะเห็นได้ว่าผู้มปัญญาเมื่อถึงคราวคับขัน ก็
 สามารถหลุดเลยเขาควรถัดได้ และบางโอกาสก็สามารถช่วยเหตุปลดเปลื้อง
 ความลำบากของผู้คนได้โดยถูกต้องตามโลกยธรรม คือไม่ทำความเดือดร้อนให้
 แก่ตัวเองและเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ส่วนพวกปราศจากปัญญา นั้น แม้ไม่มภัยมาหา
 ตัว ตัวก็ทะเลาะทะเลาะเขาไปหาภัยเอง เช่นเต่าซึ่งทำความเดือดร้อนให้แก่ตัวเอง
 ส่วนหงษ์ ๒ ตัวนั้นเต่าถางแม่จะสามารถเหาะเหินเดินอากาศ พาเต่าชนไปได้ก็ทำความ
 เดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นโดยขาดปัญญา

การมาอยู่โรงเรียน ถ้าเธอตั้งใจเรียนและรับการอบรมอย่างเต็มที่ตามแผน
 การของโรงเรียนแล้ว จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเธอเอง แก่วงศ์ตระกูล และทำให้
 ฐานะของเธอมั่นคงต่อไป ถ้าเธอทำได้ดังว่า นอกจากจะได้ผลอื่น ๆ แล้วยังเป็นภาระ
 แดงถึงความกตัญญูแก่บิดามารดาของคุณแม่ของเธอด้วย ทนเธอต้องเสียค่าเล่าเรียน
 แพงกว่านักเรียนโรงเรียนเข้ามาเยนกลับ แต่คุณพ่อคุณแม่ยอมส่งเงินให้เธอ ถึงแม้
 ท่านจะห้ามมาด้วยความยากลำบาก ทงนก็เพราะท่านต้องการให้เธอได้รับการอบรม
 จากสำนักที่ดี ฉะนั้นเธอต้องพยายามเรียน มีฉะนั้นเป็นคนไม่มีความกตัญญู การอบรม
 รมจิตใจในโรงเรียนได้จิตใจให้หลายทางเช่น การกีฬา ดนตรี และการฝีมือ การอบรม
 เหล่านี้นักเรียนนอยาชาติ ต้องทำตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนให้สัมพันธ์กับคุณพ่อคุณแม่
 ไม่ได้เสียเงินทองให้อย่างมากมาย การไม่แสดงความกตัญญูแก่บิดามารดาของคุณ
 คุณแม่ต้องวงศ์ตระกูล และ โรงเรียนซึ่งให้การอบรม และ ความรู้แก่เรา เป็นภาระไม่ได้
 ไม่มีใครนิยมนับถือ ผู้ชายต้องอดทนแะมีมานะ โรงเรียนไม่ต้องการอะไรมา
 มากจากเธอ เพียงแต่ให้เธอฟังและทำตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนก็พอแล้ว การที่
 บอกให้เธออดค่าเล่าเรียนนงเดา เมื่อทำได้ก็เป็นประโยชน์แก่เธอเอง ดึงน
 จงพยายามเรียนให้ดี ให้สอบชิงทุนได้ไปศึกษาวิชาต่างประเทศจะเป็นเกียรติยศ และ
 ได้ชื่อเสียง การไปด้วยทุนของตนเองใคร ๆ ก็ไปได้เมื่อมีเงินทองพอ จงพยายาม
 เกิดไม่เป็นภาระเสียหยาอะไรกลับเป็นเกียรติแก่ตัวเอง แก่โรงเรียน และแก่วงศ์ตระกูล
 อีก ต้องพยายามให้เข้าใจแนวทางแต่บัดนี้ไป และปฏิบัติตามที่โรงเรียนจัดให้
 ความดีงามทุกถาพมาแต่ดวงจะบังเกิดชน

ในที่สุดขอเตือนว่า ผู้ที่ทากระแสนได้สั่งในเดือนนอยาทะนงใจ เดือนหน้าต้อง
 พยายามทำให้ได้ส่งถาพนอยาให้ดอยไป อย่างน้อยต้องรักษาระดับเต็มไว้ เดือน
 เป็นเดือนแรกบางคนยังใหม่อยู่ ยังทำไม่ได้เต็มที่ เดือนหน้าจงทำให้ดีขึ้น ขอให้จำขอ
 ความที่พดจนใจและปฏิบัติตามความดีจะเกิดแก่เธอเอง การที่นักเรียนเรียนด้น
 ครอบปลมใจ จงพยายามทำให้ครบปลมใจเต็มอ

สวัสดิ์

พระอนุชาสันดรนครตน

แสดงเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๔๕๒

บรรณาธิการโดย สมนึก ปาลกวงค์ ณ ออยุธยา

วันใดมีโอกาสมาพบกับพวกเธออีกครั้งหนึ่ง ตามประเพณีตั้งที่จะนามาพบก็
ควรจะเป็นเรื่องเกี้ยวแก้อศรกรรม นอกจากนี้หนึ่งเป็นฉนวนธรรมส่วจะออกด้วย

เธอทั้งหลายซึ่งยังอยู่ในปฐมวัยคงจะนึกเบื่อหน่ายว่า ทำไมหนอ คุณพ่อคุณแม่
คุณครูบาอาจารย์ จึงพร่าดั่งสอนแต่ศีลธรรมกันเสียเรื่อยไป ไม่เห็นมีอะไรที่สนุก
เบ้อออกจะตายไป นอกจากจะบังคับให้นั่งฟังแต่ บางคราวกำลังเดินอยู่กับเพื่อน
อย่างสนุกเฮฮา เช่นเอาก้อนอิฐก้อนหินขว้างไปทักตักตักพาดกหากัน หรือขว้างนกที่
กำลังพดผอนเคียงคอบนบกไม่อย่างตำราฎเป็นต้น ท่านก็ยกตะโกนห้ามให้เราเลิก
การเดินสนุกสนนกันเสียออกด้วย ค้างคอกอยตามขัดคอขัดใจเสียกระไร จะซ้อนปลตา
หรือหาจืดหรือตมมากดกนเตนบาง ท่านก็ห้าม มีหน้าชาบางคราวท่านยังว่าเอาเสียด้วย
ว่า “ลูกอะไรไม่รู้จักบาปกรรม! ชาคนหนึ่งเป็นอย่างไร ชาคนไหนจะยังกวาน”
เธอพยายามหนีไปเดินเสียให้ไกล เช่นชวนเพื่อนไปพนปลตาหรือไปจับปลเดินบนตม
ถ้างเห็นเธอถูกรบเบองบาด หรือไม้ตา ท่านก็ว่า “ตมหน้าหน้า บาปกรรม”

ในหมู่พวกเธอทั้งหลายมีบางโหมทคิดได้ว่า ทลกคุณพ่อคุณแม่ คุณครูบาอาจารย์
กระทำกับเธอเช่นนั้นเพราะท่านรักเธอ ไม่อยากให้เธอทำบาปทำกรรม กลัวว่า
ความลำบากหรือผลแห่งบาปกรรมจะตามมาฉนของเธอภายหลัง ถ้าใครทคิดได้
อย่างนั้นบว่า ผนุหยงเข้าสู่การมความกตัญญู จะมีความเจริญค่อไปในภายภาค
หน้าอย่างไม่ต้องสงสัย

ทางพุทธศาสนาดลว่า บาปกรรมกต กศดกรรมกต หรือเรียกอย่างภาษา
ธรรมดลว่า การทำความชดและการทำความดี ยอมให้ผลทงในชาติปัจจุบันและชาติ

หน้า คนเราทเป็นอยุ่อย่างไรในบัจจุบัน ก็ยอมอาคัยกรรม คือ การกระทำของผุ้
แต่ชาติก่อน และ ชาติบัจจุบันคับแค้นให้เป็นไป ด้วยเหตุคนเราทคนจ้งมรปร่าง
จิตใจ ความประพฤติ ดัดบัญญา ความสุข และความทกขเป็นตนไม่เหมือนกัน
แต่แต่กรรมทใดกระทำไว้แต่ชาติก่อนและชาติบัจจุบันบิตดาตีให้เป็นไป

ในเรื่องกรรมให้ผลเพียงใดหรือแค่ไหนน ไม่อยากจจะช้งแจ้งให้มาก แต่อยาก
จจะช้งชาติกยกขนามาเถาพอเป็นเคาให้เธอเห็นเอง ดังต่อไปนี้

สมัยเมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ที่ป่าแห่งหนึ่ง ในแคว
ภักคชนบท ณ ตำบลมาครประเทศ โพธิราชกุมารราชโอรสพระเจ้าอุเทนผู้ครอง
ประเทศ มีรบสั่งให้พานายช่างฝีมือและมีความรุดฝูหนึ่งเขาไปเฝ้า แล้วรบ
สั่งให้จัดการร้งปราสาททชนหลังหนึ่ง ให้ด้วยงามที่สุด มิให้ของใครเหมือน
ครนเมื่อนายช่างได้ร้งร้งถายเสร็จแล้ว ก็ปรากฏว่าเป็นปราสาทที่สวยที่สุด
คังพระประสงค แต่โพธิกรมามีพระทัยไม่อยากจะให้ใครมปราสาทงาม ๆ เช่น
เหมือนกับพระองค์อก จึงรบสั่งให้คณนยันทานายช่างออกเฝ้ายงตั้งข้าง ชาว
นกระพอไปทบ้านทวมอง จนไปถึงหมู่บ้านข้งข้งดาวกของพระพุทธเจ้า เป็น
เหตุให้ภิกษุทหลายนำเอาเรื่องนี้ไปถ่นทนากันที่สภาธรรม และพาคณคเตยนว
โพธิกรมารองคนเป็นฝูมพระทัยกระต้างหยาบช่าอย่างด่าหัด ขณะทภิกษุทหลายนง
ถ่นทนากันอยู่น พอดีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้จมาที่สภาธรรมจึงรบสั่ง
ถามว่า “ท่านนงถ่นทนาคด้วยเรื่องอะไรกัน ?” ภิกษุทหลายจ้งกราบทุดเรื่อง
ที่ถ่นทนากันให้ทรงทราบทุกประการ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจ้งครัดว่า “โพธิ
ราชกุมารนจะเป็นฝูมหน้าใจกระต้างกระตองหยาบช่าแคในชาตินเทานกทามได้ แม้
ในชาติก่อนนก็เป็นฝูมหน้าใจกระต้างกระตองหยาบช่าอย่างด่าหัดเหมือนกัน ถึงกับ
ได้คอกพระเนตรภษุทรายเฝยคังพนพระองค์ แล้วปลงพระชนมเฝยถ่นด้วย” ครน
ครัดเช่นนแถวจ้งทรงเทศนาต่อไปถึงการกระทำของโพธิราชกุมารเมื่อชาติก่อนว่า

ในอดีตกาล โศรราชกุมารเกิดเป็นพระเจ้าพรหมทัตด้วยราชสมบัติอยู่ในกรุง
พาราณสี สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอาจารย์ที่ค่าปาโมกข์อยู่ในเมืองคคัสตา
สมัยนั้นมานพทั้งหลายซึ่งเป็นเชือกษัตริย์และพราหมณ์พากันไปศึกษาวิทยาการ ณ
เมืองคคัสตาเป็นอันมาก แม้พระเจ้าพรหมทัตเมื่อยังทรงพระเยาว์ ซึ่งเรียกกันว่า
พรหมทัตกุมารก็ได้ทรงศึกษาอยู่ด้วย

พรหมทัตกุมารเป็นผู้ กระจ่างกระเดื่อง หยาดขำ อย่าง ด่าหัด เป็น ปกติ นิสัย
ท่านอาจารย์ที่ค่าปาโมกข์ทราบในพระอริยาศัยและนาพระทัยของพรหมทัตกุมารเป็น
อย่างจริงได้พราดั่งด้นเดิมว่า "ธรรมดาบุคคลที่มด้นด้านหยาดขำ ถึงจะได้สติ
สริยยศก็ไม่คงอยู่ได้นาน เมื่อสติสริยยศเสื่อมสิ้นไปแล้ว กษอมจะไม่มาทพานกอาศัย
เหมือนดังบุคคลที่เรอแตกในมหาสมุทรย่อมไม่ได้ที่พึ่งพกณะนั้น เพราะฉะนั้นจึงเลิก
ประพฤติหยาดขำเช่นที่เคยเคยเสียด" แล้วพระองค์จึงสั่งสอนต่อไปว่า "สถาน
ที่ซึ่งเต็มไปด้วยความสำราญและอดมไปด้วยกัษอาหารแห่งใด ที่จะเที่ยงแท้ตลอด
ไปย่อมไม่มีเลย บุคคลผู้ทำกรรมใด ผลแห่งกรรมย่อมออกชนเช่นนั้น ผู้ใดทำ
กรรมดงามย่อมเห็นแต่ผลดี ส่วนผู้ทำบาปกรรม ย่อมเห็นแต่ผลชั่วร้าย พชช
บุคคลหว่านแล้วเช่นไรผลย่อมออกชนเช่นนั้น"

เมื่อพรหมทัตกุมาร สำเร็จ การ ศึกษา แล้ว จึง ถา ท่าน อาจารย์ กลับไป ยัง กรุง
พาราณสีทรงดำรงอยู่ในตำแหน่งอุปราช ครั้นสมเด็จพระชนกนารถเสด็จสวรรคต
แล้ว จึงได้เสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติสืบต่อไป ในรัชสมัยของพระเจ้าพรหมทัต มี
ปโรหิตผู้หนึ่งเป็นคนโงก มักใหญ่ใฝ่สูง จึงคิดอุบายที่จะให้พระเจ้าพรหมทัต
เป็นจักรพรรดิ เพศคนจะได้เป็นมหาปโรหิต ใหญ่กว่าปโรหิตทั้งหลาย จึงกราบ
ทูลถวายคำแนะนำให้กรทพไปจับพระมหากษัตริย์ใน ชมภทวป มาเป็น ราชบริวาร
ให้หมด เพื่อจะได้เกียรติยศอย่างสูงหาใครเสมอเหมือนมิได้ พระเจ้าพรหมทัตทรง
เห็นชอบ จึงได้กรทพไปด้อมจับพระมหากษัตริย์มาได้ถึง ๑๐๐๐ พระองค์ แล้ว
กรวบรวมพททั้งหมดไปด้อมเมืองคคัสตา ซึ่งเวลานั้นท่านอาจารย์ที่ค่าปาโมกข์ยัง
มชวดอยู่ และเป็นผู้จัดการบองกนเมืองไว้อย่างแข็งแรง กองทพพระเจ้าพรหมทัต

ไม่สามารที่จะตักให้แตกได้ พระเจ้าพรหมทัตจึงสั่งให้ภรรยาและทรงแพ่พี่น้องอยู่
 โคนต้นไม้ใหญ่ริมฝั่งแม่น้ำ แล้วรับสั่งถามปโรหิตว่า “ท่านอาจารย์ เรายกกองทัพ
 มากราวหนึ่งแสนคนกองทัพใหญ่อยู่แล้ว มกษัตริย์ต่าง ๆ รวมอยู่ด้วยตั้ง ๓๐๐๐
 พระองค์ เหตุใดจึงยังไม่สามารที่จะตักเอาเมืองตักศิลาได้ เราจะทำอย่างไรดี?”
 ปโรหิตจึงกราบทูลแนะนำว่า “ให้ควักพระเนตรของกษัตริย์ทั้งหมดแล้วฆ่าพระบุตร
 เอาพระมิ่งดำทำพิษตกกรรมถวายเป็นทานถึงสถิตยอยู่ ณ ต้นไม้ใหญ่ แล้ว
 เจริญด้วยพระโตหิต ถ้าทำอย่างนั้นแล้วจะสามารเอาชัยชนะได้โดยง่าย พระเจ้า
 พรหมทัตได้ทรงฟังก็เชื่อ จึงโปรดให้ควักพระเนตรกษัตริย์ทั้ง ๓๐๐๐ พระองค์และ
 ปดุงพระชนมเสวยทั้งสิ้น เพื่อประกอบพิธีกรรมตามทปโรหิตกราบทูลทุกประการ
 ขณะนั้นมกษัตริย์คนหนึ่งมาจากไหนไม่ทราบ ตรงมาควักพระเนตรเบงชวา
 พระเจ้าพรหมทัตออก พระเจ้าพรหมทัตได้รับความเจ็บปวดแฉะทุกขเวทนาอย่าง
 ใหญ่หลวง จึงต้องยับยั้งประทุบทพี่น้องนบรรมทงายอยู่โคนต้นไม้ใหญ่หนักอน
 เผอญมเแรงคหวงคียบกระตักแหตมคมาทอนหนึ่งจับอบบนยอดไม้ทรคนน ครนเมอ
 แรงนนแทะ เนอกนหมตแตว กคยกระตักแหตมคมาคองพระเนตรเบองช่ายเขออก
 ขางหนง ความเจ็บปวดประหนงจวากแถงคยหตวแหตก เมอพระองคไครับความ
 เจ็บปวดแฉะทกขเวทนาแฉนด้าหัดเชนน จึงไคทรงระตักถงถอยค้ำของท่านอาจารย์
 ทค้ำปาไมกขทเคยตั้งถอนไว้ว่า “ตั้งคทงหตวยยอมเดวยวคิภกกรรมตามถัมคควรแก
 กรรม แทะบคคตยอมเดวยผตตามถัมคควรแกวช่า” อันเป็นจริงทุกอย่ง “บาปไค
 ทเรไคกระท่า ยอมไครับผตกรรมภายหตง” เมอพระอการเจ็บปวดค้ำเรบชน
 พระเจ้าพรหมทัตก็ตั้งจิตถวรดค ถังนผู้คนในกองทัพต่างกเห็นเอาถวรดคระจคคระ
 จายไป

ในเรื่องชาดกข้างบนนี้ มติงทคควรจะเห็นไคอยู่ ๒ อย่งว่า
 “การไม่มกคตญมคคอร เป็นอย่งไร”
 “ผตของการเบยคเบยพชวคตมษยหรือตั้งคว ให้ผตเมอไค แก่ไหน”

ผู้บังคับการราชสีมาวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๔๕๒

บรรณาธิการโดย ปรีดี ชากร

คนซึ่งกระทำความชั่ว แลแต่บุคคลความชั่วไว้ด้วยความดี คนผู้หนึ่งพระพุทธรเจ้า
สรรเสริญว่าเป็นผู้ทำให้โลกสว่าง คนซึ่งเคยประมาทแล้ว ภายหลังไม่ประมาทอีก
คนผู้หนึ่งพระพุทธรเจ้าทรงสรรเสริญว่าเป็นผู้ทำให้โลกสว่างเหมือนกัน นี้เป็นธรรมะ
ของพระพุทธรเจ้า ธรรมะเหล่านี้แม่แต่นักเรียนใน Public School ของอังกฤษซึ่งไม่
ได้นับถือพุทธรศาสนามากโดยดลเป็นเหตุปฏิบัติได้เสมอมา จะเห็นได้ง่าย ๆ เช่น
นักเรียนมาจากที่ต่าง ๆ ไม่เคยอยู่ในโรงเรียนนมาก่อน เมื่อมาเข้าเรียนตามเขาไม่
ทัน เดชะก็จะเกียจคร้านเดี๋ยวบ้าง โดยคิดว่าไหน ๆ เราเรียนไม่ทันเขาแล้วหมด
มานะ ไม่พยายามทำให้อ่าน เช่นนั้นจะดีหรือ อีกประการหนึ่งนักเรียนที่มาอยู่
ใหม่ ๆ ไม่เคยได้อยู่ในสถานที่ที่ใ้รับการอบรมเช่นนี้ เมื่อปฏิบัติควมผิดไปจาก
ข้อบังคับของโรงเรียน ถูกตักเตือนว่ากล่าวบ้าง เดชะก็ใจ แต่ไม่คิดกลับตัวให้
ถูกต้อง โดยถือเสียว่าไหน ๆ ก็ทำผิดมาแล้ว จะหันกลับมากระทำความดีใหม่ก็
ไม่มีประโยชน์อันใด เช่นนี้ จะเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือ

ยกตัวอย่าง เช่นเราจะออกจากโรงเรียนไปวังสวนจิตรลดา เดินออกไปทาง
ถนนสุโขทัย เมื่อเดินคึกคักกันเพลินไป ชำมัดพานที่อาเภอดแล้ว แทนที่จะเดินขอ
ไปทางวังสวนจิตรลดาคอนเป็นทีหมาย เรากลับเดินขอไปบางซื่อเสีย เมื่อรู้ดี
ขึ้นมาว่าผิดทาง เราจะยังคงตั้งหน้าเดินเรื่อยต่อไปอีกเช่นนั้นหรือ เราจะไม่อยน
กลับมาทางที่เราประสงค์จะไปดอกหรือ อีกอย่างหนึ่ง เมื่อเราลงไปอยู่อยู่ในโคถนน

ในเตน เประเบอนไปทงคว แต่วจะถอว่าไหน ๆ ก็เบอน โคนเบอนเตนแต่วไม่วเป็น
ไรหрок ตักเอานาตักปรกข่าง ๆ หนชนตตควตงไปอ๊ก เช่นนถกใหม่ ก็เมอการ
ทำเช่นนไม่วถกนไต การที่เรวทำอะไรตติ ๆ มาแต่วกไม่วควรทำตอไปอ๊ก ควรจะ
หาทางแก้ไขเดี่ยให้ถก ตวอย่างเช่นเดือผ้าทเชอได้ ทแรกมนกชาตเด็ก ๆ นอย ๆ
ก่อน แต่เชอชิงชนได้มันตอไปอ๊ก ไม่นานเดือผ้าเหล่านกจะตองชาตตอไปจนไข
ไม่วไต ทงนเพราะไม่วพยายามประชมนัน ถ้าได้ประชนเดี่ยกจะไขได้อ๊ก

ตงนบางคนที่ได้ทำตติไม่วตงใจเตาเรยน และไตเคยเกยจกรันมาแต่วควร
จะถตตติเดี่ยใหม่ อะไรที่เรวทำไปแต่วและไม่วถก ตติพตตไปถตตติกระทำเดี่ยให้
ถกทาง แต่วความตติจะบังเกิดแก่ตติของเชอเอง

คนเรวทุกคนเกิดมาตองทำอะไรตติพตตไปบ้าง แม่วแต่พระพุทชเจ้าเองท่านก
เคยทำตติมาแต่ว ตงเช่นก่อนที่ท่านครตริ ได้ทงคิดค่นหาทางมาถตตติวธิ เคย
ทรมานพระวรกายโดยวธิชอตติอาหารจนชบผอมเห็นกระดูกซี่โครง ภายหลตงเมอทง
เห็นว่ากรทำเช่นน ไม่วไตเกิดตติบัญญัติอะไรชน มีแต่ร่างกายจะทรตติโตรมตงไป
ทุกท กททงหาทางอื่นตอไปเรอย ๆ จนกระทงบรรตติพระนิพพานไต

ในหนังสือกามนิต ซึ่งพวกเชอเคยเรยนมาแต่วคงอ่านพบคนชืออองคฤมาต อองคฤ
มาตในเรอกรเวกเห็นแต่วว่าเบอนโจรฆ่าคนมาเดี่ยมากตอมากนถ ภายหลตงไตพง
คำตติตติของพระพุทชเจ้า กตติมารถดำเรจเบอนพระอรหันตไต เพราะฉนหนนถเรยน
ชยาไปนถเดี่ยว่าทำตติแต่วจะไม่วมีการตติไต เธอจะตองตติชนไตอย่างแนอนน ถ้าหาก
เชอริจกแก้ไขชอภพเรอของตติเอง เรวเรยนไม่วทนเขาเพราะชเกยจ กททงความช
เกยจหนเดี่ย เรวเรยนไม่วทนเพราะความริเดีมเรวอื่น กบอกรมาให้ริ ครุอาจกรย
ของเรวพร้อมเดีมอที่จจะชวยเธอทกตติทงทุกอย่าง

การทำอะไรตติต่าง ๆ เมอทำไม่วถกเวถาบางทชของตติ อาจถตตติเบอนชอชวรายไป
ไต ตงเช่นในชาตกรเรอหนังสือถตตติวธิ ครงหนังสือเมอพระพุทชเจ้าประทับชอยู่ใน

เมืองต่างดึก เวลานอนมเหธาต่างวทประชมกนอยเป็นจำนวนมากเพอวราเรียนพระพุท
 ไซอาท ในบรรดาเหล่าต่างวททงหลายน มพระภิกษุองค์หนึ่ง ชอบพุดคุยเอะอะ
 เวลาผู้อนเธาเรียนและเวธานอน ทำให้ลำบากต่อการวราเรียนธรรมะ เหล่าต่างวท
 ของพระพุททเจ้าจึงประชมกนว่า จะทำอย่างไรกับภิกษุผู้ไม่รู้จักกาละเทศ์ในการ
 พุดคุยองคนดี กาดังต่างวทประชมกนอยน พระพุททเจ้าทรงเห็นเข้า ก็รีบตั้งถาม
 เรื่องราว เมื่อทรงทราบเรื่องแฉว จึงตรัสว่าพระภิกษุของคณมไซมนต์สัถย์แฉวแต่ใน
 ชาตินี้ ในชาติก่อนกเป็นเช่นนเหมือนกน โดยครั้งนพระองค์ดำรงในชาติเป็น
 พราหมณรอบริศตปศาศศตรมคัษยมาก คัษยของพระองคณกนหมมโก เป็นโกต
 และได้ฝึกฝนใหม่จนถุกต้องตามเวธา เหล่าคัษยของพระองค์ได้อาศัยเตียงขน
 ของมันบอกเวธาตณ เวธาเข้านอนและเวธาเรียน ภายหลังโกตวันตายตง ไม่นั่ง
 ใดเป็นเครื่องบอกเวธา จึงไปจับโกตคตทงซึ่งเหยวคัยเซยหาอาหารอยู่ในบ้ำชา
 และนำมาไว้ให้ชนบอกเวธาแทน โกตวใหม่จนไม่ถุกต้องตามเวธา เพราะไม่ได้
 รับการฝึกฝนมาแต่ก่อน ทำให้เหล่าด้านคัษยนหนึ่ ติ่นนอนเข้าไปบ้าง ด้ายไปบ้าง
 นอกตักไปบ้าง ทำความลำบากให้เกิดชนเป็นอนมมาก ในที่สุดกเห็นวโกตวันไม่
 ประโยชน์อะไรช้ำให้โทษดวย จึงฆ่าแฉย เมื่อพราหมณอาจารย์ทราบกถาแฉก
 คัษยว่า จะหวงอะไรกับโกตเช่นน มันเคยอยู่แต่ในบ้ำชา ไม่นโคอบรมมัน
 จะให้ชนตามเวธาเหมือนตวก่อนไม่ได้ พระภิกษุทชอบพุดคุยไม่เป็นเวธากคอกโกต
 นเอง และพราหมณผู้มคัษยมากนคอพระองคเอง ดวยเหตุนี้ ถ้าหรบนักเรียน
 เมื่อโรงเรียนบอกให้เรียนนักเรียน เวธาบอกให้เตน่เตน่ อย่าเขามาปนกน อย่าง
 เวธาตักพา เราเปตงเลี้ยงแฉดงอการรินเรงตใจ เมื่อผายรามชยกเบนการตอย
 แต่จะเอาไปไซในห้อยเรียนนนเบนของไม้ตั้น ไมคควรทำ
 เวธาน สัถยานการณของประเทศเรา เกอบกถมคณเขาสัถย์ภาพกตแฉว
 เต็มวาราคากถกถง นักเรียนควรจะมีให้ครบตามระเบียบของโรงเรียน ตอนเย็นๆ

ผู้บังคับการราชสีมาวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๘๒

บรรทัดโดย น.ร.ว. ฉัตรโสภณ สวัสดิวัฒน์

นักเรียนทั้งหลายอาทิตย์ก่อนได้กล่าวแล้วว่า ผู้ใดทำความชั่วแล้วทำความดี
บดทบบัว ผืนนกกความเจริญได้ และผู้ใดประมาทแล้วต่อไปไม่ประมาทอีก ผืนน
กเจริญได้

ธรรม ๒ ข้อที่กล่าวแล้วนี้ ถึงขั้นที่ไม่ได้นับถือพุทธศาสนามากนักไปถือเป็นหลัก
ปฏิบัติเหมือนกัน เช่นในพบดัดจริตประเทศอังกฤษ

ตามที่ใดเคยเห็นมา นักเรียนพบดัดจริตบางคนเมื่อยเรียนอยู่ชั้นตา ๆ เป็นเด็ก
น้องเขา มักจะเกะกะเกร แต่พอเรียนชั้นสูงชันการเกะกะเกรหายไป กลับตัวเป็น
คนดีได้ บางทีได้เป็นถึงหัวหน้ากม และเด็กเช่นนี้มักเป็นหัวหน้าที่จริง ๆ ด้วย

มีเรื่องหนึ่งของผู้บังคับการได้ประจักษ์มากับตัวเองจึงนำมาเล่าถึงกันฟัง เมื่อครั้ง
ผู้บังคับการเป็นนักเรียนที่เมืองนอกมีนักเรียนอยู่คนหนึ่งเรียนอยู่ชั้นเดียวกัน เด็ก
คนนี้เกะกะกรานเรียนไม่ค่อยเก่งนัก โดยตะเพาะอย่างยงวชาคำนวณแล้ว ท่านชนะ
เล่มมือ เมื่อท่านผู้บังคับการออกจากโรงเรียนแล้วทราบว่าได้เด็กคนนี้กลับเรียนเก่งจน
ถึงได้รับทุนเรียนไปศึกษา ณ เคมบริดจ์ เมื่อจบจากเคมบริดจ์แล้วกลายเป็นผู้มั่ง
ร่ำรวยที่สุดในทางของเขา เพราะไปค้นพบวิทยาศาสตร์ได้ใหม่แขนงหนึ่ง มีคนนับถือ
มากทั่วโลก

ในขณะนี้นักเรียนจะเห็นได้ว่า คนที่ประมาทแล้วและไม่ประมาทอีกกลับตัวได้
เช่นนมมดตดคอบแทนเพียงใด

นักเรียนซึ่งเขามาอยู่ในโรงเรียนนี้ ก็เพื่อจะเขามารับการอบรมอันเคร่งครัด
ของโรงเรียน เพราะผู้อบรมหลายคนเคยผ่านการอบรมเช่นนี้มาแล้วด้วยตนเอง ย่อม
เห็นเหตุการณ์ได้ไกลและแน่ชัดกว่าเธอ ถึงแม่เธอจะมองไม่เห็นว่าจะเป็นอย่างใด
เดอนนั้นได้อย่างไรก็ตาม เมื่อครูตักเตือนสั่งใดของเธอไว้ก็จงฟัง เพราะครูเคยผ่าน

ความเป็นเด็กมาแต่ เคยผ่านโลกมามากย่อมรู้ว่าตั้งไหนชั่ว ตั้งไหนดี เธอเห็น
โลกมาไม่มากพอมองไม่เห็นไกลแคไหน ต้องเชื่อครวใจก่อน ผู้ที่ไม่เชื่อผู้ใหญ่มาก
ได้รบผลร้าย ดังพระพุทของคครัสต์เทศนาไว้ดังนี้

เมื่อครั้งพระพุทธองค์ทรงดำรงพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์นั้น ชาติหนึ่งพระองค์ถือ
กำเนิดเป็นนก และมีบริวารอยู่จำนวนหนึ่ง นกฝูงนั้นอาศัยอยู่บนต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง
ซึ่งมีกิ่งก้านสาขางดงาม วันหนึ่งเกิดพายุใหญ่กิ่งไม้ใหญ่เด็ด ล้วนจนเกิดเป็นก้อน
นกโพธิสัตว์เห็นดังนั้นก็คิดว่า วันหนึ่งจะเกิดไฟไหม้ต้นไม้เป็นแน่ ก็บอก
บริวารนกให้ทราบถึงภัยอันจะมาถึงหน้าแล้วว่าพระองค์จะย้ายที่อยู่ บริวารนกได้ฟัง
ดังนั้น ตัวใดที่เชื่อก็ย้ายตามพระองค์ไป พวกที่อดคิดไม่เชื่อคำแนะนำของพระองค์
คงอยู่ต่อไปที่ต้นไม้ต้นนั้น วันหนึ่งเกิดพายุใหญ่อีก กิ่งไม้เด็ดดังต้นหนึ่งเขาก็เกิดไฟลุก
ตามไหม้ต้นไม้ต้นนั้น นกตัวใดหนีทันก็หนีไป ที่ตายในไฟก็มาก

อีกเรื่องหนึ่งเมื่อครั้งพระพุทธองค์ดำรงพระชาติเป็นพราหมณ์ พระองค์มีเพื่อน
พราหมณ์อีกคนหนึ่ง ฝันว่าชาติเดิมนั้นให้เป็นเพชรรัตนจินดาได้ แต่การเดิมนั้นจะทำ
ได้ก็ต่อเมื่อมีเมฆฝนตกลงมาเท่านั้น มิฉะนั้นทำไม่ได้ วันหนึ่งพระโพธิสัตว์กับ
พราหมณ์เพื่อนเดินทางไปในป่าและถกโจรมีจำนวน ๕๐๐ คนจับตัวไว้ โจรมันปล่อย
พระโพธิสัตว์ให้ไปหาเงินมาจ่ายเพื่อน ก่อนจะจากกันพระโพธิสัตว์ตั้งคิดว่า ไม่
ช้าจะมีเมฆฝน ด้วยพระปรีชาญาณพระโพธิสัตว์เตือนพราหมณ์ผู้มีความร่ำว่า อย่า
เดิมนั้นเป็นเพชรรัตนจินดาเป็นอนธชาติ ระหว่างที่พระองค์ไปหาจ่าย แต่จากไป
พราหมณ์ผู้รอบรู้จึงถามโจรว่า มีความมุ่งหมายอย่างไรที่จับตัวไว้ ถ้าโจรมัน
จะได้แต่ทรัพย์สินเท่านั้นแล้วให้แกตัวออกจากการผูกมัดเมื่อถึงเวลาฝนตก จะเรียกเพชร
รัตนจินดามาให้มากมายยิ่งกว่าค่าจ่ายเสียอีก พวกโจรก็กระทำตาม เมื่อฝนตกลง
มาพราหมณ์ก็เรียกเพชรรัตนจินดามามากมายจริง เหล่าโจรมันก็ใจ แยกกันเก็บ
เพชรพลอยแล้วพาพราหมณ์นั้นติดไปกับกองโจรด้วย เป็นคราวเคราะห์ร้าย พวก
โจรมันไปพบกับโจรอีกพวกหนึ่งซึ่งมีจำนวน ๕๐๐ เท่ากัน โจรพวกใหม่นี้จะตั้งเพชร
รัตนจินดาอันดีค่าของโจรพวกเก่า โจรพวกเก่ากับบอกว่า จะมาเอาเพชรพลอยเหล่านี้
นี้ทำไมกัน เอาตัวพราหมณ์ไปดีกว่า เพราะพราหมณ์เป็นผู้นำให้เพชรพลอยเหล่านี้

ผู้บังคับการวิชาชีพวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๔๕๒

บรรณาธิการโดย ทวีศักดิ์ จันทรวโรจน์

การเรียนของเราคงแตกนภาคมาถึงฉนวนจนครบหนึ่งในสามแล้ว ฉนวนจันทร์หน้า
เริ่มการซ้อมซ้อมประจำภาคเสร็จแล้วหยุด เราคงวิตกของเราเองว่าความรู้อะไร
ได้มาในภาคนี้เป็นอย่างไร เข้าใจตามที่คร่ำสอนมาเป็นลำดับไปไหม ถ้าไม่ได้จะ
ลำบาก เพราะชนภาคใหม่จะต้องสอนต่อจากที่สอนแล้ว และจะต้องเอาหลักที่สอน
แล้วมาใช้เป็นข้ออ้างอิงต่อไป ถ้าเราไม่เข้าใจวิชาที่สอนเป็นภาคๆ ไปแล้ว เวลา
สอนต่ออีกไม่เข้าใจ และความไม่เข้าใจจะทับถมกันไปเป็นดินพอกหางหมู

การที่จะช่วยให้เราเข้าใจวิชาที่เรียนเป็นตอนๆ เป็นลำดับไปนั้น นักเรียนจะ
ต้องเรียนและทำการบ้านตามที่กำหนดให้ ถ้าจะมีวาทะหนึ่งใจเดียวอย่างมีเวลาเหลือออกคง
เจ็ด แปด เดือน เขาได้ก่อนสอบสักเดือนหนึ่งจึงค่อยเรียนก็ได้ นักเรียนคนใดคนหนึ่ง
นั้น ก็เป็นกรรมของนักเรียนคนนั้น เพราะเขาจะสอบได้ตก และนำเงินค่าเรียนค่า
เล่าเรียนที่ให้คุณแม่เสียให้ตลอดไป

การที่นักเรียนไม่พยายามเรียนตามเวลาที่ควรจะเรียนนั้น นอกจากจะให้โทษ
ตัวเองคือสอบได้ตกแล้ว ยังเป็นการเห็นวาทะคนอื่น ๆ ในชั้นให้ต้องรอกอดด้วย
เพราะเมื่อคร่ำสอนเห็นวาทะยังไม่เข้าใจ ก็ต้องชักชวนไปฉนวนมาพยายามจะให้เข้าใจ
และการทำเช่นนั้นทำให้คนอื่นซึ่งเข้าใจแล้วเรียนต่อไปไม่ได้ ต้องเสียเวลาของคนทั้ง
เดียวชานนด้วย นักเรียนเห็นไหม การทำอะไรไม่ถุกเวลาทำให้เสียประโยชน์คนอื่น
และตัวเองเพียงไร ได้เคยเห็นมาแล้ว เวลาที่ก่อนสอบได้สักเดือนหนึ่งนักเรียนมักขอ
อนุญาตทำงานตก และตนขึ้นมาทำงานแต่เช้าก่อนเรียน พอถึงเวลาเข้าห้องเรียนก็

ไม่ดัดซึ่งวงแหวนอน จะเรียนอะไรก็เดอนๆ ไป การทำอะไรไม่ถูกต้องตาม
เวลานให้โทษมาก ทางพุทธศาสนาพระพุทธองค์ไม่สรรเสริญ ชาวทศเคยนได้ยก
ดงมเวธมาในพุทธกาลว่า

ครั้งหนึ่งเมื่อสมเด็จพระบรมศาสดาประทับอยู่ ณ กรุงพาราณสี มีดาวกของ
พระองค์ ได้เตาเรียนกรรมฐานจนจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ในจำนวนดาวก
หมนมภิกษุของคหิงไม่ใคร่เรียนตามเวลา เวลาฝนนอนท่านจะเรียน เวลาฝน
เรียนท่านไม่เรียน ปฏิบัติการชดกันอยู่เรื่อยไป วันหนึ่งพระพุทธองค์ตรัสสรร-
เสริญภิกษุทั้งหลายว่า มีความอุตสาหปฏิบัติธรรมดี แต่ทรงเทศนาสั่งสอนต่อไป
ภิกษุเกยจรวานของคนเมื่อได้ฟังธรรมคือนั้นแล้วเกิดเลื่อมได้ขึ้นมา ก็พยายามปฏิบัติ
หิวข้อธรรมที่ได้รับการอบรมมาด้วยอันหลัง

วันหนึ่งพระพุทธองค์ตรัสสั่งภิกษุทजेริญในข้อธรรมเหล่านี้ ให้ออกไปเที่ยว
สั่งสอนผู้คนต่อไป และกำหนดเดินทางเข้าวังชน ฝ่ายภิกษุเกยจรวานนั้นได้พยายาม
เรียนทั้งกลางวันกลางคืนเพื่อจะได้บรรลผลทันภิกษุเพื่อนกนบาง คนก่อนเดินทางน
ยันท้องบ่นอยู่จนตึก และคำที่ท่านได้กระทำตังนมาหลายวันก่อนแล้ว ก็เห็นอยหุด
ไปและผลอดอดกตงมาจากทงนแหงนหึก ภิกษุอื่นซึ่งจะออกเดินทางพร้อมกนก็ยังไม่
ไม่ได้ตามกำหนด มีวพยาบาลภิกษุเกยจรวานแขนหักกนอยู่ ครนคณด้ายพระพุทธ
องค์เสด็จมาพบเขา จึงรบดั่งถามว่าเหตุใดจึงยังไม่ออกเดินทาง ภิกษุเหล่านั้นจึง
กราบทลเหตุการณทเกิดชนให้ทรงทราบ สมเด็จพระสัมพระภาคเจ้าจึงรบดั่งว่า
ภิกษุของคหิงจะเป็นคนเกยจรวานไม่รู้จักกาละเทศะแต่ในครั้งนกกหาไม่ ถึงชาติ
ก่อนกเคยเป็นเชนน จึงทรงกล่าวต่อไปว่า

ในชาติหนึ่ง เมื่อพระองค์ยังเสวยพระชาติเป็นพราหมณเชยวชาญทางคิปล
ศาสดีร์ มีศิษย์มาเตาเรียนน้อยด้วยเป็นอนมาก วันหนึ่งถึงเวรทศิษย์เหล่านั้นจะตอง
เข้าป่าหาพิน จึงแยกย้ายกนไปทอว่า มีศิษย์คนหนึ่งเมื่อเดินไปพบคณกมบกเขาแล้ว
กตงนอนเสยไคคณ คนอื่น ๆ เมื่อหาพินได้พอกแก่ความตองการแล้ว ก็มตแบกคณ

มาตามทางพบศิษย์เกยจครานหัดบอย จะทงไว้ในบ้านคนเดียวเกรงจะเป็นอันตราย
จึงปลดกชน ศิษย์เกยจครานเห็นพวกเพื่อนต่างแบกพนักดกบถแกว กดกชนครด
ครดกชดกตงกมบกกนดวคความรบริชน ไมพจจรนาไปเหยียบกิงผชวดกตงมา กิง
ทมตบอดชางหนง ครนรจวบริวมพนไดพอดแกวกมดกตงมาหาอาจารย์ แต่โดยท
ควมาเบนคนลุดทาย จึงวางพนไวชางบนเหนอคนอน

อนหนงเศรษฐูชงอยในเมอง เขยคศิษย์ของพราหมณผเชยวชายุไปในการกศต
ทบ้านของเขา พราหมณผเบนอาจารย์จงตั้งให้ศิษย์ออกเดินทางกอนพระอชคยชน
เพราะจะตองเดินทางไกลดะให้บริประทานอาหารมอแรกเดยก่อนไป คนประกอบ
อาหารกดกชนประกอบอาหารคตค และดวคความมดจงหยบพนกกมบมาใช้เพราะ
เบนพนมตบนทลุด กมบกกนเบนไมเบดกถาไมแห่งทเดยวจะไซกอไฟไมคตเบนอน
ชาด คนประกอบอาหารไมทรบพยายามจะไซพนมตบนให้ได้ จนพระอชคยชน
แตวกยังกอไฟไมคต ครนพราหมณอาจารย์เหนเวลาตงไปมากแตวกชยยังไม
ออกเดินทาง จึงลอบถามวาเบนเพราะเหตุไร ก็ไดคความดงกถาดแตวชางคน เมอ
พระพทชองคทงเดาให้ภิกษุเหตวนนพงแตว จึงครดวาศิษย์เกยจครานนมาเกิดเบน
ภิกษุผไมรจกถาดะเทคเชน

นักรเรียนเหนใหม่การไมทำอะไรให้ตรงตามเวลา มัวผลัดวันประกนพรงเรอยๆ
ไปเชนน ให้ลุดรายแกตัวเองดะผอนอยางไร นักรเรียนจงพยายามเรียนตามกำหนด
เวลา อयरอไวจนเดอนลุดทาย จะไดไมแซนหักตบอดตงทไดพงมาแตว.

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๔๕๒

บรรทัดโดย ม.ร.ว. จิตรโสภณ สวัสดิวัฒน์

เมื่อภาคก่อนพดกนมาหนังสือเรื่องหน้าที่ หน้าที่ของปฏิบัตินโดย
เครื่องครัด ผู้ใดที่ใครมอบหมายหน้าที่แล้วต้องปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย
นักเรียนจะต้องรู้จักหน้าที่ของตน คือ มาเรียนหนังสือด้วยความพยายามพาก
เพียร ตั้งใจจุดประสงค์ที่ตนพอคนแม่ท่านตั้งใจไว้ โรงเรียนตั้งใจพยายามจะ
อบรมให้พวกเธอเป็นคนดี เป็นคนเรียบร้อย พยายามหวังดีแก่นักเรียน เพื่อให้เกิด
ความเจริญความดีดีแก่นักเรียน

หน้าที่เป็นของสำคัญ แต่มีความมากมายกับบุคคลที่ได้รับมอบหมาย
หน้าที่ บางคนทำหน้าที่ดี บางคนทำหน้าที่ไม่ดี ซึ่งแล้วแต่ว่าหน้าที่จะเหมาะแก่
ผู้ใด เป็นประโยชน์แก่ผู้ใดและแก่โรงเรียน เมื่อโรงเรียนพิจารณาเห็นแล้วว่า
ประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย จึงแนะนำให้ทำลงไป มอบหมายหน้าที่ให้ไป แต่ท
ดั่งทุกอย่างเมื่อเป็นหน้าที่แล้วต้องทำ เมื่อนักเรียนทำหน้าที่ด้วยความเคร่งครัดแล้ว
ถึงแม้ว่าไปกระทบกระเทือนใครหรือไม่พอใจใคร ก็ไม่เห็นจะต้องนำเอาใจใส่อย่าง
ไรเลย นักเรียนที่เห็นหัวหน้าที่จะต้องดูแลปกครองนักเรียนในคณะให้เรียบร้อย
ให้เป็นไปตามระเบียบ เพราะฉะนั้นถ้าใครไม่เรียบร้อยก็ต้องตักเตือนว่ากล่าวกัน
หัวหน้าถ้าอ่อนยอมตามดกนของในคณะแล้ว ผู้ที่เป็นหัวหน้าก็ไม่ได้ทำหน้าที่ของตน
ละทิ้งหน้าที่ที่โรงเรียนมอบหมายให้ไป ผู้ที่ได้รับคำมอบหมายไปแล้วไม่ทำตามเป็น
คนที่ไม่หน้าจะคบค้าสมาคมด้วยเลย

การรักษาน้ำหนัก ถ้าเผื่อนักเรียนทำถูกแต่ทำโดยเล่ห์มอหนากนแล้ว ถึงแม้ว่า
จะเข้มงวดเคร่งครัดก็ไม่เป็นอะไร ดังจะยกเอาเรื่องจริงมาเล่าให้ฟังสักเรื่องหนึ่ง

รับพากันมาเผ่าทันที เพื่อหวังในลาภยศต่าง ๆ บางทีหวังตำแหน่งใหญ่โตในการปกครอง บางทีหวังที่จะได้รับพระราชทานเงินเป็นจำนวนมาก ๆ แต่เพื่อนเหล่านั้นก็ต้องผิดหวังกลับไป ด้วยพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใหม่ครัดแก่เขาว่า

“พวกเจ้าทั้งหลาย บดินเราได้เลิกประเพณีการเกกมะเหรกเกรงเกรงทั้งหลายแล้ว ดังนั้นขอให้พวกเจ้าจงกลับไปเสียเถิด คราวใดที่พวกเจ้ายังไม่กลับคดประพฤติกให้เรียบร้อย ก็อย่าได้เข้ามาหาเราเลย”

ตามธรรมเนียม เมื่อพระเจ้าแผ่นดินขึ้นด้วยราชย์ใหม่ ๆ ข้าราชการผู้ใหญ่ ก็จะต้องมาเผ่า ตลาการคนทีเคยคิดดีให้พระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใหม่นต้องจำครุ่ ดีกหนาวหนาวรอนรอน แต่ก็ไม่กลัวเกรงอะไร เพราะคิดเสียว่าทำตามหน้าที่ของ ควแดง และพร้อมที่จะลาออกจากราชการถ้าเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น ครั้นเมื่อไป เผ่าจริง ๆ เขา พระเจ้าแผ่นดินกลับคดบอขบอย่างดีด้วยความเคารพ แล้วบอกกับ ตลาการว่า

“ท่านได้ให้บทเรียนแก่ข้าพเจ้าดีเหลือเกินทีเดียว ขอให้ท่านรักษาหน้าที่ของ ท่านต่อไปด้วยดีเช่นที่เคยปฏิบัติมาแต่เดิเร และข้าพเจ้าหวังอยู่อย่างหนึ่งว่า ถ้า ข้าพเจ้ามีโอรสขึ้นมาวันใด และโอรสนั้นเกะกะเกกมะเหรกเหมือนเมื่อครั้งข้าพเจ้า ยังหนุ่ม ๆ อยู่ ก็ขอให้หมั่นตลาการททำหน้าที่เด็ดขาดอย่างท่านมาปราบเขาเถิด”

ตลาการคนนั้นยังมีชื่อเสียงจนทุกวันนี้ ในพงศาวดารอังกฤษ ในรัชสมัยของ พระเจ้าเฮนรี่ ๕ นั้น ประเทศอังกฤษมีอำนาจและมีเกียรติมากที่สุด

ดังที่ได้ยกตัวอย่างมาแล้ว คราวนั้นมาดีในโรงเรียนเราบ้างในเรื่องการกีฬา หัวหน้ากีฬาจะต้องคอยดูว่าใครไม่มาซ้อม แล้วกักต้อน ถ้าไม่เชื่อฟังก็ต้องบอก ให้ผู้ใหญ่รู้ ถึงแม้จะขี้ใจคองใจนักไม่เป็นอะไร เพราะเราทำหน้าที่ของเราแล้ว

การเดินกีฬา ทุกคนย่อมมีรอยแหว่งจากการกำลังเป็นสำคัญ เราได้มีขี้มา ครึ่งหนึ่งไม่ใช่เพราะกำลังของเราดีหรือ ? เมื่อเราวิ่งแล้วเราจะต้องบำรุงกำลังจะ

ต้องชักซ้อมให้เต็มมือไปแล้ว ทำไมจึงตะทังเตี้ยเต๋? ต้องทำซี การเหต่านแหะ
หัวหน้าต้องช่วยกันดูแลหน่อย

ในภาคคนเรามาหน้าที่สำคัญ ๆ ที่จะต้องทำหลายอย่าง ต้องไปเดินแถวที่หน้า
พระบรมรูปทรงมา ออกอย่างหนึ่งจะต้องปฏิบัตในรายงานวนที่ ๒๕ โดยร้องเพลง
สดุดมนต์ เดินแถว แถวกม้อกหลายอย่าง นเป็นงานออกหน้า ทั้งหมด
เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องช่วยกันทำ เราต้องกระทำให้เกิดความพร้อมเพรียงให้
ได้ จะได้เป็นนิสัยดีติดคนนักเรียน ไม่ใช่ว่าพอมมีใครมาดูโรงเรียนก็จัดทำให้ดี
เหมือนผีงักรอยหน้าเช่นนั้นไม่ได้

ถามผมเถยรตมา ก็ขอให้เขาได้เห็นความคิดของเราดีกว่า ทพตมาถึงเรื่องหน้าที่
เช่นนี้ให้ทุกคนช่วยกันปฏิบัติหน้าที่ของตนตามที่ใครมอบหมายไว้ แล้วความ
เจริญก็จะมีแก่คนนักเรียน สดุดดี

ผู้บังคับการราชสีมาวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๔๕๒

บรรทัดโดย จำลอง วิศวกุล

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒ ตุลาคม ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มาเยี่ยม
โรงเรียนเรา ท่านได้ชมนักเรียนด้วยความกตัญญูมาก ความกตัญญูได้พุดกัน
มามากแล้ว แต่ถึงแม้จะพูดซ้ำออกก็ไม่เบื่อ เพราะเป็นเครื่องเตือนใจได้อย่างดี
ความกตัญญูที่นักเรียนแสดงออกมานั้น เป็นการแสดงด้วยกายและวาจา ความ
กตัญญูที่สมบูรณ์จะต้องประกอบด้วยองค์ ๓ คือ กาย วาจา และใจ เราต้อง
ทำใจของเราให้มีความกตัญญูด้วย เพราะการที่เราแสดงความกตัญญูด้วยกายและ
วาจา ซึ่งเป็นสิ่งนอกนั้น คนอื่นเห็นได้ เพราะเป็นการภายนอกเท่านั้น ภายในจะ
ดีหรือไม่ดีไม่เห็น ดังนั้นจะต้องทำทางใจด้วยจึงจะดีพร้อม ถ้าเรามีใจดีแต่ถนัด
ภายนอกจะเลื่อมไปสักเด็กน้อยก็ไม่เป็นอะไร ความกตัญญูเป็นสิ่งที่ทำได้ลำบาก
สำหรับบางคน เพราะผู้มีความกตัญญูจะต้องเสียสละ จะทำอะไรไปตามอำเภอใจ
ตนเองไม่ได้ ดังในบทเพลงสดุดีพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวตอนหนึ่งว่า

ด้านกนจงมคตธรรม

กตัญญูประจำฝังจิตให้

วิรกชาติศาสน์กษัตริย์เป็นนครชัย

อกรเสียสละได้ดวยใจงาม

ดังนั้นผู้ที่มีความกตัญญูจะต้องเสียสละ การเสียสละเป็นการลำบาก คนที่
ไม่ยอมลำบากคือคนที่ไม่มีความกตัญญู เมื่อไม่มีความกตัญญูทำทุกสิ่งได้ตามใจ
ตนเอง คุณพ่อคุณแม่หาเงินส่งมาให้เรียนหนังสือ เขาไม่เรียนไม่ทำตามกฎข้อบังคับ
ของโรงเรียน เพราะการทำตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนนั้นลำบาก คนชนิดนี้คือ

คนที่ไม่มีความกตัญญู คนที่มีความกตัญญูต้องเสียสละ ตั้งใจทำงานแต่ผิดข้อ
 บังคับของโรงเรียนก็ไม่ทำ การเรียนถึงแม่ทนาย แต่เราก็ดำเนินการเราอย่างลำบาก
 คนที่มีความกตัญญู โรงเรียนสอนเรามาเราไปสู้ทุก โรงเรียนจึงมีบุญคุณต่อ
 เรา ดังนั้นเราต้องกตัญญูต่อโรงเรียน เราต้องทำตามกฎข้อบังคับของโรงเรียน
 ทำตามทโรงเรียนสั่งให้ทำ เช่นโรงเรียนคัดมาให้เป็นตัวแทนโรงเรียนในการแข่งขัน
 ฟุตบอลหรืออะไร ๆ ก็ดี เราจำเป็นต้องบำรุงกำลังเขาไว้ ซึ่งเป็นภาระลำบาก
 เพราะจะต้องกินนอนแต่เช้า ๆ ถ้าเราไม่มีความกตัญญู ไม่เสียสละ ตั้งใจทำงาน
 เกิดขึ้นไม่ได้

ความกตัญญูจะต้องเสียสละ การเสียสละไม่ใช่เกิดจากกายและวาจาเท่านั้น
 จะต้องพร้อมด้วยองค์ ๓ ใจเป็นตั้งทมองไม่เห็น แต่ใจเป็นตั้งสำคัญที่สุด เมื่อใจ
 เรามความกตัญญูมีการเสียสละแล้ว การเสียสละทางกายและวาจากตามมาเอง
 เช่นเมื่อประเทศชาติเราถดถอยมา ย้าย ถ้าใจเราไม่มีความกตัญญู ถึงแม่ชาติจะ
 เรียกร้องให้ช่วยเหลือเราทางหัดกตัญญูต่าง ๆ จนที่สุดเมื่อเราแพเราต้องเป็น
 ขาเขา แต่ถ้าเรามความกตัญญูมีการเสียสละถึงวาเราจะต้องเสียสละ เราขอม
 เสียสละได้ เพราะฉะนั้นความกตัญญูจึงเป็นของสำคัญ ขอให้เรามความ
 กตัญญู ความกตัญญูทำให้เราเจริญได้ ทุกคนที่อยู่เมื่อบกภายในวันที่ ๒๕
 พฤศจิกายน คงจำพระโอวาทขององค์ประธาน ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ ท
 ทานตรัสไว้ว่า ฝรั่งเกิดตั้งตั้งขึ้นมาว่า ประเทศจีนทำไมจึงเจริญได้ในเมื่อรบกัน
 เองอยู่ตลอดเวลา จึงเดินทางไปประเทศจีนเพื่อจะหาทางทราบปัญหาของจีน และเขา
 ก็พบว่าจีนมความกตัญญูมทนคงมาก ถึงแมจะรบกันความกตัญญูก็แน่นแฟ้นมาก
 เพราะฉะนั้นจึงเจริญได้

ดังนั้นความกตัญญู จึงเป็นตั้งสำคัญมาก เราต้องกตัญญูต่อคุณพ่อคุณแม่
 โรงเรียนและต่อประเทศชาติเมื่อเราโตขึ้น แต่ในขณะนั้นกตัญญูต่อคุณพ่อคุณแม่
 และโรงเรียน ก็เพียงพอแล้ว การไม่กตัญญูมีโทษเป็นผลร้าย ดังเช่นชาดกเรื่อง
 หงมความวา

ครึ่งหนึ่งพระพุทธรูปเจ้าทรงเสวยพระชาติเป็นคน มบุตรหนึ่งและภรรยาหนึ่ง
 เมื่อถึงแก่กรรมไปแล้ว ก็ไปเป็นหงส์ทอง หงส์ทองเห็นบุตรและภรรยาของตน
 ดำบากยากแค้นเพราะเนื่องจากศัตถ์ตายจากไป จึง บิน มายัง ทอຍของ บุตร และ
 ภรรยาทุกวัน แล้วตัดศัตถ์ของให้วันละชน บุตรและภรรยาเอาชนทองไปขายจึงค่อย
 หารวดยมหามคาศน ต่อมาบุตรและภรรยาดีมบุญคุณของหงส์ทอง ไม่มีความ
 กตัญญูต่อหงส์ทอง เกิดความโทษณ ดึงหนอนหนึ่งเมือหงส์ทองมายังตเดิมเพื่อ
 จะตัดศัตถ์ของให้แก่ภรรยาและบุตร บุตรและภรรยาช่วยกันจับหงส์ทองฆ่าและถอน
 ชนออกหมด แต่เมือถอนชนออกหมดก็กลายเป็นชนชาวธรรมดา ดึงหนแทนที่จะ
 ได้ชนทองวันละเงินก็เลยไม่ได้ หงส์ทองก็ตายเพราะความอกตัญญูของบุตรและ
 ภรรยา ส่วนบุตรและภรรยาตั้งแต่บัดนั้นก็ยากจนตงตงเดิม

นี้ก็เห็นได้แต่ว่าการไม่มีความกตัญญูให้ผิดอย่างไร เพราะฉะนั้นขอให้เด็ก
 เรียนมีความกตัญญูต่อคุณพ่อคุณแม่และโรงเรียนให้พร้อมทั้งองค์ ๓ ให้ใจได้
 แต่ตงความกตัญญูด้วย แล้วความเจริญก็บังเกิดชนแก่นักเรียนเอง

ผู้บังคับการวชิรารุทวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๔๕๒

บรรทัดโดย สมนึก ปาลกวงศ์ ณ ออยุธยา

จุดสำคัญของการตั้งสอนนวนอาทศย คือ มุ่งให้เขมมศักดิ์ธรรมดี และ มีความรู้
สำหรับไปสู้กับการครองชีพต่อไป การสอนไม่ว่าอะไรดีกว่านำพหุวิชาที่พระพทช
เจ้าท่านได้เคยทรงตั้งสอนมาแต่เมื่อ ๒๕๐๐ ปีมากแล้วซ้ำอีก เพราะว่าพหุวิชาที่
ทรงตั้งสอนไว้มประโยชน์ทุกเมื่อ จนกระทั่งฝรั่งต่างชาติเขาไปตั้งสอนกัน ตั้งที่
จะพูดกันจนน คอว่า การที่เขมมาอยู่ในโรงเรียนนี้เพราะต้องการจะนำความเจริญ
มาสู่ตัวเอง ญาติมิตร และวงศ์ตระกูล เพราะฉะนั้นการที่จะทำคชของเราให้ดีขึ้น
นั้นต้องมีอะไรเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจึงจะมีกำลังเหนียววังใดเมื่อจะทำความผิด กำลัง
ที่จะพูดกันทางพทศำสนาจัดไว้เป็นหมวดหนึ่งและมีอยู่ ๕ ประการ คือ ๑. ต้อง
มีความศรัทธา ๒. ต้องมีความเพียร ๓. เรอต้องมั่งคด ๔. จะต้องมีสมาธิ
และ ๕. จะต้องมีบุญญา ถ้าเขมมกำลังทั้งห้าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวแล้วจะดำรง
ครองชีพได้ราบรื่น การมีศรัทธาอันคือความเชื่อ เรามุ่งถึงความเชื่อในพระพทช
ศำสนาเป็นใหญ่ ถ้าเชื่อเรอเคารพในองค์พระพทชเจ้า เขมกนบถือศีลธรรมคำสั่ง
สอนของท่าน และหมิ่นสาบของท่านที่เขาคำสั่งสอนของท่านไปประกาศ ฉะนั้นถ้าเรอ
นบถือพทศำสนา เชื่อในพทศำสนาแล้ว ต่อไปเรอจะเป็นคนมีศีลธรรม อะไรที่
เขาไม่นิยมทำกัน ก็ไม่ควรกระทำ คนมีศีลธรรมเรอกรแล้วว่าเป็นคนอย่างไร ถ้า
เรอประพฤติตนเป็นคนมีศีลธรรมได้แล้ว การคิดโกงต่าง ๆ เหล่านี้จะไม่เกิดขึ้น
และการทจจริตต่าง ๆ ก็จะไม่เกิดขึ้นไม่ได้ เมื่อเขมมีศรัทธาเรอกก็มีความเพียรด้วยความ
ความเพียรเป็นของสำคัญ อะไรที่เราเห็นแล้วว้ายาก ถ้าเราไม่มีความเพียรเรากก็ไม่
มีความมานะ แต่เรากท้อใจ ถ้าเรอเรามีความเพียรแล้วเรอคงออกดงใจพยายาม

ให้รู้ว่าอะไรควรทำอะไรควรใช้ ถ้ามีความศรัทธา ความเพียร และมีสติแล้ว
 จะต้องมีสมาธิออกด้วย ถ้ามีคนบอกความตั้งใจแน่นอนของเราว่าจะทำอะไร เมื่อ
 ตั้งใจแน่วแน่แล้วเกิดมีความมานะ เกิดความเพียรขึ้นมา ในที่สุดเราก็ทำสำเร็จ
 เช่น เมื่อก่อนใครเคยได้ยินได้ทราบเรื่อง ระเบิดปรมาณูบ้าง ทางวิทยาศาสตร์
 ทฤษฎีของ Atom ตามหลักความอำนาจ แต่ไม่มีใครรู้ว่าอำนาจมากมายเช่น
 นี้ นักปราชญ์เหล่านั้นแน่ใจว่าฤทธิ์เดชคงมาก แต่ทำอย่างไรจึงจะเอาฤทธิ์เดชนั้น
 มาใช้ได้ จึงต้องอาศัยสมาธิจึงเกิดความเพียรความมานะ จนเป็นผลสำเร็จเกิดมี
 ระเบิดปรมาณูหรือ Atomic Bomb ขึ้น จนเอามาใช้ได้ผลในการสงคราม เรื่อง
 ความตั้งใจแน่วแน่ นอกจากนั้นแล้วยังมีอีกหลายอย่าง เช่น เมื่อเริ่มสงครามใหม่ๆ มี
 เรือดำน้ำเยอรมันเข้ามาถล่มมาก อังกฤษตั้งใจจะหาวิธีจับเรือดำน้ำให้ได้โดยมิให้
 เรือดำน้ำรู้ตัว พยายามดำลึกลงจิตใจหาทางได้โดยสิ้นเชิงแล้ว เรือดำน้ำผ่านมา
 ถึงไหนแค่นั้นแม่เหล็กบอกไว้หมด จึงจับเรือดำน้ำได้ เรือดำน้ำเลยทำอะไรไม่ได้
 อพยพหนีไป เมื่อบินทางผกกตองมีทางแกว่งกันเรื่อยไป นักเกิดชนจากความตั้งใจ
 แน่วแน่ ฉะนั้นคนเราเมื่อมีสมาธิ คือ จิตใจแน่วแน่แล้ว อาจเป็นผลสำเร็จจึง
 ดังภาษิตฝรั่งเขาว่ากันว่า "Where there is a will, there is a way." เมื่อมีความ
 ตั้งใจแน่วแน่ทางสำเร็จ เพราะฉะนั้นผู้ที่เป็นนักเรียนอยู่ในขณะนี้ควรจะพยายามทำ
 ความสำเร็จไปพร้อมกับกำลังทั้ง ๕ นี้ กำลังสุดท้ายคือปัญญา ถึงแม้กำลังทั้ง
 ๕ นั้นแล้ว ถ้าเมื่อไม่มีปัญญาช่วยออกกำลังทั้งห้าสำเร็จไม่ได้ ปัญญาในที่
 นี้หมายถึงความรู้ การเล่าเรียน ฉะนั้นเจตนาเป็นเจตนาแล้ว ที่เขาจะหากำลังในทาง
 ปัญญา จึงพยายามพากเพียรเล่าเรียนตามบทครูอาจารย์สั่งสอน ผลสำเร็จและ
 กำลังทั้ง ๕ จะบังเกิดแก่ตัวขึ้น จะเป็นหนทางอันหนึ่งซึ่งหาความเจริญมาสู่ตัวเธอได้
 หนึ่งเมื่อเธอรู้ทางแห่งความเจริญแล้ว เธอควรระวังทางของความไม่เจริญบ้าง ทำ
 อย่างไม่รู้ไม่เจริญ คนเราที่ไม่เจริญนั้นคือ ๑. เขาทำอะไรก็หายไปตัวไม่จับ
 แลวงหาใหม่ ๒. เขาของที่เขาขาดแต่ก็ไม่ได้ไม่ซ่อมแซมด้วยบ้าง ๓. ไม่เจริญ

เหมือนกัน ๓. มีความประมาทในเรื่องบริโภคนิยม (นี้พูดสำหรับคนทั่วไป ความซื่อ
 หนิงไม่เกิดแก่เธอขณะนั้น คือไปข้างหน้าเมื่อเธอครองเรือนก็จะเกิดขึ้น) คงพูดไม่
 ดำรงมาเช่นแม่เรือน คือได้พูดไม่มคัศธรรมมาเป็นภรรยา & ประการนั้นจะทำ
 ให้เธอไม่มีความเจริญ ทว่าเธอของเธอมออยู่ไม่ระวางเช่นนี้ไม่ได้ ในขณะที่เธอไม่
 ได้เป็นผู้หา คนพ่อคุณแม่ทำให้เธอไม่รู้จัก แต่ถ้าเธอเป็นผู้หาเธอจะรู้จัก เช่น
 นักเรียนชอบฟังเขาของ แล้วไปตมทงไว้ไม่เอาใจใส่ ในที่สุดหายไป แล้วเธอไม่
 พยายามหา เธอคงต้องซื้อใหม่ เธอไปขอเงินคุณแม่คนพ่อออก เธอไม่รู้จักอะไร
 เพราะเงินเธอไม่ได้หาเอง เมื่อเธอหาเงินเองแล้วเธอจะรู้จัก ทำผ้าเช็ดตัวหายผืน
 หนึ่งราคา ๕๐ บาท เธอจะคงใช้เงินของเธอ เธอจะรู้จักอย่างไร ฉะนั้นเราต้อง
 เตรียมตัวไว้รู้จักการครองชีวิตข้างหน้า ของหายต้องรีบหาแล้วอย่าทำอีก ออก
 ประการหนึ่งของการขาดต้องรีบซ่อม เช่นเสื้อที่ได้ถ้ามันขาดเล็ก ๆ ควรจะปะหรือ
 ซนเสีย มิฉะนั้นจะขาดเป็นรูใหญ่แล้วเธอจะคงต้องซื้อใหม่ ความประมาทในการ
 บริโภคก็ได้อาให้พวงเมอกันแล้ว การประมาทในเรื่องบริโภคนิยมคนเป็นของสำคัญ ถ้า
 เธอได้มีโอกาสได้ไปอังกฤษเธอจะเห็นได้โดยไม่ต้องมีใครบอก ในประเทศอังกฤษ
 มดถนน ๆ หนึ่ง ด้านหน้าของราคาแพงสำหรับพวกผมเงินซ้อ ด้านหลังของราคาถก
 สำหรับคนจนซ้อ เธอจะไม่เห็นคนจนก้าวกายมาซ้อของร้านคนมเงินซ้อ เขารู้จัก
 วางตัว ทำตัวให้เหมาะ แต่พวกคนมเงินบางคนเหนียว ซามไปซ้อของคนจนม และ
 ของกตกตายกัน แต่แทนที่จะเสีย ๓๐ บาท เสีย ๕ บาท ๒ บาทอย่างนั้นเป็นต้น แล้วตั้ง
 ให้เห็นว่าเขารู้จักประมาณตนในเรื่องบริโภคนิยม ฉะนั้นอังกฤษจึงเจริญ เรืองแม่เรือน
 จะยังไม่พุดถึงในเวลานี้ ฉะนั้นบุคคลจะเจริญได้ด้วยการมีกำลัง & ประการ และ
 บุคคลที่จะไม่เจริญก็มีเครื่องถ่วงความเจริญ & ประการมารั้งไว้ ดังกล่าวมาแล้ว
 เมื่อนักเรียนได้ฟังธรรมะของพระพุทธองค์แล้วจำไปปฏิบัติตามก็จะเจริญ พุทธ
 คำสั่งนาเวदानมผุยนอกประเทศไทยเดอมได้ทวชนเป็นอนมมาก เราซงอยทนและเบน
 พุทธคำสั่งนิกชนในตัวอยู่แล้ว จึงปฏิบัติตามธรรมะของพระพุทธองค์ ความเจริญก็
 จะเกิดแก่ตัวเรา.

จะต้องคิดว่าคณะนี้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน นักเรียนต้องคิดถึงส่วนรวมอยู่เสมอ
 นักเรียนทำให้แต่ละคณะได้กิจกรรมร่วมกันได้ หอประชุมดำรงรูปเป็นหอประชุม
 ได้ก็เพราะมี คาบว่าง ไม่กระตั้นบ้าง เต็มบ้าง มารวมเป็นหอประชุมที่ดีสวยงาม
 ของเรา ดังหมในการวันเรื่งวันปีศาจ ถ้าคณะไหนมาเป็นคาบ คณะนั้นมาเป็น
 เต็ม ๆ คงจะได้งานที่สนุกไม่น้อย สถานที่ของโรงเรียนกว้างขวางไม่อุดอู้เหมือน
 ที่คณะ ๆ คนใดได้มาก แต่ที่พูดนหมายถึงการบนเท่งเท่านั้น สำหรับการเลี้ยงอาหาร
 ควรจัดให้คณะละวันไม่ช้อนเป็นวันเดียวกันถึงสามสี่คณะอย่างนั้น เป็นการยาก
 ถ้าหากแก่ครูบาอาจารย์ และผู้ที่ได้รับเชิญจะชมงานได้อย่างเต็มที่และทั่วถึงทุก
 คณะ เช่นผู้บังคับการต้องรับประทานอาหาร ดังสามคณะในคืนเดียวทำให้ท้องเสีย
 แค้นเป็นนพิเศษที่งานอภิบาลราชานุสรณ์ มาเป็นข้อขัดข้องแก่เวลาดำเนินงาน จึงขอ
 ผ่ากไว้ให้เป็นข้อคิดแก่ผู้ที่จะทำต่อไปในปีหน้า

การอยู่โรงเรียนกินนอนได้ประโยชน์มากกว่าโรงเรียนธรรมดา คือ นักเรียน
 กินด้วยกันนอนด้วยกัน เกิดความเห็นอกเห็นใจอดมอดด้วยกัน และได้แลกเปลี่ยน
 ความคิดความเห็นกัน เพื่อเพิ่มพูนสติปัญญา การกินด้วยกันนอนด้วยกันได้ประโยชน์
 เพียงไรนั้น ขอชักเรื่องจริงมาให้เห็นดังต่อไปนี้

เมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่หนึ่งถึงที่สุดนั้น อังกฤษกับฝรั่งเศสตั้งถียง
 กันมากในการปันผลที่จะได้รับจากฝ่ายแพ้สงคราม และไม่เป็นที่ตกลงกันได้ วัน
 หนึ่งดยอัยคอร์ด นายกรัฐมนตรีของอังกฤษข้ามไปหา นายกรัฐมนตรีฝรั่งเศส แล้ว
 ชวนกันไปเล่นกอล์ฟ เล่นกันไปปรึกษากิจการไปด้วย และเกิดความเห็นอกเห็นใจ
 กันในระหว่างการเล่นนั้น การปันผลที่ถียงกันก็ได้รับผลสำเร็จเป็นทงพอใจทั้ง
 สองฝ่าย

ถ้าหาบเรื่องการกินด้วยกัน ขอกล่าวถึงเมื่อผู้บังคับการยังเป็นผู้ปกครอง
 นักเรียนไทยในประเทศอังกฤษ เวदानนทองกฤษมัสถานศึกษาแห่งหนึ่ง มีการสอน

เก็บค่ากินอยู่เตาเรียนอาทิตย์ละ ๘ ก็นั้น แต่เราเงินพอจะจ่ายได้เพียงอาทิตย์ละ ๕
 ก็นั้นเท่านั้น ขอดตรวจราคาเขาก็ไม่ยอม ต่อมาเมื่อผู้บังคับการมีโอกาสด่วนไปทางนั้น
 ก็เชิญเจ้าของสถานศึกษานานมารับประทานอาหารด้วยกัน ในระหว่างรับประทาน
 อาหารพูดกันคุยกันไป เกิดเห็นอกเห็นใจกัน ในที่สุดเขาก็ยอมตามความประสงค์
 ของเรา และส่งนักเรียนไทยไปได้

งานใด ๆ จะเป็นผลสำเร็จได้ก็ต้องเกิดจากความสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจ
 ความไม่เอาตัวเอาเปรียบ และความอดมอดด้วยต่อกัน ขอให้นักเรียนจำข้อนี้ไว้
 และขอขอบใจอีกครั้งทการได้เรียบร้อยไปอีกภาคหนึ่ง อย่างดีด้วยว่าพวกเธอแก่
 ขนมาอีกภาคหนึ่งแล้ว ทั้งอายุและความรู้ อีกภาคเดียวก็จะได้ประดองความรู้กัน
 แล้ว ฉะนั้นหยุดครั้งนี้ให้ไปพักผ่อนให้จงดี กลับมาจะได้สู้กันใหม่ สู้สุด.

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๔๘๒

บรรรทักโดย อรรถนพ อินทรโกเศศ

ฉันทนเป็นอาทิตยแรกของภาคมาฆะบูชา ตามธรรมเนียมก่อนเริ่มทำกิจการใด ๆ
เขามักจะให้ความสวัสดีแก่ผู้ที่อยู่ในสถานที่ และความนิยมทั่วไปถึงจนมากมักสวด
มนต์ให้พร เพราะฉะฉนั้นในฉันทนเราจึงต้องสวดมงคลสูตรคาถา เพื่อความสวัสดีแก่
ตัวเราเอง

ข้อความในมงคลสูตรคาถานมอญว่า ในครั้งหนึ่งมีหมีเทวดาและมนุษย์ได้ทำ
กันคิดว่าทำอะไรจึงจะเกิดความเป็นมงคลแก่ตัวเอง จึงปรึกษากันแต่ไม่ตกลงกัน
ได้ ในที่สุดจึงพร้อมใจกันไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พระองค์จึงประทานพระธรรมเทศนา
ให้ฟังตามในมงคลสูตร คือ

การไม่คบคนพาด ๑ การคบบัณฑิต ๑ การบูชาคนที่เราควรบูชา ๑ ๓ อย่าง
อย่างนี้แหละเป็นมงคลอันสูงสุด

การได้อยู่ในถิ่นที่สมควร การที่ได้ทำความดีไว้ในปางก่อน การตั้งตนไว้ใน
ทางที่ชอบ ๓ อย่างนี้แหละเป็นมงคลอันสูงสุด

ความเป็นผู้คงแก่เรียน ๑ ศีลดี ๑ วนยาศักษยาดแลว ๑ วาจาที่เบญต์ภาษาศ ๑
๕ อย่างนี้เป็นมงคลอันสูงสุด

การบำรุงมารดาและบิดา ๑ การตั้งเคราะห์บุตร ๑ การตั้งเคราะห์เมีย ๑
การทำงานไม่อาภท ๑ ๕ อย่างนี้เป็นมงคลอันสูงสุด

การให้ทาน ๑ การปฏิบัติธรรม ๑ การตั้งเคราะห์ญาติ ๑ การทำการงาน
ที่ปราศจากโทษ ๑ ๕ อย่างนี้เป็นมงคลอันสูงสุด

การงดเว้นจากความชั่ว ๑ การดำรงมจากการตมหน้าเมา ๑ ความไม่ประมาท
ในธรรมทั้งหลาย ๑ ๓ อย่างนี้เป็นมงคลอันสูงสุด

ความเคารพ ๑ ความถ่อมตน ๑ ความสันโดษ ๑ ความกตัญญู ๑ การ
พึงขรรมิในโอกาสที่สมควร ๑ & อย่างนเป็นมงคลอันสูงสุด

ความอดทน ๑ ความเป็นผู้วางาย ๑ การได้เห็นสมณะ ๑ (สำหรับนักเรียน
ก็เปรียบเหมือนการได้เข้าใกล้ครู และครูก็จะตั้งสอนเราแต่สิ่งที่ดีที่ชอบ) การตั้งนา
ขรรมิในโอกาสที่สมควร ๑ & อย่างนเป็นมงคลอันสูงสุด

ความเพียร ๑ ความประพฤติประเสริฐ ๑ การได้เห็นอริยสัจ ๑ การกระทำ
พระนิพพานให้แจ้ง ๑ & อย่างนเป็นมงคลอันสูงสุด

ผู้ทโลกขรรมิถกตของมีจิตใจไม่หวั่นไหว ๑ ไม่เศร้าโศก ๑ มีองได้ ๑
เกษม ๑ & อย่างนเป็นมงคลอันสูงสุด

ผู้ทประพฤติตามทกถาถามาแล้วนจะเป็นผู้ไม่พ่ายแพ้ในททงปวง ย่อมประสพ
ความสวัสดีในที่สุด นแหตจะเป็นมงคลอันสูงสุด

สรุปความเหตานกคอประพุทธของศทานตั้งสอนให้คนมีสมบัติผู้ทตนเอง แต่
การทคนจะเป็นผู้ทเดิน นมีใตหมายความว่านจะตองเป็นคนตระกตตั้งแตะคนรอยแตะมอ
ไป ตระกตถาแตะจนกเป็นผู้ทใต ความเป็นผู้ทกหมายถึงการทมความอดทน ถด
หาญ พุดจาองฮาจในทประชมชน มอนยติ แตะถดถาเสยสตะเพอประโยชนส่วน
รวม อักประการหนงทถาคัญที่สุดคคองเป็นผู้ทมความสัจรททง ความคิด วาจา
แตะใจ

อนงเมอเร็ว ๆ นเองใตมเหตการณอน แตะตั้ง ถึง ความเป็น ผู้ท ของคนไทยเรา
เรองหนง นกรเรียนทกคนคงรจกขอ “พระ ใต แตะ หรือจะเรยกขอเคม ๆ ว่า “พระ
องคเจาพระพงษภานเดช” พระองคทรงเป็นนกรขบรทแข่งผู้ทมอเยยมคนหนงของใต
พระองคทรงเป็นคนไทยคนเคยวเทานทผู้ทสนใจในการแข่งรททวใตกรจกดี เมอ
เร็ว ๆ นมการแข่งรททวใตใหญ่ในประเทศ Argentine ในทวบอเมริกาใต พระองค
พระฯ ทรงเขาร่วมการกทพาทแข่งรททวใตครั้งนอย นกรเรียนยอมรุดตอยแตะว่า การกทพาท

กต การสงครามกต คนเก่งไม่จำเป็นจะชนะเสมอไปจะต้องมีโชคและเหตุการณ์อัน
 ช่วยด้วย ในตอนนรทของผู้ที่ได้อีก ๓ ที่ ๒ ได้ผ่านไปถึงหาดกษัยแล้ว คนใดเป็นจำนวนพัน
 ไม่ทันคิดว่ารถผ่านไปยังไม่หมด ด้วยความเดินเตล็ดจึงพากันออกมารวมรถทชนะ
 แล้ว เป็นเหตุให้ช่องทางเดินของรถทกาตั้งตามมาอีก พระรผู้แล้ววาทาพระองค์ทรง
 ขับรถไปตามทางถึงชนคนก็ไม่มีความผิด แต่ชวดของคนที่น้อยเป็นดับ ๆ คนจะ
 ต้องเดินไปทันทีและเดินไปเปล่า ด้วยความเป็นผู้ดีของพระองค์ ๆ จึงไม่ทำเช่นนั้น
 แทนที่พระองค์จะขับไปตามทาง พระองค์กลับคิดตั้งใจไม่หนักถึงชวดของพระองค์
 ขับรถพวงเขาชนทกตขวางขวางทาง ซึ่งบางท้ออาจถึงสิ้นพระชนม์เสียก็ได้ แต่เดชะบุญ
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยคุ้มครองให้พระองค์ไม่เป็นอันตรายถึงกับเสียชีวิต เป็นแต่พระชงฆ
 หก รถพวงยับเยิน

การที่พระองค์แสดงความเป็นผู้ดีของคนไทยเช่นนี้ บรรดาหนังสือพิมพ์ฝรั่งทั่วโลก
 ได้พากันลงข่าวยกย่องสรรเสริญถึงเกียรติคุณของพระองค์อย่างครึกโครม ฉะนั้น
 ในการที่เราก็คเป็นนักเรียนของ Public School ในเมืองไทยและพระองค์เป็นนักเรียน
 Public School ในอังกฤษ เราจึงควรทำตนเป็นผู้ดีเสียตั้งแต่เพื่อประโยชน์ส่วน
 รวมตามตัวอย่างซึ่งพระองค์ทรงแสดงมาแล้ว การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
 เช่นนี้เป็นการปฏิบัติของผู้คน่าสรรเสริญ

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าฉานนวัต

ทรงเสด็จเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๔๕๓

บรรทมโดย จักรศักดิ์ เจนธุรกิจ

เจ้าคุณผู้บังคับการ ชวนให้ข้าพเจ้ามาคุยกับนักเรียนคนหนึ่ง ข้าพเจ้านัดเป็น
อนันมาก ทมิ โอกาสมาพบกับนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง เพราะเหตุว่าข้าพเจ้ายังถือด้วย
เต็มอวว่า เป็นผู้รับใช้โรงเรียนนมาก่อน และเมื่อมาเห็นโรงเรียนท่ากัจจระใด ๆ
ถ้าเรัจงดงาม เช่นเมืองานวันด์วรรคพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก
ยังพดอยด์ใจด้วย และชื่นใจที่ได้เห็นนักเรียนทำการใหญ่โตงดงามเรียบร้อยดงเช่น
๘๗ ๘๗ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงยินดีรับคำสั่งของเจ้าคุณผู้บังคับการ ให้มา
พุดจากบ้านทงหลาย

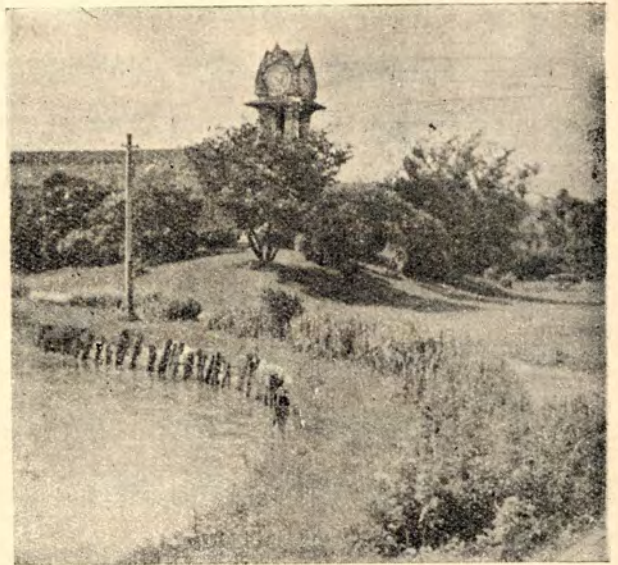
การเดาเรียน ข้าพเจ้าจะไม่พุดถึง เพราะเหตุว่า ข้าพเจ้าเคยเป็นผู้รับใช้
โรงเรียนกัจจระ แต่ว่าไม่เคยเป็นคร ไม่รู้ว่าเขาสอนกันอย่างไร เพราะฉะนั้นจะไม่
พุดถึง ด้วยเชื่อว่าครอาจารย์ของท่านเป็นผู้ทมิวิชาเพียบพร้อมมอยแต่ด คงจะพรว
สอนกันมอยเต็มอวในทางทถกทถ คนอนเช่นข้าพเจ้า ที่ไม่ได้เป็นคร ไม่จำเป็นจะต้อง
มาพุดข้าให้เสียเวลา ที่จะพุดมว่า ทำไมเราถึงมาอยู่ มากิน มานอนอยู่ในโรงเรียน
มันได้ประโยชน์อย่างไร ? โรงเรียนโดยมากเข้าไปเย็นกดับ โรงเรียนนผดกับ
โรงเรียนโดยมากที่มากินมานอนอยู่ในทน ก็ควรจะนึกคว่า ที่เรามากินมานอน
เราได้ประโยชน์อะไรบ้าง ในทางนแหดะ ข้าพเจ้าอยากจะณะความดัก ๒ ข้อ
ให้นักเรียนเอาไปคคคความมันมุดความจริงดักเพียงไหน

ประโยชน์อย่างหนึ่งที่เรามอยอยู่ในโรงเรียนนคอกการดงคค เรามากินมานอนมอย
ในโรงเรียน เรยนหนึ่งดือ เมื่อเรยนจบแต่ดกพบปะเพื่อนฝูงกันมอยเต็มอว นอกจาก
เชื่อมความด้นทถนกันนในระหวางเพื่อนฝูงแต่ด ประโยชน์ทจะได้ยงมอกหลายอยาง

← คณะเด็กเล็ก ๑

ภูมิภาพในโรงเรียน

← คณะพญาไท

ประโยชน์อย่างที่สำคัญที่สุดก็คือว่า คนเราจะอยู่โดยลำพังตัวเองไม่ได้ เรา
 จำเป็นจะต้องพบปะคนอื่น จะดีก็ตามจะชั่วก็ตาม ในช่วงที่ทำงานทั้งหลายจะโคชน
 จำเป็นจะต้องพบปะคนด้วยกัน และจะหลีกเลี่ยงไปอยู่คนเดียวไม่ได้ แม้แต่
 ทำงานที่พอใจจะหลีกเลี่ยงไปจากโลก ท่านก็จะต้องไปพบปะคนอื่นที่อยู่ในแวดวง
 คอพระ ท่านก็จะต้องหลีกเลี่ยง เพราะท่านมีความมุ่งหมายที่สำคัญในทางอื่น
 บางอย่าง ท่านจะต้องไปเล่าเรียนฝึกฝนความคิดและฝึกฝนความประพฤติของท่าน
 อย่างออกฤทธิ์ ท่านจำเป็นจะต้องหลีกเลี่ยงไปอยู่ส่วนหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ที่ไม่คิดจะไปบวช
 ตัดอดชีวิตคงจะต้องทำมาหากิน ก็จะต้องพบปะคนมากที่สุด เมื่อพบปะกันแล้ว
 เราจะทำอะไรโดยไม่นึกถึงคนอื่นไม่ได้ เป็นของที่ทราบกันอยู่ทั่วโลกว่า ท่านจง
 ประพฤติดีเพื่อบ้านของท่าน หรือคนที่ท่านพบปะจริงที่ท่านอยากให้คนอื่นเขา
 ประพฤติดีท่าน นั้นเป็นลักษณะที่สำคัญอันหนึ่ง แล้วออกอย่างหนึ่งก็คอยเข้าไปหา
 เปรียบเขา อย่าไปเหยียดหยามเขา ถ้าเราเห็นของพระรัตนแล้วเราก็คบกันได้กับ
 ใคร ๆ คนที่อยู่ในหมู่ในคณะใหญ่ ๆ นั้น จะต้องผ่อนผันแก่กันดังที่ใดก็ตามมาแต่
 การที่จะผ่อนผันแก่กันทำอย่างไรถึงจะทำได้ดีที่สุด ? เราต้องมระียบคบคัมกับ
 และมีคนใช้ระเบียบอนันต์ อย่างในโรงเรียนเขาใจความหัวหน้าที่สมัครใจให้เป็น
 หัวหน้า หัวหน้านั้นอย่าได้คิดว่าเขาเป็นคนจะมาคอยเขาเปรียบเรา แท้จริงเขาเป็น
 คนคอยรับใช้เรา แต่เราอย่าไปถือว่าเขาเป็นบ่าว ถ้าใครมาทำแก่เราเช่นนั้นเราไม่
 พอใจฉันใดเขาก็ไม่พอใจฉันนั้น หัวหน้ามีหน้าที่ต้องทำงานให้แก่เรา ถ้าเราไป
 เหยียดหยามว่าเขาเป็นคนรับใช้เราเขาก็ไม่ชอบเหมือนกัน เพราะฉะนั้นในสมัย
 โบราณเขาจึงยกย่องผู้ที่เป็นหัวหน้าให้เป็นคนทศดรเคารพยกย่อง เพราะเขามั่นหน้าทุก
 จะทำธุระอะไรต่าง ๆ ให้แก่เรา เขาเป็นคนทศดรเคารพยกย่อง เป็นคนซื่อสัตย์ให้เราเดิน
 ไปในทางที่ชอบ อย่าว่าแต่ในหมู่คณะที่คน ๕๐-๖๐ เหมือนอย่างหมู่คณะใน
 โรงเรียนนิตย ใหญ่ ๆ ขึ้นไปหมู่บ้านหนึ่งก็ต้องตั้งมมคณคนขึ้นเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่

บ้านหลาย ๆ หมู่รวมกันเป็นตำบลของสัมมตคนชนเป็นกานัน ตำบลหลาย ๆ ตำบล
 รวมกันเป็นอำเภอ รัฐบาลตั้งคนทเป็นหัวหน้าให้เป็นนายอำเภอ อำเภอ
 หลาย ๆ อำเภอรวมกันเขาเป็นจังหวัด รัฐบาลตั้งคนไปเป็นข้าหลวงประจำ
 จังหวัดคอยคุ้มครอง จังหวัดทั้ง ๗๐ จังหวัดตั้งรวมอยู่ในการนำของผู้บังคับบัญชา
 ในสมัยโบราณนี้ ผู้ทนายมหานคอประมหากษัตริย์ ฉะนั้นท่านจึงเป็นคนทควร
 เคารพ เพราะท่านทำหน้าที่ให้แก่พวกเรา ผู้คนเหนื่อยเดียวแต่ท่านทำเป็นอาชีพ
 ไม่ใช่ชั่วคราวเหมือนอย่างหัวหน้านักเรียน ซึ่งเมื่อออกไปจากโรงเรียนแล้วก็
 นายอำเภอหรือข้าหลวงประจำจังหวัดก็เป็นชั่วคราวระยะเวลาที่รับเงินเดือน รับความผิต
 ชอบ รับความมอบหมายจากรัฐบาล แต่พระมหากษัตริย์นั้นท่านเป็นตลอดชีวิต
 ท่านสืบตั้งวงศ์สกุลหลานของท่านก็ตั้งเป็นหัวหน้าพวกเราตามถนัดถใจลงมาตามท
 กฎหมายบัญญัติไว้ เพราะเหตุฉนั้นเราจึงได้ถวายความเคารพท่าน การที่เรา
 เคารพท่านก็แปลว่าเราเคารพตัวเราเอง เพราะท่านเป็นผู้แทนของเรา นี้เหตุการ
 ดังคม ถัดถึงหลักตั้งเช่นทนายแล้ว ดังคมเช่นนั้นจะต้องประดีพแต่ความสำเรจ
 เพราะฉนั้นจึงทนายทซึ่งกันและกัน

อีกข้อหนึ่งทอยากจะนะให้เอาไปคิดเป็นข้อสุดท้ายก็คือ ทท่านทหลายเข้ามา
 อยู่ในโรงเรียน ทานกมีการะอีกอันหนึ่งนอกจากการเรียน คือเล่นกีฬา การกีฬา
 ก็กรกันอยู่แต่ความหลายอย่าง คือตั้งแต่การเล่นเด็ก ๆ น้อย ๆ เล่นฝ่ายตะคน เช่น
 ด้ควอช เทนนิส กีฬาในร่มกเช่น หมากรก เหล่านี้เป็นคนชนไปจนกระทั่งถึงเล่น
 กีฬาเป็นหมวดเป็นหมู่ การเล่นกีฬาฝ่ายตะคนกมีประโยชน์สำหรับความเพ็ดเพ็ด
 แต่กีฬาทควบคุมกันเป็นหมวดเป็นหมู่นั้น เป็น เครื่องมือทที่ดี ท จะ ผักทให้ เราทำ
 อะไรร่วมกันโดยหน้าท และในกีฬาเช่นนั้นเรากของสัมมตคนชนเป็นหัวหน้าคนหนึ่ง
 ให้เป็นหัวหน้าของทม ถ้าหากว่าเราไม่ทำการตามคำแนะนำของหัวหน้าทม ทมหม
 นกเล่นไม่ได้ผิตดี เพราะมันไปคนตะทาง ฉะนั้นหัวหน้าทมกหน้าท ๆ จะจดีให้
 คนทหน้าทหน้าทนั้น และเป็นผู้ปกครองทมทจะเล่น เพราะฉนั้นความเชื่อถือ

ความเคารพต่อหัวหน้าทมิฬ กอควรจะ เหมือน กับ การเคารพ ดึงที่ราม ต่อ หัวหน้า
 เหมือนกัน ฉะนั้นการกพากได้ขอว่าเป็นการผกผันจรรยาในทางปฏิบัติการ ที่เรา
 พงศ์คำตั้งสอนหรือพงศศันนเรียกว่าการอบรมในทางทฤษฎี การกพากควรจะต้อง
 เป็นการอบรมจรรยาในทางปฏิบัติทั้งนั้น ทั้งนี้หมายความว่าอะไร? มุ่งหมายจะให้คน
 เป็นคนดีเท่านั้น คนดีกรณนอยแต่ขอว่าเป็นคนที่มีสติปัญญา ในสมัยที่ไม่มีความ
 เครื่องครัดอย่างเช่นในสมัยนี้ ขอคำคุณที่สุดของจรรยาอัน ข้าพเจ้าเชื่อว่าทุกคนจะ
 ต้องมีหรืออุปปะ คือจะต้องรู้ว่าอะไรมันไม่ดีที่เราไม่อยากจะทำ ไม่ควรจะทำ
 ทำลงไปแต่ถึงแม้จะไม่มีใครเห็น เราจะต้องอายตัวเองที่จะทำสิ่งของเช่นนั้น เช่น
 เราเห็นเงินวางทิ้งอยู่ ๓๐๐๐ บาท เช่นนั้นถ้าจะหยิบใส่กระเป๋าไปไม่มีใครเห็นเลย และ
 เราก็มอง คิด คึกคึกคิดตรงอะไร แต่ความไม่ไหวของ ๆ เราจะไปเอาของของเขามา
 อย่างไร ใครทงใดก็ไม่รู้ และไม่มีใครอยากจะได้สิ่งดีในทรัพย์สินของตัวเอง
 เพราะฉะนั้นในการที่เราไปเอานั่นแหละเป็นการไม่ดี ถึงจะไม่มีใครมองเห็นก็
 ดี เพราะเป็นสิ่งที่ดีของเขาคงต้องหวงเป็นแน่ แต่ความหลุดมือเขาไปโดยวิธีใด
 วิธีหนึ่ง เพราะฉะนั้นจรรยาที่ดีเราไม่ต้องนึกถึงว่าใครจะมาจับเราได้ หรือใครจะมา
 เห็น เราจะต้องเอาตัวเราเป็นตลกาการ ถ้าเห็นความผิดเราอย่าทำ ข้าพเจ้าเห็นว่า
 การที่มาอยู่รวมกัน ถ้าหากว่ามีผู้ใหญ่คือหัวหน้านักเรียนวางตัวในทางที่ถูก และ
 ตั้งสอนแนะนำนักเรียนให้วางตัวเช่นเดียวกันแล้ว อาจจะมีผลไปได้รวดเร็ว แม้ไปถึง
 เด็กเล็ก ๆ ได้ภายในเวลาไม่ช้า ขอให้นักเรียนเอาความ ๒ ข้อนี้ คือความประพฤติ
 ในสังคม และความประพฤติในเวลาเล่นกีฬา ไปคิด ข้อความทั้ง ๒ ข้อนี้มีผลให้
 เราชักพอกตัวเราเองเป็น นี้แหละ ขอให้นักเรียนไปตรึกตรองให้ดี ข้าพเจ้าหวัง
 และเชื่อว่าถ้าคิดจริงจัง ๆ แล้ว ท่านทั้งหลายคงเห็นด้วยกับข้าพเจ้าเป็นแน่ ในที่สุด
 ขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่อดคำหนึ่งฟัง และขอให้มีความสำเร็จในการเดาเรียน
 ทั้งในความประพฤติในทางสังคมและการประพฤติตัวในทางกีฬาด้วยกันทุกคน

พระอนุชาสันดรรัตน์

แสดงเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๔๕๓

บรรทัดโดย ปรีดี ชاعر

ฉันทจะพูดเรื่องเกี่ยวกับการเพิ่มพูนสติปัญญา แต่ก่อนจะกล่าวต่อไป ขอเล่า
เรื่องชาติภพหนึ่ง นักเรียนพงศาวดารของนักศึกษา มีสาระสำคัญดังนี้
ในกาลครั้งหนึ่ง มีชายคนหนึ่งมีนิสัยชอบสันขระไปไหนก็ไปกับสันขระที่เขา
เลี้ยงไว้ได้เสมอ แต่มีชายอีกคนหนึ่งเป็นตลกจางเตยงแพะอยู่กับเศรษฐี วันหนึ่งคน
เลี้ยงแพะพาแพะของเศรษฐีไปเลี้ยงในป่า ในเวลาเดียวกันนั้นเอง ชายคนแรกก็พา
สันขระของเขาไปหาฟันในบ้านเหมือนนก ครั้นใกล้จะถึงบริเวณที่แพะ กางตั้งกิน
หญ้า ก็บังเอิญต้องไปทำกิจที่พินไม่ ตกแพะตัวหนึ่งเห็นสันขระรอนายอยแถวถนน
เขาจึงวิ่งมาหา สันขระจึงตกแพะนั้นตาย คนเลี้ยงแพะจึงเรียกรวงเขาเข้าเสียหาย
เจ้าของสันขระไม่ยอมให้โดยอ้างว่า ตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจด้วย คนเลี้ยงแพะ
จึงพาตัวไปหาเศรษฐีเจ้าของแพะ เศรษฐีเจ้าของแพะพูดจาโต้เถียงจนเจ้าของสันขระ
เห็นจริงว่าสันขระของตนก็แพะตายจริง แต่แย้งว่าตนไม่ควรใช้ค่าเสียหาย เพราะมี
ใครได้เห็นสันขระนั้นเป็นใจกับสันขระ เมื่อไม่ตกลงกันเช่นนั้น จึงพากันไปหาตุลาการ
ให้ช่วยตัดสิน เมื่อสอบถ้อยเรื่องราวเสร็จ ตุลาการตัดสินว่า เจ้าของสันขระเป็น
ฝ่ายผิด ต้องใช้ตกแพะ ๔ ตัว เป็นการชดใช้ค่าเสียหายแก่เศรษฐี แต่ชายเจ้าของ
สันขระยังคงยืนกรานไม่ยอมใช้เช่นเดิม ตุลาการจึงนัดคู่พิพาททั้งสองไปหาอำมาตย์
ผู้ใหญ่ ณ โรงวินิจฉัยในวังชั้น ในคณนนั้นเอง เศรษฐีตอบเอาสันขระไปให้
อำมาตย์ผู้ใหญ่ที่บ้าน เพื่อขอให้ความของตัวชนะ ดังนั้นในตอนเช้า เมื่ออำมาตย์
ผู้ใหญ่อ่านด้านความเสร็จแล้วก็ตัดสิน เจ้าของสันขระเป็นฝ่ายผิด ต้องเสียตกแพะ
๔ ตัวเป็นค่าเสียหาย ทั้งยังเร่งรัดให้หาแพะมาใช้โดยด่วนอีกด้วย มิฉะนั้นจะตกลง

โทษ ชายเจ้าของสุนัขจรจัดออกใจเดินออกมาพักผ่อนข้างนอก บังเอิญพบชาย
 ๔ คน ในจำนวนนั้น ๓ คนเป็นนวกปราชญ์ และอีกคนหนึ่งเป็นเด็กชอชนนชยกุมาร
 ชนนชยกุมารคนหนึ่ง พระเจ้าแผ่นดินโปรดปรานและตรัสสรรเสริญว่ามั่งคั่งบุญญา
 เนิบแหลมฉลาดกว่าอำมาตย์ทั้งหลายและเป็นทรจกกันทวไป เจ้าของสุนัขจึงตรง
 เขาไปกราบทูลเขาเรื่องให้ฟัง และขอให้ช่วยเหลื่อปลดปล่อยความทุกข์ร้อนของ
 คน ชนนชยกุมารก็ไปหาอำมาตย์ผู้ใหญ่ และถามว่าที่ตัดสินความไปนั้น อ่าน
 จำนวนถนัดถนัดแถวหรือ อำมาตย์ผู้ใหญ่ตกใจมาก เพราะคนไม่บริสุทธี จึงมอบ
 จำนวนคดีให้ชนนชยกุมารตัดสินเอง เมื่อชนนชยกุมารถามคนแดงแพะว่า แพะ
 ตายที่ไหน ตายอยู่ในฝูงแพะหรือที่สุนัขข่อย คนแดงแพะตอบว่า ตายที่สุนัขข่อย
 ชนนชยกุมารจึงตัดสินว่า เป็นความเดินเตลื่อของคนแดงแพะเองที่ไม่ระวังรักษา
 เห็นล้มควรวาคนแดงแพะต้องเป็นฝ่ายใช้ค่าเสียหายแทน คนทงหลายท่อยในทหนัก
 โห้ร้องสรรเสริญ ความเที่ยงตรงและมีบุญญาของชนนชยกุมาร จนได้ยินถึงพระ
 เจ้าแผ่นดิน เมื่อทรงทราบเรื่องจึงจะแต่งตั้งชนนชยกุมารเป็นตุลาการต่อไป แต่
 ชนนชยกุมารไม่ยอมรับ อ้างว่ายังเด็กเกินไป

ขอจบเรื่องไว้เพียงเท่านี้ นักเรียนทพวงเรื่องนจนจบ ก็คงรทททว่าสาระสำคัญ
 ของเรื่องอยู่ที่บุญญา ชนนชยกุมารทำให้อำมาตย์ผู้ใหญ่เกรงกลัว และประชาชน
 รักใคร่ ก็เพราะมีบุญญาดีมาก พระพุทธเจ้าเปรียบเทียบไว้ว่าบุญญาดีกว่าดวง
 ประทับหรือแสงไฟ เพราะทำให้เราเห็นทุกสิ่งทุกอย่างได้ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนบางท่าน
 เปรียบว่าบุญญาเหมือนอนกตยาณมิตร คือมิตรแท้ไม่ยอมจากเราเลย บางท่านว่า
 เหมือนนบิตามารดาอย่างไรก็ดีไม่ทงบุตร บางท่านกล่าววว่าบุญญาเหมือนอาตุช
 ประจำกาย ชักออกใช้ได้ทุกเมื่อ

ในเรื่องบุญญาตามหลักธรรมกล่าวว่าเป็นของที่เพาะได้ แต่จะเพาะอย่างไร
 จึงจะได้ผลดี ตามหลักธรรมกล่าววว่า เพาะได้ ๓ อย่าง ประการแรก คือทำอะไร
 ให้หัดคิดไว้เสมอ ในส่มองของคนมีความคิดทุกคน ต่างกันตรงบางคนคิดดีบาง

คนคิดดี บางคนคิดถก บางคนคิดผิด แต่อย่างไรก็ตามควรหัดคิดไว้เสมอ เพราะ
 สมองเหมือนเครื่องจักร ถ้าไม่ใช้มันบ่อย ๆ เครื่องมักเดินไม่คล่อง

ประการที่ต้องคือการศึกษา คนเราได้รับการศึกษามากน้อยอย่างไรแล้วแต่สติ
 ปัญญา การศึกษาไม่จำเป็นต้องมาโรงเรียนเหมือนนักเรียน ถ้าคณวยุทธการสงคราม
 ถ้าเราคบหาคนไม่ดี การศึกษาของเราดำไป ทพทานผู้ปกครองสั่งพวกเขามา
 เถาเรียนก็โดยเหตุผล

ประการสุดท้าย คือต้องพยายามคิดค้นหาความจริง ถ้าจะกล่าวทางด้าน
 วิชาเรียนแล้ว ก็หมายความว่าเมื่อเราได้รับความรู้จากครูแล้ว ก็ควรเอาความรู้นั้น ๆ มา
 คิดค้นหาความจริงให้รู้แน่ต่อไปอีก เป็นการเพิ่มพูนสติปัญญา เชื่อแน่ว่านักเรียนทุก
 คนที่นั่งอยู่นมจุดประสงค์คนเดียวกัน คือเพิ่มพูนสติปัญญา แต่ผลของมัน นักเรียน
 บางคนอาจนึกเขวไปบ้าง คือนึกเอาแต่พอสอบได้ได้ เท่านั้นยังไม่พอ ถ้าสอบได้
 โดยสติปัญญาของตนเองก็ดีไป แต่ถ้าสอบได้โดยอย่างอื่น ไม่ใช่ผลจากการเพาะสติ
 ปัญญา ไม่ได้แน่

ตามหลักทั้ง ๓ ข้อที่ได้อธิบายมานี้ หวังว่าคงจะมีประโยชน์ สัมตามความมุ่ง
 หมายของบทความนี้ ครุ และตัวของนักเรียนที่ได้อ่านไว้แต่เดิม

พระบรมเทศนา

พระศรีวิสุทธิญาณ วัดกนมาตุยาราม

แสดงเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๔๕๓

บรรทักโดย กัจจร สิริภัก

นักเรียนทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่ต่างกนบวามโศกตงต้น คือ ได้มาเกิดในประเทศ
ไทยอนมพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ และเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่ง
ต่างประเทศย่อมรับว่าเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดประเทศหนึ่งในโลก ถ้าเราจะ
มาพิจารณาถึงความขอนกมเหตุการณ์ซึ่งจะย่นยใด

ในขณะนพวกฝรั่งชาวต่างประเทศ ซึ่งเรายอมรับว่าเขามัววชาคความรุดกชงใน
การประดิษฐ์เครื่องใช้ไม้ส้อยต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้กำลังค่นค่นในหลักกรรมของ
พระพุทธเจ้ากนเป็นอนมมาก เช่น ในสหรัฐอเมริกา, อังกฤษ, ฝรั่งเศส, อิตาลี,
ฮอลันดา, เดนมาร์ก ฯลฯ เหล่านี้เขาค่นค่นมากค่นค่นบถอพุทธศาสนา ออก
หนังสือพิมพ์รายเดือน และมีการแปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาของแต่ละชาติ ถึงกับ
มีผู้หญิงบางคนลงทุนเรียนภาษาบาลีจนแปลหลักกรรมต่าง ๆ ได้แตกฉาน ฉะเพาะ
ในสหรัฐอเมริกาพวกนักเรียนไทย และ กลุ่มชาวเอเชียด้วยกัน เช่น ชาวอินเดีย,
ชาวลังกา ฯลฯ และรวมกับชาวอเมริกัน ได้จัดตั้งสมาคมบถอพุทธศาสดาชนมาก
แห่ง และมีการออกหนังสือพิมพ์รายเดือนด้วยเหมือนกัน

นักแสดงให้เห็นเดวว่า ที่พวกเราโศกค่นค่นเพราะได้บถอพุทธศาสดา อนเป็น
ศาสดาที่ค่นค่นทวโลกส่วนมากกำลังสนใจกัน ถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้จัดตั้งพระดังซี
ออกไปดังล่อน แต่เพียงได้อ่านรุถึงหลักกรรมของพระพุทธเจ้าเท่านั้น เขาก็ยังเชื่อ
และบถอ นักแสดงว่าศาสดาของเราหลักกรรมค่นค่นเพียงไร แต่หลักกรรมค่นค่น

จะวิเศษสักปานใด ถ้าเราเอาไปปฏิบัติไม่ถก หลักรรรมนั้นก็จะหาประโยชน์ได้
เปรียบเหมือนครุฑอ่อนนักเรียน จะให้ครุฑความรู้นั้นนักเรียนนั้นไม่ได้ถกกัน

อันคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น ถ้าผู้ใดปฏิบัติตามได้ถูกต้องก็จะได้ดี ถึง
แม้ว่าจะเป็นคนอายุ ๗-๘ ขวบ ก็จะทำให้มีความรู้ทางจิตใจเท่าผู้ใหญ่ได้ หลักร
ทวิ ๆ ไปที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนมอยู่ ๕ ข้อด้วยกัน คือ

๑. เว้นจากการมตาญชวด ดังนี้ถ้าใครปฏิบัติตามก็จะให้ความสุขแก่ตนมาก
ผู้ใดเว้นจากการมตาญชวดแต่วิน ใช้น้ำจะทำเท่านั้นเพียงพอแล้ว ยังมีหลักรรรมที่
ตรงกันข้ามกับการมตาญชวดคือ เช่น ให้มีจิตใจเมตตาไม่โหดร้าย ฯลฯ เป็นต้น

๒. เว้นจากการดกทรพย เราต้องนึกอยู่เสมอว่า ด้ตางค์ของเรา ๓๐ ด้ตางค์
กึ่งดกกว่าด้ตางค์ของคนที่อื่นหมื่นล้าน ถ้าเรานึกอย่างนี้ได้ เราจะไม่ผิดพลาดใน
ธรรมข้อนี้ เมื่อเราเป็นคนใดคนหนึ่งแล้ว ก็ควรต้องปฏิบัติตามธรรมที่ตรงข้าม
คือ ให้รับใช้คนอื่น ทำตนเป็นตักทของพ่อแม่ ช่วยเหลือท่านทุกสิ่งทุกอย่าง โดย
มิให้ท่านต้องงตาวใช้ เมื่อเติบโตขึ้นก็จะโตเป็นคนดี

๓. การอดอำนาจจากการอยาก คือ เราต้องไม่ยึดกับของ ๆ คนอื่น ยึดแต่
ของที่เรามอยเท่านั้น ถ้าเราทนต่อความใคร่อื่นไม่ได้ ก็จะทำให้เราประพฤติ
ไปในทางที่ไม่ดี ธรรมตรงข้ามข้อนี้คือ ความเพียรเอาชนะต่อความใคร่ ซึ่งจะ
เห็นตัวอย่างได้ก็คือ องค์พระสัมมาด้มพุทธเจ้าของเราเอง พระพุทธองค์ทรงมานะ
ไปศึกษาหาทางที่จะเอาชนะความใคร่จนถึง ๖ ปีจึงด้สำเร็จ จึงนับว่าพระพุทธองค์
ทรงมีความเพียรมาก ด้มควรที่เราจะปฏิบัติตาม

๔. เว้นจากการพูดเท็จ เรากร้อยแ่ใจด้แล้วว่า ความเท็จนั้นไม่มีใครชอบ จึง
ด้มควรที่จะไม่กล่าวคำเท็จ และกล่าวแต่ความจริงและต้องระมัดระวังปากของเราให้
ด้ตที่สุด เพราะพระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสไว้ว่า ในปากของเรามีขวานอยู่ด้มหนึ่ง ซึ่งบาง
ขณะก็จะฟันเราได้เหมือนกัน ขวานนั้นก็คือคำพูดของเราเอง เมื่อเราไม่พูด
ปดด้แล้ว และมาพูดแต่ความจริง ก็ด้มคำสอนให้พูดให้ไพเราะและอ่อนโยน ซึ่งจะ

เห็นได้ว่าพระพุทธองค์ได้ทรงช่วยแต่งตั้งให้เราทั้งหลายในและข้างนอก เพราะคนทั้งแก่ง
กายเรียวร้อย แต่พูดไม่สุภาพ ก็ไม่มีใครคบค้าสมาคมด้วย

๕. เว้นจากการตมัสตราและเมรีย ความมุ่งหมายของพระพุทธองค์ในข้อนี้ ก็
เพื่อจะให้เราไม่ประมาท ไม่เดินเด้อ และมีสติความตั้งใจแน่วแน่ในทุกๆ สิ่งที่เราทำไป
ซึ่งสิ่งที่เป็นเหตุของการประมาทคือ การตมัสตรา การเดินการพะนิน และการดู
บหริ ฯลฯ เหตุอันเป็นต้น ต้นหนพระพุทธองค์จึงห้ามตั้งเหตุอันเดี่ย อันเป็นเหตุและ
ผลเหมือนเหตุกถาศาสตร์ ซึ่งจะเห็นทันทีว่า นักกถาศาสตร์ที่เก่งแฉฉ จะเชื่อ
ว่าคำสอนพุทธของเราเป็นคำสอนที่ผิด เพราะในธรรมมีเหตุและผลประกอบพร้อม

เมื่อเราได้มาอยู่ในโรงเรียนที่ใด ในประเทศที่ใด ซึ่งมีพุทธศาสนานับเป็นศาสนา
ที่กาดังเป็นเหตุของมนุษย์โลกตั้งมากในเวลานั้น และด้วยอำนาจของพระพุทธ
ศาสนาทำให้ประเทศของเราเป็นประเทศที่สมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร ผิด
กับนานาประเทศที่กาดังอดอยากในเวลานั้น เราก็คควรปฏิบัติตามคำสั่งสอนที่จะเป็น
ประโยชน์ต่อเรา ไม่ละเมิดข้อห้ามต่างๆ “จงอย่าเป็นโทษไม่รู้จักของพดอย”
และ “ข้อนี้ไม่รู้อะไร”

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๔๕๓

บรรทมไทย จีระศักดิ์ เจริญธุรกิจ

บันโรงเรียนได้กำหนดไว้แล้ว ว่าจะให้รางวัลแก่นักเรียน ซึ่งเรียนดีมาตลอด
ปี เป็นที่หนึ่งในชั้นของตน โดยจะยกเอาคะแนนประจำภาคทั้งสามมารวมกัน และ
จะได้รับพระราชทานในวันเสด็จพระราชดำเนินโรงเรียน ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน

ขอให้นักเรียนทราบไว้ด้วยว่า เครื่องใช้ที่ดี เครื่องใช้ที่ประทุษร้าย ที่ได้รับ
ความยกย่องว่าดี ก็เพราะมีคนนิยมใช้มาก และที่เขานิยมใช้กันมาก ก็เพราะเมื่อ
ใช้แล้วได้ผลดีดังที่เขาหวัง โรงเรียนที่ดัดดองนักเรียนเก่าออกไปแล้ว ปฏิบัติการ
งานได้ดี บังเกิดผลดี ทั้งนักเรียนปัจจุบันก็หาซื้อหาได้ยงดีเป็นที่เสียดายหากโรงเรียน
คนนิยมสั่งบุตรหลานเข้ามารับการอบรม โรงเรียนก็ได้ชื่อว่าเป็นโรงเรียนดี

เมื่อเชอริยเงิน มีดถึงคนเดรค มาปราศัยกับนักเรียนคนหนึ่ง เขาเอานักเรียน
เปรียบเทียบกับไม้ขีดไฟ คือในห้องประชุมมีนักเรียนนั่งอยู่สุดตอนเหมือนไม้ขีดไฟ
อยู่ในถลก เมืองไทยเชอริยเงินกล่าวกันว่านิยมใช้ไม้ขีดไฟตราพระยานาค เพราะไม้
ขีดไฟตราหน้าทำให้ผู้ซื้อพอใจ เวลาใช้ได้ผลดีมากกว่าผลเสีย นักเรียนที่อยู่ใน
วชิราวุธวิทยาลัย ก็เหมือนไม้ขีดอยู่ในถลกตราพระยานาค มีคนนิยมอยู่แล้ว พอ
ได้ยินชื่อว่าเป็นวชิราวุธวิทยาลัย ก็รีบกันมาได้รับการอบรมกันมาแล้ว

ไม้ขีดไฟถึงแม้จะอยู่ในถลกตราพระยานาคก็ตาม ใช้ว่าจะขีดติดเหมือนกันทุกอัน
ห้ามได้ ไม้ขีดไฟที่ขีดติดเมื่อขีดลงไปก็ตองแตกแต่หัวแต่ไม้กาน บางทีขีดไฟถลก
หัวแต่กานไม้ก็ไม้ติดไฟ และหัวจะให้ขีดไฟติดตองมีข้างถลกด้วย ถ้าข้างถลก
ชนกขีดไม้ติด ยิ่งข้างถลกขรุขระยิ่งขีดติดง่าย นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัยเหมือนกับไม้ขีด
ไฟอยู่ในถลกตราพระยานาคแล้ว ขอให้ตั้งใจเล่าเรียนจะได้มีสติปัญญาเฉลียวแหลม

เข้มแข็ง แต่ร่างกายต้องบำรุงให้สมบูรณ์จะได้ช่วยประกอบสติปัญญาให้งอกงาม
 เมื่อเอาวิชาคิดประดิษฐ์คิดค้น โรงเรียนใดที่อบรมนักเรียนให้กรากกว้างขวาง
 ครัดต่อระเบียบวินัย ก็เท่ากับเป็นช่างสรรพวิชาของไม้ขีดไฟ ยิ่งกรากกว้างขวางวดต่อ
 ระเบียบวินัยเท่าไร ยิ่งจะทำให้ไม้ขีดติดไฟง่ายขึ้น คือทำให้นักเรียนได้รับการอบรม
 ดียงจนเท่านั้น นักเรียนทุก ๆ คนจะต้องเตรียมตัวไว้ให้พร้อม ถึงคราวใครจะ
 ต้องแสดงความสามารถเพื่อชื่อเสียงจะได้แสดงได้ทันที อย่าทะนงตัวว่าอยู่ในกติกไม้ขีดไฟ
 คราดักดัดแหว่งมาได้ เพราะผู้ใช้ไม้ขีดไฟเขาไม่เลือก เมื่อเบ็ดตกก็ออกหยิบอันไหน
 ได้ก็ชดลงไป ไปโดนอันด้านข้างไม่ติด จะเสียชื่อคราทักได้วันนั้นก็ เราจะต้อง
 พร้อมให้ผู้หยิบชดติดติดโชติช่วงทุกอัน

การที่จะทดสอบว่าถึงขนาดหรือไม่นั้น ต้องทดสอบเวลาฉบับนั้น ไม่ใช่เวลา
 ปกติ เช่นมีเด็กดำคน บิดาต้องออกจากงานไปโดยความไม่เป็นธรรม มารดา
 ยากจนตง มีทุกข์ในเรื่องบิดาจนเต็มใจ

เด็กคนหนึ่งรักความทุกข์ของบิดามารดา ตั้งสัจแต่ไม่ทำอะไร ได้แต่นั่ง
 ร้องไห้ เด็กชนิดนี้ไม่มีประโยชน์

เด็กคนหนึ่งต้องเห็นความทุกข์ร้อนของบิดามารดาเหมือนกัน แต่รู้ทางที่จะไปหา
 หมอมารักษาพยาบาลมารดา แต่ไม่ทำ เด็กชนิดนี้ร้ายกว่าคนหนึ่ง

เด็กคนหนึ่งสามารถทำให้บิดามารดาใช้สอย หาเงินหาทองมาชอยา และหา
 หมอมารักษา กระทำการทุกอย่างที่ทำได้ไม่คิดแก่ความยากลำบาก เพื่อสนองคุณ
 บิดามารดา เด็กชนิดนี้แหละที่เรานับถือยกย่องว่าเป็นเด็กดี

ดังที่เปรียบมาให้ฟังนี้ นักเรียนจะต้องพยายามรับการอบรมของโรงเรียน ไม่
 ว่าจะเห็นว่ายากลำบากประการใด ต้องอดทนปฏิบัติทุกคน เมื่อผู้ใช้หยิบคนใดช
 มาขีดจะต้องติดไฟลุกลามทั่วทุกคน การที่จะกระทำตัวให้เป็นไปได้ดังที่ความาน ใช้
 ว่าอย่างใด ๆ จะเป็นได้เองหาไม่ได้ จะต้องได้รับการฝึกฝนให้เคยชินจนทำอะไรได้โดย
 ไม่ต้องร้อ เมื่อประสบเหตุการณ์ฉุกเฉิน จะได้ตกลงใจตัดสินใจได้ทันที เพราะ

เหตุฉกฉนั้น ๆ จะไม่ปล่อยให้เรามีเวदानาน เช่นเราชอบขจรยานยนต์ไปโดย
 เรวด ออกคนหนึ่งขจรยานด้วยทางมา และมีเหตุการณ์ผิดปรกตบงคับคองให้ชนกัน
 ถ้าต่างฝ่ายต่างขับไปตามทางของตัว เมื่อคองชนกันตามนั้นแล้ว ผู้ขจรยานอาจ
 ถึงชวดตกได้ ถ้าผู้ได้รับการอบรมมาอย่างผิดแล้วจะหลบออกนอกทางทันที ตัวเอง
 ยอมชนกำแพงดีกว่าจะทำให้คนอื่นตาย การที่จะกระทำได้เช่นนั้น ผู้ทำจะต้อง
 คิดดีใจรวดเร็ว และต้องได้รับการอบรมอย่างผิดมาแต่เดิมนั้น นักเรียนเห็นไหม
 การกระทำอย่างผิดคองเสียสละได้ ถ้าเราไม่ได้รับการอบรมที่ดีมาจนเคยชินคิดคอง
 จะคิดดีใจรวดเร็วได้หรือจะกล้าเสียสละเช่นนั้นหรือ นักเรียนจงระวังไว้ว่าเรา
 อยู่ในวิชาวุทธิวิทยายัย ที่คนยอมรับว่าเป็นโรงเรียนตมเครื่องหมายสันคาคัดแล้ว
 นักเรียนทุกคนในโรงเรียนจะต้องทำตัวให้ดีด้วย ดังเช่นไม้ขีดไฟตราพระยานาค
 เมื่อผู้ใดหยิบขึ้นใดชนชคให้ขีดไฟรุ่งโรจน์ทุกอัน

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๓

บรรณาธิการโดย ม.ร.ว. นัฏโรจน สวัสดิวัตน์

มังกดุดุตรคาถาหน้า ๗๓ มีว่า

การโว จ นิวาโต จ
สนตุญฐี จ กตญญตา
กาเลน ชมมสุสวนิ
เอตมมุงคลมุตตมิ

มีใจความว่า

ความเคารพ ๑ ความถ่อมตน ๑
ความสันโดษ ๑ ความกตัญญู ๑
การพึงขรรรมในโอกาสที่สมควร ๑
๕ อย่างนี้ เป็นมังกดุดุตรคาถา

ในมังกดุดุตรคาถานี้ให้ข้อความที่บุคคลจะพึงประพฤติไว้เป็นหลายหมู่หลาย
หมวด ถ้าใครปฏิบัติได้ก็เป็นมังกดุดุตรคาถา ในหมู่วรรณกเหมือนกัน ถ้าใคร
ปฏิบัติได้ก็เป็นมังกด

การเคารพเป็นของสำคัญ โรงเรียนจึงพยายามให้นักเรียนทำเต็มใจ เพราะ
การเคารพเป็นเครื่องแสดงว่าเป็นคนรู้จัก นบถหรือคนเคยกัน เมื่อผู้ใดได้รับความ
เคารพก็ต้องทำความเคารพตอบ ดั่งนั้นผู้ที่ทำความเคารพได้รับความเคารพเหมือน
กัน เช่นตอนเช้านักเรียนให้พรครวว่า "สวัสดี" ครกให้พรตอบนักเรียนว่า "สวัสดี"
เหมือนกัน การเคารพเป็นหนทางอันหนึ่งที่จะนำไปสู่ความเจริญ เพราะถ้าขาดความ

ชายจนร่ำรวย ต่อมาตั้งขีประสพความฉิบหายบ้าง ก็พาภรรยาไปหาบิษยะที่กรุง
 ราชคฤห์ แคมบิษยะออกศัญญไม่ให้ความช่วยเหลือถึงขี ให้แค่เพียงข้าวตบๆ ที่พลก
 ไม่ให้อาศัย ถึงขีเสียใจจนหน้าตาตก บังเอิญบ่าวทบิษยะใช้ให้หาบข้าวมากให้ถึงชน
 เป็นบ่าวเดิมของตั้งขีแบ่งให้บิษยะไป เห็นนายเก่าได้รับความทุกข์ยาก และภักมิตร
 กระทำเช่นนกเจ็บแค้นแทนนายเดิม ไปชวนพวกพ้องทเป็นบ่าวเก่าๆ ของตั้งขีไปฟ้อง
 พระเจ้ากรุงราชคฤห์ เค้าเรื่องแค้นหลงให้ฟังตั้งขี พระเจ้าแผ่นดินจึงโปรดเกล้าฯ
 ให้เอาตัวตั้งขีและบิษยะมาสอบสวน บิษยะกริบเบินต์ศย พระองค์จึงโปรดเกล้าฯ ให้
 ริบทรัพย์ทั้งหมดของบิษยะมาให้แก่ตั้งขี แต่ตั้งขีไม่ขอรับพระราชทาน เขาไปแต่ส่วนของ
 ของตัวทแบ่งให้บิษยะมาเท่านั้น ส่วนบิษยะคนออกศัญญเดียงซัพไปด้วยทรัพย์สมบัติ
 เหลืออยู่ ไม่ซำกประสพความฉิบหายตก นักเรียนเห็นใหม่ผลของความออกศัญญเป็น
 อย่างไร

การฟังธรรมในโอกาสที่ล้มควนนักดำญ ธรรมคอคำตั้งตั้งอน ฉะนการท
 นักเรียนมาเรียนหนังสือ มาฟังคำตั้งอนของครอาจารย์ ก็เหมือนกลับมาฟังธรรมนเอง
 ซึ่งถำนนักเรียนรู้จักจำเขาไปใช้กเป็นประโยชน์แก่นักเรียนเอง

ธรรม ๕ อย่างนแหละ ถำนนักเรียนปฏิบัติได้ ความเจริญกจะมแก่นักเรียน
 จำจำขอความเถถานใจปฏิบัติ เพื่อความมั่งคดแก่นักเรียนเอง ตั้งตั้ง

พระธรรมเทศนา

พระศรีวิสุทธิญาณ

แสดงเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๓

บรรณาธิการ ม.ร.ว. คัตราภรณ์ สวัสดิวัตน์

ในคราวก่อนได้กล่าวแล้วว่า คำสอนของเรากำจัดได้รับความนิยมาจากต่าง
ชาติ โดยเฉพะอย่างยิ่งคนที่ได้รับการศึกษาชั้นสูง ได้มีต้วมาคมทางพุทธศาสนาเกิด
ขึ้นในต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นในอนันตจึงจะนำธรรมบางข้อในพระ
พุทธศาสนาที่มากดาวให้ฟัง ขอให้ท่านทั้งหลายจงตั้งใจฟัง อย่าฟังตามธรรมเนียม
โดยไม่รู้เรื่องอะไร เพราะจะเป็นการเสียเวลาเปล่าๆ ขอให้ฟังแล้วเก็บเอาไปคิดด้วย
ข้อแรกที่ระกต่างในอนันตคือ เรื่องการรับผิดชอบตัวเอง นับเป็นหลักธรรมอัน
สำคัญข้อหนึ่งของพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าสอนว่า “คนแต่เบณฑพวงแห่ง
ตน คนอื่นใครเขาจะมาเบณฑพวงได้” จึ่งอยู่ในขณะที่เราเป็นเด็กต้องอาศัยมารดา
บิดา แต่ท่านจะยอปลกมกเราตลอดไปก็หาไม่ พวกเราจะต้องดำเนินชีวิตโดย
ดำฟังในที่สุด ในขณะนั้นเรายังเป็นเด็กยังมีอุปถัมภกาคาฐ กัดต้องตั้งใจเรียน
เราจะต้องไม่ยอมให้เวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ เพราะแม้พระพุทธเจ้าจะเป็น
ศาสดาตั้งสอนคนทั้งหลายเป็นอนันต แต่เมื่อพระองค์คนพพานแล้ว พระทเป็นผูใหญ่
ในครั้งนั้น กัดต้องมีคามรับผิดชอบตัวเองว่า บดินเราต้นศาสดาแล้ว ถ้าเราปลตย
ปลตละเลยศาสดาจะเลื่อมโทรม พวกท่านจงช่วยกันจัดประชุมตงหอดหนาสังฆ จิต
ระเบียบศาสดอนของพระพุทธเจ้าให้เป็นหมวดเบณฑหมุ เรียกว่าพระไตรปิฎก แต่ตง
ว่าท่านเหล่านั้นจกรับผิดชอบตัวเอง ตงหนเราไม่ควรจะให้ใครตองมาจัจจใช้วาดัง
ใดผิดตั้งใดถก คงเคยเห็นเด็กเดินไปตามถนน ก็นอน้อย แดวโยนขนน้อยไว้ตามถนน
นั่นแสดงให้เห็นว่าเด็กคนนั้นไมม่ความจกรับผิดชอบตัวเอง มีความรู้สึกแต่อย่าง

เดี๋ยวจะทำตามความปรารถนาของตัวเท่านั้น ไม่ได้เฉลียวใจว่าอันใดควรอันใดไม่ควร ถ้าเรารักรับผิดชอบตัวเองแล้ว เราก็คงไม่ปล่อยให้สถานให้เป็นที่น่าเกลียด

การเรียนหนังสือในขณะเรียนเราจะต้องตั้งใจฟัง ในขณะพักเราจะต้องรู้จักพัก เมื่อเรารักรับผิดชอบในตัวเองเช่นนี้ ครบถ้วนก็จะเบาใจ นักเรียนเมื่อเคยโตขึ้นไปจะต้องอ่านสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่หนังสือออกมาก ทดลองทุกอย่างที่เราพบปะ ไม่มีบ้ายแฉวนบอกรใจเลย คนที่มาหาเราก็ไม่บ้ายบอกว่าเป็นมิตรหรือศัตรู เราจะต้องอ่านสิ่งที่ไม่ใช่หนังสือเหล่านั้น ให้อ่าน ให้อ่านสิ่งใดสิ่งใด เราจะต้องใช้ตัวเราเองเท่านั้นพิจารณา จึงจำไว้เสมอว่า เราจะคงไม่คอยให้ใครมาจ่าจจาใส่ตักเตือนเรา เราจะต้องคิดว่าชีวิตของเราเอง ให้ไปตรงทางที่ถูกต้องชอบ มีคนเป็นอันมาก ไม่รู้จักรับผิดชอบตัวเอง ไม่รู้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ในที่สุดก็ต้องตกกระกำลำบากไป

ในการควบคุมตัวเราเอง เราจะต้องหมั่นตั้งใจออกหลายอย่าง เช่น:-
เราจะต้องหัดฟังตัวเอง ทำสิ่งใด ๆ น้อย ๆ ได้ เพื่อเมื่อถึงคราวจำเป็นก็จะทำได้ไม่ลำบาก ทั้งรวมทั้งการไม่เป็นหนี้ใครด้วย ถ้านักเรียนทำไดงั้น ก็จะมีสติเป็นสุขใจว่าเราช่วยตัวเองได้

เราจะต้องรู้ด้วยตัวเองว่า ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นผลหรือถูก เราเป็นคนมีสติมอง จะต้องใช้สติมองพิจารณาให้ดี

เราจะต้อง มีการ ทำความดี ให้ผู้อื่น เพื่อผลดีจะได้ส่งย้อนกลับมาหาเราในที่สุดเปรียบเหมือนคนทรนาคตนไม้ ไม่ได้กินน้ำที่ตนรดน้ำ แต่เมื่อตนไม่รินน้ำออกผลดีตนไม่กลับไม่ได้กินผลของตน แต่คนทรนาคตนกลับได้กิน ฉนั้นได้กินนั้น

เราจะต้องรู้จักอดทน คำสอนาพทศสอนให้เราเป็นคนเข้มแข็ง เพราะแม้พระพทศเจ้าเองเป็นกษัตริย์กษัตริย์ราชสมบัติออกเดินป่าเพื่อแสวงหาความจริง ครั้นเมื่อพบความจริงแล้ว ก็อดทนเดินถึงด่อนธรรมนั้น แม้จะถูกเหยียดหยามจากคนบางหมู่บางพวก ข้อสำคัญที่สุดคืออดทนต่อความชั่วภายในอนันต์ โธษ โกรธ หลง

ขอให้นักเรียนทั้งหลาย จงกำหนดใจให้ตัวเราเป็นผู้รับผิดชอบตัวเองได้ ด้วยความเจริญก็จะแก่ตัวเรา

ในที่สุดนี้ ขอให้นักเรียนจงสงบได้ได้ตามประสงค์ทุกคน

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๓

บรรณาธิการโดย ม.ร.ว. ฉัตรโสภณ สวัสดิวัตน์

วณอาจเป็นวันสุดท้าย ของนักเรียนบางคนทำการสอบได้เสร็จแล้ว และที่สอบได้ได้ การพูดกันวณ อาจเป็นครั้งสุดท้ายสำหรับพวกเหล่านี้ ดึงหนักหนัก จะจากไป จึงขอพูดอะไรกันพอเป็นทางที่จะระลึกไปข้างหน้าบ้าง

โรงเรียนนี้ เปรียบเหมือนบิตามารดาของนักเรียน ตามธรรมเนียมตามนเมื่อดกโตแล้ว บิตามารดาก็ก่อออกไปครองเรือน ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเอง โรงเรียนก็เหมือนกัน เมื่อนักเรียนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนแล้ว ก็ต้องออกไปเพื่อเล่าเรียนให้สูงขึ้นไปอีก และเมื่อบิตามารดาเห็นลูกไปไม่มีความเจริญ ก็มีคามยินดี ถัดออกไปประสพโชคร้าย บิตามารดาก็มีความโศกเศร้า โรงเรียนก็เช่นกัน เมื่อเห็นนักเรียนไปไม่มีความเจริญ โรงเรียนก็ยินดี ถ้านักเรียนไปทำไม่ได้ โรงเรียนก็เสียใจ

เมื่อนักเรียนอยู่ในโรงเรียน ก็มีโอกาสอบรมสั่งสอน แต่เมื่อนักเรียนพ้นโรงเรียนไปแล้วก็ตามไปสอนอีกไม่ได้ นักเรียนต้องเอาคำสั่งสอนที่ได้รับเมื่อยังเป็นนักเรียนนั้นแหละไปพิจารณาตัดแปลงใช้เอาเอง ตอนนั้นนักเรียนต้องเป็นทพของตัวเอง ทำผิดก็ผิดเอง ทำชวกก็ชวกเอง โรงเรียนจะไปช่วยเหล็ดองตเรียนอยู่ด้วยกันไม่ได้แล้ว

การอบรมที่นักเรียนได้รับไปจากโรงเรียน เป็นการอบรมที่อาจให้นักเรียนเข้าได้มากมได้ ให้นักเรียนรู้จักประโยชน์ส่วนรวม ไม่นักถึงประโยชน์ส่วนตัวก่อน เพราะฉะนั้นเมื่อนักเรียนวชิราวุธไปอยู่ที่ใด ก็ย่อมมีความผิดแปลกกับคนอื่น ๆ ในที่นั้นอย่างเห็นได้ง่าย เช่นเมื่อนักเรียนชนนเตรียมมอดมบที่ตองของเรา ไปสอบได้ก็

โรงเรียนสวนกุหลาบฯ เมื่ออาทิตย์ก่อนนี้ ผู้ที่เขาได้เห็นความเป็นระเบียบของเรา
ดีแปลก และมีความเกรงอกเกรงใจ

ดังนั้นเมื่อนักเรียนที่สำเร็จในปีนั้น ไปเข้ามหาวิทยาลัย นักเรียนจะต้องไปรวม
กับคนหนุ่มมากที่มาจากที่ต่าง ๆ กัน ก็ต้องทำตัวให้สง่างาม และเมื่อมีโอกาส
เขาจะใช้อะไรเราก็ต้องช่วยเขาทำด้วยความเต็มใจ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่
จงอย่าเย่อหยิ่ง เพราะจะทำให้คนเขาหมั่นได้

การไปเรียนในมหาวิทยาลัยนั้น ข้อสำคัญอันหนึ่งที่จะพานักเรียนไปสู่ความดี
หรือความสุขได้ คือ เรื่องเพื่อน ซึ่งเราจะต้องเลือกคบ คนที่ขี้ขลาดหรือ
คอยแต่ชู้หน้าด้นตอนเวลาว่างคนเดียว ไม่ใช่เพื่อนที่ดี เพื่อนที่ดีต้องคอยค้ำคอง
เวลาเราทำผิด เราทำดีจึงยกย่อง ถ้านักเรียนมีสติรู้จักผิดชอบ รับผิดชอบ
คอยช่วย แต่ถ้านักเรียนใจไม่แข็งพอ เพื่อนชั่วหลายคนชักนำไปในทางชั่วได้ก็
ไม่ได้ นักเรียนที่ได้รับการอบรมจากสถานศึกษาเช่นนี้แล้ว จะต้องรู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี
การคบเพื่อนต้องระวัง ตั้งมั่นทานเตือนสติไว้ว่า

ครั้งหนึ่ง พระพุทธเจ้าดำรงพระชาติเป็นพระยาเหี้ย พระยาเหี้ยนมดกอยู่
หลายตัว พวกลูก ๆ ของพระยาเหี้ยชอบไปเดินกับกิ้งก่าเหลือง ๆ พระยาเหี้ยห้าม
ปรามดกก็ไม่ฟัง ยิ่งขึ้นไปเดินกับกิ้งก่าเต็มมือ แต่ดกพระยาเหี้ยมากัดมากกว่า
จึงมกทากก่าเจ็บเต็มมือโดยมิได้เจตนา กิ้งก่าจึงมกใจเจ็บเต็มมือมา ต่อมาถึงถูกดก
เหี้ยเพื่อเอาหนัง กิ้งก่าเห็นได้โอกาสจะแก้แค้นดกพระยาเหี้ย ไปบอกรเหี้ยแก่พราน
พรานก็เอาไฟมาต้มตามรเหี้ยนั้น ดกพระยาเหี้ยทนร้อนนอยมิได้ ต้องออกมาจากรู
ถูกฆ่าตายเป็นอันมาก การที่ดกพระยาเหี้ยต้องเสียชีวิตดังครั้นนี้ ก็เพราะคบเพื่อน
โดยไม่พิจารณาเสียก่อนนั่นเอง

ในมหาวิทยาลัยนั้นเรียนน้อย แต่ผู้ต้องการเรียนดีมาก จึงต้องมีการ
สอบแข่งขันกัน ใครไม่เก่งจริง ๆ ก็เข้าเรียนไม่ได้ ถึงเข้าเรียนได้แต่ถอยๆ ทยอย
ตัว บางทีก็ต้องออกเสียกลางคันเพราะความรู้ไม่ถึง ตัวอย่างมาแล้วมากมาย

ตั้งหน้าตั้งหน้าของชวชวย การมีความประพฤติตนจริงอยู่ เป็นทางให้ครูบาอาจารย์
เอ็นดูรักใคร่ แต่ถ้าคนนั้น ๆ ไม่มีความรู้ ครูบาอาจารย์ช่วยไม่ได้ ต้องพ้นไปจาก
มหาวิทยาลัย ดังที่ท่านทว่า

ครวงหน พระพุทธเจ้าดำรงพระชาติเป็นอาจารย์สอนศิษย์ต่าง ๆ อาจารย์
หมกศิษย์ถูกหามา และเป็นที่ยกย่องนับถือของคนทั่วไป ลูกศิษย์คนหนึ่งพยายาม
รับใช้จนอาจารย์ชอบมาก เช่นวันหนึ่ง อาจารย์จะนอน แต่เตียงซาไม่ได้มอ
กัณฑ์ ทำให้ศิษย์ต่ำกว่าเขาอยู่ จึงให้ลูกศิษย์คนนั้นไปหาไม้มาหนุนซาเตียง ลูกศิษย์
ไปหาไม่ได้มาทันเดี๋ยว จึงเอาไม้หนุนศีรษะอาจารย์ให้สูงชันข้างหนึ่ง อีกข้าง
หนึ่งเอาขาของตนเองหนุนไว้ สู้ต่อคำให้ออกนอนเพื่อปรนนิบัติอาจารย์ตั้ง แต่เตียง
ตนเป็นคนโง่ อาจารย์สอนอะไรก็ไม่เข้าใจ อาจารย์พยายามสอนด้วยวิธีต่าง ๆ ก็ไม่
เป็นผลสำเร็จ ในที่สุดจึงใช้วิธีสุดท้าย คือให้ศิษย์ออกเที่ยว พบอะไรให้มาเล่า
ให้ฟัง เพื่อให้ศิษย์เข้าใจเปรียบเทียบ ในการที่จะเกิดปัญญาภายหลัง

ในวันแรก หลังจากศิษย์ไปเที่ยวกลับมาแล้ว

อาจารย์: วันนั้นไปพบอะไรมาล่ะ ?

ศิษย์โง่: พบงูชอรับ

อาจารย์: รูปร่างมันเป็นอย่างไร ?

ศิษย์โง่: เหมือนงอนโกลชอรับ

อาจารย์: นึกว่าพอฟังได้

วันที่สอง

อาจารย์: วันนั้นไปพบอะไรมา ?

ศิษย์โง่: พบช้างชอรับ

อาจารย์: ช้างรูปร่างเป็นอย่างไร ?

ศิษย์โง่: เหมือนงอนโกครับ

อาจารย์: ถ้าคงไปเห็นวงช้างเข้าพอฟังได้

วนทีสาม

อาจารย์: วนนไปพบอะไรมาล่ะ ?

ศิษย์โง่: พบก้ออ้อยขอรบ

อาจารย์: รูปร่างเป็นอย่างไร ?

ศิษย์โง่: เหมือนงอนโกขอรบ

อาจารย์: นึกอ้อยบางดำคต ๆ คงเหมือนงอนโกได้

วนทีสี่

อาจารย์: ใจ วนนไปไหนมา ?

ศิษย์โง่: ไปกินเตยขอรบ

อาจารย์: เขาเตยอะไร ?

ศิษย์โง่: เขาเตยนมสดกับนมเปรี้ยวขอรบ

อาจารย์: เป็นอย่างไร นมสดกับนมเปรี้ยว

ศิษย์โง่: เหมือนงอนโกขอรบ

ถึงตอนนี้อาจารย์ออกปากว่า เหลือเชิญเสียแล้ว ถึงแล้วจะเห็นตักเพียงใด
ก็ต้องให้ศิษย์นั้นออกไป เพื่อคนอื่นที่ของการเรียน และมีสติปัญญาดีกว่าได้มา
เรียนแทนที่

อีกอย่างหนึ่งนั้นในมหาวิทยาลัย เขามักเลือกคนไปเป็นกรรมการต่าง ๆ และ
เป็นเกียรติแก่คนที่ได้รับเลือกนั้น ๆ แต่การที่จะเลือกใครนั้น เขาต้องดูความ
สามารถของคนต่าง ๆ ว่า มีความละเอียดรอบคอบประการใด ดังมีนทานการเลือก
ชุบเลี้ยงคนของพระเจ้าแผ่นดินว่าไว้ดังนี้

วนหนึ่งพระเจ้าแผ่นดินเสด็จประพาสทางชลมารค บังเอิญได้ย่นเลี้ยงสุนัขทรง
จึงใช้ใหม่หาคู่เด็กขนไปดด้วยกันหลายคน

คนทหนึ่ง มาทได้แต่เพียงวาสนุขรืองเพราะมันออกตลก

คนทต้อง ทดอย่างคนทหนึ่งพวมกับบออกด้วยวาสนุขรืองตลก

คนทดำม ทดได้ทงหมตวาสนุขรืองเบนตวตลกตว ตวเมยกตว และมดอะไรบาง
พระเจ้าแผ่นดินจึงชุบเลี้ยงมหาคู่เด็กคนทดำม ให้ตำแหน่งใหญ่โตเพราะเป็น

ผู้มีความตะเขยตดทลัด

ความเหตานเหตะ ขอให้นักเรียนเอาไปคิดต และใช้เมื่อถึงคราวจำเบน จึง
อย่าตมว่าเราเปรียบเหมือนไม้ชตไฟทอยุในกตองทมตราตอยุแตว กจึงเบนไม้ชต
ไฟทต ให้เขาหียบใช้ได้ทกเวต

ขอความดีดีตมชยจึงเบนของนักเรียนทกคนทจะจากไป

พระอนุชาสันดรรัตน์

แสดงเมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๑๒ มีนาคม ๒๔๕๓

บรรณาธิการโดย ม.ร.ว. นัทรโสภาณ สวัสดิวัตน์

ในโอกาสที่ฉันได้มากล่าวตักเตือนนักเรียนนอกสำหรับฉัน คงใจจะพูดเพียง
ง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้ทุกคนเข้าใจ จำได้และนำไปปฏิบัติ และฉันขอ
ยืนยันว่าถ้าทุกคนจำไว้และเอาไปปฏิบัติแล้วจะมีผลดีแก่ตนเองแน่นอน ใคร
เห็นเขากองกรักและเอ็นดู

ข้อความที่กล่าวคือไป ขอบอกเสียก่อนว่าไม่ใช่ฉันแต่งตนเอง เป็นข้อความ
ที่เบนคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ฉันเพียงแต่เรียนเอามา นั่นคือ เหตุอันจะนำคน
ไปสู่ความดีได้ ได้แก่ความหึงในชาติและตระกูล ความหึงในทรัพย์ ความหึง
ในโคตร ตามประการนั้นผู้ใด ผู้หนึ่งยอมหาความเจริญมิได้ หาพวกพ้องมิได้
ไม่มีใครจะคบค้าสมาคมด้วย

ตามธรรมดาคนเราเกิดมา จะอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยอยู่กับคนอื่นเป็น
พวก บางหมู่บางพวกก็มีความแน่นหนา มีความสนิทสนม บางหมู่บางพวกก็ไม่
มีความสามัคคีปรองดองกัน ทั้งนี้เพราะว่าพวกที่มีความสามัคคีกันนั้น มีธรรม
ยึดถือไว้เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งใจกัน จึงทำให้พาไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง อัน
ภาษาในศาสนาพุทธเรียกว่า “ธมมานัตตา” คือ “ความเป็นบุคคลที่ตนเต็มมือ”
หมายความว่าตนปฏิบัติตนเต็มมือ ไม่เต็ม ๆ ตอน ๆ เคยทำอย่างไรก็ทำ
อย่างนั้น เคารพนับถือหรือทำดีมาอย่างไรก็ใคร่จะทำเช่นนั้นตลอดไป ดังนี้

ธมมานัตตาเราใช้ได้กับบุคคลทุกชนิด ทุกเพศ ทุกวัย และทุกโอกาส ตาม
ทำนองครองธรรมประเพณี การที่เราอยู่เป็นหมู่เป็นพวก ถ้าทุกคนทำตนอย่างที่ว่า

นแต่อกจะมีความรักต่อกัน มีความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป แต่ถาไม่ทำกงถึงแก่ความ
พินาศเป็นแน่แท้ ดังในชาดกที่ว่า

ครั้นนั้น พระเจ้ากรุงวทนะ ได้ตั้งประพาสพระราชอุทยาน ขณะผ่านข้ามประตู
แห่งหนึ่ง กงกาคอหนึ่งซึ่งอยบนนั้น กกระโดดตงมาอยข้างทางแต่ถวดยความเคารพ
พระเจ้ากรุงวทนะก็พอพระทัย ดังให้ราชบริษชขอเนอให้กงกานนกันทกวน ราชบริษ
ก็ทำตามกระแสร้พระบรมราชโองการทกประการ จนกระทงถึงวณโอบัดถเนอไม่มี
ชาย ราชบริษจึงเอาเงินทจะใช้ชื้อเนอนั้น ไปผลคอให้กงกา กงกาก็เกิดความหียง
ในทรพยชนมาทันท ครนเมื่อพระราชาเสด็จผ่านข้ามประตูก็ กมีได้ตงมาถวดย
ความเคารพเช่นเคย กตบชคอว่าอยบนประคณน พระเจ้ากรุงวทนะทรงพิโรชมาก
แต่ก็ไม่ฆ่ากงกานน เพราะทรงคิดได้วามันเป็นเพียงเดรเจฉาน นถาเป็นคนกกงถึงแก่
ชีวิตคตบเป็นแน่ ด้วยความไม่มี "ด้มานคตา" นี้แหละ

นักเรียนผู้ทมความดงามต่าง ๆ อยแต่ก็ด้วยการบำเพ็ญประพฤติชอบ ดัง
นั้นเรากไม่ควรระทงการบำเพ็ญของเราเดี่ย เพราะดังทงหลายยอมถงซึ่งความ
เด้อม ฉะนั้นเรากควรบำเพ็ญความดีเพอมใหม่่นเด้อมตง หากให้ตย ๆ ขึ้นไป

ด้สำหรับกรปฏิบัติคนตอบุคคลต่าง ๆ นั้น ด้สำหรับกรปฏิบัติคนตอผู้ใหญ่ได้
พุดกันมามากแต่ ดงนนวนนขอพุดถงการปฏิบัติคนกับเพอน ขอให้ชรรมไว้ ๕
ประการอื่นจะทาให้ความรักในระหวางมิตรเนนชน คือเราจะตองรู้จัก แบ่งบัน
ทรพย พุดเพราะ นกถงเพอนกอน ทาคนเด้อม และพุดจริง กับเพอน

เทาทอชบายมาถวทงหมตน หวงฉานนักเรียนทงหลายคงเข้าใจและนำไปปฏิบัติ

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๓

บรรทัดโดย ม.ร.ว. ฉัตรโสภณ สวัสดิวัตน์

นักเรียน การพดกนจนเป็นการพดกนครั้งสุดท้ายสำหรับฉัน และเราทั้งคู่
กันมา ได้อบรมสั่งสอนกันมาตั้งแต่ต้นปีจนถึงสอบไล่ซึ่งทำเพื่อใหรู้ว่าการทสั่งสอน
กันมานั้น มีความรักกันแค่ไหน และสมควรให้เดือนชนชนไปหรือไม่ ในส่วนความ
ประพฤติเหมือนกัน เราจะได้ทดสอบกัน ถึงเราไม่มีการให้คะแนน แต่เป็นการ
ดูในการสอบไล่และการปฏิบัติตอนปลายปี ว่าจะสมควรให้ผ่านไปได้โดยเรียบร้อย
หรือไม่

ตั้งแต่วันที่เรามาตั้งแต่นั้น เราควรทำให้ดีเรื่อยไปอีก ๒-๓ วันจนถึงวันสอบ
ท้ายของปีการศึกษา ถ้าไม่เกิดอะไรก็หมายความว่าเราสอบไล่ได้ในทาง
ความประพฤติด้วย ดังนั้นจึงปฏิบัติตัวให้ดีอย่าเผอเรอ แม้สิ่งไรซึ่งเห็นว่าเป็นการ
ผิดเพียงเล็กน้อย ก็อย่าทำ เพราะเมื่อทำบ่อยครั้งเขาก็เป็นความผิดใหญ่ๆ ได้เหมือน
กัน พระพุทธเจ้าทรงเทศนาไว้ว่า นาทหยตงไปโนหมอนาทตะหยค เมื่อนานเข้า
ก็เต็มหมอนาได้ ดังนั้น

เมื่อเธอมาอยู่ในโรงเรียนโดยความเรียบร้อยมาทั้งปี โรงเรียนจะปล่อยให้
พวกเธอทำเหตวโหดในตอนปลายปีเช่นนี้ไม่ได้ เธอต้องทำใจให้มั่นคง พยายาม
ฝ่าอุปสรรคอีกเพียง ๒-๓ วันเท่านั้น ครุใหญ่ของพบพิศกตในอังกฤษที่ผู้บังคับการ
เคยอยู่ กล่าวในที่ประชุมนักเรียนในวันเปิดเรียนปีใหม่ให้นักเรียนใหม่เข้าใจว่า
“โรงเรียนคือสถานที่จะเมื่อผู้ใดเข้ามาอยู่แล้ว จะทำอะไรตามชอบใจไม่ได้ ดังนั้น
นักเรียนในโรงเรียนนี้ ก็ควรจะประพฤติตนให้เรียบร้อยไปตามที่ควรจะเป็น”

เมื่อพวกเธอมาอยู่ใหม่ ๆ โรงเรียนให้เธอส่งจดหมายจดตัวครุฑคาถา เพื่อเดชะ
 บารมีของคำดังสอนของพระพุทธเจ้าจะได้บันดาลให้เธอมีความสุข และเป็นคน
 เป็นนวนาที่ดียิ่งสุดท้ายแล้ว จึงให้เธอส่งจดหมายจดตัวครุฑคาถาอีก เพื่อจะได้ไปคุ้มครอง
 พวกเธอ ที่จะกลับไปยังบ้าน

ต่อไปขอให้นักเรียนจงจดจำพุทธโฆษาทีปประการ คือ ถิ่นนักเรียนปฏิบัตินี้
 จะมีความเจริญ พุทธโฆษาทีป ๔ ประการ ประการแรกคือ ความจริง เพราะ
 ความจริงนั้นจะนำไปสู่ความเชื่อถ้อยและนับหน้าถือตา แม้กระทั่งถึงเราไม่หลุดฐาน
 อะไร แต่เราไม่มีความจริงก็คงมีคนนับถือได้เป็นการตรงข้ามกับการที่ไม่มีความจริง
 คนจะพากันรังเกียจ ไม่คบค้าสมาคม ประการที่สอง คือการฝึกฝนอบรม อันจะทำให้
 ให้เกิดความเป็นผู้มีการกินอย่างง่าย ซึ่งเมื่อถึงคราวอุปจนก็เอาตัวรอดไปได้ ขอน
 โรงเรียนอบรมนักเรียนหนักหนา อาหารของโรงเรียนล้วนแต่เป็นประโยชน์แก่น
 นักเรียน แต่จะไม่ได้ร่ำเลิศเหมือนอาหารของหอยเทียนเหตดา เพราะถ้าอบรมให้
 เรอกินอาหารของหอยเทียนเหตดาเต็มไปเชอกจะเคยตัว และเมื่อถึงคราวอุปจนก็จะ
 เอาตัวไม่รอด ประการที่สาม คือ ความอดกลั้น เช่นมีคนมาขอร้องให้เราไปโกรธ
 ถ้าเราโกรธจริงอย่างที่เขาคิดว่า แต่เราเฉยเฉยเขาก็คงไม่กล้ามารบกวน
 เราอีก ดังเช่นเรื่องที่เคยเล่าให้ฟังมาแล้ว คือเรื่องของผู้บังคับการเองเมื่อยังเป็น
 นักเรียนที่อังกฤษ โดยที่คนไทย พวกคนอังกฤษจึงอยากจะรู้ว่าพวกหน้าดำ ๆ
 นั้นจะมีใจคออย่างไรประการใดหรือไม่ ก็หาโอกาสอยู่จนถึงวันอาทิตย์พวกเด็ก ๆ
 แต่งตัวอย่างสวยงามไปโบสถ์ เมื่อกลับจากโบสถ์พวกเด็กฝรั่งก็คอยทักทายกัน
 บัดหมวกของผู้บังคับการตกแต่ตะเต็น ถ้าเราโกรธไปได้ตะพวกเขา ๆ ก็จะมีสิ่ง
 ก็นิ่งใหญ่ เราจึงเลยรวมวงตะหมวกของเราไปหาด้วย โดยการยอมเสียหมวก
 เสียใบเดียวดังนั้น ที่ตั้งผู้บังคับการก็เฉยไม่ถกขยเขยอีก เพราะเขาไม่ได้ผิดตาม
 หวัง ดังนั้นเมื่อถึงคราวจำเป็นเราคงอดกลั้น เพื่อฝ่าฟันอุปสรรคไปได้ ประการ
 ที่สี่ คือ การบริจาค อันจะทำให้เรามีพวกพ้องมากขึ้น เช่นการแบ่งปันขนมให้คน

ต่าง ๆ เมื่อเรามีมากพอ ยิ่งเป็นหัวหน้ายิ่งดี เพราะถ้ามีพวกพ้องมาก การว่า
กล่าวปกครองก็ง่ายขึ้น ขอให้นักเรียนจำกัดสติปัญญาไว้ให้พอ เพื่อ
ความเป็นมงคลของนักเรียนเอง เมื่อนักเรียนนำเอาไปปฏิบัติ

ออกอย่างหนึ่งคือการรู้จักคนคน ได้บอกกันมาแล้วว่า ครบอาจารย์ที่อยู่ใน
โรงเรียนนี้ เป็นคนดีคนงาม เราคงเคารพเชิดฟังเพื่อจะให้กรรมแก่ใจดีคน แต่ถ
สอนไปนักเรียนไม่ฟัง ครกเบือหน่าย นอกจากนครยังมีหน้าเหมือนบตามารดาของ
เธอออก เวด้าเธอมาทุกซวัน เมื่ออยู่โรงเรียนประจำ ปรับทุกข์กับตามารดาไม่ได้
ก็มาครุ่นคิดปรึกษา คิงหนเธอคงเคารพคร เมื่อเธอเดือนมาอยู่ชั้นสูงชั้น อายตะ
ความเคารพครชนตัว ๆ ฉันใดก็ดังด้วยงามต้องมีรากฐานดี ความดีของเธอมีมาอยู่
ชั้นสูงได้ก็เพราะครุชนทำให้ความดีมีรากฐานดีมาแก่เธอฉันนั้น เธอจึงควรเคารพคร
ทุก ๆ คน

ประการสุดท้ายที่จะพูดในวณนถคือการคบเพื่อน อันมีทั้งดี และชั่ว ในกลุ่ม
คนหมู่มากเช่นนี้ เธอใดพอที่จะมีคนออกแล้ว ผู้บังคับการก็ได้พูดมามากแล้วถึง
เรื่องการคบเพื่อน จึงไม่ขอพูดมากอีก ขออย่าไว้เท่านั้นว่าให้ระวัง

ในที่สุดขอบอกเธอว่า เวด้าที่เธอออก ๒-๓ วันนั้น ขอให้เป็นเวด้าสำหรับสอบ
ความประพฤติ ขอให้สอบได้ก็ดี จะได้เป็นศรีแก่วงศ์ตระกูล เมื่อกลับไปบ้าน
คุณพ่อคุณแม่จะได้พอออกพอใจ พมใจในบุตรของท่าน ทุกคนต้องทำให้คุณพ่อ
คุณแม่ได้รับความเบิกบานหลังจากที่เธอจากท่านมาอยู่โรงเรียนแล้วทั้งป

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

แสดงในการพิธีไหว้ครู ของ นักเรียนวิชาวุฒิชัยวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๓

บรรทมโดย วราห์ ตันตราภรณ์

เริ่มพชเวลา ๑๓.๐๐ น. โดยเมื่อท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
มานั่งเป็นประธานแถว หัวหน้าต่างๆ มี คณะผู้บังคับการ คณะศิษย์ คณะจิตกรดดา
คณะพญาไท และคณะเด็กเล็ก ๑ กับเด็กเล็ก ๒ นำพานดอกไม้ธูปเทียนเข้า
สักการะครุอาจารย์ทั้งหลาย แล้วนักเรียนทั้งหมดก็ต่างทยอยกันเข้ากระทำความ
เคารพครุอาจารย์ หลังจากนั้นนักเรียนทั้งหมดก็ต่างคำนมัสการครุอาจารย์พร้อม
กันด้วย กาย วาจา และใจ อันมั่นคงแน่วแน่

เมื่อดำเนินการครุอาจารย์เสร็จตั้งแต่ ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการ
ศึกษาธิการ ให้โอวาทแก่นักเรียนใจความว่า

ท่านผู้บังคับการ ครุอาจารย์ ตลอดจนนักเรียนวิชาวุฒิชัยวิทยาลัยทั้งหลาย วัน
นี้เราได้มีการประกอบพิธีไหว้ครูกัน และโอกาสนี้ท่านผู้บังคับการ ได้เชิญข้าพเจ้ามา
เป็นเกียรติในพิธีและเพื่อเป็นประธาน ข้าพเจ้ารู้สึกปลาบปลื้มยินดีเป็นอย่าง
ยิ่ง และรู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูง เพราะในการที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสมาเช่นนี้นักเรียน
จากตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็น นายถนอม กอสมการ ของ
โรงเรียนวิชาวุฒิชัยวิทยาลัย และโดยที่ท่านรัฐมนตรีว่าการ ได้ไปราชการต่างประเทศ
ข้าพเจ้าในฐานะเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการ ได้รักษาการแทน จึงได้มีโอกาสมาในนาม
ของท่านนายถนอม กอสมการ แห่งวิชาวุฒิชัยวิทยาลัย ณ บัดนี้

ข้าพเจ้ารู้สึกมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ในการที่ข้าพเจ้าได้รับโอกาสมาเป็น
เกียรติในพิธี นักเรียนทั้งหลายในวอนนักเรียนคงจะได้สังเกตในตัวของเราเองว่า

เราได้มากระทำพิธีไหว้ครูซึ่ง ณ ทนถกเป็นที่ถกการะต่าง ๆ เช่น พระพุทธรูป และ
 พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นผู้พระราชทานกำเนิดและ
 นามของโรงเรียนว่า “วิชาวุฒวิทยาลัย” และนอกจากนี้ยังมีคณาจารย์และ
 ครูมาพร้อมกันอยู่ ณ ทนถกด้วย นักเรียนทั้งหลายก็ได้ทำการเคารพสักการะด้วยการ
 นำดอกไม้ธูปเทียนมากระทำพิธีบูชา ตลอดจนนักเรียนได้สดุดีคำมดีการต่าง ๆ เริ่ม
 ลำดับนับแต่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และครุอาจารย์แล้ว ทงยังได้กล่าว
 คำปฏิญาณว่า จะเคารพสักการะครุอาจารย์

ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นการกระทำพิธีของนักเรียนทั้งหลายด้วยความสนใจเป็นอย่าง
 มาก ได้เห็นว่าพวกเขาทุกคนได้กวดขันกระทำพิธีกันด้วยความตั้งใจ และด้วย
 จิตใจสักการะต่อครุอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจในอาการปฏิกิริยาของนักเรียน
 มาก นับตั้งแต่นักเรียนชั้นสูงเป็นต้นมาจนกระทั่งนักเรียนชั้นเล็ก ๆ ก็ได้กระทำกัน
 ด้วยความเรียบร้อยเรียบร้อยมดีมาครุจะ อันเป็นเครื่องดีแต่ตั้งว่าโรงเรียน
 ได้ปฏิบัติกิจการเกี่ยวกับการศึกษาแก่เด็กนักเรียนทั้งหลายด้วยดี เพียบพร้อมไป
 ด้วยความมีระเบียบวินัยและนักเรียนทุกคนเป็นผู้ตั้งอยู่ในโอวาทของครุอาจารย์ ประพฤติ
 ตนเรียบร้อยดีมกับเป็นนักเรียนของ “วิชาวุฒวิทยาลัย”

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออโสภาดีให้อโอวาทแก่นักเรียนทั้งหลาย เพื่อประกอบ
 พหุประสงค์เล็กน้อย

การที่เราได้มากระทำพิธีไหว้ ครุ อาจารย์ของเราเช่นนั้น พิธีเช่นนี้เป็นดัง
 สำคัญมาก จะเห็นได้ว่าพิธีต่างๆ ย่อมจะมีความสำคัญและมีความมุ่งหมายพร้อม
 ไปในตัว ความดำริ่ใจต่างๆ ย่อมดำริ่ใจได้ด้วยการทำพิธี

ในการศึกษาเล่าเรียนไม่ว่าวิชาใด ๆ เช่น วิชาการแพทย์ มวย เขาย่อมจะ
 ต้องมีการไหว้ครุกัน เพื่อให้ระลึกอยู่เสมอว่าครุมีพระคุณต่อเราอย่างไร เพื่อว่า
 วิชาที่เราได้ร่ำเรียนจะได้ไปกระทำการต่างๆ ให้ได้มดี ครุอาจารย์เป็นผู้ทรงคุณ

ประโยชน์ต่อเรามาก นับรองจากบิดามารดา มา ท่านจะคอยช่วยชักนำเราไปใน
 ทางที่ดีที่ชอบ เพื่อให้เราหายโง่เขลาเบาปัญญา แม้จะต้องผ่านอุปสรรคและความ
 เหนื่อยยากต่าง ๆ ทุกรกัมได้มัน แค่นี้ก็คอยพร่ำสอนนักเรียนของท่านด้วยความเต็ม
 ออกเต็มใจ และโดยมิได้เกรงว่านักเรียนนั้นจะเก่งไปกว่าครู หรือมีความรู้เท่าเทียมกับ
 ครู ครูปรารถนาจะให้เราประเสริฐทุกทาง และจะพยายามป้องกันเราจากความชั่ว
 ต่าง ๆ ชักนำเราไปในทางที่ดีด้วยประการทั้งปวง จนในที่สุดเมื่อเราสำเร็จการ
 ศึกษาไปแล้ว จะได้เป็นผู้มีอนาคตดีได้และรุ่งเรืองตลอดไป เราได้รับคำสั่งสอน
 จากครูอาจารย์นั้นแหละที่ทำให้เราเรื่องอะไรต่าง ๆ ทำให้เรามีสติปัญญาเฉลียวฉลาด
 และดำรงตนในกิจการทั้งปวง

เมื่อเราโตมีความรู้สึกว่า ครูอาจารย์ ท่านมีพระคุณต่อเราอย่างไรแล้ว ก็ควร
 จะมีความรู้สึกอยากตอบแทนของคุณท่านและปรารถนาจะให้ท่านมีความสุขสบาย เช่น
 คอยช่วยเหลือท่านบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ เชื้อฟังกาตั้งของท่าน เคารพนับถือท่าน หาก
 นักเรียนทำได้เช่นนี้แล้ว นักเรียนก็จะเป็นที่รักของบุคคลทั่ว ๆ ไป เพราะได้ชื่อว่า
 เป็นผู้มกตัญญูแก่ทุกคนแล้ว ทุกคนย่อมยกย่องและสรรเสริญ แม้จะตกไปอยู่ไม่ว่าที่
 ใดก็ตาม ก็จะมีผู้ช่วยเหลืออุปถัมภ์ให้ได้รับความดีความงามด้วย จะทำการงานใดก็ย่อม
 เจริญก้าวหน้าไปด้วยดี

ในวชน ชาติเราออกต่างกับนักเรียนในเรื่องราวต่าง ๆ อันเกี่ยวกับนักเรียนว่าได้มา
 เห็นนักเรียนทำการตักน้ำเป็นระเบียบเรียบร้อย ประพฤติตนดีเป็นที่พอใจข้าพเจ้ามาก
 โรงเรียนนั้นหาได้พยายามให้การศึกษาแก่นักเรียนทุกอย่าง และเป็นโรงเรียนที่หาได้
 ยากในประเทศไทย ทางรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ต้องการโรงเรียนชนิดนี้ออก
 มากมาย แต่ไม่อาจจัดสร้างขึ้นได้เพราะงบประมาณไม่พอ ทั้งนักเรียนที่ขอการเข้า
 ทั่วประเทศก็มามาก เครื่องอุปกรณ เครื่องใช้ต่าง ๆ เกือบกับการขอยุ่ประจำก็หายาก
 และลำบาก ฉะนั้น นักเรียนควรจะมีสติปัญญาที่โตมาอยู่ ณ สถานที่ศึกษาอันดีเยี่ยม

เช่นนี้ เพราะนักเรียนได้รับการอบรมให้ได้รับจักสิทธิอันดี สำหรับ
 โรงเรียนไปมาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่โรงเรียนเช่นนี้ นักเรียนต่าง ๆ ไม่ได้มีโอกาสรู้จักนิสัยดี
 ของกันและกันเพื่อความดีกันดีกัน เพราะเพียงช่วงเวลาเล็กน้อยที่ได้ยว
 กัน ก็ยอมแสดงนิสัยของแต่ละคนอันแท้จริงออกมาหมดไม่ได้ แต่เมื่ออยู่โรงเรียน
 ประจำเช่นนี้เราย่อมรู้จักนิสัยกันดีว่า ใครดี ใครไม่ดี อย่างไร นอกจากนั้นแล้ว
 นักเรียนยังได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับครู และมีหัวหน้าคอยแนะนำตักเตือนนำไปในทาง
 ที่ดีเสมอ ซึ่งข้าพเจ้าหวังว่านักเรียนที่สำเร็จออกจากโรงเรียนนี้ไปแล้วจะไปเป็นผู้ทำ
 ประโยชน์ให้แก่ชาติได้มาก เป็นพดเมองดีของประเทศเราต่อไป

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายใน
 ส้ากตโลก ให้ช่วยดบบันดาลและปกป้องคุ้มครองท่านผู้บังคับการ ครู อาจารย์ ตลอดจน
 จนนักเรียนที่รททงหลาย ให้ได้รับแต่ความดีและความเจริญ จะได้เป็นพดเมองดี
 ของประเทศไทยต่อไป.

S.K

← ผู้บังคับการนำดอกไม้รูปเทียน
ของนักเรียนทุกเหล่า ๆ ถวายตัว

↑ นักเรียนแสดงความจงรักภักดี
เขื่อนรพระที่นั่ง

↓ นักเรียนกำลังไปถวายตัว

S.K

ผู้บังคับการวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๔๕๓

บรรทัดโดย จีระศักดิ์ เจริญธุรกิจ

ในเรื่องที่เราได้กระทำไปแล้ว คงแตกดับมาจนถึงอนันต์ อันควรจะพูดกับ
 นักเรียนบ้างพอเป็นทางไว้ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม เราได้ไปทำหน้าที่อันสำคัญ
 ซึ่งนักเรียนวิทยาลัยต้องกระทำ คือเราได้ไปเฝ้าถวายตัวแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยุ่หัว และทูลเกล้าถวายของเนื่องในงานพระราชพิธีอภิเษกสมรส การปฏิบัติเช่น
 นี้เป็นการแสดงความจงรักภักดีอันหนึ่งของเรา โดยเฉพาะในสมัยซึ่งโรงเรียน
 เรามั่นชื่อว่าโรงเรียนมหาดเล็กหลวง เวदानักเรียนเข้ามาศึกษาในโรงเรียน เมื่อถึง
 เวลาดำเนินการ เราต้องถวายดอกไม้รูปเทียนแต่ตั้งว่าเราเป็นมหาดเล็กโดยตรง ของ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยุ่หัว บัดนี้เราเปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัย การเปลี่ยน
 คงเปลี่ยนแต่ชื่อ ส่วนกิจวัตรและระเบียบประเพณีของเรายังคงเดิมไม่เปลี่ยน การ
 ที่เราไม่ได้ถวายตัวมาจนบัดนี้ เพราะเรายังไม่มีโอกาสจะทำได้ การที่เรายัง
 มหาดเล็กของท่านเราต้องรักษาหน้าที่ที่จะต้องกระทำ สมัยโรงเรียนมหาดเล็ก
 หลวง เรามั่นเพลงประจำโรงเรียนของเรา สำหรับเตือนใจนักเรียนให้รู้จักหน้าที่
 ของตัวในฐานะที่เป็นมหาดเล็กของพระเจ้าอยุ่หัว เพลงบทนมนขอความดังนี้ :-

เรานักเรียนมหาดเล็กเด็กในหลวง
 กตัญญูฝังจิตคิดดวงใจ
 ผู้ใดสมพระคุณกรุณา
 คนเช่นนบนบ่เสียดจะคิดเอา
 อันพวกเรารักเจ้าช้วนมุน
 รักษาชาติคำสอนากวาจะตาย

ทวทงปวงภักดีจะมีไหน
 จนเคิบใหญ่ไม่จางไม่บางเบา
 พวงเราไม่คบค้าหน้าเขา
 ถาชนเขาโกตมนอนตราย
 ยอมสัดระช้วนทถถวาย
 เป็นผู้ขายชาติไทยไม่ตมเอย

นี่เป็นข้อความที่สอนให้เรารู้จักหนาทอนตองปฏิบัติในเวลานั้น เราชาวช
 วิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบตอมา ก็ตองปฏิบัติตามแต่วรรษาประเพณี ซึ่ง
 หนาทของโรงเรียนในครงนั้น นักเรียนจะเห็นได้เองแต่ว่าเรามีฐานะค่างกับ
 โรงเรียนอื่น ฉะนั้นขอเหลวให้ตต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนอื่นอาจทำ พวกเราทำไม่ได้
 เพราะเราเป็นนักเรียนในโรงเรียนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นมหาดเล็ก
 ของท่าน และท่านมีพระราชประสงค์จะให้โรงเรียนอบรมเราให้เป็นคนมีค่า
 เป็นผู้ดีและมีควมรู้ เพื่อเราจะได้ออกทนแข็งแรงกล้าหาญมีความดีคยกตัญญู ไม่
 ดำรวยหยิบโหยง กินง่ายนอนง่าย กล้าเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อ
 เราจะได้ยึดถือเป็นหนทางสำหรับการครองชีพของคองเองในภายหน้า

การสอบได้ชั้นเตรียมอุดมปีที่สองแผนกศึกษาศาสตร์ปีที่แล้วมา ได้ผลเป็นที่พอ
 ใจ คือโรงเรียนส่งเข้าสอบได้ ๑๘ คน สอบได้ได้ ๑๓ คน และอยู่ในพวกคะแนน
 ดีที่สุด ๕๐ คนของประเทศไทยถึง ๔ คน เมื่อเทียบกับโรงเรียนทมิฬขอเสียงทคน
 นิยมมากที่สุด ๒ โรงเรียนแล้วได้ผลดังนี้ โรงเรียนหนึ่งมีผู้สอบได้ได้ ๓๐๔ คน
 ได้อยู่ในพวกคะแนนดี ๕๐ คน เพียง ๒๖ คน อีกแห่งหนึ่งเข้าสอบได้ได้ ๕๒ คน
 และอยู่ใน ๕๐ คนแรก ๗ คน

ถ้าจะนำเอาผลของการสอบได้ของเราไปเปรียบเทียบกับ ๒ โรงเรียนนั้น เรา
 ต้องเทียบตมาให้ได้มาตรฐานเดียวกันก่อน จึงจะเปรียบเทียบกันได้ มาตรฐาน
 ที่เขานิยมกันทั่วโลก คือเทียบให้เป็นส่วนร้อยเหมือนกันเสียก่อน โรงเรียนแรกสอบ
 ได้ได้ ๓๐๔ คน และมีผู้อยู่ในพวก ๕๐ คนแรกของประเทศไทย ๒๖ คน คิดได้
 ร้อยละ ๘.๕ โรงเรียนหลังสอบได้ ๕๒ คน มีผู้อยู่ในจำพวก ๕๐ คนแรก ๗ คน
 เทียบได้ร้อยละ ๑๓ กว่า ของเราสอบได้ ๑๓ คนอยู่ในพวก ๕๐ คนแรก ๔ คน
 เทียบได้ราวร้อยละ ๓๐ ซึ่งแสดงว่าผลการเรียนของเราไม่ยอหน้าโรงเรียนชาย
 แห่งใดเลย ตอนไปเข้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักเรียนของเราสมัคร ๑๒ คน

สอบคัดเลือกได้ ๓๐ คน บางคนมีภาษณ์ถิ่นกอนรบ แต่เมอกรรมกรทราบ
 ว่า ไปจากวิชาวชิรวิทยาศัย เขากยนตรีบรองว่า ไปจากโรงเรียนที่ไ้รับความ
 อบรมมาเคร่งครัดแถว การสอบกเป็นไปเพอเบนพรชเทานน และเขาไ้หมด ทงน
 แถดงว่าเขาเชอถอแถวบรองเกยรทของเราเพยงไร

บั้นโรงเรียนไ้ปรับปรุงกตกาการสอบไ้ภายในโรงเรียนชนใหม่ คอเบงวิชา
 ออกเบนหมวด นกเรียนคองไ้คะแนนไม่ต่ากว่ำร้อยละ ๕๐ ของแถ่ละหมวด แถะ
 ไ้คะแนนรวมทกวิชาไม่ต่ากว่ำ ร้อยละ ๕๐ จึงจะถอว่าสอบไ้ไ้ในชนทควเรียน
 ดงนนนักเรียนจงทราบแถยแถบคน แถะจงพยายามเรียนดว้ยความอดถ่าหะ ผล
 ถ่าเรจกจะเป็นของค้วเอง ไ้ในการสอบไ้ปลายบ

สวัสดิ์

ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๔๕๓

บรรทัดโดย จีระศักดิ์ เจนธุรกิจ

ธรรมเนียมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าทรงแห่งองค์ก่อนเสด็จสวรรคตของพระองค์นั้น เป็นข้อที่พระองค์ได้ทรงเห็นเอง และทรงปฏิบัติด้วยพระองค์เองจนเกิดผลดีแต่บัดนั้น พระองค์ได้ทรงจัดธรรมเนียมเหล่านี้ไว้เป็นหมวดหมู่ และเกี่ยวเนื่องโยงถึงกัน ฉะนั้นจะนำธรรมเนียมของพระองค์หมวดหนึ่งมาด่าว่าให้นักเรียนฟัง ขวมนหมวดนั้นคือศรัทธา ศีล สัจจาการ และปัญญา ถ้าใครปฏิบัติได้ยอมเจริญแก่ตัวเองไม่ต้องสงสัย

ศรัทธา คือการเชื่อใจ พระองค์ทรงบัญญัติไว้ว่าอย่าให้เชื่อ อยางงมงาย เห็นใครเชื่ออะไรก็เชื่อตามเขาเช่นนั้นไม่ได้ การเชื่อต้องเชื่อด้วยเหตุผล ต้องเอามาเปรียบเทียบหลายประการ เมื่อแน่ใจเห็นว่าดีแล้ว พร้อมกับเหตุผลทุกประการแล้วจึงเชื่อ การเปรียบเทียบก็เหมือนกัน จะต้องเปรียบเทียบแต่สิ่งซึ่งอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน เช่น คน ๕๐ คน ขวมนยาว ๕๐ เมตร เดี่ยวในคนเดียว เรามคน ๓๐ คน จะขวมนให้เสร็จในคนเดียวยอมไม่ได้ การเลือกโรงเรียนเพื่อการศึกษาก็เหมือนกัน นักเรียนบางคนเห็นว่าโรงเรียนบางแห่งในชั้นเตรียมอุดมศึกษา มีผู้สอบได้ได้คราวละตั้ง ๓๐๐-๕๐๐ คน อย่างโรงเรียนเราสอบได้เพียง ๓๓ คน คิดอยากสอบได้บ้าง ถ้าออกจากโรงเรียนเราจะไปอยู่โรงเรียนไหนบ้าง แต่โรงเรียนไหนก่อนรับเข้ามีการสอบได้คัดเลือก ตัวคัดเลือกไม่ได้จะกลับมาหาที่เราออกก็ไม่ได้ เพราะว่าเมื่อตัวออกไป เราบรรจุนักเรียนใหม่เข้าแทนที่เสียแล้ว ที่เดิมรับไม่ได้ก็ออกไป บันนักเรียนเช่นนี้หลายคน ซึ่งในที่สุดต้องเรวร้อนหาที่เรียน หากว่าความศรัทธาอยู่ในตัว ความเชื่อนักด่าว่าก็ไม่เกิดขึ้น เห็นผลทันตาว่าการเชื่ออย่างงมงายโดยปราศจากเหตุผลเป็นผลร้ายแก่ตัวเพียงไร

เรื่องเช่นข้างบนนั้นนักเรียนควรใคร่ทรงดูว่า โรงเรียนซึ่งมีผู้สอบได้ได้คง
 ๓๐๐-๔๐๐ คน เป็นโรงเรียนตอนละเพาะเตรียมอุดมศึกษาไม่ชั้นนอน การเข้าเข้า
 ต้องการคนเพียง ๒๐๐ คน และมีนักเรียนตั้งมีครบทั้ง ๓๐๐๐-๒๐๐๐ คน ฉะนั้นคนที่เขา
 ได้ต้องเก่งจริง วิชาความรู้ของเรานั้นคงแต่ชั้นประถมหนึ่งถึงเตรียมอุดมกับ
 ต้อง ในชั้นอุดมกับที่สอบเราจะนักเรียนได้ก็เพียงประมาณ ๒๐ คน และถ้าเป็นนักเรียน
 ที่เราได้อบรมมาแต่แต่เด็ก จะเก่งไม่เก่งเราก็คงเดือนให้ขึ้นไปเรียนในชั้นเตรียมอุดม
 ทั้งหมด เมื่อสอบได้ชั้นมัธยมกับที่ก็ได้ นอกจากนั้นจะมีหัวเหมาะทางวิชาอาชีพ
 อย่างอื่นเป็นคน แทนที่เห็นได้แต่เวลานักเรียนในโรงเรียนที่เวลานั้นเป็นเด็กหัวกระต๋อง
 ชั้นเตรียมอุดมแผนกวิทยาศาสตร์ของเราตั้งเข้าสอบได้เพียง ๓๓ คน เมื่อได้
 ๓๓ คนก็จะควรพอใจ ฉะนั้นอย่างอื่นใน ๓๓ คนที่เราสอบได้ได้ มีผู้ใดกระนั้นตั้งอยู่
 ในพวกได้คะแนนที่ต่ำ ๕๐ คนของประเทศไทยถึง ๕ คน เช่นนี้เราภูมิใจในเกียรติ
 ของเรา เพราะถ้าจะเปรียบกันแล้วคงเทียบเป็นส่วนตัวร้อย พวกเราได้คะแนนที่
 ต่ำ ๕ คนในจำนวนที่สอบได้ได้ ๓๓ คน เมื่อเทียบแล้วร้อยก็ตกร้อยละ ๓๐ กว่า
 ซึ่งไม่มีโรงเรียนชายแห่งใดในประเทศไทยทำสถิติได้ดังถึงเพียงนี้ในบั้น

ชีวิต เรารักน้อยและเห็นกน้อยทกถนว่า ผู้ที่ไม่มีความดีนั้นเป็นอย่างไร เราได้เขียน
 เกือบจะไม่เว้นแต่จะวน ความการครอบงำในบางทณบาง จกน ปดกน ดงน
 เป็นคน เหตุเหล่านี้ล้วนแต่มาจากผู้ไรศดทงน ถ้าเราไม่ศดประจาด ศดจะบองกน
 ไม่ให้เราเป็นผู้จจจจจได้ ผู้ที่ไม่ศดจะทำดังเดอทรามต่าง ๆ ได้ พวกเรานักเรียน
 วิชาความรู้วิชาดีมีโอกาสมารับการศึกษาอยู่ ณ ทนกโดย พระมหากรุณาธิคุณของ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์สร้างวิชาความรู้
 วิชาดีขึ้น พระองค์ทรงมีพระคุณแก่พวกเราเป็นอย่างยิ่ง ผู้ที่ไม่ศดคงไม่ถกถงขอ
 น เดยขาดความกตัญญูไป ทงนนักเรียนจะเห็นได้ว่าผู้ที่ไม่ศดแต่จะกระทำความ
 วิชาเดอทรามอย่างไรก็กระทำได้ แต่ผู้ศด ศดคอยเตือนให้ประพฤติดี และห้าม
 มิให้ประพฤติชั่ว หรืออุปถัมภ์คชการผิดกฎหมายของบ้านเมือง ฉะนั้นผู้ใดมีศรทธา
 แล้วคงมีศดประกอบไปด้วยจึงจะเจริญ

สตะ คือการฟังน หมายถึงการฟังบทเบญจศีล ฟังตั้งซึ่งผู้มีความรักถาวร
 จะได้อายุความรักรของท่านผู้ขึ้นมาได้ตัวเรา การฟังเรื่องเหตุใด ๆ แหก ๆ เช่นเมื่อกัน
 นมปถนกกทโชน จมฝนเดือนใดก็ราย คนนั้นนทาคคนให้ฟังต่าง ๆ เช่นนี้ ไม่ใช่
 การฟังบทเบญจศีล การฟังเวदानพวกฝรั่งกำหนดและกระทำกันเป็นการใหญ่โต
 เรียกว่าได้ศคศึกษา ซึ่งพระพุทธรเจ้าได้ทรงตั้งสอนให้สาวกของพระองค์ปฏิบัติเมื่อ
 ครึ่งพระพุทธรเจ้าเป็นเวदानกว่า ๒๕๐๐ ปีมาแล้ว พวกฝรั่งจะมากระทำให้แพร่หลาย
 ขึ้นในไม่กี่ปีมานเอง เวदानครสอนวิชาให้เรา ถ้าเราขาดศคคือไม่ฟังมันแต่เดนมและ
 ทำอย่างอื่นเสียในขณะนั้น ผลก็คือจะไม่เข้าใจถึงศคสอนและอาจสอบได้ตก ดึงน
 ผู้ทศศรทศาและศคแล้วจะตองมศคด้วยจึงจะดี

จาคะ คือการบริจจาคคนเราต้องกระทำโดยควรแก่กำลังและความสามารถของ
 เรา บุคคลใดที่รารวยแล้วตระหนทนเหนยวเนน เก็บรักษาทรัพย์สิ้นไว้ ไม่คิดที่จะทำ
 บุญทำกศคบ้างแล้ว ผู้คนจะไม่ได้รับความศรรเสริญ มหาวิทยาลัยและโรงเรียน
 ต่าง ๆ ซึ่งมีชื่อเสียงในประเทศอังกฤษ ถ้วนแต่สร้างขึ้นด้วยการบริจจาคของบุคคล
 ผู้ใจบุญเกือบทุกแห่ง ของเรามทโชนบาง นอกจากอุชราวดชวดยาตยซึ่งดินเถตา ๆ
 ทรงสร้างขึ้นด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์แล้ว กมอกไมกแห่ง ผู้ทศเงินรารวย
 แล้วขาดการบริจจาคคนไม่คงด้วยธรรมของพระพุทธรเจ้าของเรา การบริจจาคคนตอง
 พิจารณาตเหมือนกนว่า สิ่งที่จะทำนได้ผลดีส่วนรวมหรือเปลตา ถ้าเบนบกจการทเกิด
 ผลดีส่วนรวมแล้ว และเรามกาดังพอไม่ถึงกับทำให้เราเดือดร้อนเมื่อบริจจาคไปแล้ว
 เช่นนี้ ควรทำโดยไมตองรรอ

บัญญัติ ขอนนกรเรียนรทกนแล้ว ผู้ทศจะเจริญในภายหน้าตองมบัญญัติ บัญญา
 นจะทให้เกิดได้กด้วยการอบรมการศคศึกษา ซึ่งเนื่องจากการได้รได้ฟังมาก การคิด
 การถามและการเขียน ฉะนั้นเวตาเรียนนกรเรียนจะตองดำรวมใจ อย่าโหยกเหยก
 โดเตตาไปโน่นมานเสีย การกระทำเช่นนี้จะไมเกิดบัญญัติ คนทไม่มีบัญญัติหรือม
 บัญญาน้อย ย่อมเอาชนะในการครองชีพในภายหน้าได้ยาก

ฉะฉน เราฝนบถพทศศาค่านาจะตองปฏิบัติตามพทศบัญญัติหมวดน คอตองม
 ศรทศา, มศค, วัจกฟัง, วัจกบริจจาคและมบัญญัติจึงจะมความเจริญในภายหน้าได้

พระอนุสาสน์ครุณรัตน์

แสดงเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๓

บรรณาธิการ อรรถพร อินทรโกเศศ

เรื่องทศกรจะเดาให้ฟังในฉนวน จิตวาเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งของชีวิต เพราะ
เราจะถูกหรือผิด จะชวดหรืออด ย่อมสำคัญอยู่ทศกร ด้วยคนเราเกิดมากย่อมต้องมคร
ด้วยกันทุกคน นับแต่เบองตนกตองมมารดา บิดา เป็นครุคนแรกก่อนใคร ๆ ต่อ
จากนกกตองมครคนอื่น ๆ ออก จะมมากหรือน้อยกตองมมารดาบิดา บิดา เป็นครุคนแรกก่อนใคร ๆ ต่อ
เราทศกรจะเดาเนนชีวิตไปตองมมารดาบิดา บิดา จะชวดหรืออด กเพราะครุเป็น
ผู้ชวดทางเดาเนนให้ ตองมมารดาบิดาจะเดาเนนเรื่องครุวันหนึ่งเป็นประโยชน์แก่นักเรียน
ไม่น้อย

คำว่า "ครุ" ในทศกร มีได้หมายณะเพราะแต่ผู้ทศกรตั้งต้นอบรมอยู่ในโรงเรียน
เท่านั้น แต่หมายถึงบุคคลทุกจำพวกที่แนะนำตั้งต้นหรือชักชวนเราไม่ว่าทางดีหรือ
ทางชั่วเช่น บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง และมิตรดีหาย หรือบุคคลอื่น ๆ ที่แนะนำ
ตั้งต้นหรือชักชวนหรือจ้ออย่างเขามา กับบว่าเป็นครุตามความหมายในเรื่อง
ที่จะเดาคือไป

ตามคำภีร์ในพระพุทศคำสอนว่า ครุทศกรอยู่ทุกคนมีนามว่า
ปुरुณกัถ์ป ๑ มัคชโคศาค ๑ อชิตกัถ์กัถ์มพต ๑ ปกุกุทกัถ์จายณะ ๑ ตัญชัย
เวตัญฐีบุต ๑ นิคันฐินาฏบุต ๑

ครุทศกรทุกคนนแต่จะคนได้รบความยกย่องจากมหาชนมากจนถึงเป็นเจ้า หม่เจ้า
คณะ เป็นคณาจารย์มชอเตียงและเป็นเจ้าแห่งตทช ซึ่งเขาใจว่าเป็นครุตั้งต้น
ประชาชนตามตทชของตองมมารดาบิดา บิดา จะชวดหรืออด กเพราะครุเป็น
ผู้ชวดทางเดาเนนให้ ตองมมารดาบิดาจะเดาเนนเรื่องครุวันหนึ่งเป็นประโยชน์แก่นักเรียน
ไม่น้อย

ครุฑงหกนดงดำนงานดงด่อนอยในพระนครราชคฤห์ วันหนึ่งพระเจ้าอชาตศัตรูราชาแห่งกรุงราชคฤห์ทรงปรารภว่า

“อนันเบนอนอโบสถ์ ๑๕ คำ เราควรจะไปหาสมณพราหมณ์ ผู้ใดดีหนอ ทพอจะทำให้เราเดอมได้”

ด่อนเหตอำมาตยหนนเด่า คนทเดอมได้โนครคนไหนก็กราบทูลให้เสด็จไปหาครุฑงของน แต่ในวันนพระเจ้าอชาตศัตรูมิได้เสด็จไปค้ำค้ำแนะนำของอำมาตยเด่าหนน กลับเสด็จไปเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามคำกราบทูลของหมอชวกโกมารภักจซึ่งในเวदानน องคตมเดจพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยทอมพวน ของหมอชวกโกมารภักจ เพราะพระเจ้าอชาตศัตรู ได้เคยเข้าไปรับสั่งถามปัญหาต่อครุฑงหกมาเด่ว แต่ไตรบคาคอบไม่เป็นทหน้าเดอมได้

การดงด่อนของครุฑงหกคนนรวมความว่า ดงด่อนชดกบหตกเหตุผลทเบเนจรง ซึ่งบางคนดงด่อนว่า การฆาตคตว การดกทรวพย หรือการเบยคเบยพะเขา ผู้กระทำไม่เชื่อว่าทำบาป บางคนดงด่อนว่า มนษยเรายอมเบเนไปเอง ไม่ต้องอาศยเหตุ บิตามารดาไมม่ ทำคทาชวไมให้ผลแก่ผู้กระทำดงนเบเนน ค้ำดงด่อนของครุฑงเหตานมโตทาให้ผลเชอถอบฏฐบคดงซึ่งความดงบคคความดง เพราะใครจะชอบใจทำอย่างไรก็ทำได้ตามอารมณ์ ไม่ค้ำนงถึงความทกชและความเดอดรอนชของคคนอน

ในทางพระพุทธศาสด้านถอว่า พระพุทธเจ้าของเรากททรงเบเนครผู้หนึ่ง ดงดงดาวในบทลวดมนคตว่า “สตุถาเทวมนลุด้าน” ซึ่งแปลว่า เบเนศาสดาของเทวดาและมนษย แต่พระองคทงดงด่อนดรงกนชามกับครุฑงหก คคทงดงด่อนว่า กรวมหรือการกระทำนนเองเบเนเหตุ เช่นคนทจจรคประพตคคตคฏหมายบานเมือง ได้แกการทำร้ายเขาตกทรวพยเขาเบเนน แมเขาชงจำไมได้ ไตยงไมทน ผู้กระทำคคกยอมได้รบความรอนใจเทยวหนชกชอน กตถเขาจะจับได้ นงนอนไมเบเนปกค จคคกหวาดดงดงอยเด่มอหรือคนทบรจจากอะไรเพอผอนกค คนทมคศดรกรรมคคคค แมยงมได้รบผลอะไรคอบแทนให้เบเนทประจกษกยงได้รบความเบกบานใจ ความอม่ใจ ความพมใจใน

การกระทำอันหนึ่งอันนั้นไม่ของหวงกตอะไร ดั่งนั้นจึงเชื่อได้ว่า กรรม
 หรือการกระทำย่อมให้ผลอย่างแน่นอน แต่ต่างคราวต่างสมัยกัน ไม่พร้อมกันแต่
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตั้งสอนว่า ตั้งทั้งปวงย่อมเกิดแต่เหตุ ฉะนั้นคนเรา
 จะบรรลุตบหรือเศร้าหมอง จะดีหรือจะชั่วกตของอาศัยเหตุของการทำดี ทำชั่วของตน
 เป็นคนวานักเรียนคนใดประพฤติดี ไม่เคยทำผิดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน และ
 ตั้งใจหมั่นเพียรเรียนวิชา นักเรียนผู้นั้นย่อมมีจิตใจสบาย หน้าตาผ่องใส ไม่ต้อง
 คอยหลบหน้าหลบตาครู ส่วนนักเรียนที่ตรงกันข้าม คือมีความประพฤติเกเร การ
 เรียนก็ไม่เอาใจได้ ครุ่นครุ่นใจไม่ตั้งใจฟัง การบ้านที่ครูจะให้ทำก็ไม่สนใจ
 ทำบ้างไม่ทำบ้างหรือขอออกจากเพื่อนบ้าง พอขอไปที ดั่งนั้นย่อมได้รับความหนัก
 ออกหนักใจ นั่งเรียนในห้องเรียนเพียงชั่วโมงเดียวดูเหมือนจะนานเกือบจะเท่าวันหนึ่ง
 หรือมากกว่า เพราะฟังครุ่นไม่เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน ทั้งไม่มีใครเข้าใจ
 ด้วย มีหน้าชาซึ่งจะต้องพยายามหาอธิบายที่จะทำให้ครูเข้าใจผิด คิดว่าตนรู้จะได้
 ไม่ถาม เพราะถ้าถามเขาคงจะตอบไม่ได้ จะได้รับความตเคยนให้เป็นท้อบอาย
 เพื่อนอีกด้วย ในที่สุดถึงปลายปีผลการสอบไล่ของนักเรียนทั้งสองประเภทย่อม
 จะต้องต่างกันอย่างไม่ต้องสงสัย

พระพุทธเจ้าทรงตั้งสอนให้เชื่อในเหตุกรรมและผลของกรรม คือในเหตุผล
 ทำดีย่อมได้รับผลดี ทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว จุดประสงค์ก็คือจะให้เขามั่นในตนเอง
 ส่วนครูทั้งหลายเมื่อบรรณความหมายแห่งคำสอนนั้นก็คงได้ความว่า ทำบุญ
 ทำบาป ทำดี ทำชั่ว ไม่เป็นบุญ ไม่เป็นบาป และไม่ผิดไม่ชั่ว ซึ่งจุดความเป็นความ
 ประสงค์จะมุ่งเอาประโยชน์แก่ตนฝ่ายเดียว ใครจะเสียหายเดือดร้อนอย่างไรไม่นำพา
 ฉะนั้นคำสั่งสอนของครูทั้งหลายจึงไม่เน้นไปเพื่อสันติ คือความสงบหรือความดีช เพราะ
 ถ้าคนเราเชื่อถ้อยอย่างนี้ ก็จะต้องเบียดเบียนพมเหงกันและกัน ใครมีกำลังมาก
 อำนาจมาก ก็ย่อมข่มเหงรังแกผู้ที่อ่อนแอ อ่อนกำลัง โด่กล้าจะบีบบังคับผู้น้อย
 ไม่เป็นปกติสุข ต่างคนต่างจะทำลายกันเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

พระพุทธศาสดาสอนให้คนเชื่อถือ บาป บุญ ตลอดจนผลแห่งบาปและบุญนั้น ย่อมเป็นเครื่องบงกชโลกมิให้เบียดเบียนกัน เพราะเมื่อคนเชื่อถือบาปก็ยอมไม่กล้าทำบาป เชื่อถือบุญก็ยอมจะทำแต่ความดีเพื่อตนและเพื่อส่วนรวม ทุกคนปฏิบัติได้ดังนี้ โลกก็จะมีความสงบสุขมาก หากจะมีผู้คนว่า “กเวถนพระพุทธศาสดาแพร่หลายกระจายไปเกือบทุกหนทุกแห่ง ทำไมจึงไม่มีความสงบสุขอีกเล่า” ข้อสงสัยนี้อาจเกิดได้ว่า เป็นเพราะคนเราเป็นจำนวนมากที่เบียดเบียนและเชื่อว่าพระพุทธศาสดาหรือพระธรรมของพระพุทธเจ้าจริง แต่มิได้ปฏิบัติตาม ถ้าเราทุกคนมุ่งเชื่อและถือ ทฤษฎีว่า “เชื่อถือ” คือเชื่อและปฏิบัติตามแล้ว ไม่ต้องสงสัยเลยว่า โลกจะไม่มีความสงบสุข

คำสั่งสอนของครุฑทงหกกบคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าคงได้เข้ามาแล้ว ผู้มีปัญญาอาจวินิจฉัยได้ว่า ควรจะเลือกคำสั่งสอนของท่านผู้ใดได้เป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งมีเรื่องปรากฏว่า สาวกผู้ใหญ่ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้ององค์ คือพระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะ ในชั้นแรกได้เคยเข้าไปศึกษาเป็นศิษย์ในสำนักสังฆมณฑลเวศฐบุตรเหมือนกัน แต่เมื่อได้ศึกษาอย่างถ่องแท้แล้ว รู้สึกว่าไม่ได้พบสิ่งเป็นสาระอันควรเชื่อถือได้ จึงได้ลาออกไปถวายตัวเป็นศิษย์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วได้เล่าเรื่องของตนถวาย เมื่อพระพุทธเจ้าได้ทรงฟังแล้วจึงรับสั่งว่า สังฆมณฑลเวศฐบุตรถือสิ่งที่ไม่เป็นสาระว่าเป็นสาระ สิ่งที่เป็นสาระว่าไม่เป็นสาระ ส่วนท่านทั้งสองนรตั้งอันเป็นสาระและไม่เป็นสาระ จึงได้พากันตระหนักรู้มาหาสิ่งที่เป็นสาระ อันจะนำให้ท่านไปสู่ความดีความเจริญด้วยความเมตตาเป็นนิมิต

เรื่องของท่านสาวกผู้ใหญ่ทั้งสององค์คงกล่าวมาแล้วเป็นควอย่างอันดีสำหรับผู้หวังความดีความเจริญ เมื่อรู้ว่าอะไรเป็นสาระ หรือคำสอนของใครไม่เป็นสาระ ต้องพยายามหลีกเลี่ยง อย่าเข้าใกล้ อย่าได้ยึดถือ ดังพุทธวจนะว่า “ผู้มีปัญญาเป็นเครื่องใคร่ครอง ย่อมต้องการความเจริญ ต้องหนีให้ห่างไกลจากคนไม่ดี ซึ่งเปรียบเหมือนงูพิษทมิฬร้ายฉะฉาน” เมื่อเรารู้ว่าการใดหรือคนใดดีมีประโยชน์

จึงพยายามต้องเสียคบหาด้มาคม และยึดถือไว้เป็นครหาจารย์ต่อไป เพื่อจะได้
 ประสพแต่ด้าระประโยชน์ในชีวิต สัมกับพุทธภษาซึ่งแปลออกแล้วว่า “คนทรจก
 ด้เป็นด้าระและไม้เป็นด้าระ เป็นผู้มีความดีหรือชอบ ย่อมจะได้บรรดด้องอินเป็น
 ด้าระ”

นักเรียนทุกคนซึ่งนั่งอยู่ในทนต์างมความหวังที่จะประสพด้งทเป็นด้าระ และ
 ประโยชน์ในชีวิตต่อไปข้างหน้าทางนั้น จึงด้มควรจะจำตด้อย่างเรื่องท่านด้าวกผู้ใหญ่
 ทงด้องค้อ พระด้าระบุตรและพระโมคคคถถานะไว้เป็นตด้อย่างอินด้ว่า ถ้าจะคบหา
 ด้มาคมกับผู้ใด หรือยอมตนเขาเป็นศิษย์ในด้่านกใด หรือมีใครมาชักชวนให้ทำ
 ะไร ด้มควรจะพิจารณาให้ถถถนว่า ค้ำต่อนหรือค้ำชกชวณนั้นจะเป็นด้าระ และ
 ถกตด้องตามทำนองครองธรรมหรือไม่ ถ้าเห็นว้าไม้เป็นด้าระ ไม้เป็นประโยชน์ ไม้
 ถกตด้องตด้วยศด้ธรรม ซึ่งอจาจนชีวิตของเราไปด้ล้ถชวณแล้ว ก้จกตถและถกถกนให้
 ้ถถ และถาเห็นว้าต เป็นทางที่จะนำตนไปด้ล้ความด้ชวณความเจริญได้ ก้จกคบหาด้อง
 ด้พยหรือจ้ไว้เป็นแนวปฏิบัติ เหมือนหนังสือเป็นครบาอาจารย์ถถ

สวัสดิ์

หลวงธรรมสารประศาสน์

แสดงเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๓

ศุภมัตต์ ขอความงาม ความดี จงมีแก่เธอทุกคน

อนันได้มาพบกับเธอพร้อมหน้ากัน ฉันจะขอนำเอาโอวาทของท่านเจ้าคุณผู้บังคับการที่ได้ให้ไว้แก่เธอทุกคนเมื่อวันแรกของภาคนี้มาก่อใจอีก โอวาทของท่านผู้บังคับการนั้น คือ บทพระราชนิพนธ์เพลงประจำโรงเรียนนั่นเอง ท่านก่อกำเนิดเป็นวันแรกทบทเรียนเข้าใหม่จะได้รู้พระราชประสงค์ของพระองค์ผู้ได้ทรงสร้าง วิชาธรรมวิทยาสถาบันไว้ประจำใจ

พระราชนิพนธ์เพลงโรงเรียนมีข้อสำคัญอยู่ว่า “ กตัญญูฝังจิตติดดวงใจ จนนึกใหญ่ไม่จางไม่บางเบา ” นักเรียนวิชาธรรมจะลืมเพลงบทนี้เสียไม่ได้ ถ้าใครลืมก็ไม่เข้าเรียนวิชาธรรมฯ และจะเป็นคนขาดกตัญญูไป

คำว่า กตัญญู แปลว่า รู้คุณท่าน กตัญญูเป็นธรรมสำหรับมนุษย์ กตัญญูเป็นธรรมให้เกิดความเคารพต่อกัน และทำให้เชื่อฟังกัน แต่กตัญญูเกิดอยู่ในใจ ไม่สามารถจะแสดงออกให้ใครเห็นได้ จะแสดงได้ก็ด้วยการเคารพ หรือเชื่อฟังคำสั่งสอน นั้นแหละเรียกว่าเป็นคนกตัญญู

แท้จริงเธอทุกคนเป็นคนกตัญญู เพราะเธอทุกคนเชื่อฟังคำสั่งสอน และมีความเคารพต่อครูอาจารย์ทุกคน แต่ทำไมหนอ ในพวกจึงเธอยังมีคนคือ คนอวดดี คนผ่าฝืนคำสั่ง ยังมีปนอยอก? คนอวดดี คนค้อ คนไม่เชื่อฟังเหล่านั้น จะได้รับโทษแด่กล้าหี ดึงมัดฉุด ทจะเอาให้ฟังต่อไป

มีกตัญญูหนึ่งบุตรชายชื่อว่า “ มิตฉินท ” เมื่อมิตฉินทอายุได้ ๖ ขวบ ท่านคหบดีผู้บิดาถึงแก่กรรม มิตฉินทเป็นบุตรชายคนเดียวจึงได้รับความรักใคร่ และความเอาใจใส่จากมารดาบิดา ท่านมารดาได้พามิตฉินทไปวัดทุก ๆ วันพระ เพื่อ

ไปอบรมจิตใจให้เป็นคนมีศีลธรรมจะได้เป็นคนดีมีภรรยาดีภาพเรียบร้อย แต่
มิตวินทหาได้ประพฤติกตามความหวังดีของมารดาไม่ เมื่อมารดาพาไปวัดมิตวินท
หนีไปเที่ยวเดี่ยว ครนกลับมามีบ้านท่านมารดาพรำดังด่อนคักเตือนให้เด็กประพฤติ
เป็นคนเหตวโหด แต่มิตวินทก็ไม่เชื่อฟัง

ตามปกติมารดาได้จ่ายทรัพย์สินค่าขนมให้มิตวินทวันละ ๓ กหาปณะ มิตวินทก็
จ่ายเลี้ยงเพื่อนในทางไม่เป็นประโยชน์ แต่ก็ไม่พอดังไปหยิบยืมเขามาใช้ มารดา
รูปร่างใช้หนี้แทน แล้วเพิ่มให้อีก มิตวินทก็ยังไม่พอ มารดาเพิ่มให้เป็นวันละ ๔
กหาปณะก็ยังไม่พอ ยิ่งได้มากก็ยิ่งใช้มาก มารดาก็อำนาจดั่งด่อนไม่ให้จ่ายด้วย
สร้อย และไม่ให้คบเพื่อนเป็นพาดเถร มิตวินทก็ไม่เชื่อฟัง บางคราวเงินได้ประจำ
วันไม่พอ ก็ไปขอร้องมารดาๆ ไม่ให้ตัดพ้อต่อว่ามารดาด้วยคำหยาบคายต่างๆ

วันคืนได้ล่วงไปๆ มิตวินทก็ยิ่งประพฤติเถรมากขึ้น มารดาเห็นว่ามิตวินทมี
อายุควรจะได้เล่าเรียนศึกษาและทางจะได้รับคำสั่งสอนจากครุอาจารย์ด้วย ท่าน
มารดาก็พามิตวินทไปฝากไว้ในสำนักท่านทศปาโมกข์ มิตวินทก็ไม่ตั้งใจเล่าเรียน
หนีไปเที่ยววัดนรกเฮฮาเดียวกับเพื่อนเถรชนิดเดียวกัน การเรียนก็ไม่ได้ผล ยิ่งโตขึ้นก็
ยิ่งเถรมากขึ้น ที่ตัดต้องออกจากสำนักท่านทศปาโมกข์ มิตวินทไม่ได้เสีย
เสียใจอย่างไรในการที่ไม่มีความรู้ มิตวินทก็กลายเป็นคนปด เป็นคนปล้นปล้น
เป็นนักดื่มและมีเพื่อนกินมากจน พากันเที่ยวตามช่องต่างๆ ท่านมารดาก็ออนวอน
ขอให้มิตวินทเลิกเที่ยว เลิกคบเพื่อนเถร ขอให้เชื่อฟังคำสั่งสอนบ้าง เมื่อมารดา
กล่าวและห้ามไม่ให้ประพฤติชั่ว มิตวินทก็เกิดความรำคาญมารดา ไม่เชื่อฟังมารดา
คิดจะหนีไปเที่ยวกับนายดำเถาซึ่งเป็นเพื่อนรักใคร่กัน จึงได้เตรียมเสื้อผ้าและ
สิ่งของต่างๆ แล้วตักเงินมารดาไปเป็นอันมาก กำลังเดินจะออกจากบ้าน มารดาเห็น
ก็วิ่งไปจับมิตวินทแล้วถามว่า ลูกรักจะไปไหน? มิตวินทไม่ตอบ มิตวินทก็วิ่ง
ไปไม่ทันดำเถาออก ก็ผลัดมารดาตมตง ด้วยความอาตยบุตรมารดาจับมิตวินท
เข้ากอดมิตวินทร้องไห้ขออ้อนวอนให้มิตวินทอยู่ด้วย มิตวินทกลับมามีมารดาและผลัด
โดยแรง มารดาตมตงไปนอนขวางทางอยู่ มิตวินทก็กระโดดข้ามมารดาหนีไป

ตงตำเภาก็พอได้เวลาตำเภาก็ออกจากท่าแดนสู่ท้องทะเลตก แล่นไปได้ ๗ วันตำเภาก็หยุด นายตำเภาก็จะบดบานตำรกดาวอย่างไรตำเภาก็ไม่เคลื่อนไปจากที่ นายตำเภาก็จึงทำธำมรงค์ด้วยทองคำ ถ้าผู้ใดจับธำมรงค์ธำมรงค์ ๓ ครั้งของถกโยนทะเลทันที มีดวงทศจับได้ธำมรงค์ธำมรงค์ ๓ ครั้ง นายตำเภาก็เสียใจจึงพูดกับมีดวงทศว่า เพื่อนเอ๋ย เราจะไม่จับเพื่อนโยนทะเลนะ เราจะทำแพให้เพื่อนลอยไป นายตำเภอก็สั่งให้ทำแพให้มีดวงทศตงพร้อมด้วยเสบียงอาหารและทรัพย์สินสมบัติ พร้อมด้วยดวงทศจากตำเภาก็ก็แล่นไปได้ด้วยความรวดเร็ว แพของมีดวงทศแล่นเรื่อยไปถึงฝั่งญชพนรก มีดวงทศก็ดูใจเห็นเป็นพระนครชายทะเล ก็เดินตรงไปถึงประตูญชพนรก แสงไฟกรวดสว่างจ้า ตาคณธรรมดาไม่กล้ามารอดจะมองได้ แต่ตามีดวงทศบ่าปหน้าได้ มีดวงทศโดยนึ่งเคียงเครื่องทศกรรรมลัดดวงทศคงต้นนึ่งเป็นเสียงคนตร เสียงลัดดวงทศร้องไห้ครวญครางฟังเป็นเสียงเพลงอินไพเราะ เห็นกงจักรพัดหัวเบียดอกบวเครื่องประดับ เด็ดทศกระเด็นเป็นฝอยเห็นเป็นเกษรประทุมชากีรวงหล่นบนกายา กัดนควาเสียดอกหอมเป็นกลิ่นเกษรบัว ลัดดวงทศร้องครวญครางไปมาเห็นเป็นเด็กพานาต้นก มีดวงทศเดินตรงจะเข้าประตู นายนริยบาดลอกกระบองเห็ดกเผ่าอยู่จึงห้ามไว้ มีเปรตคนหนึ่งจะหมดกรรม มกงจักรพัดหัว ดวงทศออกมายืนอยู่ตรงหน้า มีดวงทศเห็นกงจักรเป็นดอกบัว กรองขอ เปรตบอกดวงจักร ๆ บาปกรรมของมีดวงทศมาถึง กรรมของลัดดวงทศคนหนักหมด เปรตคนนั้นจึงหยิบกงจักรขว้างไป ทศวัระมีดวงทศ กงจักรพัดฝน มีดวงทศร้องครวญครางไปด้วยความทุกข์เวทนา นายนริยบาดลัดดวงทศให้เขาไปประตูญชพนรก มีดวงทศก็ตกนรกหมกใหม่อยู่ในญชพนรกไปก็ว่าเจ็ดนักษบั้งจะหมดกรรมททำไว้ ครั้นมาเกิดเป็นมนุษย์ก็จะเบ่งอวยเบียดียากจนหน้าตา ไปที่ไหนมีแต่คนเกลียดชัง จะต้องใช้เวรไปอีก ๕๐๐ ชาติ

เห็นเหตุเชอทรกทงหิตาย เธอจงอย่าเป็นคนตอ ออย่าเป็นคนอดคิด จึงเป็นคนว่านอนสอนง่าย มีความกตัญญูฝังไว้ในใจ จะได้มีความดีความเจริญต่อไป

สวัสดิ์

ม.ล. พนธ ศีรวังค์

แสดงเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๕๓

บรรรทักโดย วิชัย บุญยศิริณะ

ความดีดยเป็นธรรมคอคความดี อันประเด็วฐูอันหนึ่ง ทัมมนุษย์จะตองม กอน
ที่จะประพฤคความดีอื่น ๆ เพราะความดีดยเป็นของแท้ในตนเอง ไม่ตองประดิษฐ์
ขึ้น คำสั่งสอนของพระพุททเจากยงกถาวไว้ในเรื่องของความดีดยว่า “ คำจริงเป็น
วาจาที่ไม่ตาย ” ความเทจนนเป็นเหมือนของประดมหากความบริดัทธมได้ ความ
ดีดยเป็นดังทอยูกอดทุดคอค เมื่อเราตองการเมื่อใดกใดเมอนน ไม่ตองเดาระแด้วง
หาให้ตาบาค ความเทจนนเดาเป็นดังซงหยบยกมา เพื่อจะให้เห็นเป็นความจริงจริง
ยากมาก ถึงแม้จะไตความตแด้กตาม กยงตองประกอบกอกันเข้า ให้ไตปรอย
ดมเหตุดมผล เช่นกถาวคาเทจคาเดยว กตองหากาเทจอื่น ๆ มาประกอบดังเด็รม
เพื่อให้เห็นคาทกถาวนนเป็นความดีดยจริงขึ้นมา.

คนทพุดความจริงคอคเอาดีดยธรรมเป็นทตง ย่อมทำให้จิตใจดีช้น ปราศจาก
ความครันคร้ามไต ๆ แต่ผู้กถาวเทจนนเปรยบประคจยูนนปถายหอกปถายตาบ
ตองระวังตวงตวงจะเพดยงพถายยเด็มอ ตวงนนกว่าคนบิตความไว้มิต แต่ความรู
ดีกนนกตบทำตนเองให้พรชปรากฏแก่ตาผู้อื่น ผู้ทปกบิตความจริงดยความเทจนน
นกว่าคนได้हतอกถวงผู้อื่นให้หลงเชอ แต่แท้จริงตนได้हतอกถนของตนเองแท้ ๆ
เพราะความจริงนนจะปรากฏชนดีกนนหนึ่ง แต่บคคคจำพวกนจะไม่มีความดีช
เดย ทงกายแะใจแต่ความทกช คมเรื่องนบาคชาดกเรื่องหนึ่งว่า ในกาถครั้ง
หนึ่ง เมื่อพระเจ้าพรหมทตไตครองเมืองพาราณสียูนน พระโพธิศคชงเกิดในตระ
กตกฎุมพกรนเมื่อเจริญวยุริความแด้ว กถอคำหะประกอบการงาน รวบรวมทพย

ส่วนตัวใจเป็นอนมาก พระโพธิสัตว์มองชายรวมบิดามารดาอยู่คนหนึ่ง ครึ่งเมื่อ
 บิดาถึงแก่ความตาย ก็พากันทำการฌาปนกิจศพบิดาตามธรรมเนียมโลกเขากระทำกัน
 อยู่มาวันหนึ่ง พระโพธิสัตว์กับน้องชาย ก็พากันไปทวงทรัพย์สินที่ตกห็นของบิดา
 ทางที่จะไปนั้นต้องใช้เรือเป็นพาหนะ ครั้นเมื่อไปถึงแล้ว ก็ทวงทรัพย์สินมาได้พัน
 กหาปณะ ขณะที่จะเดินทางกลับนั้น ได้หยุดเรือขึ้นไปบริโภคนอาหารที่หาแห่งหนึ่ง
 ครั้นเมื่อแล้วพระโพธิสัตว์ ก็ให้ชาวเรือที่เหลืออยู่แก่ผู้ปลาทังหลาย แล้วอุทิศส่วน
 กุศลให้แก่เทวดา ทั้งถึงลัดคืออยู่ ณ แม่นานน

ส่วนเทวดาที่รักษาแม่น้ำนั้น ทราบด้วยทิพยโสดมภ์แล้วจึงชมโมทนาส่วนกุศล
 ที่พระโพธิสัตว์อุทิศให้ พระโพธิสัตว์ครั้นอุทิศส่วนกุศลแล้วก็ถนอมหนีไป
 ฝ่ายน้องชายของพระโพธิสัตว์เป็นผู้ไม่ซื่อตรง มั่นสัดยคอนข้างจะเป็นโจรคิด
 ปรารถนาจะเอาทรัพย์สินทั้งหมดแต่ฝ่ายเดียว เมื่อเห็นพี่ชายหนีไปก็เอากรวดมา
 ห่อเข้าให้คล้ายกับห่อหอกหาปณะ แล้วเอาไปวางไว้ ณ ที่นั้นด้วยก้นกับห่อหอกหาปณะ

ครั้นเมื่อพระโพธิสัตว์คืนขึ้น ก็พาน้องชายลงเรือออกจากท่า พายไปในแม่น้ำ
 น้องชายของพระโพธิสัตว์นั้น เมื่อพายเรือไปถึงกลางแม่น้ำก็ถนัดทำเรือโคลงด้วย
 ห่วงที่จะทิ้งห่อกรวดลงไปในแม่น้ำ แต่เมื่ออุบายเอาห่อหอกหาปณะทิ้งลงไปเสียโดย
 ล้าคณว่าเป็นห่อกรวด แล้วจึงหยิบเอาห่อกรวดมาซ่อนไว้เสีย แล้วจึงร้องบอกพระ
 โพธิสัตว์ว่า ข้าแต่พี่ ห่อหอกหาปณะนั้นตกเรือโคลงไปมา เดือนคกนาไปเสียแล้ว
 เราจะทำอย่างไรดี จึงจะได้คืนมา พระโพธิสัตว์นั้นไม่รู้อบายของน้องชาย จึง
 ตอบไปว่า เมื่อมันตกไปแล้วจะทำอย่างไรได้ เราไม่สามารถจะลงไปงมเอาขึ้นมา
 ได้ ด้วยแม่น้ำนั้นตลิ่งและกว้างเหลือประมาณ เจ้าอย่าได้ฮึดฮัดไปเสีย เราพากัน
 รีบกลับบ้านเรือนเรากลับมา พุดตงหนแต่กลับพากันกลับไป

ฝ่ายเทวดาที่รักษาแม่น้ำนั้นเห็นดังนั้น จึงคิดว่า เราได้อธิมนโมทนา ส่วนบุญที่
 กุณมพโพธิสัตว์อุทิศให้ กุณมพโพธิสัตว์มคุณแก่เรามาก เราควรจะรักษาทรัพย์สิน

ซึ่ง^๕เป็น^๕ของ^๕พระ^๕โพธิ^๕ศ^๕ต^๕ว^๕น^๕น^๕ไ^๕ว^๕ คร^๕น^๕ค^๕ค^๕ด^๕น^๕น^๕แ^๕ด^๕ก^๕บ^๕น^๕ค^๕า^๕ด^๕ใ^๕ห^๕ป^๕ต^๕า^๕ใ^๕ห^๕ญ^๕ค^๕ว^๕ห^๕ง^๕ก^๕ถ^๕น^๕
ห^๕อ^๕ก^๕ห^๕า^๕ป^๕ณ^๕ะ^๕น^๕น^๕ไ^๕ว^๕ แ^๕ด^๕ก^๕ช^๕ว^๕ย^๕ก^๕น^๕ระ^๕ว^๕ร^๕ก^๕ษ^๕า^๕ห^๕อ^๕ก^๕ห^๕า^๕ป^๕ณ^๕ะ^๕น^๕น^๕ไ^๕ว^๕ด^๕ว^๕ย^๕อ^๕า^๕น^๕ภ^๕า^๕พ^๕ห^๕่^๕ง^๕ค^๕ณ^๕
ฝ^๕าย^๕น^๕อ^๕ง^๕ช^๕า^๕ย^๕พระ^๕โพ^๕ธิ^๕ศ^๕ต^๕ว^๕น^๕น^๕ คร^๕น^๕มา^๕ด^๕ง^๕เร^๕อ^๕น^๕ จ^๕ึง^๕เ^๕า^๕ห^๕อ^๕ก^๕ร^๕ว^๕ด^๕ท^๕ค^๕น^๕ช^๕อ^๕น^๕มา^๕น^๕
อ^๕อก^๕แ^๕ก^๕แ^๕ด^๕ คร^๕น^๕เ^๕ห^๕น^๕ว^๕า^๕เ^๕ป^๕เ^๕น^๕ก^๕อ^๕น^๕ก^๕ร^๕ว^๕ด^๕ ก^๕็^๕ร^๕ว^๕า^๕ผ^๕ด^๕ห^๕อ^๕จ^๕ึง^๕บ^๕ง^๕เ^๕ก^๕ด^๕ค^๕ว^๕า^๕เ^๕ด^๕ย^๕ใ^๕จ^๕ ม^๕ี^๕ด^๕ว^๕ง^๕ใ^๕จ^๕
อ^๕น^๕เ^๕ห^๕ย^๕ว^๕ห^๕่^๕ง^๕เ^๕า^๕น^๕อ^๕น^๕ค^๕่^๕ร^๕า^๕ใ^๕ค^๕่^๕ก^๕ค^๕ร^๕อ^๕ม^๕ใ^๕จ^๕อย^๕.

ก^๕า^๕ด^๕ค^๕ร^๕ง^๕น^๕น^๕ พ^๕ว^๕ก^๕ช^๕า^๕ว^๕ป^๕ระ^๕ม^๕ง^๕พ^๕าก^๕น^๕ไป^๕ท^๕อ^๕ด^๕ห^๕า^๕ป^๕ต^๕า^๕ใ^๕น^๕เ^๕ม^๕เ^๕า^๕น^๕น^๕ เ^๕ท^๕พ^๕ย^๕ค^๕า^๕ท^๕
ร^๕ก^๕ษ^๕า^๕แ^๕ม^๕เ^๕า^๕ก^๕บ^๕น^๕ค^๕า^๕ด^๕ใ^๕ห^๕ป^๕ต^๕า^๕ใ^๕ห^๕ญ^๕ค^๕ว^๕ห^๕ง^๕ก^๕ถ^๕น^๕ห^๕อ^๕ก^๕ห^๕า^๕ป^๕ณ^๕ะ^๕น^๕น^๕เ^๕า^๕ไป^๕ค^๕ด^๕อ^๕ย^๕ใ^๕น^๕ห^๕่^๕ ด^๕ว^๕ย^๕
อ^๕า^๕น^๕ภ^๕า^๕พ^๕ห^๕่^๕ง^๕ค^๕ณ^๕ คร^๕น^๕ช^๕า^๕ว^๕ป^๕ระ^๕ม^๕ง^๕น^๕ำ^๕เ^๕า^๕ป^๕ต^๕า^๕น^๕น^๕ไป^๕ช^๕า^๕ย^๕ใ^๕น^๕เ^๕ม^๕อ^๕ง^๕พ^๕า^๕ร^๕า^๕ณ^๕ด^๕ ษ^๕ณะ^๕ท^๕
ฝ^๕า^๕น^๕มา^๕ย^๕ง^๕เร^๕อ^๕น^๕พระ^๕โพ^๕ธิ^๕ศ^๕ต^๕ว^๕ พระ^๕โพ^๕ธิ^๕ศ^๕ต^๕ว^๕จ^๕ึง^๕ช^๕อ^๕ป^๕ต^๕า^๕ค^๕ว^๕น^๕น^๕ แ^๕ด^๕ก^๕ด^๕ัง^๕ไป^๕ใ^๕ห^๕ั^๕ภ^๕ร^๕ร^๕ย^๕า^๕
เพ^๕อ^๕ป^๕ระ^๕ก^๕อ^๕บ^๕เ^๕น^๕อ^๕า^๕ห^๕า^๕ร^๕ ฝ^๕าย^๕ภ^๕ร^๕ร^๕ย^๕า^๕น^๕ำ^๕ป^๕ต^๕า^๕น^๕น^๕ไป^๕ฝ^๕ำ^๕ท^๕อ^๕ง^๕ ก^๕็^๕เ^๕ห^๕น^๕ห^๕อ^๕ก^๕ห^๕า^๕ป^๕ณ^๕ะ^๕อ^๕ย^๕ใ^๕น^๕
ท^๕อ^๕ง^๕ป^๕ต^๕า^๕น^๕ จ^๕ึง^๕ไป^๕บ^๕อ^๕ก^๕พระ^๕โพ^๕ธิ^๕ศ^๕ต^๕ว^๕ฝ^๕ำ^๕ม^๕ พระ^๕โพ^๕ธิ^๕ศ^๕ต^๕ว^๕เ^๕ห^๕น^๕ห^๕อ^๕ก^๕ห^๕า^๕ป^๕ณ^๕ะ^๕น^๕ม^๕
ร^๕อ^๕ย^๕ต^๕ร^๕า^๕ป^๕ระ^๕จ^๕ำ^๕เ^๕ด^๕บ^๕ของ^๕ค^๕ณ^๕ ก^๕็^๕จ^๕ำ^๕ไ^๕ด^๕ว^๕า^๕เ^๕น^๕ของ^๕ค^๕ณ^๕ แ^๕ด^๕เ^๕ท^๕พ^๕ย^๕ค^๕า^๕ก^๕ป^๕ร^๕าก^๕ฏ^๕ฐ^๕น^๕ เ^๕า^๕
เ^๕ห^๕ต^๕ห^๕ง^๕ป^๕วง^๕ท^๕น^๕อ^๕ง^๕ช^๕า^๕ย^๕พระ^๕โพ^๕ธิ^๕ศ^๕ต^๕ว^๕ป^๕ระ^๕พ^๕ุ^๕ค^๕ท^๕จ^๕จ^๕ริ^๕ต^๕ใ^๕ห^๕ั^๕ร^๕า^๕บ^๕ท^๕ก^๕ป^๕ระ^๕ก^๕า^๕ร^๕ แ^๕ด^๕ว^๕บ^๕อ^๕ก^๕
ว^๕า^๕บ^๕ค^๕น^๕อ^๕ง^๕ช^๕า^๕ย^๕ของ^๕ท^๕า^๕น^๕ ษ^๕บ^๕ผ^๕อ^๕ม^๕ค^๕ร^๕อ^๕ม^๕ใ^๕จ^๕น^๕อ^๕น^๕ษ^๕บ^๕เ^๕า^๕อ^๕ย^๕ุ^๕บ^๕น^๕เ^๕ย^๕ ษ^๕น^๕ช^๕อ^๕ว^๕า^๕บ^๕ค^๕ค^๕ด^๕
ท^๕ม^๕จ^๕ค^๕ป^๕ระ^๕ท^๕ษ^๕ร^๕า^๕ย^๕ไ^๕ม่^๕ช^๕อ^๕ค^๕ร^๕ง^๕แ^๕ด^๕ ย^๕อ^๕ม^๕ไ^๕ม่^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕ด^๕ว^๕ค^๕ว^๕า^๕เ^๕จ^๕ริ^๕ญ^๕เ^๕ด^๕ย^๕ แ^๕ด^๕เ^๕ร^๕า^๕ก^๕ด^๕ว^๕
ว^๕า^๕ท^๕ร^๕พ^๕ย^๕ของ^๕ท^๕า^๕น^๕จ^๕ะ^๕ค^๕น^๕ย^๕ห^๕าย^๕ไป^๕เ^๕ด^๕ย^๕ จ^๕ึง^๕ไ^๕ค^๕น^๕ำ^๕เ^๕า^๕ท^๕ร^๕พ^๕ย^๕น^๕ม^๕า^๕ใ^๕ห^๕า^๕น^๕ ด^๕ัง^๕น^๕

น^๕ิ^๕ห^๕า^๕น^๕เ^๕ร^๕อ^๕น^๕เ^๕น^๕อ^๕ห^๕า^๕ร^๕ท^๕น^๕ใ^๕ห^๕เ^๕น^๕ว^๕า^๕ บ^๕ค^๕ค^๕ด^๕ท^๕ไ^๕ม่^๕ช^๕อ^๕ด^๕ค^๕ย^๕ด^๕จ^๕ริ^๕ต^๕น^๕น^๕ เ^๕ม^๕ก^๕ง^๕
เ^๕ท^๕พ^๕ย^๕ค^๕า^๕ก^๕ไ^๕ม่^๕พ^๕ท^๕ก^๕ษ^๕ร^๕ก^๕ษ^๕า^๕ฝ^๕ุ^๕ท^๕ม^๕จ^๕ค^๕ป^๕ระ^๕ท^๕ษ^๕ร^๕า^๕ย^๕น^๕น^๕

ค^๕ว^๕า^๕ม^๕ด^๕ค^๕ย^๕น^๕ จ^๕ะ^๕ห^๕า^๕ม^๕ย^๕แ^๕ด^๕ ว^๕า^๕จ^๕า^๕ท^๕พ^๕ค^๕จ^๕ริ^๕ง^๕ ห^๕ร^๕อ^๕ ก^๕า^๕ร^๕ร^๕ก^๕ษ^๕า^๕ใ^๕ห^๕ั^๕จ^๕ริ^๕ง^๕อ^๕ย^๕เ^๕า^๕น^๕น^๕ ห^๕า^๕ม^๕ไ^๕ค^๕
ค^๕ว^๕า^๕ม^๕ด^๕ค^๕ย^๕ค^๕อ^๕ง^๕ป^๕ระ^๕ก^๕อ^๕บ^๕พ^๕ร^๕อ^๕ม^๕ด^๕ว^๕ค^๕ย^๕ ว^๕า^๕จ^๕า^๕ แ^๕ด^๕เ^๕จ^๕ ใ^๕ห^๕ั^๕ด^๕ค^๕ย^๕ด^๕จ^๕ริ^๕ต^๕อ^๕ย^๕เ^๕ด^๕เ^๕ม^๕ด^๕ว^๕
จ^๕ึง^๕จ^๕ะ^๕ไ^๕ค^๕ช^๕อ^๕ว^๕า^๕ม^๕ด^๕ค^๕ย^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม^๕น^๕ป^๕ระ^๕เ^๕ร^๕ี^๕ฐ^๕ บ^๕ค^๕ค^๕ด^๕ท^๕ค^๕ง^๕อ^๕ย^๕ใ^๕น^๕ด^๕ค^๕ย^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม^๕น^๕เ^๕น^๕ผู้^๕ป^๕ระ^๕เ^๕ร^๕ี^๕ฐ^๕
ม^๕ค^๕ิ^๕ร^๕ม^๕ง^๕ค^๕ด^๕แ^๕ก^๕ค^๕ณ^๕ แ^๕ด^๕เ^๕เ^๕น^๕ท^๕น^๕บ^๕ก^๕อ^๕เช^๕อ^๕ฟ^๕ง^๕ของ^๕ผู้^๕อ^๕น^๕ จ^๕ะ^๕ท^๕ำ^๕ก^๕า^๕ร^๕ด^๕ัง^๕ไ^๕ด^๕ก^๕ด^๕ำ^๕ร^๕่^๕จ^๕ำ^๕ไ^๕ค^๕โดย^๕
ร^๕ว^๕ด^๕ร^๕็^๕ว^๕ไ^๕ม่^๕ช^๕ด^๕ช^๕ว^๕าง^๕ แ^๕ด^๕บ^๕ค^๕ค^๕ด^๕ช^๕ึง^๕ไ^๕ม่^๕ค^๕ง^๕อ^๕ย^๕ใ^๕น^๕ด^๕ค^๕ย^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม^๕น^๕น^๕ ย^๕อ^๕ม^๕เ^๕น^๕ค^๕ิ^๕ร^๕แ^๕ก^๕ผู้^๕อ^๕น^๕

ห้ามเซ่อถ่อมได้ถึงจะพูดจริงบ้างเขาก็ไม่เชื่อ และถึงจะกระทำความซื่อตรงเขาก็
 คดางแคง เหตุฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของนักเรียน ควรจะเพาะนิสัยดีของตนให้จริง
 ให้คงอยู่ในดีคยธรรม ทำอะไรผิดก็รีบด่ารภาพผิดโดยซื่อหน้าตาบาน ถึงแม่จะรับ
 โทษใดๆ ก็ดี ถ้านักเรียนทุกคนมีความดีด้วยดีจริงอยู่เด่มอ นักเรียนก็จะมีแต่ความ
 ดีชกาย และใจ ดังคำโคลงที่กล่าวไว้ว่า

ความสัตย์สุจริตตั้ง

เป็นหลักเป็นประธาน

จักกอบกิจสรรพการ

เป็นประโยชน์แก่ตนทั้ง

ไทรทวาร

ที่ตั้ง

ย่อมสุข สวัสดิ์เฮ

อันผู้ควรแสวง

สวัสดิ์.

ครุฑนน แพทยานนท์

แสดงเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๔๕๓

บรรรทักโดย พิทยา ไทยวุฒิพงศ์

นักเรียนทงหลาย ฉนวนฉนโตมาพดใหนักเรียนพงอก เรองทฉนจะพดฉนวนก
คอคความคตไม่วจกฉนศุญ ความคตคนเรทำไ้ ถึงแม้วาคน ุฉนจะตายไปแต่
กต ซอเสียงทคนเรทำไ้ฉนกยงอย ดงคากตฉนทว่า "อนตชวดควายเมอภาย
หตง ซอกยงยนอยไม่วหาย"

นักเรียนทกคนคงจะเห็นแต่ฉว่า เมอเวตาเรโยนก่อนอรูหรือก่อนหินตงไป
ในนา นากจะเบนนวงเบนนกคตคนกระเพอม ุเบนนวงออกไปไ้กตทกท ุ ฉนกระทง
ดงซอบหรือดงฝงของฉนวนฉนโตกต ความคตคนเรกระทำฉนกยอกระจ่ายไปท
โตก ถึงแม้วาคน ุฉนจะฉนชวดไปแต่กต ความคตคนเรทำไ้กตดงเชนนวงกต
ของนาทกระเพอม ุไปฉนฉนเขตของฉนวน ฉนความคตจะกระทำมอยหลายอย่าง
ดวยกัน นักเรียนคงจะจำไ้ว่า นักเรียนไ้ทำคความคตอะไรไ้บ้างแต่จงพยายามทำ
คตไปเพอคความคตทฉนจะไ้ดงเดีรมเกยรตยศซอเสียงของฉนคตไป

ความคตคนเรทำไ้แต่เป็นประโยชน์ใหม่มนุษย์เรไ้ไ้ช้อยฉนทฉน มอย
หลายอย่างดวยกัน ดงเช่นผทไ้ประตษฐ วิทย ไฟฟ้า เครื่องจักรไ้ฉนา เป็นฉน
ซอเสียงของฉนเหตฉน ถึงแม้วาเขาไ้ฉนชวดไปแต่กตตาม ความคตเขากระทำไ้
กกระจ่ายไปทฉนโตก ทฉนโตกเรจกซอเสียงของฉน ุฉนเป็นอยางดี การแ่ดตงความ
องฉนจากตหาญ เพอชวยกษัตฉนบ้านเมองหรือชวยชวดฉนโดยไมคตแ่ชวด กฉน
ฉนเป็นคความคตอย่างทงทไม่วจกฉนศุญเหมอฉน ดงทดวยอย่างทยกมาเตาใ้ฉนเรียน
พง ทงของไ้ไทยและของค่างประเทศ ความคตเกิดฉนดวยคความคตหาญดงฉน
ในรัชศกตท ๑ คอฉนฉนฉนพระบาทฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน

มาคเหตมมะตาย แมทพะมาชอ ยหวน ยกทพเรอตงไปคเมืองตระกัวบา ตระกัว
 ทุ่งแตกแถว โดยกชนไปคเมืองถดาง โดยกทพชนไปคตอมเมืองถดางไว้ เวลานั้น
 เจ้าเมืองถดางถึงแก่กรรม ยังไม่ไดคตงเจ้าเมืองใหม่ แต่ยังมีหญิงสองคนคือ จันทร
 ภรรยาเจ้าเมืองถดาง แตะออกคนหนึ่งชอมก ได้คคคอกกับกรมการทงปวงเกณท
 ประชาชนพดเมืองถดาง คตงคายชนล้คคายบองกนรักษามืองถดางไว้เป็นล้ามารถ
 จันทรภรรยาเจ้าเมืองถดางกับน้องหญิงชอมกนของอาจกถาหาญ ยกพดทหารทง
 ชายตะหญิงออกกระตมยงบนใหญ่นอกค้ายล้รบกับพะมาทกวน ทพะมาจะหักเอา
 เมืองกไม่ได ล้รบกันอยู่ประมาณเดือนเคษ ทพะมาขาดล้เบยงอาหารกเด็กทพ
 กดับไป พระบาทล้มเคจพระพทชยอคพ้าจพาโตก ทงทรวบถงคความองอาจกถา
 หาญของจันทรภรรยาเจ้าเมืองถดางตะมกนของล้าจ จึงทงพระกรณาทงให้จันทร
 เป็นทาวเทพล้ศร์ ให้มกนของหญิงเป็นทาวล้ศร์ล้ศทร นามของทานทงล้คองนยงปรากฏ
 อยู่ในใจเราจันทกวนน

เรื่องความตอกเรื่องหนึ่งซึ่งเบนเรื่องของคนถาหาญทเกิดชนทหมเกาะฟารันใน
 ประเทศองกฤษ เกาะหนึ่งมชอวา ตองล้คิน มประภาคารตงอยทหวเกาะเพื่อให้ชาว
 เรอตั้งเกดเห็นในเวดถากถางคน เกาะนหมกระทอมเดก ๆ อยหลังหนึ่งซึ่งเบนของฝ
 วิชาประภาคาร นอกจากกระทอมถดงนแถว กไม่มฝคนอยออกเดยนอกจากนททะเล
 นกนางแอ่นเกาะอยู่ตามฝทะเล วนหนึ่งนในเวดถากถางคน มเรอเคนทะเลถาหนึ่งแถน
 ฝานเกาะนมา ในเวदानนเกิดพายพคฝนคกพาคคนอง ทะเลเบนคคณ เรอได้แถนไป
 ล้กหนอยเรอเกดรว พวกถกเรอได้ชวยกันอดแตกไม่ล้สำเร็จ กปคณเรอจึงตั้งให้กาง
 ใบชนเพื่อให้เรอแถนคอไป ขณะทเรอแถนอยนหนวดเรอไปเกยกกับหินล้ศโครกทาย
 เรอจมนา เรอหกกถางถา กปคณตะพวกถกเรอจมนาทาย พวกถกเรอทล้ถอย
 ๕-๖ คนได้เกาะล้เกาะโคงเพอรอความตายอยู่

เขาชนหญิงชาวเกาะนซึ่งมนามวา เกรศ์ ดาถง คณชนมองเห็นอะไรคาคะคุม ๆ
 อยู่ในทะเล เขาจึงเอากถองล้องทวงโกถมาล้องค เขาจึงเห็นเรอซึ่งเกยหินล้ศโครกอยู่

และมดกรือเกาะอยู่บนเส้ากระโถง ๒-๓ คน เขาจึงบอกให้พ่อของเขา พ่อของเขา
 บอกว่าเวลานี้คนตมกำลังจัด ใครจะไปช่วยก็จะเอาชีวิตรอดยาก แต่เกรศดาตั้ง
 อดทนที่จะมองดูความตายของคนทั้งหมดอยู่เช่นนี้ไม่ได้ จึงได้ออกรื้อพ่อของเขาให้
 เขาเรือเล็กออกไปช่วยคนเหล่านั้น เขาช่วยกันกรวเซียงฝ่าตมคนไปจนถึง และได้
 ช่วยคนเหล่านั้นให้รอดพ้นจากอันตรายมาได้ เรื่องราวที่เกรศดาตั้งได้แต่งความ
 กถาหาญช่วยชีวิตคนให้รอดพ้นความตายมาได้ นี้ ได้แผ่กระจายไปทั่วโลก และ
 มนุษย์ไรเงนให้เบ็นรางวัลแก่เกรศดาตั้ง ทรัพย์ของเกรศดาตั้งมีผู้พมพชายทุกบ้านทุก
 เมือง ซื่อเดียงทเกรศดาตั้งได้กระทำความดีนี้คงอยู่จนทุกวันนี้

นักเรียนที่มดความน้อยหรือมากกดี ถ้าได้อ่านหนังสือมาก ๆ ก็จะทำบประวัต
 ของผู้ทำความดีมาแถมมากเขาทกที คนเราชอบยกย่องบชามผู้ทำความดีไว้ และ
 สรร้างเบนอนด้าวยใจเบ็นพระตถ นักเรียนจะเห็นได้ในเมืองไทยเรามาหลายแห่ง
 ทงนกเพื่อไม่ให้เราตมถึงการทำความดีของเขาได้กระทำมา

นักเรียนเด็กก็ยกยอทำความดีที่ตะน้อย เพราะความดีเล็ก ๆ น้อย ๆ
 ย่อมให้เกิดความดีอันยิ่งใหญ่ได้เหมือนกัน นักเรียนจงจำไว้ว่า ถ้าทำดีใจจงตั้งใจ
 ทำจริง ๆ ถ้าทำสำเร็จก็เบ็นการดี ถ้าทำไม่สำเร็จจงทำอกจนสำเร็จ ถ้ายังทำไม่
 สำเร็จ จงทำอกจนสุดความสามารถแล้วไม่สำเร็จ ก็ยงเบ็นประโยชน์ที่ได้รับความ
 ชำนาญจากการพยายามทำความดีโดยเต็มกำลัง

ฉบับขบการวชิราวุธวิทยาลัย

แสดงเมื่อ ๒๓ กรกฎาคม ๒๔๕๓

บรรทัดโดย สอนอง เจริญยิ่ง

คราวก่อนฉบับขบการได้กล่าวถึงธรรมเนียมของพระพุทธเจ้าว่า ให้มีศรัทธา มั่นคง รักษารักษา และมโนญญาชอความต่าง ๆ ใน พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ เป็นหมวด ๆ แต่ระหมวดถ้าผู้ใดประพฤติตามก็จะมีความเจริญ เพราะพระองค์ได้ ทรงคนควาและปฏิบัติด้วยพระองค์เอง เมื่อทรงเห็นวาเกิดผลดีแล้ว จึงได้ทรงนำ มาตั้งสอนผู้นอื่นให้ปฏิบัติตาม ผู้ที่ปฏิบัติตามย่อมได้รับผลดีและเกิดความเจริญแก่ตัว การปฏิบัติไม่ใช่ปฏิบัติชั่วคราวครั้งคราว ต้องปฏิบัติโดยสม่ำเสมอจึงจะได้ผล

ฉนั้น จะพูดถึงธรรมอีกหมวดหนึ่ง ถ้าผู้ใดปฏิบัติได้จะเป็นมงคลแก่ตัว ธรรม หมวดนั้นคือ :- ๑. มีความเชื่อศรัทธา ๒. ไม่ประมาท ๓. มีความเพียร ๔. มโนญญาชอความเชื่อ พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนให้เชื่อโดยมเหตุผล ไม่ใช่เชื่อถ้อย อยางมง่าย ธรรมข้อแรกเรื่องความเชื่อถ้อย ถ้าหามีใดคณะใดไม่มีความเชื่อถ้อย ก็นั้นหมีนคณะหนักไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีแต่ความระแวงกันไป เช่น การกีฬาถ้าไม่ไว้วางใจกันบ้างมั่งจะเดินแต่ผู้เดียวกเขาชยชนะไม่ได้ การเดินรกับ พดบอดดี ส้มมีคิดว่าคณหนึ่งใดตกและพยายามดงคุดสู้ได้แล้ว ถ้าตั้งค่อไปให้อกคณ หนึ่ง กมีหวงจะทำไทรได้ แต่ไม่ดั่งเพราะไม่ไว้วางใจกัน พาดกไปเอง จนถกจับทำ ไทรไม่ได้ทำให้เสียผลไป เช่นนี้ไม่ดี ความไว้วางใจกันเป็นของดี เราคองเดินรวมกัน และกระทำตามหนาทของคณ ในการพิจารณาให้เครื่องหมายสามารถ ไม่จำเบนว่าผู้ ใดจะคองเป็นผ้วางไทรได้มาก เช่นนั้นหมีได้ ผู้ที่เดินดี เป็นหวอเรียดหวอแรงในทม ถึงแมจะไม่ได้ทำไทรเลยจนไทรเดียว ก็อาจได้รับเครื่องหมายสามารถได้ ผู้เดินดี คองรับจากเดินรวมกาดงกัน และหลบหลัดกุดคุดสู้ทำดูทางให้ดี และตั้งผู้นซึ่งมีโอกาศ

ดีกว่าในขณะนั้นให้เป็นผู้วางไตร โดยไม่หวงตัก อย่าพยายามไปคนเดียว อย่าตม
นักวางมณีเตนอก ๑๔ คน การรวมกำลังและแพชนะทั้งพวกนี้ ไม่ตะเพาะแต่ใน
ตานักพาเทานักจัดการอื่น ๆ ก็ควรเป็นเช่นเดียวกันจึงจะเกิดผลดีเร็ว

ธรรมชาติต้องคือความไม่ประมาท ความประมาทเป็นของไม่ดี เราต้อง
ไม่ประมาท ความประมาทคือ การหลงเชื่อตัวเองมากเกินไป เกิดความมัวเมา
ไม่ปรับปรุงตัวอีก ผู้ใดไม่ประมาทยอมถึงซึ่งความมั่งคั่ง อย่าประมาทว่าผู้อื่นเผลอ
กว่าเราไม่ตมเหมือนเรา ใครซนเป็นเช่นนั้นจะประสพโชคร้าย มีนันทนแต่ให้เด็ก ๆ
ฟังเรื่องหนังกตาว่า ครึ่งหนังมเตากบกระต่ายทาวงแข่งกัน กระต่ายนักประมาท
ว่าตนมณีเท่าเร็วกว่าเตามาก พอออกไปได้สักหน่อยก็นอนหลับเสีย เค้าพยายามคตาน
ไปตลอดจนตลอดคน จนถึงหลกซัยก่อนกระต่าย นี้แหละคือผลแห่งความประมาท
ละ ชนที่เจริญแต่ยอมไม่ประมาทจะทำสิ่งไรคองทำให้ได้ดีที่สุด มีเรื่องจริงเกี่ยวกับ
ความประมาทอยู่เรื่องหนึ่งคือ เมื่อผู้บังคับการยังเป็นผู้ปกครองนักเรียนอยู่ใน
อังกฤษ มีข้าราชการผู้ใหญ่คนหนึ่งมีมือเตนเทนนัดพอประมาณ ไม่ตมถึงนักเรียน
อีกหลายคน นักเรียนคนหนึ่งในจำนวนนั้นบังเอิญมีโอกาสเข้ามาเตนกับท่านผู้นั้น จึง
นึกว่าถ้าเขาชนะบ่อย ๆ แล้ว คงจะไม่ได้มาเตนออกจึงหยอแฉมมือไว้ ครั้งแรกก็เตน
กตาแพ ท่านผู้นั้นมจะเหยียดหยามฝีมือคาง ๆ ครั้งทีล้องคตอนคตนักตมมือให้ออก
แต่พอรู้สึกวาคตอถูกเหยียดหยาม จึงเตนอย่างจริงจังจนมาจะเอาชนะบ้างก็เอาชนะ
ไม่ได้ เพราะออกฝ่ายหนึ่งได้ใจมกกำลังใจเสียแล้ว ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเวตาเตนนักพา
อย่าประมาท จนให้คตอสู้ได้ใจ ถึงเรามณีมอดกกว่า แทนที่จะชนะกตบแพตงท
เตามา

ประการที่ล้ามมีความเพียร นักเรียนตองปฏิบัติได้ เพราะเป็นการแต่งตั้งความ
กตาทาญคตทอน อาจเอาชนะผู้เตงกกว่าได้ เช่นนันทนเรื่องเตากบกระต่ายเป็นคต
ความเพียรถาไม่ทำโดยล้ามเตมอกไม่ได้ผลอะไร นักเรียนทกคตทงอยนเคยผ่าน
ความเพียรมาแล้ว เวตาสู้บได้ถาเราไม่รบคตทงสู้ถอ ทงไวจนเหตอเวตาออกเตอนนันทน

จึงจับชนมาด กจะดไม่ทน ผลกจะดอบได้ดก เราดองมความเพียรเรื่อย ๆ ดงแดคน
การกพากดองมความเพียรดองผกกาตงให้อยดว เวดาศพกบคแขงชนทมผมอทต
เทยมกน แต่กาตงเรารู้เขาไม่ได้อาจแพได้ การเรียนของเราดองมความเพียรโดย
ดมาเด่มอแต่คนบ

ประการสุดท้าย เรื่องมปัญญา โรงเรียนได้พยายามทุกอย่างที่จะให้นักเรียน
มปัญญา ไม่เพียงแต่เรียนหนังสือเท่านั้น ดองมดงอนประกอบดว วิชาอน ๆ ท
เราเรียน เช่นเรียนดนตรี ก็ไม่ใช่ไปรับจ้างใครเป้าแคว แต่ผกหัดให้เป็นคนอ่อน
โยน รู้จักความไพเราะ เข้าดมาคมได้ การเรียนช่างไม้ ไม่ใช่ไปรับจ้างปลดก
เรียน แต่ดองการให้เป็นผบงคบบัญชาคน ให้มความละเอียด ถ้าเป็นบาวกให้เป็น
บาวชนดง ดอนให้เป็นคนมระเบียบ ดทนต่อความด่าบากรากดว่า การกพาก
เหมือนกน ดอนให้เราเป็นคนดัดสันใจได้เด็ดขาด และดกดอง กดาดูซงหน้า เหต
นทาให้เกิดบญญาทงต้น การทเขาจะเดอกผบงคบบัญชาคนถ้าเขาคดก เขากเดอก
คนทมความด่ามารถรู้จักใช้คนได้ ถ้ามการว่ดอบคคเดอก และมีผู้ใดกระแชนเท่า ๆ
กน เขาจะเดอกคนทเป็นนกกพากอน เพราะเป็นนทไม่เห็นแกดว ดัดสันใจได้รวด
เร็ว เหมาะทจะเป็นนายคน การปกครองคนจะดองมระเบียบวณย นกเรียนจงอย
ในกฎขอบงคบบของโรงเรียน ผู้ใดฝ่าฝืนผบงคบบการจะโกรชมาก เวดาศจะทำอะไรให้
นกกดง่วนววมมาก ๆ ชรรวมเหต่านขอให้นักเรียนจงจำไปปฏิบัติโดยดมาเด่มอ จะ
เกิดผลด้าเรจแกคดวเธอเอง เป็นมกคด จงปฏิบัติให้เคยชินจนคคเป็นนดด้ย ความ
ด้าเรจจะเป็นของเธอดอไปภายหน้า

สวัสดิ์

ผู้บังคับการวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๔๕๓

บรรณาธิการ อินทรโกเศศ

การเรียนของเราสำหรับภาคคนบวชตั้งแต่ต้นตั้งในเดือนนี้ เมื่อนักเรียนกลับจากบ้านคราวนี้แล้วจะได้เริ่มสอบข้อมประจำภาควิชา และรวบรวมคะแนนเสร็จแล้วก็เป็นอันว่า การเรียนภาคนี้ได้ตั้งต้นตั้งโดยสมบูรณ์ นักเรียนกลับบ้านได้ ขอเตือนนักเรียนไว้ด้วยว่า ผู้ที่เคยทำคะแนนตมาแต่ต้นแล้ว จงพยายามทำต่อไปอีก และให้ดียิ่งขึ้นอีก อย่ามัวทระนงใจว่าคิดแล้ว เราจะต้องมีความเพียรให้เต็มมือไป คนเราไม่ว่าจะทำอะไรทุกอย่างถ้าขาดความเพียร ก็กิจการอันนั้นก็จะไม่เกิดผลอันควรที่จะเกิด จะต้องเพียรเต็มมือไปไม่ใช่กระทำบางครั้งแล้วก็หยุดไป ควรจะพากเพียรเรื่อยตลอดไปจนกระทั่งเป็นนิสัยติดตัว ถ้าไม่ทำเช่นนั้นก็ไม่เป็นความเพียร เกิดเป็นความประมาทไป ความเพียรถ้าเราปฏิบัติแต่ครั้งเดียวแล้วแล้วก็ขาดความอดทนความอดทนกว่าเราแต่ขาดความเพียร

การทำอะไรต้องพยายามเต็มมือไป ถึงแม้ว่างานนั้นทำไม่ได้มาก ทำได้วันละนิดละหน่อยก็ยังดี ถ้าเฉื่อย ๆ รือ อ่อน ๆ อยู่ถ้อยวางไม่ลงเวลาเช่นนั้นไม่ได้ การที่จะมีความเพียรได้นั้นจะต้องมีน้ำใจเข้มแข็งด้วย ถ้ามีใจไม่เข้มแข็งอาจท้อถอยได้ และความเพียรก็จะไม่เกิดผล แต่ประการใด ขอยกตัวอย่าง ในการเดิน ก็พาให้ฟังสักเรื่องหนึ่ง

ในการแข่งขันชิงตำแหน่งชนะเลิศครั้งหนึ่งทีตั้งนามทีมเบดตันในประเทศอังกฤษ การแข่งขันครั้งนี้เป็นการแข่งขันชิงชนะเลิศของโลก ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกส่งเข้ามาแข่งขัน ในการแข่งขันครั้งนี้มีทีมหนึ่งเป็นชาวอิตาลี อีกทีมหนึ่งเป็นชาวฮอลแลนด์ ในการแข่งขันครั้งนี้ชาวอิตาลีชนะ ๒ เซตแรก เซตหลังทำคะแนนได้แต่ ๕ ต่อ ๓ เกมแล้วตัวเป็นคนเซฟด้วยและทำคะแนนได้ ๕ ต่อ ๐ ถ้าทำได้อีกที

เดยวกันนะ และ ชนะเลิศของโลกด้วย แต่อกข้างหนึ่งถึงแม้วาดจะแพ้ไปแถวถึง
 กระหนกตาม ยังพยายามวงหวดชนิดเต็มมือ ใช้ความพยายามและความเพียรเขาต่อสู้
 ด้วยผลของความพยายามเองชาวออสเตรเลียเดยดำมารททำแคมชนเป็น ๓๕ แคม คอ
 ชาวดีเปญได้ ๔๐ คอ ๓๕ แคม และชาวออสเตรเลียเดยดำทำแคมในช่นมาเรื่อย ๆ จน
 กระทั่งถึงดิวซ์เต็มอกันและชนะเกมนั้น และพยายามดีเรื่อยมา ผลที่สุดได้ชัยชนะใน
 เซทนั้น เป็น ๒ เซทต่อ ๓ ทำใหม่กำลังใจมากช่น ต่อไปอกจนชนะ ๒ เซทเทากน
 ฝ่ายคอต่อสู้อกข้างหนึ่ง คอ ชาวดีเปญหมัดกำลังใจ แรงกไม่ม่จะสู้ ผลที่สุดชาว
 ออสเตรเลียได้ครองตำแหน่งชนะเลิศของโลก ชาวออสเตรเลียเดยผ่นชอบ ชาตส์ นอดน
 นเป็นชอหนึ่งทแต่ตั้งให้เห็นว่า ทำอะไรถาย่าใจเสียและตั้งจนถึงที่สุด ชัยชนะอาจ
 ตกเป็นของเราได้ และอกประการหนึ่งอย่าประมาทหรือชะล่าใจ ถึงแม้เราจะม่ผ
 มอดกกว่ากอาจแพ้ได้ การเรยนกเช่นกน

การกีฬาของเราควรที่จะถึงน เราจะต้องต่อสู้กับคอต่อสู้ทมกำลังใจ และกำลัง
 ภายต เพราะฉะนั้นเราอย่าประมาท ต้องบารุงกำลังใจไว้ให้ถึงเวลาจะรวมกำลัง
 กันได้ จงรวมอย่าได้เห็นแก่ตัว จงรวมกำลังกันนหยดคอต่อสู้คอต่อสู้และนำเอาชัยชนะ
 มาให้ได้ กิจการต่าง ๆ ที่เรากันในโรงเรียนโดยนะเพาะอย่างยงการศึกษา ก
 เพื่อบรมให้รวมความสามารถดังที่ไดเคยปรากฏ มาหลายหนแล้ว และ การที่รวม
 ความสามารถนั้นอาจพาตัวเราไปสู่ความรุ่งโรจน์ต่อไปได้ การบังคับบัญชาคน
 เป็นของสำคัญ คนทมความสามารถจึงจะบังคับบัญชาคนได้เรียบร้อย ผทมวชาก
 ตเหมอนกัน แต่ในการบังคับบัญชาคนแล้วมความสามารถกความวช่า ทางตตควร
 มให้พร้อมทงต้องอยาง คอ มทงวช่าและทงความสามารถ คนทจะเป็นผบงคบบญ
 ษาคนและจะเป็นคนใหญ่คนโตต่อไปภายหน้า จะต้องมีความสามารถและมวช่าด้วย
 นและจะเป็นเหตุผลอนหนึ่งทโรงเรียนเรามุงอบรมให้กเรยนเป็นคชงมทง วช่า และ
 ความสามารถไปพร้อมกัน ฉะนั้นใครมอยในโรงเรียนน ควรจะหาประโยชน์จาก
 สถานทให้กตอง โรงเรียนไปเข้าเยนกตบเขาไม่มการอบรมเหมอนอยางเรา
 สุดท้าย ขอความสวัสดีจงมแก่กเรยนทปฏิบคตนถูกตองกับธรรมทกคน.

พระอนุชาล้นดรณรัตน์

แสดงเมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๓

อนึ่งจะขอกล่าวถึงเรื่องหน้าทอนเป็นของกันไปกับคนทุกคน เพราะตามธรรมเนียม
ตามคคตเกิดมาในโลกไม่ว่าจะอยู่ในเพศใดก็ตาม ย่อมมีหน้าที่ด้วยกันทุกคน
ไม่ว่ามนุษย์คนใดก็ตามหน้าทอน ๆ จะกระทำ ด้วยเหตุนี้จึงมีคำพังเพยว่า “รกคนคิด
กว่ารกหญ้า” ซึ่งหมายความว่า คนหนึ่งมีหน้าที่ จะกระทำให้เป็นประโยชน์ได้
เมื่อทุกคนรู้ว่าหน้าที่ประจำตนเรามาอยู่แล้ว เราไม่กระทำเขาก็เรียกกันว่า เกิดมารก
โลก คือ ไม่มประโยชน์แก่โลก โลกที่เราอาศัยอยู่นี้ต้องการมนุษย์ที่มีหน้าที่ แม้
บ้านเมืองกันเช่นเดียวกัน

คำว่า หน้าทอน นั้น เราโดยกันมาจนขึ้นหัดแก่เกือบจะไม่ได้ถึงแก่คำว่า หน้าทอน
คืออะไร หน้าทอนแปลตามความหมายว่า กิจซึ่งควรกระทำหรือกิจซึ่งจะต้อง
กระทำ ฉะนั้นขอว่าหน้าที่แล้วเราก็ต้องกระทำ หากไม่ทำก็เรียกว่าบกพร่อง
ใคร่ททาหน้าทอนเขาเรียกว่าคนคิด ใคร่ทขาดคกพพร่องในหน้าที่ หรือ ไม่ทาหน้าทอน
เขาเรียกว่าคนชด เมื่อทุกคนต่างก็ชอบที่จะเป็นคนดีแล้ว ก็ควรที่จะปฏิบัติตาม
หน้าที่ ใคร่ททาหน้าทอนหรือทาถกคองตามหน้าที่ ก็เรียกว่าเป็นผุ้ททาทรพยอนประ
เดรัฐ และทรพยอนเป็นทรพยทไม่รู้จักหมดคณ และเป็นดังททาได้เท่ากันทุกคน โดย
ไม่ต้องแย่งกัน ด้วยเหตุนี้ทุกคนจึงควรกระทำหน้าทอนทกอบโกยเอาความคิดอย่างเต็ม
ทไว้มาก ๆ เพราะทรพยอนคนไม่รู้จักหมดคณเปิดอง

หน้าทอนมีมากมายหลาย ๆ ประการ ซึ่งถ้านำมาจำแนกออกแล้วจะกินเวลา
นานนัก จึงขอแบ่งหน้าทอนออกเป็นข้อใหญ่ ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน คือหน้า
ทตามวยเบณคณว่า คนแก่ยกยอมีหน้าที่เลี้ยงดเด็ก เช่นบิดามารดาภคมีหน้าที่ ๆ จะ
เลี้ยงดบุตร ให้การศึกษาแก่บุตร บุตรภคมีหน้าที่ จะต้องรับการศึกษาอนบิดามารดา

ออกทรัพย์ให้ การปฏิบัติตามหน้าที่นั้นจะเกิดทรัพย์ แต่เพียงถึงหน้าที่หรืองานที่
 ต้องกระทำทุกคนมักจะส่ายหน้าไปตามกัน ทั้งนี้เพราะว่าเราไม่รู้จักหน้าที่ เราจึง
 เบื่องานของเรา ฉะนั้นจึงควรระวังคุณประโยชน์ของหน้าที่ไว้ เพื่อหนนุให้คน
 ทุกคนกระทำหน้าที่กันเป็นอย่างดี ดังตั้งความศอกความรักในหน้าที่ ถ้าหากเราไม่เกิด
 ความรักจะทำหน้าที่ผลดีจะเกิดไม่ได้ แม้คนที่มีสติปัญญา มีความรู้ และความ
 สามารถสักเพียงใดก็ตาม หากไม่เกิดความรักในหน้าที่ ๆ จะกระทำ การปฏิบัติหน้า
 หน้าที่ ๆ ก็จะไม่เกิดผลดีไปได้ ชนแรก ในขณะที่ทนกลเรียนยังศึกษาอยู่นั้น ก็ควรจะ
 รักในการเรียน เมื่อเกิดความรักแล้วก็จะนำเราไปสู่จุดหมายได้ แต่กระนั้นก็ตาม
 หากนักเรียนขาดความเพียรที่จะเรียนแล้วยอมไม่สู้เราจะผลดี เพียงต้องขอศอกความรัก
 และความเพียรที่เด็ดเดี่ยวแน่นอน ก็พอที่จะทำให้เราบรรลุผลได้ แต่หากเราตั้งจุด
 มุ่งแนวแน่ที่จะกระทำหน้าที่นั้นด้วยออกแล้ว เช่นในการเรียน เราตั้งจุดเด็ดเดี่ยวที่จะ
 เถ่าเรียน และถือว่าไม่มีอะไรสำคัญไปกว่าการเรียน ผลของความสู้เรานั้นยอม
 จะบังเกิดแน่ไม่ต้องสงสัย เมื่อเรามุ่งสู้ตามข้อนี้แล้ว ก็ควรที่จะมีข้อสำคัญอีกข้อ
 หนึ่ง อันเป็นข้อสุดท้ายและเป็นเหตุกมนต์ทางเดื่อเร็ว ดังหนักคือ การไต่รถรอง
 พิจารณาให้รอบคอบ ว่าสิ่งไหนดีไม่ดี และพยายามกระทำไปในทางที่ดี ละเว้นที่
 ชั่วเสีย ดังนั้นเราก็อ่ยมั่นใจได้ว่าความสำเร็จจะต้องมออยู่เต็มอ ตัวอย่างเช่น ในการ
 ศึกษาเรามีความรักความพอใจอยู่มาก มีความเพียรที่จะศึกษา และมีจิตใจแน่วแน่
 แล้ว ถ้าเราขาดการไต่รถรอง ไม่พิจารณาให้ถี่ถ้วนให้ดีไหนดีไหนไม่ดี เราอาจจะ
 ไปคว้าเอาสิ่งไม่ดีไม่ชอบมา ทำให้ผลดีที่เราจะได้ดั้นเสียไปประการหนึ่ง การ
 ไต่รถรองนี้หมายถึงการไตร่ตรองในหน้าที่ของเราให้เชี่ยวชาญด้วย

ในเรื่องหน้าที่อันเป็นกิจการของทหาร หากผู้บังคับบัญชาสั่งให้พลทหารกระ
 ทำหน้าที่อันใดแล้วไม่ทำตาม ย่อมได้ผลร้ายแก่ประเทศในยามศึกมาก หากทหาร
 ทุกคนมอวินัย ระวังปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ถึงจะมีจำนวนน้อยก็ย่อมจะสามารถ
 ปราบศัตรูผู้กำลังมากให้ราบคาบลงได้ หรือในการเสาะหานักเช่นเดียวกัน หาก

ระวางหน้าบ้างตามแบบขบวนรถประกวาท พอดตกถางคนตจฉณะจึงสั่งพรรคพวก
 เหล่านั้นให้หาอะไรกินเสียให้อิ่มหน้าสำราญก่อน แล้วพร้อมกันมาช่วยชดหลดมไว้
 ต้องหลดม ๆ หนึ่งไว้กำบังตัว ออกหลดมหนึ่งไว้ต่อให้เสื้อโคร่งศักรนนคก เมื่อต่าง
 พรรคพร้อมช่วยกันชดแฉวกแยกกันไปรักษาหน้าที ตจฉณะสั่งว่า ถ้าเสื้อโคร่งมาให้
 อยู่เฉย ๆ ไม่ต้องตกใจ และเมื่อเสื้อโคร่งทำอย่างไรก็ให้ทำเดียนทุกอย่าง

ครั้นถึงเวลาเสื้อโคร่งก็มาตามเคย และขึ้นไปอยู่บนเขา ทำอาการบิตตัว
 แฉวแฉวดวงฉายบัสดำวระ หมทงหลดยกทำบิตตัวและแฉวดวงบัสดำวระบ้างตามอย่าง
 เสื้อโคร่ง เสื้อโคร่งเห็นตงนชกแปลกใจ เพราะแต่ก่อนหมทงหลดยไม่เคยทำกริยา
 ตงน เคยแต่เมื่อเห็นคนเขาต่างกวงหนเขาตัวรอดไปตามกัน เสื้อโคร่งจึงทำเสียง
 คำรามขนิใหม่ หมเหล่านี้กพากนทำเสียงคำรามตามออก เสื้อโคร่งชกใจไม่
 คิดว่าเจ้าหมพวกนคงได้หัวหนามาใหม่ เพศคตจะตอดเรา จึงเบ็ดดวงถบทย

เสื้อโคร่งควนปรากฏว่าอาศัยอยู่กับพราหมณชฎิตนหนึ่ง เมื่อเสื้อโคร่งควนได้
 อาหาร หรือเนื้ออะไรมากแบ่งให้พราหมณชฎิตนกินเต็มอ มาคราวนพราหมณ
 ชฎิตนไม่ได้รับเนื้อก็แปลกใจ เคยถามเสื้อโคร่งควนหนว่า เป็นอะไรไปจึงถบมาหน้า
 ตาชบเขาและหลมถักตัวกไม่ได้มา เสื้อโคร่งจึงเล่าเรื่องให้ฟัง และบอกว่าหากไป
 จับหมเขาคราวณมนคงช่วยกันรุมฆ่าตัวแน่ พราหมณชฎิตนเคยได้กินเนื้อหม มา
 คราวนอดเนื้อหม จึงหาอธิบายพดขยงเสื้อโคร่งให้มาจับหมให้ได้ เสื้อโคร่งควน
 หนค้ายขงไม่ไหว จึงถบมายงที่ประชุมบรรดาหมตจฉณะคมอยนนอก และคราว
 นไม่ทันได้ทำทางอะไรอีก กระโดดเข้าได้หมพวกนนเคย ก็พอดตกตงไปในหลดม
 ทัชตตกไว้นนชนไม่ได้ หมเหล่านี้กช่วยกันกินเนื้อเสื้อโคร่งตายพาดกตถนนนเคย
 ตจฉณะกคใจเพราะได้ปราบศักรหมดไปแล้ว แต่หมพวกนนแต่ให้ฟังอกว่า ศักร
 ยงไม่หมดเสื้อโคร่งควนยงมีนายขงมนอยเป็นพราหมณชฎิต ซึ่งเป็นผู้ไซให้เสื้อ
 โกร่งมา ตจฉณะกคจะปราบศักรเสียให้หมดถัน จึงสั่งให้หมพวกนนถบตรงไปยง
 ทยของตาพราหมณชฎิตนนทนท

ฝ่ายพราหมณ์ชฎิตนเห็นพวกหมพากนวงมา และเมื่อโค้งหายไป ก็คิดว่า
 ชะรอยเมื่อโค้งคงจะถูกพวกหมฆ่าตายเสียแล้ว จึงหนีขึ้นไปอยู่บนยอดต้นไม้
 พวกหมมาถึงพากนหมบัญญัติ เพราะไม่อาจทำร้ายพราหมณ์ผู้ใด ตจฉริยะ
 จึงสั่งให้พวกหมหมช่วยกันกัดรากลต้นไม้ และให้หมตอเมยไปอมนามาพัน
 ทรากลต้นไม้ด้วยเพื่อให้เกิดรากได้ง่ายและเร็วขึ้น เมื่อหมหมเห็นดังนั้นช่วยกันกัด
 รากลต้นไม้ขาดหมด จนเหลือแต่รากแก้วใหญ่รากเดียวแล้ว ตจฉริยะจึงสั่งให้หม
 พกนหนีออกไปเสีย เพราะต้นไม้แก่ที่ตั้งจะโค่นลงแล้ว เมื่อพวกหมถอยออกไป
 หมด ตจฉริยะก็เข้าจัดการใช้เชือกของตนแทะรากลแก้วนั้นจนขาดสะบั้นออก ต้น
 ไม้โค่นหักโค่นลงมา พราหมณ์ชฎิตนยืนเมื่อโค้งนั้นกอดแกคความตาย
 นกเรียนทงหลาย การทรมานเหล่านี้สามารถปราบศัตรูของมณีได้ ก็เพราะมณี
 ดำทำหน้าที่ของมณี และโดยคำสั่งของตจฉริยะนายของมณี นี้แหละ ! ความรู้จัก
 กระทำหน้าที่ จึงให้ประโยชน์ดังนี้

หลวงธรรมสารประศาสน์

แสดงเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๔๕๓

ฉันจะขอเตือนเธอทั้งหลาย ให้เธอตั้งใจให้จริงกับใหม่ความเพียร ความตั้งใจจริงก็คือความดีตนเอง ความตั้งใจจริงเป็นช่องทางที่จะให้ทำกิจสำเร็จ แต่ความตั้งใจจริงเป็นของเกิดในใจ แต่ที่จะทำกิจสำเร็จต้องอาศัยความเพียร เธอทุกคนได้เข้ามาเป็นนักเรียนวิชาวชิราวุธวิทยาลัยแล้ว จงตั้งใจให้แน่นแค้นตั้งความเพียรเรียนให้ดีเป็นทหนักงเดิมต่อไป ในประเทศไทยมีโรงเรียนไม่น้อย และแต่ละโรงเรียนต่างก็ประกวดประชันกันในเรื่องวิชาความรู้และในการกีฬา ถ้าโรงเรียนใดมีนักเรียนตั้งใจจริงและมีความเพียรเรียนจนสอบชิงทุนได้ไปนอก โรงเรียนนั้นก็มีชื่อเสียง ส่วนนักพากเหมือนกัน ถ้าโรงเรียนใดได้หรือได้ด้วยก้มชื่อเสียง วชิราวุธวิทยาลัยของเธอก็เคยมีชื่อเสียงในการสอบชิงทุนได้ไปนอก และชนะกีฬาได้ได้มาแต่ก็ไม่ค่อย แต่ขอบอกว่าคุณนอกจากวิชาความรู้และกีฬาแล้ว วชิราวุธวิทยาลัยยังจะต้องมีข้อมอกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นหลักสำคัญที่สุดคือมัจจรรยาดี หรือที่เรียกความดีมบคตคตครูอาจารย์ได้พร้อมตั้งต้นอยู่เดิม

ชาติใด คณะใด คณะใด โรงเรียนใด มัจจรรยาดี ชาติไหน คณะไหน คณะไหน โรงเรียนไหน ก้มชื่อเสียงเป็นทหนักง และเป็นตัวอย่างอันดี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ พระองค์ได้ทรงทราบคำว่า “คนไทยมีความรู้ดี ๆ มาก แต่ใช้การไม่ใคร่ได้” เพราะเหตุใด ? เพราะขาดการอบรมจรรยา ไม่ใช่ขาดเรียนจรรยา เพราะฉะนั้น พระองค์จึงได้ทรงสร้างวชิราวุธวิทยาลัย ให้เป็นโรงเรียนกินนอน จะให้อบรมจรรยาเป็นหลักสำคัญ เพื่อให้เธอไปสร้างชาติไทยให้เจริญต่อไป ก็เมื่อเธอทุกคนได้เข้ามาอบรมในสำนักอันดีอย่างนี้แล้ว ถ้าใครไม่ตั้งใจเอาดีให้ได้ ก็เป็นคนบาปหนา จนพระโปรดไม่ได้ จะเป็นคนเคราะห์ร้ายตลอดชีวิต แล้วจะมาโทษโรงเรียนไม่ได้

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เสด็จในงานวชิราวุธานุสรณ์

เรื่องการอบรมจรรยา เป็นประเพณีของคนไทยมานานแล้ว ท่านผู้ใหญ่
 เมื่อนานได้เห็นคนที่ไม่จรรยา ท่านมักกล่าวว่า “ถ้าเียงบอกภาษา กิรยา
 บอกตระกิด” ถ้าเียงและภาษาของคนไทย พดจาไฟเราะอ่อนหวานแถมมีตัว
 ร, ต มีคากตา ท่านผู้ใหญ่ท่านตั้งสอนบุตรหลานให้พดจาไฟเราะอ่อนหวาน หัดให้
 พดชดถอยชดคำ ให้ดีมีเป็นคนไทย ถ้าเียงเป็นแต่เพียงบอกภาษาไม่ดำคณิก
 แดกรยาบอกตระกิดแหวะดำคณิกยงนิก เธอทรกทงหลายพอท่านเห็นเขากฎได้
 ทนทว่า เธอมีตระกิดเป็นอย่างไร? เมื่อสมัยยังไม่มีโรงเรียนแพร่หลาย ทอบรม
 จรยยามอยทวดแหงเดียว คนไทยจึงถอว่า “วัดเป็นสถานศึกษาศึคปวทยาแหวะ
 เป็นทอบรมจรรยาอนค” คนทมิชอเดียงโดยมากมักได้อบรมมาจากวัด พระบาท
 สัมเดจพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยหิว จึงได้ตั้งพระราชทรัพย์ตั้งวงวิชาวัดหลายตยชน
 แทนวัด ให้เป็นสถานศึกษาศึคปวทยาแหวะเป็นทอบรมจรรยาแก่พวกเธอ เพื่อให้เธอ
 ทกคนจะได้อะไม่เป็นคนความรัทวมหิว เขาตัวไม่รอด ขอให้เธอทกคนจงตั้งใจจริง ๆ
 พากเพียรเรียนไปให้สำเร็จ พวกเธอที่ได้อบรมเป็นคนคดียงมมากเท่าไร ประเทศ
 ไทยก็จะก้าวหน้ายง ๆ ชนแทนน พระบาทสัมเดจพระมหาจรรยาเจ้า เมื่อพระองค์
 ยงทรงพระชนมอยุ่ได้ทรงรับตั้งแก่นักเรียนว่า “เจ้าทงหลายเมื่อจะไปขอทการ
 งานในทใด ๆ เขาถามเจ้าว่า มาจากไหน? เจ้าตอบว่า มาจากมหาดเด็กหดวง
 ให้เขาพดว่าใช้ได้แทนนทพอ” นเป็นพระราชประสงค์ของพระองค์ท่าน นแหวะ
 เธอ คนคืเธออยากทาคทใคร ๆ ไม่ดำมารททำได้ เพียรทไปจนสำเร็จจึงเรียก
 ว่า วรบุษ เธอคัษยวชราวท ๆ คอเป็นวรบุษ การสำเร็จมรคผลทงพระพทช
 ค้าตนา ยากดำบากยงกว่าวิชาแหวะจรรยาของเธอมาก ถึงกระนั้นยงมทานทตงใจ
 แนวนนเพียรปฏิบัติพระจรรยาจนสำเร็จได้ อย่างท่านจกชขาดเถระจะเดาให้พง แหวะ
 จำไว้เป็นตัวอย่างต่อไป

มีเศรษฐีตั้งคนพนอง คนพชอ “มหาบาด” คนนอชอ “จตุบาด”
 มหาบาดผได้ไปฟังพระจรรยาเทศนาในด้านของพระศาสดา มีศรัทธาอยากบวช
 จะศึกษาพระจรรยาอนค จึงยกทรัพย์สัมบคให้นอชชายหมคแล้วไปบวชในด้านก

พระคำสดา ได้เล่าเรียนพระกรรมฐาน แล้วทูลตาพระคำสดาไปเจริญสมณธรรม
 ในชนบทแห่งหนึ่ง พร้อมด้วยภิกษุประมาณ ๖๐ รูป ท่านมหาบhadได้ตั้งใจว่า
 ในพรรษาจะเจริญกรรมฐานให้สำเร็จจงได้ และจะละอิริยาบถนอนเสีย คือจะไม่
 เขยียดหลังตงนอนหลับกับพนจนตลอดพรรษา ครั้นถึงวันเข้าพรรษา ท่านมหาบhad
 ก็เรียกพระภิกษุมาประชุมพร้อมกัน จึงพูดว่า “อาวโธ! ดูก่อนอาวโธ! ทั้งหลาย
 ในไตรมาศ (๓ เดือน) นี้ ท่านผู้ใดจะละอิริยาบถอย่างไรบ้าง เพื่อเจริญพระ
 กรรมฐาน” พระภิกษุเหล่านั้นก็กล่าวหาว่า “ภันเต ข้าแต่ท่านผู้เจริญข้าพเจ้าทั้ง
 หลายจะไม่ละอิริยาบถทั้ง ๔ แต่อย่างใดอย่างหนึ่งเลย จะเจริญพระกรรมฐานทุก
 อิริยาบถเท่าที่จะกระทำได้ ท่านมหาบhadจึงกล่าวคำปฏิญาณว่า “เราจะใช้อิริยา
 บถแค่ ๓ อย่างเท่านั้น เราจะเลิกอิริยาบถนอนเสีย จะไม่เขยียดหลังตงนอนหลับ
 กับพนให้เลยเวลาไป ตลอดไตรมาศ” พระภิกษุเหล่านั้นจึงกล่าวหาว่า “ถ้าภันเต
 ดิฉัน ท่านผู้เจริญ” ท่านมหาบhadก็ตั้งตนไม่นอนตงตงนอนนั้น ทำความเพียร
 เจริญพระกรรมฐาน ตั้งใจอย่างแน่วแน่จะให้สำเร็จให้จงได้ เมื่อพระผู้มีเจ้า
 ญาณานาน ๆ มีอาการเมื่อยเกิดขึ้นหรือวงนอน ก็ออกเดินจงกรมเสีย แล้วกลับมา
 นอนภาวนาอีก พยายามทำอยู่อย่างนั้นจนเดือนหนึ่งและเดือนที่ ๒ แห่งพรรษาได้ล่วง
 ไป พออย่างเขาเดือนที่ ๓ ในดึกป่าหิมพานต์ เกิดมีอาการเคืองนยนิคตาชน ตามดัดแดง
 ทั้ง ๒ ข้าง พอตวงเขาสีปาดำหิม ๒ คากแดงจัดมีอาการปวดมาก ดัดแดงสว่างไม่ได้
 นานตาไหลตพราก ๆ ตลอดวันตลอดคืน ถึงกระนั้นท่านมหาบhadก็ไม่ลดละความเพียร
 ยังกังวลใจแน่วแน่ที่จะให้สำเร็จได้ ที่สุดท่านมหาบhadเดินไปบิณฑบาตไม่ได้ พระ
 ภิกษุเหล่านั้นก็นำเอาอาหารมาถวาย นายแพทย์จักษุรักษ์ (แพทย์ตา) ที่ประจำอยู่
 ในชนบทนั้น รู้ว่าท่านมหาบhadตาเจ็บจึงจัดยาไปรักษา มียาหยอดตาและยาบีบ
 ปิด มียาให้ฉันเพื่อรักษาธาตุและระบายท้อง นายแพทย์ได้มาเยี่ยมและเฝ้ารักษา
 พยาบาลทุกวัน อาการก็ไม่ทุเลา นายแพทย์จึงตั้งสัตยาธิษฐานว่า ท่านมหาบhadคงจะคงความ
 เพียรแรงกล้ามาก คงจะไม่นอนเป็นแน่ จึงเที่ยวตรวจดูตามเส้านาดนัยก็ไม่เห็นม
 นอน จึงถามว่า “ภันเต ข้าแต่พระคุณผู้เจริญ พระคุณได้จำวัด (นอน) บ้าง

หรือเปล่า ?” ท่านมหาบhadตอบว่า “ไม่ได้นอน เพราะได้ตั้งใจว่าจะไม่นอน
 ตลอดไตรมาส” นายแพทย์จึงว่า “มันเค ซ้ำแต่พระคุณผู้เจริญ ยาชของโยมน
 ได้เคยรักษาตาหายมามากต่อมากแล้ว ขอให้พระคุณนอนพักเสียบ้าง ตาของพระ
 คุณจึงจะหาย” ท่านมหาบhadไม่ตอบประการใด ยังทำความเพียรเป็นปกติอยู่
 ยิ่งนานวันตาก็กำเริบมากขึ้น นายแพทย์จึงกล่าวว่ “มันเค ซ้ำแต่พระคุณผู้
 เจริญ ขอให้พระคุณนอนหลับเสียบ้าง ถ้าไม่นอนพักผ่อนบ้าง ตาของพระคุณ
 จะบอดแน่” ท่านมหาบhadก็ไม่ยอมนอน นายแพทย์เห็นท่านมหาบhadไม่ยอมจึง
 กล่าวว่ “ไม่สามารถที่จะรักษาได้ต่อไป พอถึงวันปวารณาคือวันออกพรรษา
 อาการปวดยิ่งกำเริบมากขึ้น ปวดไปทั่วศีรษะ ที่ตกตาประตุมคนเขาเข็ม ๓๐๐
 เข็มมาทิ่มแทง แดงวักโยกไปโยกมา เจ็ดปวดแค้นสุดที่จะทนทานได้ ในคืนนั้น
 ท่านมหาบhadจึงพูดกับตัวของท่านว่ “มหาบhad ท่านได้มาบวชในพระศาสนา
 ได้เ้าเรียนพระกรรมฐานในสำนักพระศาสดา และได้ตั้งใจไว้ว่าจะไม่นอนตลอด
 ไตรมาส มหาบhadท่านได้ปัญญาไว้ไม่ใช่หรือ ? วันนั้นก็ปวารณาแล้ว
 ท่านรักตามากกว่าความตั้งใจได้ปัญญาไว้หรือ ? ท่านจะตั้งความตั้งใจเสีย
 หรือ ? ถ้าเช่นนี้ไม่ใช่ดวงของพระศาสดานะซี ในชีวิตของท่านมีการศึกษาพระ
 ธรรมวินัยครั้งไหน ท่านไม่กล้าที่จะทนทานต่อความเจ็บปวดหรือ ? มหาบhad
 อย่าให้เสียทั้งที่ได้เป็นศิษย์ของพระศาสดา จึงเพียรทำให้ถึงขีดสุดเถิด”

ท่านมหาบhadได้ให้โอวาทแก่ตัวดังนี้แล้ว พระผู้เป็นเจ้าคงจดจำเพียรพระ
 กรรมฐานจนจิตเป็นเอกัคคตา พอเวลาดับจิตมีโยถรงก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์
 ตั้งความปรารถนา ตาทั้งสองก็แตกพร้อมกันในเวลานั้น ตั้งแต่นั้นมาท่านผู้นั้นชื่อ
 เรียกว่า จักขบhadเถระ

นี่แหละขอ ขอให้เชอทุกคนตั้งใจให้แน่วแน่ เพียรเรียนไปคงสำเร็จ ดังท่าน
 จักขบhadเถระ นั้น

สวัสดิ์

พระบรมเทศนา

พระศรีวิสุทธิญาณ

แสดงเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๔๕๓

บรรรทักโดย อรรถนพ อินทรโกเศศ

วณนโถม โยกาถ์มากถาวชรรมะแกนกรเรียนออกครงหนง เรองทจกถาวโณวหนก
คอ เรองควมเควพ เพระถอวาเบรองถำคญเรองหนง ทบคคตชงรวมกนอย
เบรหมวดเบรหมจจะตองมการคตคอเกยวชองกบคนอน ๆ ฉะนหจจาเบรนจะตองว
จกการแถงควมเควพ แะโดยฉะพะระเทศไทยเรอไดรบควมยกยอองนบถอ
วาเบรเทศทพตเมองมจรรยามรยาทอนดงาม นกรเรียนทงหตายจะเบรณใหญ
ทอไปชางหนา ถำไมชวยกนรกรษาชอเสยงอนดงามไว กเทากบเบรนการทำตายกหมาย
ควมวามเมอชอเสยงอนดงามชงเบรพบรชชองเรอไดบรำงสม แะรกรษาไวมาชานาน
แถว ครงโโบราณเบรพบรชชองเรอไทรกรษาชอเสยงไวเบรนอยางดี แะจะมาเดอม
เสยงในสมยเรอเอง ชงไมเบรนการสมควออยางยง เพระฉะนทางทถกนกรเรียนทกคน
ควจะตงใจพง ทำควมเขาใจแถวนำไปคิต แะกรบไปปฏฐบคให้เกตประโยชน
ชอให้นกรเรียนจงนัถว เรอจะแถงอการอระโรออกปอนั้น ถำคนต่างชาตเขามา
พบเห็น เขาไมไดคิตวเรอแถงคนเคยว เขายอมเขาใจวเรอเบรณคนอน ๆ ทง
ประเทศคยว เขาเห็นเพียงไมถักคนกเก็บเอาไปคิตแะเอาไปเชยงนจจารณ วานถัสถย
ใจคชองคนไทยเบรนอยางน ถกษณะทำทางหรือควมประพฤตเบรนอยางน เพระ
ฉะนขอให้นถวเรอแถงคนมถ้วนถำคญทจะให้คนอน ๆ เขาใจว เบรณควแทน
ชองคนไทยทงประเทศ คยวเหตุนการทเลอกเอาเรองการควระหรือการเควพมา
พต ถำเพจะเตอนใจให้พวกรเราชวยกนรกรษามรคถอนมคชองเบรพบรชชองเรอไว

เริ่มต้นด้วยความเคารพต่อครุอาจารย์ เราตองนึกคิดว่าครุอาจารย์เป็นผู้ตั้งสอนวิชา
 ความรู้ให้ ถ้านักเรียนแต่ตั้งกริยากระตางกระเดื่องไม่เชื่อฟัง ไม่แต่ตั้งความเคารพ
 ก็หมายความว่าจิตใจของนักเรียนนั้นไซ้ไม่ได้ ครุอาจารย์ของคนเองแท้ ๆ ยังไม่
 เคารพ จะไปเคารพคนอื่นให้ได้อย่างไร คอเมือแต่ตั้งอาการดองหรือแข่งขอตย
 ครุอาจารย์แฉกขอให้อีกคิดว่า นั้นเป็นคนแรกแห่งการนำความเลื่อมมาสู่ตัวเราเอง
 ตรงกันข้ามถ้าเราจักแต่ตั้งอาการอ่อนน้อมต่อครุอาจารย์ เชื้อพวงคำตั้งสอนและ
 ตั้งใจเรียนด้วยความเคารพ ก็หมายความว่าเราได้สร้างความสำเร็จ สติรมงคลให้
 แก่ตัวเราเอง ครกก็จะได้ตั้งใจตั้งสอนวิชาการให้เป็นอย่างดี และเมื่อผู้อื่นได้มาพบ
 เห็นก็จะไม่เพียงแค่มชเชยนักเรียนเท่านั้น แต่จะชมเชยไปถึงโรงเรียนด้วย ซึ่งเปน
 การนำชื่อเสียงอันดีงามมาสู่โรงเรียน การแต่ตั้งความเคารพนั้นเราไม่ใดเสียอะไร
 ไปเลย แต่กลับได้รับคำสรรเสริญว่าเป็นผู้มีมาระนารกใครเอนด เป็นคนทนยม
 ของคนทั่วไป นักเรียนที่แต่ตั้งความเคารพต่อครุ คือไปถ้ำไปเป็นครูสอน ความที่ใด
 เคยเป็นผู้ทาคความตั้งงามมาแต่อกจะได้รับความเคารพเป็นอย่างดีจากผู้อื่น ขอให้
 ตั้งเกิดความเรองนั้นเปนเรื่องผลดีสะท้อน เหมือนเราไปทกเขาและตะโกนตั้งเช่นไร
 ตั้งเช่นนั้นจะสะท้อนมาหาเรา เช่นเราตะโกนคำไปตั้งดังจะสะท้อนมาหาเรา เรา
 ตะโกนด้วยถ้อยคำอันอ่อนหวานไพเราะ ถ้อยคำอันนั้นก็จะสะท้อนมาหาเรา ผู้ทชขาด
 ความเคารพไม่ยอมอ่อนน้อมต่อผู้อื่น คนเช่นนั้นมักจะได้รับอาการต่างๆที่ไม่ดีไม่งาม
 จากคนอื่น เพราะเมื่อเขาเห็นเราเป็นคนไม่ดีเขาก็หมดความเกรงใจและบังเกิดความ
 ดหมิ่นในเรา และขอให้หนักตคือไปอีกว่าบุคคลบางคนซึ่งไม่มีใครเคารพยำเกรงเลย
 มีแต่คนดถก มีแต่คนเหยียดหยาม นั้นไม่ใช่เพราะคนอื่นเขามาทำให้เราข้างเดียว
 ที่จริงความดหมิ่นเหยียดหยาม นั้นเราสร้างให้แก่อตัวเราเอง คือเราทำตัวเราเองไม่
 ดีเรากเรียกความดหมิ่นเหยียดหยามมาหาตัวเราเอง เมื่อเราสร้างลักษณะที่ไม่ดีให้
 แก่ตัวเรา เวลาคนอื่นเขามาประพฤตหรือแต่ตั้งอาการที่ไม่ดีต่อตัวเรา เราก็รู้ใจเกิด
 ว่าไม่ใช่ใครทำนอกจากเราทำเอง

คราวนี้จะขอพูดถึงความเคารพต่อบิดามารดา เท่าที่เคยตั้งคำถามเด็ก ๆ บางคน
 ก็นึกครครุครครุ แต่พอไปถึงบ้านกลายเป็นคนสำคัญในบ้านขึ้นมา ด้วยถือว่าพ่อแม่
 ตามใจ ต้องการอะไรก็จะให้ได้ตามความประสงค์ เมื่อไม่ได้ก็เดินดงเดิน
 ดงเท่าตัง ๆ หรือแฉ่งอากการไม่ดีไม่งามต่าง ๆ หมายความว่าเนื่องจากมารดาบิดา
 ตามใจ ก็เลยได้ใจ ต้องการอะไรก็ต้องให้ได้สำเร็จตามที่ปรารถนาทุกอย่าง ใน
 ที่สุดเลยขาดความเคารพต่อบิดามารดา ที่เป็นอย่างนี้เท่าที่ตั้งคำถามหลายคน คือ
 ไปกตัญญูคนอื่นนอกบ้าน พอกลับมาถึงบ้านก็กลายเป็นหนักเตงโค เพราะเห็นว่าใคร ๆ
 ก็ต้องตามใจเราในเมื่อบิดามารดา รักเรา บางทีพ่อแม่ว่ากล่าวก็เลยไม่เชื่อฟังเนื่อง
 จากถูกตามใจจนเคยตัว นิสัยเช่นนี้เป็นที่ควรต้องแก้ไขโดยไม่ต้องให้คนอื่นช่วย
 แก้ให้ เราควรจะต้องแก้ไขตัวเราเอง เพราะเป็นนิสัยที่ยึดอย่างฝัง ขอให้นัก
 วิชาบิดามารดาของเราเองเราไม่เคารพ ไม่แฉ่งอากการอ่อนน้อม ไม่เชื่อฟังคำสั่ง
 สอนของท่านด้วยความเคารพ ยังมีใครอีกหรือที่มพระคุณต่อเรามากยิ่งไปกว่า
 พ่อแม่ แต่ตัวเราไม่แฉ่งอากการอ่อนน้อม นั้นจะนับเป็นกิริยาที่ชั่วดกปานใด
 และใครเขาจะคบเราได้ เขาจะคิดง่าย ๆ แต่เพียงว่า บิดามารดาของเขาเองเขายัง
 ไม่เชื่อฟังและไม่เคารพ แล้วเขาจะมีหัวใจตั้งมาต่อคนอื่นได้อย่างไร ด้วยความคิด
 ดกิริยาอาการของเราที่แฉ่งอากการต่อบิดามารดาผู้ซึ่งแฉ่งอากการห่วงใย ตามสั่งตามเถยเรา
 เถยงดมาแต่เด็กจนโตก็พอพ่อแม่ แต่ถ้าเราตามใจตัวเราเอง เพียงแต่ยกมือไหว้ก็
 รู้สึกวอบอวยชายหน้าแก่คนอื่น ก็เมื่อการไหว้ต่อบิดามารดาของเราเอง ก็รู้สึกชาย
 หน้าคนอื่นแล้วจะเรียกว่าเป็นคนน่ารักได้อย่างไร ขอตั้งคำถามที่จะตั้งหน้าต่อหน้า
 คุณคือเราจำเดิมแต่เกิดมานั้นกตัญญูต่อบิดามารดา บุคคลบางคนเพียงแต่ใช้ดีรพนาม
 เรียกชื่อท่านดังเช่นเรียกว่า พ่อแกลงงนมแม่แกลงง ซึ่งเป็นคำที่แฉ่งอากการไม่
 เคารพต่อพ่อแม่ และคำพูดเช่นนี้บางคนที่นำมาใช้กับครูอาจารย์ก็จะเป็นการด่าทอ

จะต้องแก้ไข แทนที่เราจะใช้คำว่าแก ควรจะใช้คำว่าคุณพ่อหรือคุณแม่ท่านเป็นยง
 ษ์ ท่านเป็นยง ยง ใช้คำว่าแก ซึ่งเบียดหยมค่าทไม่ประจานคนอื่นแต่ประจานตัว
 เรายเอง ว่าเราเป็นผู้ทมิฬจิตใจยังไม่ถึงพอและไม่ได้รับการอบรมมาจากที่ ๆ ดังาม
 ในการใช้ถ้อยคำตอบคำถามตามตาขอให้ระมัดระวังอย่างยิ่งจะต้องไม่ใช่ถ้อยคำซึ่งแสดง
 ความแข็งกระด้างหรือแสดงความเป็นผู้ไม่มีความเคารพต่อท่านจะต้องรู้จักว่า ใน
 ลักษณะเช่นไรเราควรจะยกมือไหวหรือควรจะกราบ การแสดงความเคารพเช่นนี้
 จะทำให้บิดามารดาหรือผู้ใดที่เลี้ยงดูได้ เที่ยงตักใจไม่เสียเปล่า และครูบาอาจารย์ก็รักว่าใ
 อบรมนักเรียนไว้ไม่ไร้ประโยชน์ นักเรียนจะต้องตั้งใจรักษาภริยามรรยาทอันดีงาม
 ทั้งแสดงต่อผู้ใหญ่ของตัว และคนอื่น ๆ ที่เขาคำนึง เมื่อเขาเห็นว่าเราแข็งกระด้าง
 เขาก็คิดเห็นว่าเราไม่ได้รับการศึกษา เป็นการบั่นทอนความเจริญในตัวเอง คือทำ
 ให้บิดามารดาขาดความเอ็นดู หรือครูบาอาจารย์เห็นว่าไม่น่ารักแล้ว เราก็จะ
 ได้รับความอุปการะน้อยไปกว่าที่ควรจะได้ เมื่อเรานักไปถึงเรื่องความเคารพของ
 ชาติคนอื่นแล้ว จะเห็นว่าเขาไม่ถกกันเสีย เช่นเขานักจะตั้งของข้ามศีรษะเขาก็ดังโดยไม่
 ต้องขอโทษเสียก่อน ซึ่งไม่ใช่เป็นคนดีมีค่านักดั่งงาม เราไม่ควรจะทำตามอย่างเขา
 เราเคยมีชื่อเสียงมาแต่โบราณกาลแล้วว่า เป็นชาติที่มีวัฒนธรรมสูง และมีมรรยาท
 อันดีงาม เราจะกลับไปเป็นอย่างคนป่าเถื่อนนั้นไม่สมควร เพราะฉะนั้นนอกจากบิดา
 มารดาและครูบาอาจารย์ ที่เราจะต้องเคารพหนักยิ่งไม่เพียงพอ เราจะต้องพบปะกับคน
 ที่สูงอายุกว่าเราเป็นจำนวนมาก จะต้องรู้จักเกรงใจคนที่สูงอายุกว่าสมควร เราแสดง
 อาการอ่อนน้อมได้มากเท่าไรจะในทให้หนักตาม อย่าดหิมินเหยียดหยามว่าคน
 เป็นคนแก่คนเฒ่า และอย่าดหิมินเหยียดหยามว่าเป็นคนจน คนที่แสดงความอ่อน
 น้อมต่อคนที่มีอายุสูงกกว่า นั้นแหละจะเป็นคนที่คงตัวอยู่ได้ เพราะว่าคนเราไม่
 ได้เป็นคนดีเพราะเงิน แต่เป็นคนดีเพราะความประพฤติและความรู้ คนที่
 มั่งมืตกจากคอกกมมไปเพราะขาดความประพฤติ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าเราเป็นคน

อ่อนน้อมได้เท่าไรก็จะเป็นการตั้งเสริมให้ดวงดวงเพียงนั้น ด้วยเหตุนี้ขออย่าให้แสดง
 ความตองเกินต่อผู้สูงอายุ มีทางจะแสดงความช่วยเหลือต่อคนแก่คนเฒ่าได้อย่างไร
 บางกควรจะต้องตั้งหนัก อย่างน้อยเพียงช่วยจูงขามถนนหรือช่วยชั่งทางให้ หรือพูดจา
 กับคนสูงอายุกว่าด้วยถ้อยคำอ่อนน้อมหวาน เราที่ไม่ได้รับความเสียหายอะไรเลยนอก
 จากจะเรียกร้องความนิยมของผู้คนแก่ตัวเรา ถึงแม้ว่าเราจะไม่มีเงินซื้อเครื่องประดับ
 ตกแต่ง ไม่จำเป็นจะต้องซื้อทองมาแขวนไว้ ไม่จำเป็นจะต้องซื้อเพชรมาประดับ
 แต่ถ้าวรณกรรมประจำตัวของเราเอง ควรจักเคารพอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่แล้ว
 เราเหมือนนมเครื่องประดับอันมีค่ามาประดับตัวเรา เพราะฉะนั้นขอความทพดไป
 ในอนัน ได้เนนไปในทางให้เป็นผู้ทศความเคารพ มีจรรยาบรรยาที่งามทนกรเรียน
 จะพึงแสดงคอคกร บิถามารดา และผู้สูงอายุทั่วไป ถ้าสนใจนำไปคิดกระทำไป
 ปฏิบัติตามก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ทศตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นการปลุกฝัง
 สัตว์มกคด ทำความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ตัวเอง วนนชยุดคเพียงเทาน

พระธรรมเทศนา

พระศรีวิสุทธิโมฬี

แสดงเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๔๕๓

บรรทักโดย ปรีดี ชاکร

นักเรียนทั้งหลาย ฃนจะได้เดาเรื่องเกี่ยวกับความรุ้ดีของนักเรียนเอง ใน
เวลาถกครดงโทษ ดึงมีความในพุทธภาษิตคือไปน

ครงอดตกต มพระเจ้าแผ่นดินพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่า ท้าวพรหมทัต
ครองราชธัมมค้อยู ณ กรุงพาราณสี และทรงมราชโอรสพระองค์หนึ่ง ทรงพระ
นามว่า พรหมทัตเช่นเดียวกัน ตามราชประเพณีของกษัตริย์สมัยก่อนถกถกถา
เมือราชโอรสมีชันษาธัมคควร จะต้องออกไปศึกษาวิชา ตามเมืองที่เจริญทางด้าน
วิชาการ ทงนักเพื่อใ้ราชโอรสได้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณี และวิทยาการที่
ปฏิบัติกันอยู่ในหมู่ชนแปดถกถ ใ้เป็นเครื่องประดับสติปัญญา

ดวยเหตุนี้ เมือพรหมทัตกุมารมีชันษาได้ ๑๖ ปี พระราชบิดาจึงมีรับสั่งให้
ออกไปแสวงหาวิชา ณ กรุงตักกศิลา และได้พระราชทานเงินอีกประมาณ ๑๐๐๐ บาท
เพื่อเป็นค่าศึกษาวิชาแก่อจารย์ผู้สอน

พรหมทัตกุมาร เดินทางไปดวยความอดทน ในที่สุดก็บรรลุถึงกรุงตักกศิลา
และฝากตัวเป็นศิษย์ของอาจารย์ยทคำปาโมกข์ นักเรียนทั้งหลายต้องเข้าใจว่า การ
ศึกษาในสมัยก่อนแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ประเภทหนึ่งเสียเงินเป็นเครื่องตอบแทน
แก่อจารย์ อีกประเภทหนึ่ง เป็นตักคนจนแต่รักการศึกษา พวกนี้ไม่ต้องเสียค่า

เล่าเรียน แต่ต้องรับใช้อาจารย์ในตอนกลางวัน และเรียนหนังสือในเวลาว่างคืน
พรหมทัตถุมารจึงเป็นศิษย์ของอาจารย์ที่ศาลาโมกข์ประเภทแรก

ในระหว่างทำการศึกษานั้น ด้านก้ออาจารย์ที่ศาลาโมกข์ พรหมทัตถุมารได้กระทำ
ความผิดใจอย่างหนึ่งคือ ขณะที่พระองค์เดินไปอาบนาทรมั่งแม่น้ำ มีหญิงชรา
คนหนึ่งเอามามัดแฉ่งไว้ข้างทางเดิน พรหมทัตถุมารเห็นเข้าเกิดอยากรับประทาน
จึงฉวยมากำหนึ่ง โดยมีได้บอกถ้าวหญิงชราแค่ประการใด หญิงชรามีได้ว่า
ถ้าว ด้วยเห็นว่าเป็นเด็ก พรหมทัตถุมารจึงได้ใจ ดลอบหยิบฉวยงาไปรับประทาน
บ่อย ๆ วันหนึ่งพรหมทัตถุมารเดินมากับอาจารย์ ดลอบหยิบงาไปรับประทาน
อีกเช่นเคย หญิงชราจึงฟ้องอาจารย์ อาจารย์เห็นดังนั้น จึงถ้าวว่า ชยาเอะอะ
ไปเดยจะใช้เงินให้ หญิงชราเป็นคนตจึ่งพูดว่า ไม่ต้องการเงินตอบแทนดอก แต่
เกรงว่าถ้าปล่อยให้เด็กทำเช่นนั้นเรื่อย ๆ ไป จะกลายเป็นคนไม่ดี และอาจทำโจร
กรรมต่อไปภายหลังหากเป็นได้ อาจารย์จึงบอกหญิงชราว่าจะลงโทษให้ และเอา
ไม้ไผ่ตีกันพรหมทัตถุมาร ๓ ที พรหมทัตถุมารอยู่ในวังไม่เคยถูกใครเขี่ยนตีมาก่อน
เลย ด้วยว่าเป็นลูกกษัตริย์ จึงมีความโกรธแค้นอาจารย์ นึกอยู่ในใจว่า ถ้าเป็น
กษัตริย์เมื่อใดจะต้องแก้แค้นให้จงได้

เมื่อจบการศึกษาแล้ว พรหมทัตถุมารก็ลาพระอาจารย์กลับคนสู่บ้านเมือง
พระราชบิดาพระทัยมาก เปรียบเสมือนนักเรียนกลับมาจากต่างประเทศ บิดา
มารดาดีใจว่าลูกสำเร็จการศึกษากลับมา ทรงมอบราชสมบัติให้ครอบครองต่อไป
พรหมทัตถุมาร ยังคิดอาฆาตพระอาจารย์อยู่ จึงคิดอุบายให้พระอาจารย์มา
หาว่าจะประทานรางวัลในฐานะเป็นอาจารย์ของกษัตริย์ อาจารย์ที่ศาลาโมกข์รู้จัก
ใจคนดี เห็นว่าพรหมทัตถุมารได้เป็นกษัตริย์คงเคยงาด้วย ทำให้เป็นคนดูความ
อาจกระทำให้สิ่งไม่สมควรขึ้นได้ จึงปล่อยให้เวลาให้ล่วงเลยไป ๒๐ ปี พรหมทัตถุมาร

ย่างเขาวงกตต่างคนต่าง จึงได้เดินทางเข้าเฝ้า และกราบทูลว่า ตามธรรมดาอาจารย์
 ยอยากให้ลูกศิษย์เบนคนใด กตองตงโทษกนบาง พระเจ้าพรหมทศในฐานะที่พระองค์
 ได้ดวงเขามชฌิมวยแดง ได้ฟังก็ได้อึดคึดคิดว่า การที่พระองค์ได้เป็นกษัตริย์
 แดียงเขาวงกตเพราะการอบรมจากพระอาจารย์โดยแท้จริง จึงกตบพระทัยศรัดีให้
 พระอาจารย์นำครอบครัวมาอยู่ในวง และเดียงคพระอาจารย์เป็นอย่างตจนคตอดชวด
 จากพททษภษิตน สอนให้ทราบว่ อาจารย์หรือคทงหลายทปรรณาคตอ
 ศิษย์ กตองมการตงโทษเขียนตบางในบางคราว นักเรียนทงหลายได้ฟังแดง ขอ
 จึงนกลัดยเกิดวธรรมดาอาจารย์ ยอมทงคตอศิษย์ทกคน เปรียบเด่มอนชางบน
 หมอ จะทำให้หมอมรปรางงามกตองไซไมหรือมอตบาง นักเรียนทกคนพงนกว
 ครเบนกตยณมิตรของเขเองเกิด

ผู้บังคับการวิทยาลัย

แสดงเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๔๕๓

บรรทัดโดย อรรถนพ อินทรโกเศศ

ฉันจะขอพูดถึงเรื่องความเพียรของ นักเรียนทุกคนคงจะเห็นแล้วว่า ความเพียรเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งของการศึกษา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ผู้พระราชทานกำเนิดโรงเรียนเราได้เคยตรัสไว้ครั้งหนึ่งในที่ประชุมราชเสวก ดุเหมือนฉันนั้นจะเป็นอันหนักใหม่ ว่า "คนที่มีค่าความเพียรก็คือนักเรียน ความเพียรก็คือนักเรียนเอง คนที่ไม่มีความเพียรคนนั้นคือคนขี้ขลาด" ความเพียรไม่ใช่สักแต่ว่าพยายามเรียนหนังสืออย่างเดียว ต้องคอยป้องกันเหตุการณ์อื่น ๆ ที่พบบนหน้ามาได้ด้วย พระพุทธเจ้าท่านได้ทรงจัดเป็นข้อธรรมไว้ดีประการในเรื่องความเพียร คือ ประการที่หนึ่ง ออกจากกรรมใด ๆ ที่ยังไม่บังเกิดแก่ตัวเราก่อนอย่าให้บังเกิดขึ้นดังที่เรียกว่าอภิสถกรรมนั้นคือ การกระทำที่ไม่ดี และเหตุวุ่นวายต่าง ๆ ดังเหตุอันต้องพยายามอย่างที่สุดทุก ๆ วิถีทางที่จะไม่ให้เกิดขึ้นในตัวเรา ถ้าผู้ใดทำได้ท่านก็นับว่าคนนั้นมีความเพียร

ประการที่สอง อภิสถกรรมใด ๆ ที่มีอยู่ในตัวเราแล้ว จงกำจัดออกไปเสีย อภิสถกรรมที่มีในตัวเราในได้แก่ การเกียจคร้านในการเรียน และความขี้ขลาดวุ่นวายต่าง ๆ ดังเหตุอันมีอยู่ในตัวเราแล้วก็ให้กำจัดออกไปเสีย ถ้าผู้ใดทำได้ท่านก็นับว่าคนนั้นมีความเพียร

ประการที่สาม อภิสถกรรมใด ๆ ที่ยังไม่บังเกิดแก่ตัวเราก่อนจงพยายามทุก ๆ วิถีทางให้บังเกิดขึ้นในตัวเราคือ ความผิดต่าง ๆ นานา เมื่อยังมีในตัวเราไม่เพียงพอ ก็จงหาเข้าไว้ในตัวเราเสีย เมื่อใครทำได้เช่นนั้นพระพุทธเจ้าท่านก็นับว่าคนนั้นมีความเพียร

ประการที่ดี กุศักรกรรมใด ๆ ที่มีอยู่ในตัวเราแล้ว ก็จงรักษาไว้ให้คงอยู่เรื่อย
ไป คอบบคคลใดเมื่อได้ทำความดีใจให้พยายามรักษาความดีนั้นไว้ได้เมื่อไป เมื่อ
ผู้ใดทำดีเช่นนั้น ท่านก็นับว่ามีความเพียรอดเหมือนนก

ทุกถ้าวามานพอจะสรุปได้ว่า ความเพียรเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งของการศึกษา
ที่เดียว เช่นผลของการสอบในเดือนนี้ ผู้ใดยังทำไม่ได้จงพยายามทำให้ดีขึ้นมา
และผู้ใดที่ท้อใจอยู่แต่ก็ให้รักษาไว้อย่าให้เสื่อมคลายไป ผู้ใดมีนิสัยเกียจคร้าน
ประจำตัว คอยไม่อยากเรียนและพยายามหลบหลีก จงกำจัดนิสัยอันนั้นออกไปเสีย
ถ้าได้ไม่มีความเกียจคร้านก็อย่าพยายามหามาได้ตัว ผู้ใดทำดีอย่างทวนแถว
จะได้ชื่อว่ามีค่าความเพียร

เป็นที่รักน้อยทอดไปแล้วว่า “ครู” เป็นผู้สอนนักเรียนเท่านั้น และพยายามหา
อธิบายทุก ๆ วิชาทางจะสอนนักเรียน แต่ถ้านักเรียนไม่ปฏิบัติตาม และคอยหลบหลีก
เสียก็เสียไม่ได้ แม้ครูจะตักปาดตักตามถ้านักเรียนไม่รับคำสั่งสอนก็จะเจริญไม่ได้
จะยกเรื่องราวในสมัยพุทธกาลให้ฟังดังเรื่องหนึ่ง

ครั้งหนึ่งมพราหมณ์คนหนึ่งได้เขาไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พราหมณ์ผู้นั้นมขอว่า
เป็นผู้ก่อกัดมาและสัตว์ต่าง ๆ เก่ง พระพุทธเจ้าได้ตรัสถามว่า “เธอเป็นคนกัดมา
และสัตว์ต่าง ๆ เก่งหรือ ทำไมเธอจึงกัดได้” พราหมณ์ทูลตอบว่า “ที่แรกกัด
โดยใช้อบายอย่างละเอียดก่อน แต่ก็กัดผลบางไม่ได้บาง ที่หลังกัดด้วยอบายอัน
หยาบก็ได้บางไม่ได้บาง เช่นนเหมือนนก ที่หลังก็ได้อบายทั้งหยาบและทั้งละเอียด
ผลก็ได้บางและไม่ได้บางเหมือนกัน” พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสย้อนถามว่า “แล้ว
เธอทำอย่างไร เมื่อเป็นเช่นนั้น” พราหมณ์ทูลตอบว่า “ก็ฆ่าตัวที่กัดไม่ได้เสีย
เพราะจะทำให้เสียชื่อผู้กัด” พราหมณ์นั้นได้ทูลถามอีกว่า “พระองค์มีดวงกอยู่มาก
มาย พระองค์ทรงกระทำอย่างไรเล่า จึงกัดสัตว์ต่างของพระองค์ได้” พระพุทธเจ้า
จึงตรัสว่า “พระองค์ก็ทรงใช้อบายตามประการเช่นกัน” พราหมณ์ผู้นั้นก็ถามต่อไป
อีกว่า “แล้วผู้กัดไม่ได้ทำอย่างไร” พระองค์จึงตอบว่า “ข้ามันเสียเช่นกัน”

พระบรมมเทศนา

พระศรีวสุททธิญาณ

แสดงเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๔๕๓

บรรทักโดย จีระศักดิ์ เจนธรรมกิจ

ความดีเป็นมารยาท หรือ สัมบัติผลดีอย่างหนึ่ง ที่สมควรจะปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไป เพราะมารยาท หรือ สัมบัติผลดีนั้นเป็นคุณธรรมที่จะทำเป็นคนเป็นคนเต็มที คนเรานับไม่ใช่เป็นผลดีเพราะเกิดมาในสัถยวงศ์ ไม่ใช่เป็นผลดีเพราะเกิดมาในการทบต้ามารดาเป็นคนมีเงินทอง แต่เป็นผลดีเพราะมีสัมบัติผลดี การแสดงความเคารพ หรือ วจกถออ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ เช่น บิดา มารดา ครูอาจารย์ หรือผู้สูงอายุกว่าเป็นมารยาทที่ดีงามอย่างหนึ่ง ผู้ใดรู้จักทอวโหิมมารยาทอันดีงามตามทกถาวมาน ผู้ใดเห็นได้ว่า มีสัมบัติผลดี เราจะเห็นได้ว่า ในการเรียนเขาได้แบ่งออกเป็น ๓ อย่าง คือ พหุศึกษา การเรียนวิชา พหุศึกษา ความรู้ พหุศึกษา กอคือศึกษาให้เกิดความรู้ความฉลาด พหุศึกษา ศึกษาให้เกิดกำลังกาย หมายถึงความดี ให้รู้จักบริหารร่างกายให้แข็งแรงและเป็นการทำให้เกิดกำลังใจออกอย่างหนึ่ง คือทำให้จิตใจมีมั่นคง วิชาแพและวิชาชนะ ไม่ใช่แพชนะ ไม่ได้เป็นคนเกร แต่เป็นคนใจคอหนักแน่น เพราะฉะนั้นการททางโรงเรียนจึงให้มีการเดินกพา การออกกำลังกาย ก็ด้วยประสงค์จะให้หนักเรียนร่างกายแข็งแรงดี เมื่อมีร่างกายแข็งแรงดี ก็พลอยทำให้จิตใจเข้มแข็งไปด้วย ส่วนการศึกษาอย่างท ๓ นั้นนับว่าสำคัญไม่แพชางตน เรียกว่าจริยศึกษา คือการศึกษาในทางจรรยา มารยาท ความประพฤติ จริยศึกษานับเป็นการศึกษาเพื่อจะจัดระเบียบตัวเราให้เรียบร้อย และเพื่อให้เกิดการศึกษาท ๒ อย่างที่เราได้รับมาแล้ว ไม่มีผลดีถ้าจะเปรียบเทียบกับให้ตอดคกหอบประสมน ย่อมประกอบไปด้วยความมั่นคงแข็งแรง และมีส่วนประกอบมากมาย แต่อาจต่างต่าง ๆ

ไม่เป็นที่เรียบร้อย เป็นคนว่า ส่วนท่อยางบนกดมาอยุ่ทพน ส่วนทศวรรษจะอยุ่ทพน
 กตบไปอยุ่หลังคา ดับต้นอดหามานกนไปหมด ถวดตายต่าง ๆ ก็ไม่จัดให้เป็น
 ระเบียบ กตบเอาชน ๆ ดัง ๆ เตียบางอยุ่อย่างนี้ แมตคนจะสร้างด้วยราคาแพงก็ตาม
 สร้างมณคงก็ตาม แต่ขาดระเบียบเรียบร้อย ทาสักท้าวไวดำ ๆ ต่าง ๆ ไม่ให้มีส่วน
 มัดดี ตคนกจะหมดราคาตงไป คนใดกตบ นักเรียนทงหลายแมจะไดยุ่ย่นวชาความรู
 มากมายแมจะมร่างกายแข็งแรงดี แต่ขาดมารยาทอนเป็นจรัยศึกษาเพื่อจะ
 จตุระเบียบศวเราเอง กจะเหมือน อยุ่อย่างคก ทไมระเบียบ ทาสักท้าวไวดำ ๆ ต่าง ๆ
 หรือกตบเอาอยุ่อย่างนชนอยุ่อย่างนตง กยอมจะนาเกตุยค และเราจะเห็นไวดำ คน
 โศ ๆ ซึ่งมีความรู้ดีน ไม่ใช่ว่าจะตงศวไวดำเด่มอไป ไปอยุ่ในคกในศวรางก็มาก
 มาก คนทร่างกายแข็งแรงกไม่จำเป็นตองมีความรู้ดีเด่มอไป เป็นคนว่า คนทม
 ความรู้ดีก็ตาม หรือ ร่างกายแข็งแรงก็ตาม กอาจคิดคกคิดศวรางได้ เพราะขาด
 ความประพฤตระเบียบรอย เมอขาดความประพฤตระเบียบรอย ก็เป็นเหตุให้ควตม
 จมตกตา นเป็นธรรมดา

เรื่องทจะพดในวณน เพื่อไวดัดตอกบเรื่องความเคารพคค เรื่องทนักเรียน
 ควรจะรู้ว่า สังกัดใด สังกัดใดไม่ต ด้วยศวเอง หมายควมว่าให้ตเป็น หรือคิดเอง
 ไวดำดังใดใดไม่ต ในเรื่องนกใดกตวรวม ๆ มาแตวในศวรางก่อน แต่ยังไม่ตเป็น
 หวชณะเพาะ ทว่าให้เรเอาเองว่าสังัดใดหรือไม่ตนั้น หมายควมว่าให้เรให้ตเป็น
 คนข้างสังัดใด หรือเมอศวแรงดังสังัดนเพียงศวเดียวกให้ตเป็นคทพคกนรเรื่อง และ
 กำหนดจตุจำว่า สังกัดใดไม่ต เรากจะไตเดินผ่านไปตามถนนเห็นเด็กบวงคกนออย
 แลวทงชานออยไวดำตามชอบใจ หรือชอชองทเบนหือ เมอกนได้รัจแลวกโยนทงไวดำ
 ตามถนน หรือบางคคนบัดกจตุชขมตฝอยในบ้านของศวแลวกเอาไปทงพอให้พน ๆ
 บ้านของศน อยุ่อย่างนักเรียนเห็นเชาคควรจะตองมีความกตททว่าใช่ไม่ต และเราจะ
 ไม่เป็นคคนคทนทงในคนเหล่านี้ เราจะไม่ยอมทำอะไรให้ตเอะเทอะในทตจารณะ
 เราจะเป็นคคนคทนทททำให้เกิดควมดีอาด ถึงเมอทำอะไรได้รัจแลวก่อนทจะ

จากไปแม้จะอยู่ในห้องเรียนเศษกระดาษก็อย่าทิ้งให้ละเอะเทอะ เมื่อยืนในสนามก็
อย่าทิ้งกระดาษหรือมดฝอยให้ลึกลับปรก เป็นผู้รักทำตนให้เรียบร้อยโดยไม่ต้องให้
ใครมาว่ากล่าวตักเตือน ให้รู้ด้วยตนเอง ดึงนเบนตน

เมืองไทยเรายังขาดความรู้ดีผิดชอบด้วยตัวเองว่าอะไรคืออะไร เสดกน อยู่เป็น
ส่วนมาก ในเมืองนอกเขาขายหนังสือพิมพ์โดยไม่ต้องมีคนเฝ้า มีหนังสือพิมพ์วาง
ไว้ แตกมัทได้ส่งตางควางไว้ หนังสือพิมพ์บอกราคาไว้เสร็จว่าเท่าไร คนที่จะมา
ซื้ออ่านก็หยิบก็เอาตางค์ได้ส่งไปในที่เก็บตางค์ เขาไว้ใจกันได้จริง ๆ แต่พอมา
ทำในเมืองเราหนังสือพิมพ์ก็หาย ตางค์ก็หาย ถูกชะโมยหมด เป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์
ใจเพียงไรว่า ทั้ง ๆ ที่เราเป็นเมืองที่นับถือพระพุทธศาสดา เป็นเมืองที่ได้รับการยก
ย่องว่ามศีลธรรมอันดีงาม หากแต่เพียงจะเอาหนังสือพิมพ์มาวางขายไว้ให้คนซื้อ
ด้วยตัวเอง รู้จักผิดชอบในตัวเอง โดยไม่โกงก็ทำไม่สำเร็จ นักเรียนทุกคน
เป็นผู้ที่ชาติประเทศหวังว่าจะเป็นตัวแทนของชาติในอนาคต เพราะฉะนั้นเมื่อเรื่อง
ของเมืองไทยอย่างนี้แล้ว เราก็ต้องช่วยกันคิดว่า เราจะปล่อยให้บ้านเมืองของเรา
เต็มไปด้วยคนที่มีนิสัยไม่ดีอย่างนี้ หรือเราจะต้องคิดแก้ไข ขอให้สังเกตคนที่มี
นิสัยดีรักความสะอาด เมื่อเดินมาเปรอะเปื้อนยอมมีความคิดที่จะซักล้างหรือบดฝุ่น
ตะของนันทง นักเรียนทั้งหลายเมื่อรู้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดีเป็นนิสัยดีที่ยังปลูกฝังให้
เราดีงามกันไม่ได้ เราต้องแก้ด้วยตัวของตัวเราเอง ถึงเราคนเดียวหรือคนคนเดียว
อย่างที่โรงเรียนทำเป็นตัวอย่าง ให้รู้ว่าเมื่ออะไรดีเมื่อพวงคาคกเดือนครั้งเดียวก็ให้
จดจำเอาไว้ว่าเมื่อไรจะเป็นผู้ที่ดีงามความไม่ดีงามทั้งหลายด้วยตัวเอง อย่าให้ต้อง
ตักเตือนขแรงบอย ๆ เมื่อมิตรสหายหรือเพื่อนนักเรียนทำอะไรผิดเราก็อย่าพูดจา
ตักเตือนว่าอย่างนี้ไม่ดี ขอให้พวกเราช่วยกัน เมื่อทุกคนช่วยกันก็จะทำประโยชน์
เช่นที่วามานให้แก่ประเทศชาติ เพราะถ้าส่วนรวมจะดีไม่ได้ถ้าส่วนน้อยหรือแต่ละคน

ไม่คิดได้เคยกล่าวมาแล้วว่าร่างกายของเรานั้นนับว่าเป็นปกติสุข ต้องไม่มัว
 หงสัวนใดเสียเลย แม้ส่วนอื่นจะติดาร่างกายเป็นบาดแผลมดบาดเป็นหนอง เรา
 ก็ยังมีความเดือดร้อนให้เกิดความกระสับกระส่าย หรือบางทีปวดหัว เราไม่ใช่เอา
 แต่หัวไปหาหมอ เราต้องไปทั้งตัว มือต้องไปด้วย เท้าต้องไปด้วย เราจะคอยเอา
 คีร์ชะไปหาหมอยังเดียวไม่ได้ เช่นเคยจนเมื่อเรายู่รวมกันในโรงเรียน เมื่อ
 ใครคนหนึ่งเกิดเจ็บป่วยทำให้เกิดความเดือดร้อนทวณไปหมด หรืออยู่รวมชาติ
 เดียวกันถามคนไม่คิดพลอยกระทบกระทั่งถึงประโยชน์ส่วนรวมไปด้วย เพราะเหตุ
 นี้การที่ส่วนรวมจะดีขึ้น ต้องพวกเรากันคนเป็นคนดี และนักเรียนจะต้องรู้จัก
 ชอบว่าเราเป็นสมณภพพระพุทธศาสดา เราอย่าให้ชายหน้าเขา เราจะคอยพยายาม
 รักษาคุณความดีหรือสมบัติคุณดีต่าง ๆ ไว้ให้สมบูรณ์ที่เราเป็นคนไทย นับถือ พระพุทธ
 ศาสดา เมื่อเราพยายามรื้อสร้างใดดั่งใดด้วยตัวเอง หรือเมื่ออ่านหนังสือ
 พยายามทำความเข้าใจว่าการทำอะไรดีอย่างไรชั่ว และเว้นสิ่งชั่ว ให้เป็นคนมี
 จิตใจดีอาด ก็จะเบ็นผลซึ่งความดีสมบัติและเบ็นผลเต็มที ดำเนินการจะตั้งตัวเองได้
 นักเรียนอย่าได้หวังว่าคนที่จะตั้งตัวเองได้ จำเบ็นต้องเบ็นเด็กคนมีเงินทอง ได้ปรากฏ
 แล้วว่าคนที่เป็นเด็กคนชายพินได้กลายเป็นพระเจ้าแผ่นดินขึ้นมา คนที่เป็นขอทาน
 ได้กลายเป็นเศรษฐีขึ้นมา พระพุทธเจ้าสอนว่า เหมือนกับคนทรจก ก่อไฟกอง
 เด็กให้กลายเป็นไฟกองใหญ่ขึ้นมา เราอย่าได้ท้อแท้ว่าต้องเกิดเบ็นเด็กคนมี
 จังจะตั้งตัวเองได้ ขอให้คุณความดีใหม่สมบัติ และศึกษาวิชาการไปแต่อย่าให้
 ลึกแต่ความีความรู แต่บกพร่องในความประพฤติหรือเบ็นคนเกียจคร้าน หยิบโย่ง
 ไม่รู้จักทำมาหากิน

คนที่มีความรู้ดีได้รับปริญญาต่าง ๆ แต่กลับไม่ก้าวหน้าในราชการ คนที่ไม่ได้
 ปริญญาทำงานที่หลัง แต่เขาทำงานได้เดือนชนได้เงินเดือนออกหน้าคนที่มีความรู้
 ดี ก็เพราะไม่เกียจคร้าน มีความประพฤติดีอย่างหนักมาก เพราะฉะนั้น
 จึงได้เคยมาให้ฟังเสมอว่าคนดีในพระพุทธศาสนามัน นักเรียนควรจะจดจำไว้ให้

ว่าได้แก่คนที่มีความรู้และเป็นผู้ที่มีความประพฤติ อย่างที่สังคมคนเมือสักครุณา
 วิชา จรณสมฺปนฺโน คำว่า "วิชา จรณสมฺปนฺโน" เป็นคำอธิบายว่า
 พระพุทธเจ้าของเราทรงมความประพฤติดี ถึงจะดีเพียงอย่างใด
 อย่างหนึ่งกนบวบพร่อง ฉะนั้นนักเรียนที่ตองการเป็นคนดี ก็ควรระดัคยู่เต็มอ
 ภาคนั้นจะดีเพียงความรอย่างเดียวนั้นได้ ตองมความประพฤติประกอบด้วย
 อากัยเหตุตึงกล่าวมานั้นอาจสรุปได้ว่า ขอทนามากถ่าอนเป็นวัตถุประดัคคำคณ
 ในฉนั้นคอง การให้รู้ว่ อะไรดีอะไรชั่วด้วยตนเอง ถ้าจะเดินชุกชอนอะไร
 การเดินส่นกนบกเป็นธรรมดาของวีย แต่ก่อนทำอะไร ให้คิดเสียก่อนว่าเป็นการ
 เสียหายหรือเปล่า เราตองประพฤติดีให้ดีให้ส่มกับที่เราเข้ามาอยู่ในโรงเรียนที่นับ
 ว่าเป็นตัวอย่างของประเทศไทย จะได้มีเส่นห้ในตัว คุณความดียอมปลดเส่นห้ให้
 เกิดช่นใดงาย ๆ ไม่ตองลงทุนด้วยเงินทอง เพียงแต่นวดส่นบวรจกอนนอม กราบ
 ไหว้และรู้จักทำความดีด้วยตนเองเท่านั้น

พระธรรมเทศนา

พระศรีวิสุทธิโมลี

แสดงเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๔๕๓

บรรพทักโดย วิชัย บุญยรัตน์

อนัน นบวาเป็นวณทกเรียนพงได้รับความรู้ในทางคำสอน ซึ่งทางโรงเรียน
เอาใจใส่ในเรื่องน้อยมาก จึงได้จัดให้มีการเทศน์นำส่งต้อนรับทุกสัปดาห์ และ
ปรากฏว่าได้ผล เป็นที่พอใจในเรื่องความประพฤติ กิริยามารยาท การที่พวก
เรากระทำตนดีแล้ว เราควรจะรักษาความดีของเราให้ติดต่อดำรง ทนอย่างที่เป็น
ความดีเราพียงยึดถือนำไปปฏิบัติให้เกิดผลแก่ตัวเรา

ความดีที่จะยกมาเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนอนันนบวา ในครั้งพุทธกาลมณ
ฑิตตามเนร โสภิตองคหนึ่งมีโอกาสดำเนินโดยใกล้ชิดกับพระพุทธเจ้า ตามเนรรูป
เป็นคนช่างสังเกตจดจำดี ขณะที่พระพุทธองค์เสด็จออกไปวัดด้วยตามเนรรูป
ก็ติดตามไปด้วย ในระหว่างที่เสด็จไปตามทางนั้น ตามเนรสังเกตเห็นชาวนาท
นาเขานา และเมื่อผ่านไปทางป่าก็เห็นช่างฆนซึ่งกำลังตัดถากถนอยู่ และเมื่อเสด็จ
ผ่านหมู่บ้านก็เห็นช่างไม้กำลังแต่งไม้ทไม้เรียบรอยให้เขากันได้เรียบรอย ตามเนร
รูปนึกครุ่นคิดอยู่ในใจ ครั้นถึงที่พานจึงกล่าวความนึกคิดของตนถวายให้พระ
พุทธเจ้าฟัง พระองค์ทรงสรรเสริญตามเนรของคณว่าเป็นผู้เอาใจใส่สังเกตจดจำดี
และทรงสอนแก่ตามเนรนั้นว่า :-

อนันบรรดาชาวอนันน ขอมจะตองรู้จักวิธีรักษาเขานา ช่างทำถกถกถกของวัวขัตติ
ถกถกของคณให้ตรง และช่างไม้ของวัวแต่งไม้ให้ตรงมระเบียบคณใด บุคคลที่
เป็นบัณฑิตพงกระทำตนให้ดีสมควรแก่การเป็นบัณฑิตของคณคณนั้น

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจะเห็นว่า ชาวนาทศนาเขาไปตลอดตนชาวนน นา
 เป็นดังไม่มีความคิด แต่สามารถนำมาใช้ให้บังเกิดประโยชน์ชนได้ ลูกศรนั้นชน
 เดิมก็เป็นไม่อยู่เฉยๆ แต่ครั้นนำมาประดิษฐ์เป็นรปร่างชนแล้ว ก็เป็นอาวุธที่ประ
 หารศัตรูกันได้ ส่วนไม้เมื่ออยู่เฉยๆ นั้นก็ไม่ประโยชน์เท่าใดนัก ครั้นนำมา
 แกะสลัก หรือนำมาใช้ในการปลูกบ้านเรือนแล้วจะเห็นว่า ไม้มีประโยชน์อย่าง
 เราเป็นมนุษย์ก็กว้างขวางๆ ตกถาดมาแล้ว จำต้องกระทำตนให้เป็นประโยชน์
 ให้นำ ลูกศร และไม่กระตาดน เรืองทงเดาหากใครจะโทษคนเรานับว่าเป็นตัวอย่าง เพื่อ
 นำไปกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศ หมู่ คณะ และชนทุกชั้น

ในการเรียนแบบอย่างมดด้วยกัน ๒ ชนิดคือ แบบอย่างชนิดที่คด และแบบอย่าง
 ชนิดที่ตรง จะยกตัวอย่างในการเรียนแบบอย่างในทางคดขึ้นมาให้ฟังดังนี้ ครั้งก่อนมี
 โคน้องคนหนึ่งอยู่ในบ้านเศรษฐี ตอพบความมรดก ส่วนคดของมดการศึกษาในหนังสือ
 โคน้องเดินผ่านเจ้าหมซึ่งเศรษฐีได้สร้างไว้ในที่แห่งหนึ่ง โคน้องถึงเกิดคิดอาหารของ
 หม ซึ่งหมกำลังกินอยู่ด้วยดีด้วยกันหลายอย่าง ใจของกรดีก็พอใจ จึงมาบอก
 โคน้องว่า “เราทำงานหนักกว่าเจ้าหมหลายสิบเท่า แต่เศรษฐีก็หาได้เห็นความดีของ
 เราไม่ กลับให้อาหารเราเสกกว่าเจ้าหมเสียอีก” โคน้องได้ฟังของเดาเช่นนั้นตอบว่า
 “น้องเอ๋ย! เจ้าอย่าพอใจไปเลย อีกไม่กี่วันเจ้าหมก็ตองตาย พิรดาเศรษฐีชอมมา
 บำรุงให้จน แล้วก็จะฆ่าเสีย” โคน้องเมื่อได้ฟังเช่นนั้นแล้วก็ไม่เชื่อ ต่อมาอีก
 ๓ เดือนหมคดนั้นก็ถูกฆ่า ขณะที่กำลังมานนได้ตั้งเสียงร้องโหยหวน โคน้องได้เห็นและ
 ได้ยินเช่นนั้น กรบวงมาบอกพว “พี่! พี่! เจ้าหมคดนั้นถูกฆ่าตายจริงๆ อย่าง
 ที่พี่เดาให้ฟังแล้ว” โคน้องจึงพูดว่า “น้องเอ๋ย! เจ้าอย่านึกเอาอย่างหมคดนั้นเลย”
 ว่าเช่นนั้นแล้วโคทั้งสองก็เริ่มคดกันหน้าต่อไป

นทานนสอนว่า นักเรียนทั้งหลายจงอย่าเอาอย่างโคคดนั้น คอถาเห็นผู้
 ร้ายปล้น ก็ชอมกระทำตนเป็นผู้ร้าย เห็นคนทำทำทางกวนๆ หยิงยะโล่ ก็ชอยาก

จะกระทำตนเช่นนั้น หรือถามใครแต่ตั้งกิริยาอาการหยาบคาย พูดคำต่ำคำหยาบ
อะไรเหตานั้นเป็นคน นักเรียนก็อยากปฏิบัติตาม เพราะนึกว่ามันโก้ แต่ขอให้
นักเรียนฟังนักเถิดว่า ผลที่จะได้กับตัวเขื่อนยอมจะไม่ต้อย ถ้านักเรียนกระทำ
ตามในสิ่งที่ไม่ดี

ในการที่เราเป็นเด็ก เราไม่ควรปฏิบัติตนของเราให้เป็นเด็ก ไม่สมควรที่เราจะ
ทำตนของเราให้เกินกว่าวัยและความสามารถของเรา การที่เรารู้จักประมาณตนของ
เรา เป็นสิ่งดีสำหรับตัวเราเอง แต่ถ้าเราไม่รู้จักประมาณก็บังเกิดผลเสียขึ้นได้
ดังมีเรื่อง ๆ หนึ่งว่า ในครั้งก่อนมีกบอยู่สองตระกูล คือ กาน้ำ และ กาบ กาน้ำ
นั้นรูปร่างกคล้าย กาบ แต่หากินทางน้ำ สามารถว่ายน้ำได้คล้ายเบ็ด ส่วน กาบ
นั้นคอทรวงกา ๆ อยางที่เห็นอยู่ทุกวันนี้

วันหนึ่ง กาบมาเยี่ยม กาน้ำ กาน้ำจึงจัดการต้อนรับอย่างดี และได้ดำเนินไป
จับเอาปลาสดมาเป็นอาหารรับรอง กาบ กาบเห็นเช่นนั้นก็นึกหยิ่งอยู่ในใจว่า
เขากกา เขากกา ตัวกดาเหมือนกัน เขากต้องสามารถดำน้ำหาปลาได้อย่างเขาเป็น
แน่ ดังนั้นเมื่อกาบกลับจากกรไปเยี่ยม กาน้ำแล้ว จึงเชิญ กาน้ำมาทออยู่ของตนบ้าง
และจะเลี้ยง กาน้ำ เพื่อเป็นการตอบแทน เมื่อกาน้ำมาถึงถิ่นของ กาบ ๆ จึงรีบไปที
บั้งข้าง ๆ เพื่อจะนำปลามาให้ กาน้ำเป็นอาหาร กาบพยายามดำลงไปในน้ำ แต่
หาจับปลาได้ไม่ เพราะตนไม่มีความสามารถในทางนี้ กาน้ำพยายามห้ามสหาย
ของตน แต่ไร้ผล จนในที่สุดหัวก็ไปติดตำหนายตายอยู่ในน้ำนั่นเอง จะเห็นได้ว่า
เรื่องที่เขาจะมาแคว้น เปรียบได้เหมือนคนที่ประพฤติตนเกินแก่สภาวะแห่งตน

สัตว์คบรุษหรืออารยชนนั้นหมายถึงบุคคลที่มี ความประพฤติดี ตั้งตนอยู่ใน
ทำนองคลองธรรม สัตว์คบรุษมีด้วยกัน ๔ ประเภทได้แก่

- ๑ อาจารย์อารยะ ๒ ทักษะอารยะ
- ๓ อารยะโดยเพศ ๔ ปฏิเวธะ

อาจารย์พระนิพนธ์ ได้แก่มุทกรมกรยามารยาทเรียบร้อย เจริญด้วยถ้อยคำสุภาพ

และไพเราะ

ที่คณะอาจารย์นิพนธ์ ต้องเป็นผู้ที่มรปร่างหน้าตาดีงดงาม เป็นที่พอตาแก่คนทั้งหลาย
เป็นผู้แต่งกายสะอาดเรียบร้อย อาจารย์พระนิพนธ์และที่คณะอาจารย์นิพนธ์หมายถึงสุภาพชนทั่วไป
ภิกษุสามเณร ทดแต่ดวงซังกะเดศทั้งหลาย ย่อมเป็นอาจารย์โดยแท้ อาจารย์
โดยแท้คนคดาบกับปฏิเวท พระพุทธเจ้าของเราทรงอยู่ในพวกปฏิเวท พระองค์เป็น
ผู้มตบบัญญัติขอตเยี่ยม มโนใจบริดท์ทปราศจากความดำเียง พระองค์ทรงสอน
ให้เรามบัญญัติไม้งิเซตดาและทรงทำการอะไรด้วยเจตนาดีเสมอ ตั้งนั้นเท่าที่กล่าว
ให้นักเรียนฟังวนักขอให้นักเรียนนำไปนักใคร่ครองดู และนำไปปฏิบัติ นักเรียน
ก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่กระทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

คู่มือการวิจัยวิทยาลย

แสดงเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๓

บรรทกโดย วราห์ ดันตราภรณ์

พระพรเจ้าทรงตั้งถอนไว้ว่า ทพยภายนอกกายที่หามาได้นั้นอาจหมดไปไดหากผู้หามาได้ไม่รู้จักเก็บรักษาไว้ให้ดี / และม่มีความสามารถในการใช้จ่าย แต่ทพยซึ่งจะติดกายผู้หามาได้ตัดออกไปโดยม่มีอันหมดต้นคือ อริยทพย บุคคลผู้ใดขอวาเป็นผมอริยทพยนน พระองค์ทรงถกถาวไว้ว่า คือผู้ใดปฏิบัติธรรม ๗ ประการดัง ขางตางน

- ๑ ศรัทธา คือเชื่อในสิ่งทมเหตผล
- ๒ สติ คือความตงใจประพฤติเรียบร้อย
- ๓ พหุสูตร คือการฟังสิ่งทเป็นประโยชน์
- ๔ หิริ คือความตะอายใจในการทจจริต
- ๕ โอตบปะ คือความกตวการทจจริต
- ๖ บริจาค คือการให้บนทพยในสิ่งซึ่งเป็นประโยชน์แก่ถ่วงรวม
- ๗ บัญญา คือความรู้ทถถง

อนนจะถกถาวเพียงการบริจาคเท่านั้น การบริจาค ซึ่งเป็นประการหนึ่งในการมอริยทพยนน ไม่ใช่ว่าจะต้องเอาเงินทองไปเทยวแจกจ่ายให้บุคคลทวๆ ไป การบริจาคนี้หมายความถง การบริจาคเพื่อประโยชน์ของถ่วงรวม เช่นการบริจาคทพยของพวกเราคณะเด็กตะน้อย รวมถงไปช่วยเหตอครอบครัวของทหารไทยที่อาสาถ่มควไปรบเกาหัดนั้น ถนบได้วาเป็นการบริจาคที่ให้คุณแก่ถ่วงรวม ซึ่งเป็นทางทถกถองคามหัดของอริยทพย

เนื่องในวชน ๒๕ พฤศจิกายน อันเป็นวันคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานกำเนิดแกวชิราวุธวิทยาลัย โรงเรียนจงอยากให้นักเรียนได้มากราบรับจากโดยถูกต้อง คณะเด็กตระหนอยเพื่อประกอบพระบาทเพนุกศัตถวายนแด่พระองค์ เพื่อแสดงความกตัญญูแก่คุณของพวกเรอดวย ธรรมพรพยทได้กล่าวแถวณ ถ้าใครประพฤติตามได้ ก็ขอว่าไปประพฤติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแถว และผลตนยอมจะมาส่งนองแกผู้ประพฤติดีแนอน

อกเรื่องหนง ทจะพดให้นกเรียนฟังในวชนน คือเรื่องกาณะเทคะ ซึ่งเบเนชรรมะขอหนงของพระพุทธเจ้าเหมอกน ดังจะตยยกตวอยางดังคอปน นกเรียนคงได้วิจักนกกกาเหวากนตแถว นกกาเหวานเมอตกไซออกมามาแถว มันพักไซของมันให้เบเนคตวตคนเองไม่ได้ ดงนนเมอเวถามันจะออกไซ มันก็คองไปแอบไซไว้ในรวงนกอน ๆ เช่นกาเบเนคน เพื่อให้กานนพักไซของมันให้เบเนคตว เมอกมา มันก็พักให้เพราะไม่รู้วเบเนไซของนกอนมาฝากไว้ เมอพักออกมามาจเนเบเนคตวแถว ตกนกกกาเหวานนยงคตวตอย ถ้าไม่รู้ก็ไม่ทำอนตวรายอะไร คตอมาเมอตกนกกกาเหวานนคตวชนมาคตวหนอยกเกิดดงเสียงร้องออกมา กากกรวไม่รู้ไซตคของคนจจกเอากนคตวการตตกนกกกาเหวาคตวตายนน ก็เพราะมันไม่รู้จกกาณะเทคะ ดงเสียงร้องออกมาเมอยงไม่ถงเวถานนเอง.

นกเรียนกเช่นกน เมอปฏิบตคนไม่ถกถถถถานทแถวเวถาคตอถกทำโทษ เช่นเดยงคบทตกนกกกาเหวาคตวถกจกนหนบง เช่นเวถาอยอยู่ในหองประชมซึ่งเบเนถถานทเควรพดกการะควจะคองวิจักปฏิบตคตว ไม่ดงเสียง ตองหงให้เรยบรอย ในเวถากถางคนเมอมาคภพยนค นกเรียนชอบพคกนจนผู้เขาคตอการฟังอะไรบ่างก็ไม่รู้จะฟังอะไรถก ใครเขาคตอการตหรือฟังเพลงอะไรบ่าง นกเรียนควให้โอกาถกแกเขา อยาปฏิบตคนดงเช่นตกนกกกาเหวานน การวิจักกาณะเทคะนน เบเนของถำคณของดงคม ใครไม่รู้จกกาณะเทคะ ดงคมเขากวงเกยจแถวไม่คตอรับ แถวตรงขำถำถำหากเบเนผู้วิจักกาณะเทคะคตว ดงคมกนยชมชมนคตว.

นักเรียนชั้นสูง ๆ ที่ได้ไปฟังปาฐกถาของด.ม.ค.ม.ศ.ร.อดม.ค.ก.ช.มาแล้ว คงได้
 เห็นส่วนใหญ่ว่าไปฟังในวณน เป็นนักเรียนหญิงโดยมาก ดึงเน้นการท.เขา.เช.ญ.เรา.ซึ่ง
 เป็นนักเรียนชายให้ไปร่วมฟังด้วยน. ก.คง.เป็น.เพราะ.เขา.เห็น.ว่า.เรา.เป็น.ผ.ต.ม.ร.เบ.ย.บ.
 เร.ย.บ.ร.ย.ย. ม.ด.ม.มา.ค.ระ.วะ.แ.ละ.ว.จ.ก.การ.ด.ัง.ค.ม.เป็น.อน.ต. การ.ท.เขา.ให้.เก.ย.ร.ต.แ.ก.เรา.เช.น.น.
 ก.ค.ว.ร.ท.เรา.จะ.ร.ก.ษา.เก.ย.ร.ค.อน.น.ไ.ว. อ.ย.า.ไป.ท.ำ.ให้.เด.ย.ช.อ.เด.ย.ง.ของ.ร.อ.ง.เรียน.ได้. แ.ะ.
 การ.เขา.ด.ัง.ค.ม.เช.น.น.เบ.น.ของ.ช.ร.ร.ม.ค.ท.เรา.จะ.ต.อง.ผ.ก.ห.ด.ไ.ว. การ.ผ.ก.เบ.น.การ.ท.ำ.ให้.เก.ย.
 ความ.ช.ำ.น.า.ญ. แ.ะ.เบ.น.ของ.ค.ท.น.ก.เรียน.ค.ว.ร.ก.ระ.ท.ำ

เรื่องที่จะเตือนนอกเรื่องหนึ่งคือการทะเลาะวิวาท บางคนมีสติปัญญาพอจะทำได้ดี แต่
 ทะเลาะวิวาทเฉย ผิดเฉยไม่เกิด เรื่องสติปัญญาทางพุทธศาสตร์น่าจะแบ่งออกได้เป็น ๒ ทางคือ

๑. ปัญญาอันเกิดจากกรรมพันธ ซึ่งหมายความว่า เมื่อบิดามารดาเป็นคน
 ฉลาดดกกพดอยฉลาดไปด้วย หรือเป็นเพราะตัวเอง เป็นผู้ทำความดีมาแต่ปางก่อน
 กรรมก่มาส่งของให้เป็นผู้เฉลียวฉลาด น่ารัก น่าเอ็นดู หรือถ้าตัวเองทำกรรมไม่
 ดีไว้ กรรมก็ตามส่งของทำให้สติปัญญาโง่เขลาไปได้.

๒. ปัญญาอันเกิดจากการอบรมสั่งสอน และได้ศึกษาเล่าเรียน

ปัญญาอันเกิดจากกรรมพันธในประเภทแรกจะไปไม่ได้เกิด ถ้าหากผุมนไม่
 ใ้รับการอบรมสั่งสอนที่ดี และมักทะเลาะวิวาท ถอดเฉยว่าตนฉลาดแล้วจะเรียนเมื่อไร
 ก.ได้.เช.น.น. เ.ย.ร.ย.บ.ไ.ด.ก.บ.เด.ำ.แ.ะ.ก.ระ.ต.ำ.ย.ใน.เร.อ.ง.น.ท.าน. ซึ่ง.น.ก.เรียน.ไ.ด.ท.ร.า.บ.มา.แ.ล.ว.
 ค.น.ท.ม.ด.ค.บ.ญ.ญ.า.ไม่.ล.ด. แต่.ถ.ำ.ม.ค.ว.า.ม.เพ.ย.ร.แ.ะ.ต.ง.ใจ.ดี. อ.า.จ.ช.น.ะ.ผ.ท.ม.ด.ค.บ.ญ.ญ.า.ด.แ.
 ท.ะ.น.ง.ต.น.ไ.ด. ค.น.ท.ม.ด.ค.บ.ญ.ญ.า.ค.อน.เก.ย.ต.จ.ก.ก.ร.ม.พ.น.ธ.มา.แ.ล.ว. ถ้า.เ.ย.ร.ย.บ.อ.ย.ำ.ง.ำ.ย.
 พ.อ.เขา.ใจ.ไ.ด.ก.เ.ห.ม.อ.น.ก.บ.ค.น.ท.ม.ท.น.ร.อน.อ.ย.แ.ล.ว. ๓๐๐. บาท. แต่.ค.น.ท.ม.ด.ค.บ.ญ.ญ.า.ไม่.ล.ด.
 ก.เ.ห.ม.อ.น.ม.อ.ย. ๒๐. บาท. ซึ่ง.ถ้า.ห.ำ.ก.เขา.ม.ค.ว.า.ม.เพ.ย.ร.แ.ะ.ต.ง.ใจ.ดี. ไป.ห.ำ.เพ.ม.เต.ม.มา.ไ.ด.
 อ.ก. ๓๗๐. บาท. ร.ว.ม.เบ.น. ๒๐๐. บาท. ก.ย.อ.ม.จะ.ม.ำ.ก.ก.ว.ำ.ผ.ม.ด.ค.บ.ญ.ญ.า.ด.ม.ท.น.เด.ม.อ.ย.
 แ.ล.ว. ๓๐๐. บาท. แ.ะ.ไป.ห.ำ.เพ.ม.มา.ไ.ด.อ.ก.เพ.ย.ง. ๕๐. บาท. ร.ว.ม.เบ.น. ๓๕๐. บาท.

เราได้เห็นกันบ่อย ๆ ว่า ลูกของคนท.ใหญ่.โต.ม.ง.ม.เ.ง.น.ท.อง.แ.ะ.ม.ด.ค.บ.ญ.ญ.า.ฉลาด.
 เฉลียว.ว. มี.ก.จะ.เ.ล.ว.ว.ไ.ห.ด.เ.ด.ะ.เ.ห.ะ.ไ.ม.ไ.ด.ง.ำ.น.การ. ท.ง.น.เพราะ.มี.ว.ทะเล.าะ.วิว.าท.ห.ด.ง.ด.ะ.เม.อ.

ว่า พ่อของคนใหญ่โตแถมยังมีพ่อแล้ว คนไม่ต้องทำอะไรก็ได้ ลงท้ายก็ยอม
จะถมจถมลง ทพยต้นเงินทองแต่เดิม อันครชารไปสิ้น ดึงหน นักเรียนทั้งหลาย
ในหน้ จงอย่าทงนงตน จงพยายามทำตนให้เป็นผู้มทรพย แล้วผลประโยชน์ทั้ง
หลายนนั้นยอมจะเกิดแก่ตัวของเธอเอง.

อยากจะพูดถึงความลำคค อักเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นของลำคค ความลำคคคน
หากเกิดขึ้นในขณะใดหมีโต ความลำคคยอมเกิดในทนนด้วย เป็นเงาตามตัวไป
แม้แต่พวกโจร ถ้ามีหม้ความลำคคในหม้พวกของมัน ก็ทำการปล้นลำคคและ
ทำให้จับมันได้ยาก แต่ลำคคของพวกโจรนี้ ไม่ทำให้เกิดความเจริญได้ และ
พระพทชเจ้าก็ไม่ทรงสรรเสริญ เพราะเป็นความลำคคในทางผิด ความลำคค
ของนักเรียนบางครั้งก็อยู่ในทางผิดเหมือนกัน เป็นต้นว่า เมื่อนักเรียนคนใดทำผิด
เมื่อครถามก็ไม่ยอมบอก เพราะกลัวเพื่อนจะลกลทำโทษ ความลำคคเช่นนี้ นับเป็น
ความลำคคของพวกโจรด้วย เพราะไม่ทำให้เกิดความเจริญ นักเรียนคนใดผิด
คนอื่นควรจะช่วยกันตักเตือนหรือบอกครเมื่อครถาม เพื่อให้ครได้แนะนำตักเตือนเขา
เสียก่อน ที่เขาจะทำผิดมากมายเกินไป อย่าปล่อยให้เขาทำผิดมากจนเสียชื่อเสียง
ของโรงเรียนไป และครไม่อาจแก้ไขได้.

พทโธวาทของพระพทชเจ้าที่โตกล่าวมาแถวนน ขอให้นักเรียนพยายามจดจำ
และปฏิบัติตามด้วยดี และความดีความเจริญทั้งหลายก็จะได้บังเกิดแก่ตัวของเธอเอง

สวัสดิ์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์สุวรรณ
62 ถนนปั้นสีลม พระนคร

โทร. 31558

นายกระมล สุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

22/3/94
